

VILNIAUS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO ADMINISTRAVIMO FAKULTETAS

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VALDYMO STUDIJŲ PROGRAMA

Damilė Bagdonavičienė
MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

TALENTŲ VALDYMO PRAKTIKŲ TAIKYMAS FOLKLORO KOLEKTYVUOSE	APPLICATION OF TALENT MANAGEMENT PRACTICES IN FOLKLORE GROUPS
--	--

Magistrantas _____
(parašas)

Darbo vadovas _____
(parašas)

Darbo vadovas: lekt. Žygimantas Grakauskas

Darbo įteikimo data:
Registracijos Nr.

Vilnius, 2023

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS	5
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	6
ĮVADAS.....	7
1. TALENTO SAMPRATA IR VALDYMO PRAKTIKOS MĖGĖJŲ MENO KOLEKTYVUOSE...	11
1.1 Talento konceptualizavimas.....	11
1.1.1 Talento apibrėžties problematika	11
1.1.2 Talento sąvokos dimensijos	13
1.2 Talento sampratos ir talentų valdymo praktikų sąsajos	17
1.2.1 Skirtingų talento sampratų implikacijos apie talentų valdymo specifiką	17
1.2.2 Talentų valdymo tipai	21
1.3 Talentų valdymo folkloro kolektyvuose specifika.....	24
1.3.1 Vadovavimo folkloro kolektyvams apibrėžties problematika	25
1.3.2 Folkloro ansamblių veiklos specifika	26
1.3.3 Talentų valdymo folkloro ansambliuose prielaidos	30
2. TALENTŲ VALDYMO FOLKLORO KOLEKTYVUOSE TYRIMO METODOLOGIJA	34
2.1 Tyrimo esmė ir metodologinės nuostatos	34
2.2 Duomenų rinkimo metodai ir instrumentai.....	36
2.3 Duomenų analizės metodai ir instrumentai.....	40
2.4 Tyrimo apribojimai ir galimybės	41
2.5 Tyrimo etika.....	42
3. TALENTO SAMPRATA IR VALDYMO PRAKTIKOS FOLKLORO KOLEKTYVUOSE	44

3.1 Talento samprata folkloro kolektyvuose.....	44
3.1.1 Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu	44
3.1.2 Talento paplitimas folkloro ansambliuose	53
3.1.3 Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimti gabumai ir įgyti įgūdžiai.....	58
3.1.4 Talentas folkloro ansambliuose pastangų ir rezultatų požiūriu	60
3.1.5 Talento priklausomybė nuo konteksto	64
3.2 Talentų valdymo praktikos folkloro kolektyvuose	66
3.2.1 Atrankos (ne)reikalingumas.....	66
3.2.2 Talento identifikavimo būdai	67
3.2.3 Talento panaudojimo sritys.....	68
3.2.4 Talento ugdymo metodai	70
3.2.5 Talentų skatinimas	72
3.2.6 Folkloro ansamblių talentų valdymo specifika	73
IŠVADOS	75
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	77
SANTRAUKA.....	81
SUMMARY.....	83
PRIEDAI.....	85
1 priedas. Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu.....	85
2 priedas. Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose.....	91
3 priedas. Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimtas ar įgytas.....	96
4 priedas. Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus	99
5 priedas. Talento priklausomybė nuo konteksto folkloro ansambliuose.....	103
6 priedas. Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose	104
7 priedas. Interviu su informantu I1 išsklotinė	115

8 priedas. Interviu su informantu I2 išsklotinė	124
9 priedas. Interviu su informantu I3 išsklotinė	132
10 priedas. Interviu su informantu I4 išsklotinė	139
11 priedas. Interviu su informantu I5 išsklotinė	147
12 priedas. Interviu su informantu I6 išsklotinė	159
13 priedas. Interviu su informantu I7 išsklotinė	166
14 priedas. Interviu su informantu I8 išsklotinė	173
15 priedas. Interviu su informantu I9 išsklotinė	182
16 priedas. Interviu su informantu I10 išsklotinė	191
17 priedas. Interviu su informantu I11 išsklotinė	200
18 priedas. Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų meno vadovams.....	207
19 priedas. Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų dalyviams	209
20 priedas. Laisvo informuoto asmens sutikimas dalyvauti tyrime.....	211

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Folkloro kolektyvo samprata

2 lentelė. Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu

3 lentelė. Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose

4 lentelė. Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimtas ar įgytas

5 lentelė. Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus

6 lentelė. Talento priklausomybė nuo konteksto folkloro ansambliuose

7 lentelė. Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Talento kaip subjekto samprata folkloro ansambliuose

2 paveikslas. Talento kaip objekto samprata folkloro ansambliuose

3 paveikslas. Išskirianti talento samprata folkloro ansambliuose

4 paveikslas. Įtraukianti talento samprata folkloro ansambliuose

5 paveikslas. Įgimto talento samprata folkloro ansambliuose

6 paveikslas. Įgyto talento samprata folkloro ansambliuose

7 paveikslas. Talento raiška per rezultatus folkloro ansambliuose

8 paveikslas. Talento raiška per pastangas folkloro ansambliuose

9 paveikslas. Talento nekilnojamumas folkloro ansambliuose

10 paveikslas. Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose

IVADAS

Nepaisant aktyvaus kultūros ir kūrybinių industrijų plėtojimosi, kultūrinės veiklos formų įvairovės, susidomėjimas šia sfera vadybos mokslo srityje tebėra nedidelis. Profesionalaus meno atlikėjų kolektyvų veiklos organizavimo, meno vadybos studijos nėra gausios, o dėmesio kultūros ir kūrybinėms industrijoms retai skiriama periodiniuose mokslo leidiniuose vadybos, lyderystės, organizacinės psichologijos temomis (Opara, Stanton ir Wahed, 2019; Richardson, Jogulu ir Rentschler, 2017).

Mėgėjų meno kolektyvų veiklos nagrinėjimas iš vadybos perspektyvos apskritai bemaž neturi mokslinio precedento. Tokių tyrimų stygius nėra netikėtas veikiausiai todėl, kad vyraujanti strateginė žmogiškųjų išteklių valdymo samprata glaudžiai susijusi su darbo santykių reguliavimu, organizacijos veiklos našumo užtikrinimu. Tuo tarpu mėgėjų meno kolektyvų nariai ir vadovai nėra susaistyti formaliais ryšiais, jų santykio nereguliuoja oficialios sutartys, nėra įtvirtintos materialaus atlygio sistemos. Meno kolektyvai funkcionuoja kaip individų laisvalaikio forma, šių kolektyvų nariams įkūnijanti rekreacinę funkciją. Žvelgiant į meno kolektyvą iš individualistinės perspektyvos, vadybos mokslų prieiga iš tiesų neatrodo būtina, kadangi toks narystės kolektyve suvokimas iš esmės pagrįstas tik individo savivaldos bei asmeninių poreikių išraiška.

Vis dėlto, sunku būtų paneigti prielaidą, jog mėgėjų meno kolektyvuose, kaip organizacijose, taip pat esama žmogiškųjų išteklių valdymo praktikų. Net ir ne pelno siekiantis, daugiau laisvalaikio funkciją jo dalyviams teikiantis meno kolektyvas taip pat gali būti prilygintinas organizacijai, kuri pasižymi unikalios kultūra ir vertybėmis, turi meninės veiklos strategiją, siekia užsibrėžtų tikslų, kuria kultūros produktus ir paslaugas. Pasitelkiant motyvacijos teorijos atlygio sampratą (Maslow, 2009), būtų galima teigti, jog ir šis komponentas tokiose organizacijose egzistuoja, tačiau nėra formaliai įteisintas ir reguliuojamas, o pasireiškia dažniausiai nematerialiomis atlygio už narystę kolektyve formomis. Todėl nekyla abejonės dėl meno kolektyvų veiklos organizavimo ir žmogiškųjų išteklių valdymo sąsajų – siekiant užsibrėžtų meninės veiklos tikslų, kuriant kultūros produktus, reikalingos savitos kolektyvo narių pritraukimo ir išlaikymo, motyvavimo praktikos, o stengiantis pasiekti itin gerų meninės veiklos rezultatų, neabejotinai verta atsižvelgti į kolektyvo talentus. Praktiniai talentų valdymo sprendimai

negali būti priimami izoliuotai nuo konteksto, kuriame jie yra taikomi (Meyers, 2016). Todėl tai net tuo labiau pasakytina apie šios srities mokslinius tyrimus.

Todėl gilinantį į vadovavimą meno kolektyvui, kyla šie klausimai: kaip mėgėjų meno kolektyvų kontekste apibrėžtinamas talentas? Kaip identifikuojami išskirtinių gebėjimų, savybių ar potencialo nariai (jei tai daroma)? Koks talento vaidmuo ir kokia svarba mėgėjų meno kolektyvų veikloje? Kokios talentų valdymo praktikos šiuose kolektyvuose susiformuoja?

Vis dėlto, atsižvelgiant į menką mėgėjų meno kolektyvų veiklos lauko ištirtumą ir neįprastą mokslinę prieigą, susiduriama su talentų valdymo daugiaprasmiškumo problema. Kyla klausimų dėl pačios talento koncepcijos – vargu, ar išmintinga be atodairos gretinti darbo santykių reguliuojamo lauko bei savanoriška naryste pagrįstų organizacijų sąvokas. Turint omenyje tai, jog talentų valdymo diskursas apskritai kildinamas iš verslo vadybos tyrimų, o šio tyrimo centru pasirinkti kiek kitokio pobūdžio organizaciniais sąryšiais susietų asmenų kolektyvai, nederėtų neapdairiai teigti, jog talento sampratos abiejuose kontekstuose esti tapačios. Nekyla abejonės, kad tiek viena, tiek kita sfera gali pasiūlyti vertingų įžvalgų vadybos mokslų srities tyrėjui, tačiau esama rizikos neįvertinus sektoriaus specifikos ir organizacijos pobūdžio išvesti tik iš dalies teisingas ar net klaidingas išvadas. Taigi, būtina skirti dėmesio talento apibrėžties problematikai ir išnagrinėti talento sampratos ypatumus pasirinktame – mėgėjų meno kolektyvų – kontekste.

Be to, atsižvelgus į egzistuojančią mėgėjų meno kolektyvų įvairovę – organizacinę, žanrinę – svarbu įvertinti ir tai, jog čia galima susidurti su nemenka skirtingų talento sampratų visove. Todėl neišvengiamai kyla būtinybė įvertinti magistro baigiamojo darbo apimtį ir adekvatų tyrimo fokusą. Didelė tikimybė, jog užmojis aprėpti įvairių žanrų ir įvairiais organizaciniais pagrindais veikiančius mėgėjų meno kolektyvus būtų veik nerealistiškas (ir ne tik stengiantis atitikti konkretaus darbo apimtį reikalavimus). Kadangi tyrime dėmesys sutelkiamas į pačios talento sąvokos konceptualizavimą ir su ja susijusių vadybos praktikų taikymo specifiką – taigi, ir į kuo detalesnio, išsamesnio paveikslą pavaizdavimą – bandymas aprėpti daugybę daugeliu atžvilgių pernelyg skirtingų kolektyvų veikiausiai reikštų ne tik gremėzdišką tyrimo apimtį, bet ir gana fragmentišką jo rezultatų analizę. Dėl šios priežasties tyrimą nutarta vystyti į empirinio tyrimo apimtį įtraukiant vieno pasirinkto žanro mėgėjų meno kolektyvus – taip tikimasi pasiekti kiek įmanoma nuosaikesnių ir išvadų.

Minėtos talento apibrėžties bei mėgėjų meno kolektyvų įvairovės problemos lemia ir metodologinės prieigos pasirinkimą – siekiant konceptualizuoti talento sampratos specifiką ir pažinti, kaip ji

skleidžiasi mėgėjų meno kolektyvų veikloje bei kokias talentų valdymo ypatybes padiktuoja, pasitelkiama į išskirtines charakteristikas, srities ypatumus dėmesį sutelkianti ir indukcinė logika pasižyminti kokybinė tyrimo metodologija bei menkai nagrinėtame kontekste surinktų naujų duomenų sistemiskam konceptualizavimui kelią atveriantis grindžiamosios teorijos metodas.

Magistro baigiamojo darbo tikslas – išsiaiškinti talentų valdymo praktikų taikymo ypatybes folkloro kolektyvuose.

Baigiamojo darbo uždaviniai:

1. Remiantis moksline literatūra paaiškinti talento apibrėžties ir talentų valdymo diskurso taikymo mėgėjų (ne darbo santykių pagrindu veikiančiuose) meno kolektyvuose problematiką, poreikį bei ypatybes;
2. Motyvuoti grindžiamosios teorijos metodologijos tinkamumą talentų valdymo praktikų taikymo ypatybių mėgėjų meno kolektyvuose tyrimui;
3. Pusiau struktūruoto interviu metodu ištirti talentingo atlikėjo sampratas ir praktikas mėgėjų meno kolektyvuose;
4. Remiantis tyrimo rezultatais paaiškinti talentų valdymo praktikų taikymo ypatybes mėgėjų meno kolektyvuose.

Pirmajame darbo skyriuje apžvelgiama talentų valdymo literatūra, pateikiama talento apibrėžties žmogiškųjų išteklių valdymo prasme problematika bei principai ir skirtingų talento sampratų implikacijos talentų valdymo praktikoms. Išanalizavus penkias talento sampratos dimensijas, pateikiamos jų sąsajos su įvairiomis talentų valdymo strategijomis. Vėliau apžvelgiami folkloro ansamblių veiklos tyrimai ir pasitelkiant meno vadybos literatūrą formuluojamos prielaidos apie talentų valdymo praktikas folkloro kolektyvuose.

Antrajame skyriuje pristatoma empirinio tyrimo metodologija. Apžvelgiamos tyrimo prielaidos, ir argumentuojamas grindžiamosios teorijos metodo pasirinkimas. Pagrindžiami sprendimai dėl duomenų rinkimo ir analizės metodų, instrumentų pasirinkimo, pristatomos tyrimo išorinio ir vidinio validumo užtikrinimo priemonės, apibrėžiami tyrimo etikos principai.

Trečiajame skyriuje pristatomi empirinio tyrimo duomenų analizė. Per 5 talento apibrėžties dimensijas konceptualizuojama talento samprata folkloro ansambliuose – identifikuojami svarbiausi gebėjimai, asmenybės savybės, požiūris į įgimtus gabumus ir įgytus įgūdžius, orientacija į asmeninių dalyvių

pastangų indėlių bei rezultatų vertinimą, apžvelgiama talento priklausomybė nuo konteksto. Remiantis šiais duomenimis toliau identifikuojamos talentų valdymo praktikos ir išskiriamos svarbiausios jų kategorijos.

Magistro baigiamajame darbe holistiškai teigiama, jog vadovavimas meno kolektyvui yra tarpdisciplininis reiškinys. Norint išsamiai jį pažinti, verta humanitarinius tyrimus, dažnai apimančius edukologinį požiūrį, į tyrimų apimtį įtraukiantį repertuaro mokymo ir mokymosi aspektus, papildyti socialinių mokslų žiūra. Tokia pozicija leidžia į meno kolektyvų tyrimų lauką integruoti žmogiškųjų išteklių valdymo, lyderystės disciplinas apimančią vadybos mokslų prizmę, sudaro sąlygas pažinti meno kolektyvų valdymą, išvelgti vadybos niuansus kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriuje.

1. TALENTO SAMPRATA IR VALDYMO PRAKTIKOS MĖGĖJŲ MENO KOLEKTYVUOSE

1.1 Talento konceptualizavimas

1.1.1 Talento apibrėžties problematika

Atsižvelgiant į vis dar pakankamai naują mokslinį susidomėjimą talentų valdymu, nenuostabu, kad šioje srityje išvelgiama nemažai žinojimo spragų. Visų pirma, trūksta empirinių duomenų, atskleidžiančių, kaip organizacijose įgyvendinamas talentų valdymas ir kokios praktikos su juo susijusios (Bolander, Werr ir Asplund, 2017). Be to, talentų valdymo sričiai trūksta visapusiško, sistemiško ir detalaus teorinio pagrindo (Bolander ir kt., 2017). Menkai tyrinėtos etinės talentų valdymo prielaidos (Painter-Morland, Kirk, Deslandes ir Tansley 2019). Tačiau svarbiausia tai, jog vis dar trūksta brandumo pačios talento sąvokos konceptualizavimui vadybos srityje (Bolander ir kt., 2017; Gallardo-Gallardo, Dries ir González-Cruz, 2013). Ši problema tampa esminė, kai norima išsiaiškinti, kaip susijusios tam tikros talento apibrėžtys ir talentų valdymo sprendimai. Vis dėlto už žmogiškųjų išteklių valdymo ir apskritai vadybos srities ribų slypi pakankamai gilios talento studijų tradicijos (Nijs, Gallardo-Gallardo, Dries ir Sels, 2014). Todėl talentų valdymo diskurso, nors ir sparčiai besivystančio, bet vis dar pasižyminčio savarankiško teorinio pagrindo stoka, bemaž neįmanoma vystyti be tarpdisciplininio požiūrio. Tokią būtinybę akcentavo talentų valdymo literatūrą apžvelgę bei kritinius vertinimus pateikę autoriai (Bolander ir kt., 2017; Dries, 2013; Nijs ir kt., 2014). Atsižvelgiant į tai, kad talentų valdymo diskurso sąvokos glaudžiai susijusios su psichologijos mokslu ar iš jo kilusios, būtina skirti dėmesio psichologinei žiūrai į talentą. Būtent ši mokslo šaka turi didelį potencialą pateikti vertingų išvalgų, būtinų talentų valdymo teorizavimui (Nijs ir kt., 2014).

Psichologinę talento sąvokos prigimtį akcentuojantys talentų valdymo tyrinėtojai pabrėžia, kad talento konceptualizavimas yra sudėtingas ir daugybę skirtingų požiūrių apimantis procesas (Bolander ir kt., 2017; Dries, 2013; Thunnissen ir Van Arensbergen, 2015). Pasirinkta šio tyrimo metodika šį teiginį

daugiau leidžia vertinti ne kaip potencialią kliūtį, o kaip įvairialypio talento pažinimo galimybę. Šiame tyrime nesiekama ieškoti validaus talento konstrukto ir ši sąvoka nespraudžiama į apibendrinančius modelius. Tačiau svarbu išsiaiškinti, koku būdu formuojamos talento interpretacijos, per kokias prizmes į šį fenomeną žvelgiama. Dries (2013) identifikuoja penkias įtampas mokslinėje diskusijoje apie talentą. Kiekvienoje šių įtampų akcentuojama atskira talento sąvokos dedamoji, kurią Bolander ir kt. (2017) dar įvardija kaip talento dimensiją. Šios dimensijos kildinamos ne tik iš vadybos požiūriui atstovaujančio žmogiškųjų išteklių valdymo literatūros. Taip pat reikšmingos tampa įvairios psichologijos mokslo kryptys – organizacinė, ugdymo, profesinė, pozityvioji ir socialinė (Bolander ir kt., 2017). Kiekvieną šių dimensijų sudaro du poliai, išreiškiantys skirtingus požiūrius į talentą tam tikroje šios sąvokos srityje. Vis dėlto autoriai pastebi, jog kiekvieną talento apibrėžties dimensiją reikėtų suvokti ne kaip vieno iš šių dviejų antagonistinių polių pasirinkimą, o kaip poziciją kontinuumo tarp dviejų ekstremumo taškų (Bolander ir kt., 2017; Dries, 2013). Taip pat svarbu, kad talento sąvokos įtampos nėra visiškai viena nuo kitos nepriklausomos (Dries, 2013). Tai nereiškia, kad neįmanoma apie talentą kalbėti tik vienu kuriuo pasirinktu aspektu. Tačiau tam tikros pozicijos vienoje iš dimensijų pasirinkimas gali suponuoti požiūrį į talentą kitoje dimensijoje, t. y. kai kurios specifinių pozicijų atskirose talento dimensijose kombinacijos yra labiau tikėtinos nei kitos.

Organizacijos nuostatos kiekvienoje iš dimensijų ne tik yra pagrindas toje organizacijoje įprastai talento sampratos formuluotei. Jos taip pat nurodo, su kokiomis talentų valdymo problemomis ši organizacija, tikėtina, susiduria, ir kokios talentų valdymo politikos bei praktikos joje vyrauja (d'Armagnac, Guettiche, Janand, Klarsfeld ir Cloet, 2020; Dries, 2013). Kadangi šiame darbe svarbu suformuoti įžvalgas apie talento interpretacijos įtaką talentų valdymui, penkių talento įtampų arba dimensijų koncepcija tampa itin paranki struktūruojant mokslinės literatūros apžvalgą. Be to, pasirinkta tyrimo kokybinė metodologinė prieiga įpareigoja ne tiek išnagrinėti vadybos literatūroje egzistuojančių talento sampratų įvairovę, kiek pažinti talento apibrėžties principus talentų valdymo diskurso kontekste. Dėl šių priežasčių remiantis būtent šia penkių dimensijų koncepcija toliau plėtojamas talento sampratų įvairovės pažinimas.

1.1.2 Talento sąvokos dimensijos

Pirmoji talento sąvokos dimensija nurodo, ar talentas suvokiamas kaip subjektas, ar kaip objektas. Talentą suprantant kaip subjektą, sutelkiamas dėmesys į talentingų žmonių identifikaciją ir vystymąsi (Dries, 2013). Subjekto samprata glaudžiai susijusi su toliau šiame poskyryje aprašyta antrąja talento dimensija, nusakančia, kokie individai yra laikomi talentais (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013). Šis poliūs akcentuoja įvairias individo savybes ir mato jas kaip integruotą asmenybės visumos dalį. Objekto požiūris akcentuoja ne talentingą individą, o jo charakteristikų, tokių kaip žinios ar gebėjimai, identifikaciją ir vystymą (Bolander ir kt., 2017; Dries, 2013). Šios charakteristikos paprastai suvokiamos kaip išskirtiniai individo gabumai ar nuostatos (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013; Thunnissen ir Van Arensbergen, 2015). Šiuolaikinėse talento sampratos abu požiūriai neretai susilieja, t. y. talentu laikomas žmogus (subjektas), pasižymintis išskirtinėmis charakteristikomis (objektas), ir tai yra viena iš priežasčių, kodėl sudėtinga vienareikšmiškai apibrėžti talentą (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013; Thunnissen ir Van Arensbergen, 2015). Dėl to kyla klausimas, į ką konkrečiai turėtų būti sutelkiamas dėmesys parenkant ir įgyvendinant talentų valdymo praktikas organizacijoje. Tačiau vargu, ar griežta skirtis apskritai įmanoma, kadangi talento charakteristikų neįmanoma atskirti nuo paties individo (Dries, 2013). Kaip bus galima matyti vėliau, šios dimensijos poliai daugiau ne charakterizuoja skirtingą talento suvokimą, bet nurodo talentų valdymo objektą skirtingose talentų valdymo sistemose.

Antroji dimensija apibrėžia talento paplitimą darbo populiacijoje (Dries, 2013). Remiantis socialinio konstruktyvizmo nuostatomis ją reikėtų suvokti ne kaip fiksuotą tikimybę tapti talentu, bet kaip pačios talento sampratos lankstumo lygį. Tai yra, per šią dimensiją žvelgiant į talentą, vertinamos ne konkrečios individų asmenybės, gebėjimai ar savybės, o kiek plačiai taikoma talento samprata tam tikroje organizacijoje. Vienas iš polių šioje dimensijoje yra išskiriantis (*angl. exclusive*) požiūris į talentą, kai talento statusas priskiriamas tik tam tikram, elitiniam organizacijos narių pogrupiui (Bolander ir kt., 2017). Čia taip pat gali būti teigiama, jog kai kurie žmonės iš prigimties yra gabesni už kitus ir dėl to labiau vertinami (Dries, 2013). Universaliau talentas suvokiamas, kai pasirenkamas įtraukiantis (*angl. inclusive*) požiūris. Tokiu atveju talento statusas priskiriamas visiems organizacijos nariams (Bolander ir kt., 2017). Vis dėlto šis požiūris ne visais atvejais implikuoja, jog bet koks darbuotojas, nepriklausomai nuo jo pastangų ar gebėjimų, gali būti įvardintas talentu. Jis gali reikšti, jog kiekvienas narys organizacijoje yra talentingas savaip (Dries, 2013) ir gali susirasti sau

tinkamiausią rolę, kurią įgyvendins efektyviausiai (Harsch ir Festing, 2020). Taigi, talento statusas čia pagrįstas individualiu interesu – pasirinkto vaidmens tinkamumu pačiam subjektui – ir organizacijos sėkmei reikšmingu efektyviu šio vaidmens įgyvendinimu. Toks prioriteto individo vaidmeniui ir savirealizacijai teikimas verčia manyti, jog įtraukus požiūris į talentą artimesnis subjekto sampratai pirmojoje talento dimensijoje.

Trečioji talento dimensija rodo, kaip suvokiama talento kilmė. Pagal vieną požiūrį, talento pagrindas yra natūralūs, įgimti gabumai (Bolander ir kt., 2017). Tokios talento sampratos šaknys siekia vėlyvuosius viduramžius, kai talentas buvo suvokiamas kaip išskirtiniai gabumai, laikyti dieviškąja dovana, suteikiama ypatingiems žmonėms (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013; Meyers, van Woerkom ir Dries, 2013). Taigi, išsyk išryškėja šio požiūrio paralelė su išskiriančiu požiūriu į talentą. Šiuolaikinė įgimto talento samprata taip pat yra susijusi su dovanos motyvu, vadybos literatūroje pakaitomis vartojant įgimtų gabumų (*angl. giftedness*) ir talento (*angl. talent*) terminus. Tačiau edukologijos moksle egzistuojanti aiški šių terminų skirtis atskleidžia, jog jie nėra sinonimiški, bent jau tada, kai reikšminga apibrėžti talento prigimtį ar jo raidos etapą. F. Gagné (2004) sukurtas Diferencijuotas prigimtinių gabumų ir talento modelis (*angl. Differentiated Model of Giftedness and Talent*) (toliau tekste – DMGT) padeda suvokti, kuris terminas kurį talento kilmės polių išreiškia. Įgimtus gabumus autorius apibrėžia kaip nelavintas ir spontaniškai pasireiškiančias natūralias galimybes (*angl. abilities*), o talento sąvoka žymi išskirtinį šių įgimtų gabumų įvaldymą bei žinias bent vienoje žmogiškosios veiklos srityje (Gagné, 2004). Taip pat įgimtų gabumų ir talento ryšį apibrėžia Nijs ir kt. (2014). Taigi, remiantis DMGT modeliu, net nebūtų teisinga teigti, jog talentas gali būti įgimtas, kadangi jis iš esmės yra sistemiško gabumų vystymo rezultatas. Tačiau, kai vadybos literatūroje kalbama apie *įgimtą talentą*, jo apibrėžtis veikiausiai neapima talento ugdymo, mokymosi įtakos dedamųjų. Taigi, susiduriant su sąvokų *giftedness* ir *talent* semantikos problemomis vadybos literatūroje ir siekiant išvengti netikslių jų interpretacijų, verta gilintis į tai, kaip talentas konceptualizuojamas konkrečiame darbe ir kuriam trečiosios talento dimensijos poliui tam tikra apibrėžtis artimesnė.

Nors DMGT modelis apjungia abu trečiosios dimensijos polių ir tarsi atsiduria kontinuumo viduryje, panašu, jog yra artimesnis prigimtinius gabumus akcentuojančiai pusei. Pagal šiam modeliui būdingą požiūrį į talentą, neįmanoma tapti talentingam neturint prigimtinių gabumų, tačiau šių gabumų turėjimas dar nereiškia, kad jų savininkas taps talentu (Gagné, 2004). Ir nors modelyje pripažįstama sistemišku ugdymu pagrįsta talento raida, egzistuoja ir kraštutinis požiūris, jog talentas gali būti pasiekiamas net ir individams, neturintiems ypatingų prigimtinių savybių. Tokia nuostata žmogiškųjų

išteklių valdymo srityje leidžia formuluoti prielaidą, jog bet kuris darbuotojas gali tapti nepriekaištingu beveik bet kokioje srityje (Meyers ir kt., 2013). Šiuo atveju talentą galima suprasti kaip įgūdžius, kurių gali būti išmokstama ir išmokoma, nepriklausomai nuo išankstinių žinių, įgūdžių ar sąlygų. Šis požiūris artimas universaliai talento sampratai, kadangi eliminuoja prigimties barjerą, apribojantį galimybes siekti talentingumo.

Ketvirtoji dimensija talentą apibrėžia pagal pastangų ir veiklos rezultatų svarbą. Pagal vieną iš šioje dimensijoje kontrastuojančių požiūrių, talentas yra grįstas individo indėliu (*angl.* input-based talent) (Dries, 2013). Čia talento sąvoka susiejama su motyvacija, suinteresuotumu ar aistra veiklai, ambicija, nusiteikimu intensyviai dirbti, individo vertybėmis (Bolander ir kt., 2017; Thunnissen ir Van Arensbergen, 2015). Taigi, pagal šį požiūrį, talento identifikavimui pakanka aukšto individo potencialo apraiškų, o pats identifikavimas vyksta *ad hoc*, minėtų charakteristikų dar netransformavus į regimus rezultatus. Priešinga pozicija ketvirtojoje įtampoje – į rezultatą orientuotas (*angl.* output-based) požiūris, kai talentas pagrįstas individo gabumais, atsiskleidžiančiais per darbą ir pasiekimus (Bolander ir kt., 2017). Laikantis šios pozicijos, talentas neidentifikuojamas, kol neišreiškiamas akivaizdžiais rezultatais. Šie rezultatai padeda nustatyti individo veiklos efektyvumą kitų atžvilgiu. Grindžiant talento statusą rezultatais, talentais pripažįstami tie individai, kurie viršija vidutinį konkrečios funkcijos ar funkcijų grupės atlikimo lygį (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013), organizacijos lūkesčius darbo pozicijai (d'Armagnac ir kt., 2020) ar pademonstruoja išskirtinį efektyvumą (Gagné, 2004). Mokslinėje literatūroje šie individai vadinami „žvaigždėmis“ (*angl.* star performers), kurių produktyvumas viršija organizacijos normas. Minimalus laikas, reikalingas juos identifikuoti, sutampa su minimaliu laiku, per kurį pasiekiami svarbių organizacijai rezultatų (Aguinis ir O'Boyle, 2014). Žmogiškųjų išteklių valdymo kontekste ši samprata akivaizdžiai implikuoja talento pranašumą prieš vidutinio efektyvumo darbuotojus, todėl turėtų būti glaudžiai susijusi su išskiriančio, ekskliuzyvinio požiūrio poliumi antrojoje talento dimensijoje. Apskritai, visas talentų valdymo diskursas yra artimesnis antrajai sampratai, kadangi yra utilitaristinis – jam artima žmogiškojo kapitalo perspektyva, kurios pagrindinis interesas yra darbuotojo įnašas į organizaciją (Dries, 2013), ir šiame diskurse žmonės suprantami kaip ištekliai, priemonės, o ne kaip žmogiškosios būtybės, kurios nepaisant nieko nusipelno pagarbos (Painter-Morland ir kt., 2019). Todėl kiek nuosaikesnis požiūris į talentą išskiria dvi efektyvumo rūšis: aukščiau aprašytą interpersonalinį, kitų atžvilgiu nustatomą efektyvumą papildo galimybė siekti intrapersonalinio efektyvumo (Nijs et al., 2014). Pastarasis yra aukščiausių konkrečiam asmeniui įmanomų rezultatų pasiekimas. Taigi, įmanoma talentą vertinti pagal individo rezultatus, tačiau

matuojant juos ne visos organizacijos kontekste, o atsižvelgiant į individualią situaciją. Akivaizdu, jog vertinant talentą kaip intrapersonalinį efektyvumą, taip pat puoselėjamas ir įtraukiantis požiūris antroje sampratos dimensijoje.

Čia taip pat gana aiškiai galima identifikuoti abu dimensijos polius suderinantį požiūrį. Kontinuumo tarp pastangų ir rezultatų viduryje atsideria sampratos, lygiai reikšmingomis talento dedamosiomis laikančios tiek motyvacija, tiek efektyvumą (d'Armagnac ir kt., 2020). Tokiais atvejais teigiama, jog žmogus, nesugebantis savo gebėjimų ir aistros sričiai transformuoti į išskirtinius darbo rezultatus, nebus pripažintas talentu (Thunnissen ir Van Arensbergen, 2015). Iš esmės šis teiginys bemaž pakartoja F. Gagné (2004) mintį apie įgimtų ir išvystytų gebėjimų sąryšį, tačiau yra išreiškiamas ne per talento kilmės, o per jo raiškos dimensiją.

Penkta talento sąvokos dimensija susijusi su kontekstualumu. Ši dimensija visų pirma nurodo, ar talentas lengvai perkeliamas iš vieno konteksto į kitą ir tokio proceso metu nepakinta, ar jį galima identifikuoti tik specifiniame kontekste (Bolander ir kt., 2017). Kyla klausimų, kiek *specifiškas* yra nurodomas specifinis kontekstas. Veikiausiai čia reikalingas reliatyvistinis požiūris ir prielaida, jog skirtingais atvejais konteksto specifiškumas gali būti traktuojamas nevienodai. Pavyzdžiui, jei bendru kontekstu laikytina darbo pozicija, tai specifiniu kontekstu galima laikyti šią poziciją konkrečioje organizacijoje. Tokiu atveju talento perkėlimo galimybės gali varijuoti nuo laisvo talento kilnojimo tarp skirtingų organizacijų ar vargiai įmanomo, kai konkreti organizacija, kurioje dirbama ir kuri suteikia talento statusą savo darbuotojams, stipriai veikia talento sąvokos dėmenis. Kitaip tariant, tai, kas vadinama talentu vienoje organizacijoje, nebūtinai sutaps su kitos organizacijos talento apibrėžtimi (d'Armagnac ir kt., 2020). Taigi, talento statusas savoje organizacijoje negarantuos tokio pat statuso kitoje organizacijoje, kadangi individo gebėjimai, potencialas sudarys tik dalį talento apibrėžties.

Tačiau specifiniu kontekstu laikant konkrečią veiklos sritį, talento kilnojimo galimybės gali išsiplėsti ir apimti daugiau žmogaus veiklos sričių – tokiu atveju visas aukščiau pateiktas talento perkėlimo galimybių dvipolis pakliūtų į specifinio konteksto apibrėžtį (ne toks reikšmingas taptų talento kilnojimas tarp organizacijų). Pavyzdžiui, teiginys, jog talento identifikavimas gali būti susietas su nepriekaištingu efektyvumu konkrečioje srityje (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013) implikuoja, jog talento statusas nėra kilnojamas tarp skirtingų sričių, tačiau nieko nesako apie talento kilnojamą tarp tos pačios srities organizacijų. Kai teigiama, jog talentas yra susietas su konkrečia žmogiškosios veiklos sritimi ir negali būti kilnojamas, argumentuojama, jog skirtingos sritys turi savitą turinį, unikalias simbolines

sistemas. Todėl idėjų generavimo, produktų kūrimo galimybės priklauso nuo konkrečios srities išmanymo, specifinių žinių turėjimo (Olszewski-Kubilius, Subotnik ir Worrell, 2017), o darbuotojo talento pasireiškimo tikimybę iš dalies lemia užduoties specifika (d'Armagnac ir kt., 2020). Taigi, išskirtiniai gebėjimai ar rezultatai vienoje srityje gali būti nereikšmingi kitoje (Nijs ir kt., 2014).

Kita vertus, kontekstualumo dimensija susijusi ne tik su pačia talento esybe, bet ir skirtingais jo suvokiniais ar vertinimais. Visų pirma, šiuos vertinimus lemia kultūrinės tradicijos, todėl talento apibrėžtis varijuoja priklausomai nuo nacionalinio konteksto (d'Armagnac ir kt., 2020). Tačiau skirtingai talentą suvokia ir pavieniai individai, priklausomai nuo jų patirčių, susijusių su talentu. Thunnissen ir Van Arensbergen (2015) atlikto empirinio tyrimo rezultatai patvirtino socialinio konstruktyvizmo prizmės poreikį ieškant talento apibrėžčių – skirtingas pareigas organizacijose užimantys, nevienodą statusą talentingųjų atžvilgiu turinys respondentai sutelkė dėmesį į skirtingus talento aspektus ir savitai vertino jų svarbą. Be to, pastebėta, jog skirtingų talento charakteristikų reikšmingumas varijuoja tarp atskirų talento karjeros etapų. Taigi, tiriant talento sąvoką, svarbu atsižvelgti ne tik į jos turinio priklausomybę nuo konteksto, kuriame talentas skleidžiasi, bet ir įvertinti požiūrių į talentą įvairovę viename kontekste ar jų specifiką konkrečioje talento raidos stadijoje. Plėtojant tokį požiūrį, iš esmės pripažįstama subjektyvi, dinamiška, kontekstui jautri talento sampratos prigimtis. Šios išvalgos apie talento sampratos kontekstualumą itin vertos dėmesio formuluojant ir motyvuojant tyrimo metodiką, įvertinant rezultatų validumo ir jautrumo tam tikriems tyrimo dizaino elementams lygį.

1.2 Talento sampratos ir talentų valdymo praktikų sąsajos

1.2.1 Skirtingų talento sampratų implikacijos apie talentų valdymo specifiką

Jau buvo minėta, jog skirtingi talento fenomeno suvokiniai yra susiję su tam tikromis talentų valdymo praktikomis. Todėl toliau šiame tyrime kylantys klausimai yra šie: kokiais būdais (ne)atskleidžiami talentai, kai pasirenkama tam tikra pozicija įvairiose talento apibrėžties dimensijose? Kokios tikėtinos su talentų atskleidimu susijusių praktikų kombinacijos, egzistuojant tam tikram požiūriui į talentą? Jei

skirtingos talento sampratos padiktuoja tam tikrus talento atskleidimo būdus, remiantis penkių dimensijų talento apibrėžties sistema verta apžvelgti ir būdingus talentų valdymo principus.

Pirmoji talento dimensija, susijusi su subjekto ir objekto požiūriais, nurodo, ką būtent reikėtų atskleisti *valdant* talentą. Todėl pozicija šioje dimensijoje iš esmės turėtų sudaryti sąlygas formuluoti prielaidas apie talento identifikavimą. Tačiau jau buvo minėta, jog šiuolaikinėse sampratose objekto ir subjekto požiūriai dažniausiai susilieja, o talentu laikomos savybės, gebėjimai, žinios, požiūris ar kitos charakteristikos yra neatsiejamos nuo paties talentingojo individo. Vis dėlto, poziciją šioje dimensijoje galima suvokti kaip savitą indikatorius, atskleidžiantį kas laikoma talento esme ir į ką yra nukreiptos talentų valdymo veiklos. Antai objekto požiūrį įprasmina talento, kaip kompetencijų ir žinių valdymas, o subjekto požiūrį – individo reikšmę išryškinantis organizacinės karjeros planavimas ir valdymas (Dries, 2013).

Įtraukus ar ekskliuzyvinio požiūrio į talentą puoselėjimas atskleidžia, į kokią dalį organizacijos narių (esamų ar potencialių) nukreiptos talentų valdymo veiklos. Kai laikoma, kad talento statusas suteiktinas tik elitiniam organizacijos narių pogrupiui, logiška būtų laikyti, jog būtent šių narių koordinavimas ir yra talentų valdymo veiklos fokusas. Pozicija antrojeje talento dimensijoje pasižymi tam tikra tendencija skirstant organizacijos resursus, skirtus darbuotojams. Jei 90% resursų skiriama 5% darbuotojų, akivaizdus išskiriantis požiūris, o jei resursus stengiamasi paskirstyti tolygiai visiems darbuotojams ar net daugiau investuoti į mažiausią efektyvumą demonstruojančius darbuotojus, galima konstatuoti įtraukią talento sampratą (Dries, 2013). Ekskliuzyvinis požiūris gali pasireikšti didesnėmis mokymosi, karjeros galimybėmis bei didesniu atlygiu ir naudomis aukšto potencialo darbuotojams, kurie, tikimasi, ateityje perims lyderių pozicijas (Meyers, 2016). Taigi, galima manyti, jog ši dimensija reikšmingai susijusi su motyvavimo ir išlaikymo praktikų sprendimais. Čia vėlgi verta paminėti, kad konkretūs pavyzdžiai su darbuotojais šiame darbe yra minimi siekiant kuo tikslesnio kitų autorių minčių perteikimo ir atspindį įprastą talentų valdymo diskursą. Tačiau, nors šio tyrimo informantai su savo organizacijomis nėra susaistyti darbo santykiais, pavyzdžiai apie darbuotojus leidžia įgyti suvokimą apie tam tikro lyderio (vadovo) požiūrį į sekėjus (pavaldinius). Tad ir šiame tyrime konceptualizuojant talento sampratą folkloro kolektyvuose verta išsiaiškinti, kokią dalį šių grupių dalyvių sudaro talentingi dalyviai, kadangi nuo to gana reikšmingai gali priklausyti talentų valdymo specifika.

Vadovaujantis įtraukiuoju požiūriu būtų galima net kvestionuoti talentų valdymo veiklos reikalingumą, kadangi gambiais laikant visus organizacijos narius, specifiskas darbas su talentais netenka prasmės. Jei talentais laikomi visi nariai, tai talentų valdymas tiesiog tampa įprasto žmogiškųjų išteklių valdymo sinonimu. Vis dėlto, tam tikru požiūriu įtraukioji talento samprata neatitinka tik įprasto žmogiškųjų išteklių valdymo ir gali būti charakterizuojama kaip talentų valdymo sferos subjektas. Jeigu šis požiūris organizacijoje pasireiškia per pripažinimą, jog darbuotojas turi įvairių talentų, kurie, deja, nėra reikšmingi tai organizacijai, bei rūpestį, kad darbuotojas rastų savo talento realizacijai tinkamesnę darbovietę (Meyers, 2016), galima konstatuoti egzistuojant talentų valdymo egzistavimą (tiesa, gana, neįprastą ir, tam tikru požiūriu, paradoksalų).

Įtraukusis požiūris būdingas mažoms organizacijoms, kurios neturi formalios talentų valdymo veiklos dėl to, kad išskirtinė talento samprata sukurtų nepriimtina elito kultūrą (Harsch ir Festing, 2020). Mažose organizacijose jau pats talentų etiketės priskyrimas nedidelei grupei organizacijos narių gali tapti reikšmingu žingsniu link elitizmo kultūros. Tokiu atveju, žinodami, kad organizacijoje esama pripažintų talentų, kiti jos nariai gali pasijusti menkesni, sumažėti jų motyvacija ir pasireikšti nepagarbos, nelygybės jausmai (Painter-Morland ir kt., 2019; Steffens ir kt., 2018). Tiesa, egzistuoja metodai šiai atskirčiai mažinti: talento identifikavimo kriterijų išplėtimas, judėjimo tarp skirtingų organizacijos narių sluoksnių (talentų, vidutinio efektyvumo darbuotojų ir problemišku darbuotojų) galimybių užtikrinimas, ir informavimo apie talento statusą specifika (d'Armagnac ir kt., 2020). Pastaroji pasižymi tuo, kad galima rinktis talentų neinformuoti apie jiems priskiriamą statusą organizacijoje, tačiau siūlyti jiems įvairias jų vystymąsi skatinančias užduotis. Jei vis dėlto talentai informuojami apie jų statusą, tų organizacijos narių, kurie nebuvo identifikuoti kaip talentai, specialiai informuoti apie tokį sprendimą nereikėtų.

Puoselėjant išskiriantį požiūrį į talentą, svarbu atsižvelgti į tai, jog jis gali turėti ne tik teigiamą, bet ir neigiamą poveikį pačiam talentui. Taip gali nutikti todėl, kad išskirianti talento traktuotė nebūtinai susijusi tik su elitinėmis konotacijomis individui (Painter-Morland ir kt., 2019) – prestižu, pripažinimu, įvertinimu ar pan. Nuo išskyrimo neatsiejamas yra atskyrimo aspektas, automatiškai paverčiantis talentinguosius mažuma. Ir nors tokia socialinė mažuma kitų mažumų atžvilgiu sąlygiškai nėra drastiškai marginalizuota, stigmatizuota, kadangi yra susijusi ir su teigiamą pobūdį turinčiais stereotipais, vis dėlto pats suvokimas, kad individas priklauso mažumai, gali paveikti talentą (Baudson ir Ziemes, 2016; Olszewski-Kubilius ir kt., 2017). Kadangi tapatybės formavimas pagrįstas kitų grįžtamuoju ryšiu, iš stereotipų kylančios reakcijos ir lūkesčiai gali paveikti talento raidą, o

talentingieji, priklausomai nuo jų tapatybės formavimosi stadijos, gali patirti tam tikro lygio mažumos stresą ar internalizuoti talento negatyvumą (Olszewski-Kubilius ir kt., 2017). Atsižvelgiant į faktą, jog egzistuoja ir pozityvų atspalvį turinčios talento stigmos (Baudson ir Ziemes, 2016), galima numanyti, jog jos sukels priklausymo mažumai stresą per poreikį pateisinti savo statusą, atitikti įprastus įsivaizdavimus apie tai, kas yra talentas. Formaliai pripažintiems talentams sutikimas dalyvauti talentų programoje reiškia būtinybę susitaikyti su spaudimu prisitaikyti prie organizacijos vertybių ir dominuojančio talento naratyvo (Painter-Morland ir kt., 2019).

Gali nutikti ir taip, kad toje pačioje organizacijoje derinami abu požiūriai – tiek ekskliuzyvinis, tiek įtraukusis. Tokiu atveju galimas hibridinis talentų valdymo modelis, kai skiriamos specialios kiek didesnės investicijos į svarbiausius organizacijos narius, tačiau taip pat rūpinamasi kitų darbuotojų ugdymu, motyvacijos palaikymu (Meyers, 2016).

Talentų atskleidimo praktikų skirtumus veikia ir skirtingas talento kilmės suvokimas. Laikant, kad talentas yra įgimti gabumai, savaime išryškėja ir išskiriantis požiūris – jei talentas yra įgimtas, tai reiškia, jog jis nėra pasiekiamas per mokymąsi, tobulėjimą. Dėl to vargu ar prisiimant šią poziciją būtų tikima, kad kiekvienas organizacijos narys yra potencialus talentas. Tad jei talentų neįmanoma užauginti, juos reikia atrasti. Todėl tokiais atvejais dėmesys sutelkiamas į talentų atranką, vertinimą ir identifikaciją (Dries, 2013). Jeigu talentingųjų dalis darbo populiacijoje laikoma esanti itin maža, vykdoma agresyvi talentų paieška ir pageidaujamo profilio asmenų verbavimas (Dries, 2013). Kitokios praktikos būdingos įgyto talento perspektyvai. Jei tikima, jog talentą galima išvystyti, pagrindiniais talentų atskleidimo metodais tampa mokymas, edukacija, patirties kaupimas ir mokymosi priemonių suteikimas (Dries, 2013). Dedukciškai galima teigti, jog talento, kaip išvystytų įgimtų gabumų samprata apjungia abiemis poliems būdingas praktikas ir reikšmingais laiko tiek paieškos, tiek talento vystymo procesus. Taigi, norint pažinti folkloro kolektyvų padėtį talento kilmės dimensijoje, verta palyginti narių atrankos ir ugdymo praktikas – būtent šios darbo su talentingais dalyviais sritys gali pateikti vertingų įžvalgų apie įgimtų ir įgytų gebėjimų ar savybių reikšmę meno kolektyvo veikloje.

Nuo to, kas labiau vertinama apibrėžiant talentą – išskirtinai puikūs veiklos rezultatai ar potencialas juos pademonstruoti – taip pat gali priklausyti talentų valdymo sprendimai. Kadangi abu potencialo-rezultatų dimensijos poliai priklauso subjekto požiūriui (Gallardo-Gallardo ir kt., 2013), tai reiškia, jog abiem atvejais talentų valdymo veiklos turėtų daugiau būti susijusios su talento, kaip individo, valdymu ir akcentuoti talento karjeros planavimą. Dėl to reikšmingos vertinimo veiklos, kurių metu šios abi

minėtos talento charakteristikos matuojamos (Bolander ir kt., 2017). Potencialo vertinimas daugiau apima ateities perspektyvą, todėl reikšmingas vykdant atranką ar identifikuojant talentą, numatant galimus darbuotojo vaidmenis organizacijoje (Bolander ir kt., 2017). Rezultatai visada bus praeitį atskleidžiantis rodiklis. Visgi juo gali būti vadovaujama identifikuojant talentą ar prognozuojant jo ateities rezultatus. Skirtumas tarp potencialo ir veiklos našumo vertinimo tas, kad kuo didesnis dėmesys sutelkiamas į rezultatą, tuo formalesnė ir labiau standartizuota jo matavimo sistema (Bolander ir kt., 2017). Tuo tarpu intrapersonalinių pobūdį turinčias savybes, vertinamas kaip talento potencialą, gali būti sunku išmatuoti nesubjektyviai.

Penktosios talento sąvokos dimensijos apžvalga implikuoja, jog kai kalbama apie talento priklausomybę nuo konteksto, omenyje turima objekto samprata. Teigiant, kad skirtinguose kontekstuose talentas gali būti nevienodai reikšmingas, argumentuojama, jog skirtingomis aplinkybėmis vertinami tik tam tikri gebėjimai, žinios ar savybės. Todėl laikantis prielaidos, jog talento apibrėžtis yra specifiška kontekstui, kyla būtinybė nustatyti, kokios charakteristikos tam tikrame kontekste reikšmingos ir yra įvardinamos kaip talentas. Stambios organizacijos dažnai turi aiškiai apibrėžtus kriterijus, kuriais vadovaujantis identifikuojamas talentas (Harsch ir Festing, 2020). Tačiau to ne visada pakanka – aiškiai apibrėžtus reikalavimus talentui gali papildyti ir organizacinės tapatybės dedamoji. Tokią išvadą leidžia formuluoti Prancūzijos kompanijose vyraujanti talentų išlaikymo strategija – susikurti su darbu susijusiomis kompetencijomis pagrįstą ir tik su pačia organizacija identifikuojamą talentų elitą (d'Armagnac ir kt., 2020). Taigi, iš dalies čia talentas laikomas talentu dėl to, kad paremtas darbu tik konkrečioje organizacijoje. Svarbu pastebėti ir akivaizdžias tokios strategijos sąsajas su ekskliuzyviu požiūriu į talentą ir elito kultūros apraiškomis.

1.2.2 Talentų valdymo tipai

Kol kas apžvelgti tik kertiniai talentų valdymo principai, susiję su atskiromis talento sampratos dimensijomis. Tačiau turint omenyje tai, jog kiekviena talento samprata užima tam tikrą poziciją kiekvienoje iš dimensijų ir yra savitas šių pozicijų rinkinys, natūralu, jog egzistuoja ir įvairios talentų valdymo praktikų kombinacijos. Todėl apjungus specifines pozicijas kiekvienoje iš dimensijų, galima identifikuoti skirtingus talentų valdymo tipus. Tam tikrą talentų valdymo tipologiją sudarė Bolander ir kt. (2017), atlikę lyginamąją Švedijos organizacijų analizę ir identifikavę šiuos talentų valdymo tipus:

humanistinę (*angl.* humanistic), konkurencinę (*angl.* competitive), elitistinę (*angl.* elitist) ir verslųjį (*angl.* entrepreneurial). Harsch ir Festing (2020) pateikia dinamiško talentų valdymo tipus: - individualizuotą (*angl.* individualist), paternalistinę (*angl.* paternalistic) ir sudėtingąjį (*angl.* sophisticated). Toliau trumpai apžvelgiamas kiekvienas šių tipų.

Humanistinis talentų valdymas apima universalią talento sampratą ir įgalinančius požiūrius. Čia pripažįstama kiekvieno organizacijos nario galimybė tapti talentu, todėl organizacija investuoja į jo vystymą (Bolander ir kt., 2017). Tokius talentus išlaikyti organizacijoje stengiamasi ne dirbtinai skatinant lojalumą, o pabrėžiant įtraukimo kultūrą, apimančią lygybės, objektyvumo principus bei atkreipiančią dėmesį į narių interesus atrankos ir vertinimo etapuose (Bolander ir kt., 2017). Pats vertinimas čia dažniausiai nėra formalus ir yra pagrįstas holistiniu talento suvokimu. Toks talentų valdymo tipas dažniau yra organizacijų trokštama utopija ir realiai įgyvendinama nedažnai (d'Armagnac ir kt., 2020).

Humanistiniam talentų valdymo tipui artimas individualizuotas tipas. Jis taip pat pasižymi įtraukiančiu požiūriu į talentą ir pripažinimu, kad kiekvienas narys organizacijoje gali susirasti tokią rolę, kurią įgyvendins geriausiai (Harsch ir Festing, 2020). Taigi, talento samprata kiekvieno nario atveju yra individuali. Tai lemia individualizuotų integracijos procesų taikymą, ugdomojo vadovavimo ir mentorystės metodų pasirinkimą įgyvendinant talento mokymą (Harsch ir Festing, 2020). Todėl akivaizdi organizacijos parama talento vystymui. Nepaisant to, mokymasis šiame talentų valdymo tipe lieka visiškai pagrįstas individualia atsakomybe, talentui suteikiama autonomija ir lankstumas planuojant bei vykdant savo veiklą, todėl čia tampa būtinas abipusis skaidrumo užtikrinimas (Harsch ir Festing, 2020).

Konkurencinis talentų valdymo tipas talentais laiko tik išskirtinius individus, kurie turi įgimtų gebėjimų (Bolander ir kt., 2017). Šie gebėjimai suvokiami kaip veiklos efektyvumo sąlyga, todėl daug dėmesio skiriama talentų identifikavimui ir formaliam įvertinimui (Bolander ir kt., 2017). Dėl to akivaizdu, kad šiuo atveju talentą įprasmina išskirtiniai veiklos rezultatai. Šiame talentų valdymo tipe rezultatų akcentavimą papildė ekskliuzyvinis ir elitistinis požiūris į talentinguosius darbuotojus. Konkurencinį talentų valdymo tipą įgyvendinančiose organizacijose įprasta identifikuotus talentus paskirti į išskirtinį organizacijos narių pogrupį (*angl.* talent pool), kuriam taikomos išskirtinės vystymo praktikos ir stengiamasi užtikrinti greitą karjeros augimą organizacijoje (Bolander ir kt., 2017).

Giminiškas konkurenciniam – sudėtingasis talentų valdymo tipas. Jam vyraujant, ieškoma tik tam tikro profilio kandidatų, todėl egzistuoja aiškiai apibrėžti kriterijai, kuriuos turi atitikti talentas (Harsch ir Festing, 2020). Šiame talentų valdymo tipe gausu formalių, standartizuotų procedūrų – daug lygių apimanti atranka, sistemiška integracija, standartiški karjeros keliai – todėl nenuostabu, kad šis tipas išskirtinai būdingas didelėms korporacijoms su palyginti hierarchiška struktūra (Harsch ir Festing, 2020). Kaip galima suprasti iš ankstesniuose poskyriuose atliktų įžvalgų, panašaus talentų valdymo tipo sau leisti negalėtų mažos organizacijos su horizontaliomis valdymo struktūromis. Sudėtingąjį talentų valdymo tipą pasitelkiančios organizacijos yra labai populiarios dėl darbuotojams palankių sąlygų – talentams čia organizuojami specialūs renginiai, rengiamos ugdomojo vadovavimo ir mentorystės programos, gausu mokymų – todėl norinčių aplikuoti į pozicijas tokiose organizacijose bemaž niekada netrūksta (Harsch ir Festing, 2020).

Elitistinis talentų valdymo tipas pasižymi dar labiau išskiriančiu požiūriu į talentą darbo rinkos prasme. Laikoma, kad talentai yra *crème de la crème*, taigi talentingiausi iš talentų, todėl principine praktika čia tampa verbavimas (Bolander ir kt., 2017). Jeigu talentų skaičius rinkoje yra ribotas, o jų profilis toks, kokio pageidauja organizacija, natūralu, kad dedama daug pastangų siekiant šiuos individus pritraukti į organizaciją. Tačiau priešingai nei konkurenciniame tipe, individo kelias į talento statusą organizacijoje yra sudėtingesnis. Įgimtų talento gebėjimų šiame valdymo tipe nepakanka ir organizacija juos vysto toliau (Bolander ir kt., 2017). Tai verčia manyti, jog verbuojant talentą ieškoma ne tik puikiais rezultatais pasižyminčio, bet ir stiprią motyvaciją, organizacijos kultūrą atitinkančias vertybes turinčio kandidato. Šios charakteristikos savitai patikrinamos ir išbandomos nesudarant išskirtinių sąlygų greitai kilti pareigose – identifikuoti talentai turi praeiti tuos pačius karjeros laiptelius, kaip ir kiti darbuotojai (Bolander ir kt., 2017). Taigi, talentai taip ryškiai neišskiriami iš kitų organizacijos narių. Net nėra sudaromos formalios jų grupės – ir nors ir egzistuoja tam tikros specialiai talentams skirtos veiklos, jos nėra laikomos esminėmis (Bolander ir kt., 2017).

Konkurencinį ir elitistinį talentų valdymo tipus savitai apibendrina paternalistinis tipas. Jis taip pat yra pagrįstas išskiriančiu požiūriu į talentą, kadangi sutelkia dėmesį į individus, pasižyminčius puikiu darbo našumu ir aukštu potencialu (Harsch ir Festing, 2020). Tačiau pripažįstama, kad šiomis charakteristikomis gali pasižymėti bet kuris darbuotojas, tik jokių būdu ne naujokas, kadangi talento statusas yra per laiką įrodomas (Harsch ir Festing, 2020). Vadinasi, čia reikalinga ir individo ambicija pagrįsti savo, kaip talento, vertę. Tiesa, organizacija suteikia tam reikalingas sąlygas. Ji prisiima atsakomybę už talentų ugdymą, per vertinimo pokalbius nustato mokymų reikalingumą, susitaria dėl

planinių rodiklių (Harsch ir Festing, 2020). Taigi suderinamos organizacinė ir individuali atsakomybės formos. Kaita paternalistinį talentų valdymo tipą taikančiose organizacijose yra itin maža dėl stiprios ir patrauklios organizacinės kultūros, vertinančios narių iniciatyvą dėl pokyčių, skatinančios individualią atsakomybę ir narių bendradarbiavimą (Harsch ir Festing, 2020).

Verslų tipą pasirinkusios organizacijos nuosaikiai žiūri į talentą – netvirtinama, kad visi organizacijos nariai yra talentai, tačiau visi turi potencialą jais tapti, jei jiems pavyks pagrįsti savo talentingumą (Bolander ir kt., 2017). Taigi, čia sutelkiamas dėmesys į talentų vystymą organizacijos viduje, o ne specialiai ieškoma jų išorėje. Todėl šis talentų valdymo tipas tinkamas, kai laikomasi požiūrio, jog talentas turi būti suformuotas pagal organizacijos poreikius ir kultūrą (d'Armagnac ir kt., 2020). Iš išorės užverbuotiems talentams gali būti sunku perimti organizacijos kultūrą, o tai gali tapti nepageidaujamos kaitos priežastimi. Kadangi verslusis tipas akcentuoja talentų potencialą, didelę svarbą įgyja ne tiek rezultatai, kiek požiūris, motyvacija (Bolander ir kt., 2017). Todėl svarbu, kad atrenkami kandidatai pasižymėtų ne pageidaujamos kompetencijomis, bet būtų ambicingi ir veržlūs. Toks prioritetas išreiškiamas teigiant, jog individo asmeninės savybės, priešingai nei gebėjimai, negali būti įgyjamos per mokymus (Bolander ir kt., 2017). Talento identifikavimo procesas didele dalimi pagrįstas ne tik potencialu, bet ir savivoka – talentu save laikantis individas gali reikalauti iššūkių, patvirtinančių ar paneigiančių jo talentingumą. Šie iššūkiai yra vertinami ir kaip talentų mokymo priemonė (Bolander ir kt., 2017). Tačiau verslieji talentai jų trokšta ne tiek dėl paties talento statuso priskyrimo fakto. Jie apskritai pasižymi išskirtiniu autonomijos ir meistriškumo siekiu (Bolander ir kt., 2017). Tai leidžia manyti, jog talento statusas čia yra šalutinis siekinys, o dėmesio centre – kompetencijų vystymas, naujų įgūdžių įgijimas, saviugda. Dėl to verslusis talentų valdymas numato aukštą asmeninės atsakomybės lygį, ypač kalbant apie karjeros planavimą ir valdymą (Bolander ir kt., 2017), ir bene geriausiai išryškina socialinių mainų ryšį tarp organizacijos ir jos narių, kadangi narystė organizacijoje tampa ne tik talento pajėgumo prisidėti prie jos efektyvumo realizavimu, bet ir kontekstu talento saviugdai ir saviraiškai (Dries, 2013).

1.3 Talentų valdymo folkloro kolektyvuose specifika

1.3.1 Vadovavimo folkloro kolektyvams apibrėžties problematika

Siekiant suvokti, kokie talentų valdymo sprendimai priimami meno kolektyvuose ir kas šiuos sprendimus lemia, svarbu atlikti nors nedidelę bendrą šių grupių vadybos principų apžvalgą. Nors buvo identifikuotos skirtingų talento sampratų implikacijos talentų valdymo praktikoms, lieka neaišku, kaip šios sampratos realizuojamos. Apsvarstyta, kas įvyksta – talento sampratos išreiškiamos talentų valdymo praktikose – tačiau nežinoma, kaip tai įvyksta. Be to, vienareikšmiškas pripažinimas, jog tam tikrų su talento apibrėžtimi susijusių pozicijų prisiėmimas logiškai veda tik prie tam tikrų talentų valdymo praktikų būtų rizikingas. Taip yra todėl, kad nenagrinėta požiūrio į talentą virsmo konkrečiomis praktikomis medija – meno kolektyve pasirenkamos žmogiškųjų išteklių valdymo strategijos. Tam tikra talento samprata gali būti susijusi su tikimybe, jog meno kolektyvo vadovas rinksis tam tikrą talentų valdymo strategiją, tačiau tai nėra taisyklė. Skirtingi vadovai gali turėti tą patį suvokimą apie tai, kas laikytina talentu, tačiau nebūtinai rinksis vienodas darbo su talentu strategijas, kadangi skirsis kolektyvo sudėtis, veiklos fokusas, siekiai, kultūra ir kt. Taigi, prieš atskleidžiant talento identifikavimo, ugdymo, atskleidimo, išlaikymo procesus, verta susipažinti su vadovavimu meno kolektyvui plačiau.

Čia vėlgi susiduriama su jau anksčiau aptarta problema – mokslinės literatūros vadovavimo meno kolektyvams stygiumi. Lietuvos folkloro ansamblių tyrimai apskritai yra pavieniai ir vargiai leidžiantys kurti sistemiską išvadą apie jų veiklą – ką jau kalbėti išskirtinai apie vadybos sritį. Nėgana to, vadybos mokslų perspektyva meno veiklos lauke apskritai dar neturi tvirtų tradicijų. Vadybos sąvokos mokslinėje literatūroje menų sektoriui imtos taikyti dar labai neseniai ir vartojamos gana laisvai, todėl tokios meno bei vadybos sričių samplaikos negali būti laikomos nuodugniais vadybos mokslo tyrimais (Cray, Inglis ir Freeman, 2007).

Be to, kaip bus matyti toliau tekste, ryškus bendruomeniškas taigi, tam tikra prasme, savaiminis folkloro ansamblių veiklos pobūdis – dėl to iš pradžių gali kilti dvejonų ne tik dėl talentų valdymo, bet apskritai vadybos praktikų taikymo šiuose kolektyvuose poreikio. Tačiau atminus meninius kolektyvų siekinius, kultūros produkcijai priskirtiną veiklą, nelieka abejonių dėl galimybės pažvelgti į folkloro ansamblių veiklą iš vadybos perspektyvos. Įdomu tai, jog tik pradėjus kurtis folkloro ansambliams, praėjusio amžiaus viduryje, šie kolektyvai tebuvo neformalus judėjimas, o dabar etninės kultūros tyrinėtojai įžvelgia ryškių vadybinių slinkčių ir charakterizuoja folkloro ansamblių veiklą, kaip

tikslingai organizuotą ir gana gerai koordinuojamą (Stundžienė, 2005). Folkloro sambūriai turi tam tikrų kokybinių veiklos rodiklių ir profesionalumo siekių: „beveik visi stipresni ansambliai daugiau ar mažiau sistemingai eksploatuoja senųjų dainų repertuarą, o pastangos kuo autentiškiau ir kartu kuo meniškiau jį perteikti, parodant gerą dainavimo lygį, yra tiesiog nerašyta etaloninė dainavimo norma ir reikalauja ne tik iš ansamblių vadovų, bet ir iš visų kolektyvo narių nemenko profesionalumo“ (Stundžienė, 2005). Šį siekį gali skatinti ne tik vidiniai ansamblių motyvai, tačiau ir šių kolektyvų veiklos įvertinimas kelius į saviraišką stambaus kalibro renginiuose, svarbiausiuose folkloro festivaliuose atveriančiose, respublikiniu lygmeniu vykstančiose folkloro ansamblių apžiūrose. Čia vertinamas ansamblių meninis lygis bei visuminė programos autentika (Stundžienė, 2005). Taigi, folkloro kolektyvai, vykdydami meninę veiklą, neabejotinai susiduria su veiklos planavimo, organizavimo, išteklių paieškos ir paskirstymo praktikomis.

Siekiant sėkmingos kolektyvų veiklos, tikėtina, pasitelkiamos įvairios talentų valdymo sferai priskirtinos praktikos – kritinių pozicijų identifikavimas (Collings ir Mellahi, 2009), kertinių žinių, įgūdžių ar savybių išlaikymas kolektyve, jų ugdymas ir vystymas (Ehrnrooth et al., 2018) ir kt. Vis dėlto kyla klausimų, kuo jos pasižymi šiuose kolektyvuose, kokiais būdais ir koku mastu yra taikomos. Kadangi, kaip buvo minėta, tyrimų šia tema rasti nepavyko, dėl mokslinės literatūros stygiaus tenka pripažinti, jog toliau sekančios išvalgos laikytinos gana fragmentiškomis, tačiau viliamasi, kad jas reikšmingai papildys empirinio tyrimo duomenys. Siekiant suprasti vadovavimo meno kolektyvui principus ir jais remiantis suformuluoti talentų valdymo folkloro ansambliuose prielaidas, toliau gretinami Lietuvos autorių atlikti folkloro ansamblių tyrimai ir meno vadybos mokslinė literatūra.

1.3.2 Folkloro ansamblių veiklos specifika

Visų pirma reikia apibrėžti, kuo pasižymi folkloro ansamblių veikla ir kas jau yra žinoma apie jų koordinavimą. Folkloro ir kitų žanrų mėgėjų meno kolektyvams metodinę pagalbą teikia, regionų kultūros savitumo išsaugojimu rūpinasi, mėgėjų kūrybos raidą ir raišką fiksuoja bei analizuoja, meno kolektyvų bendradarbiavimą skatina valstybės biudžetinė įstaiga Lietuvos nacionalinis kultūros centras. „Meno kolektyvų ir jų vadovų veiklos nuostatuose“ (toliau tekste – Nuostatai) įstaiga folkloro ansamblių apibrėžia kaip tradicinės liaudies kūrybos atlikėjų sambūrį (Lietuvos liaudies kultūros centras, 2008).

Tai tik žanrinį ypatumą nusakanti samprata, kuri dokumente toliau detalizuojama, išskiriant tam tikras šių sambūrių kategorijas (žr. 1 lentelę „Folkloro kolektyvo samprata“).

1 lentelė

Folkloro kolektyvo samprata

Folkloro kolektyvas <i>Tradicinės liaudies kūrybos atlikėjų sambūris</i>						
Folkloro ansamblis <i>Dainininkų, muzikantų, šokėjų, pasakotojų kolektyvas (8-35 ir daugiau dalyvių)</i>				Folkloro grupė <i>Dainininkų, muzikantų grupės, puoselėjančios krašto etninę kultūrą, atliekančios tradicinę liaudies kūrybą (3-7 ir daugiau dalyvių)</i>		
Kaimo folkloro ansamblis	Miesto folkloro ansamblis	Vaikų folkloro ansamblis	Jaunimo folkloro ansamblis	Dainininkų grupė	Tradicinės vienarūšių ir mišrių instrumentų grupė	Tradicinė kapela
<i>Liaudies kūrybos pateikėjai, išsaugoję vietos tradicijas, repertuarą, tarmę, stilistiką</i>	<i>Perima vieno arba įvairių regionų liaudies kūrybos tradicijas</i>	<i>Atlieka vaikų pasaulėjautai artimesnę tradicinę liaudies kūrybą</i>	<i>Daugiau dėmesio skiria jaunimo santykius atspindinčiai liaudies kūrybai</i>	<i>Sambūris, daugiau dėmesio skiriantis dainuojamajai tradicijai, unikaliems žanrams, apeiginiam folklorui, specifiniams dainavimo būdams arba moderniai folkloro interpretacijai</i>	<i>Vienarūšių arba mišrių tradicinių instrumentų grupės</i>	<i>Tradicinės lietuvių liaudies instrumentinės muzikos atlikėjų grupės</i>

Šaltinis: Lietuvos liaudies kultūros centras (2008).

Kaip matyti iš 1 lentelės, folkloro kolektyvus visų pirma galima skirstyti pagal dalyvių kiekį ir meninės veiklos apimtį. Folkloro ansambliai pasižymi platesniu meninių veiklų spektru ir įprastai turi daugiau narių, o folkloro grupės yra nedidelės ir joms būdinga veiklos specializacija tam tikroje etninės kultūros srityje. Vargu, ar būtų galima kalbėti apie talentų valdymo praktikas mažose folkloro grupėse (nors ir neatmetama tokia galimybė), tačiau dėl ribotos magistro baigiamojo darbo apimties šįkart verta dėmesį sutelkti į gausesnius folkloro ansamblius, kuriuose galimybė tyrinėti tam tikrą vadybos praktikų diferenciaciją ar stebėti su sėkmingam žmogiškųjų išteklių valdymui kylančius iššūkius, tikėtina, yra didesnė.

Apsistojus ties folkloro ansamblių kategorija, abejonių kelia kaimo folkloro ansamblių subkategorijos įtraukimas į šio tyrimo apimtį. Tokia abejonė kyla todėl, kad kaimo folkloro ansambliai, Nuostatuose apibūdinami kaip „liaudies kūrybos pateikėjai, išsaugoję vietos tradicijas, repertuarą, tarmę, stilistiką“ (Lietuvos liaudies kultūros centras, 2008), o tai leidžia juos tapatinti su „pirminio“ folkloro atlikėjais. Čia reikia apžvelgti folkloro ansamblių skirstymą į tris kategorijas pagal požiūrį į folkloro tradicijas (Zabielienė, 2010). Pirmąją grupę sudaro autentiško „pirminio“ folkloro atlikėjai, siekiantys *saugoti* tradiciją. Tiesa, vargu, ar tokį požiūrį į tradiciją išties tikslu įvardyti kaip sąmoningą siekį ar tikslą – veikiau tai yra natūralaus santykio su folkloru išraiška. Šių kolektyvų dalyviai turi tiesioginį santykį su tradicija, t. y., yra gimę ir augę sociume, kuriame tradicinis folkloras sutapo su jų kasdienėmis kultūrinėmis praktikomis. Toks folkloro atlikėjas yra „glaudžiai susijęs su ta terpe, kurioje gimė, augo ir praleido visą savo gyvenimą <...> Jis suaugęs su kaimo bendruomenės darbo, kalendoriniais papročiais, švenčiamomis šeimos šventėmis, apeigomis (Žarskienė, 2005). Toks „pirminio“ folkloro kolektyvų veiklos pobūdis verčia šiuos ansamblius labiau gretinti su gana savaveiksmiai funkcionuojančiomis bendruomenėmis, vargiai turinčiomis aiškiai suformuluotus veiklos tikslus ir vadybos modelius, todėl talentų valdymo praktikų aptikti čia tuo labiau nesitikima.

Antrojoje grupėje – „antrinio“ folkloro atlikėjai, kurie siekia *atkurti ir tęsti* tradiciją (Zabielienė, 2010). Šių kolektyvų dalyviai dažnai jau nebeturi tiesioginio ryšio su atliekamu repertuaru – to, kas yra „pirminio“ folkloro atlikėjų kasdienybė ir natūralaus gyvenimo būdo dalis, „antrinio“ folkloro kolektyvai mokosi iš įvairių šaltinių. Tarp jų – tautosakos ekspedicijos, kai vykstama pas gyvosios tradicijos pateikėjus, įvairių tautosakos šaltinių, rinktinių, archyvų studijavimas, konsultacijos su etninės kultūros specialistais ir kt. Šiuo požiūriu folkloro ansamblių dalyviai apibūdinami kaip „lietuvių etninės kultūros entuziastai, siekiantys gaivinti senuosius papročius“ (Aleknaitė, 2012). Jei šie kolektyvai renkasi tik savo etnografinio regiono, kuriame veikia, repertuarą, jie taip pat reprezentuoja lokalinę tradiciją ir tampa „krašto veido“ ikūnytojais (Zabielienė, 2010), simboliškai pristatančiais tradiciją scenoje (Aleknaitė, 2009). Jiems dažniausiai būdinga folkloro sklaidos, koncertinė veikla (Zabielienė, 2003), taigi, ir tam tikrų kultūros produktų kūrimas. Todėl čia jau galima kalbėti apie vadybos praktikų poreikį, o siekiant ypatingai gerų rezultatų – natūralu, praverstų ir talentų valdymo praktikos. Koku mastu ir kokiais būdais jos yra taikomos, bus aiškinamasi empirinėje tyrimo dalyje.

Trečiąją grupę sudaro inovacinio folkloro atlikėjai, kurie *keičia* tradiciją (Zabielienė, 2010). Šie folkloro ansambliai rekonstruoja ir stilizuoja folkloro kūrinius ir gana dažnai formuodami savo repertuarą renkasi pačius seniausius folkloro žanrus. Kaip galima spręsti iš anksčiau apžvelgtų

Nuostatų, toks požiūris į folklorą gali būti būdingas folkloro grupėms, besispecializuojančioms tam tikroje etninės kultūros srityje. Tačiau, lygiai kaip talento apibrėžties nereikėtų suprasti kaip kraštutinių pozicijų pasirinkimo atskirose talento dimensijose, taip pat verta suprasti, jog skirtingi folkloro kolektyvai, net ir pasižymėdami vienu kuriuo dominuojančiu požiūriu į tradiciją, savo veikloje jį gali papildyti ir kitais požiūriais (pavyzdžiui, „antrinį“ folklorą įprastai atliekantis kolektyvas, į savo repertuarą įpina modernių motyvų, vystys projektus su šiuolaikinės muzikos atlikėjais, ar savo sudėtyje turės „pirminio“ folkloro atstovų).

Kol kas jau matyti tam tikros folkloro ansamblių veiklos kryptys ir funkcijos – etninės kultūros mokymas(-is) ir sklaida. Paaiškinant šį veiklos fokusą, galima teigti, jog folkloro ansambliai susipažįsta su savo kultūros istorija (Zabielienė, 2012a), prikelia iš užmaršties paveldo vertybes (Stundžienė, 2005), saugo dainavimo, šokių, papročių, tarmės ir aprangos tradicijų visumą (Zabielienė, 2003) ir savo veikloje ieško būdų, kaip kūrybiškai, atskleidžiant savitumus pateikti tradicinę liaudies kūrybą (Kubiliutė, 2009). Tačiau toliau analizuojant egzistuojančią folkloro ansamblių literatūrą, tyrėjų darbuose galima išvelgti kur kas platesnį šių kolektyvų veiklos kontekstą ir tam tikrą folkloro ansamblių daugiafunkciškumą.

Folkloro ansamblius nagrinėjanti literatūra atskleidžia, kad negalima folkloro ansamblio suprasti tik kaip scenine-koncertine, folkloro sklaidos veikla užsiimančios kultūrinės ar kūrybinės organizacijos. Kalbant apie folkloro ansamblius simultaniškai pabrėžiama tiek organizuota, vadovų koordinuojama meninė veikla, tiek folkloro kolektyvų, kaip bendraminčių vienijančių bendruomenių samprata. Todėl folkloro ansamblių veikla siejasi ne tik su įvairiais pažintiniais, kūrybiniais, bet ir relaksaciniais, komunikaciniais ir kitais procesais (Zabielienė, 2010). Folkloro ansamblius reikėtų suprasti kaip *etnomuzikines bendruomenes* (Zabielienė, 2012b), kurios ne tik pažįsta ir pristato folkloro tradicijas, bet ir kuria savitas jų interpretacijas ir turi savas tradicijas (Aleknaitė, 2012), veikiausiai, dėl to kartais esti net gana uždaros (Zabielienė, 2012a). Tai reiškia, kad folkloro ansamblių dalyvių nederėtų suprasti tik kaip tradicinės kultūros *prezentatorių* – nemažiau svarbu yra tai, kad jie yra ir šios kultūros *subjektai*. Tai reiškia, jog jiems dalyvavimas folkloro ansamblyje sutampa su gyvenimo ar laisvalaikio praleidimo būdu (Zabielienė, 2012a, 2012b). Kai kada bendruomeninis folklorinės veiklos aspektas net viršija folkloro sklaidos lūkesčius – kai kurie kolektyvų dalyviai teikia prioritetą buvimui bendruomenėje ir nejučia poreikio užsiimti scenine veikla (Zabielienė 2012b). Folkloro ansambliai veikia kaip erdvė dalyviams konstruoti ir reikšti savo etninę tapatybę. A. Zabielienė (2010) šią raišką įvardija kaip *meninį bendravimą*, kuris „padeda palaikyti arba kurti lietuvišką etnokultūrinį tapatumą“.

Dažnas šios folkloro ansamblių funkcijos pateikimas su protesto atspalviu – kaip galimybė „realizuoti natūralų norą priešintis pasaulyje įsisiūbuojančiai unifikacijai ir globalizacijai“ (Zabielienė, 2010), kaip pasipriešinimas nutautėjimui (Stoškuvienė ir Žalys, 2009) ar vartotojiškai masinei kultūrai (Aleknaitė, 2012). Tokiu požiūriu folkloro ansamblių veikla net priskirtina subkultūrai (Ramonaitė ir Kukulskytė, 2014). Dalyvavimas folkloro ansambliuose taip pat gali pasižymėti etnokultūrinės savimonės konstravimu – išskirtinai savo etnografinio regiono folkloro pažinimu, puoselėjimu, gaivinimu ir sklaida (Aleknaitė, 2009; Kubiliutė, 2009; Zabielienė, 2003, 2008, 2011, 2012b).

1.3.3 Talentų valdymo folkloro ansambliuose prielaidos

Trumpai apžvelgus folkloro ansamblių veiklos principus, pagrindinius bruožus, galima pabandyti identifikuoti sėkmingai kolektyvų veiklai didelę įtaką darančius žmogiškųjų išteklių veiksnius ir jų valdymą pažinti meno vadybos kontekste. Toliau trumpai argumentuojama, kodėl pasirinkta būtent ši vadybos šaka.

Vadybos mokslų perspektyva meno sektoriuje yra gana nauja, o vadybos lauko sąvokos meno organizacijų problemų analizei pradėtos taikyti dar neseniai (Cray, Inglis ir Freeman, 2007). Tačiau meno vadybą nebūtų tikslu suprasti kaip elementarų bendrų vadybos principų perkėlimą į specifinį jų taikymo lauką – atvirkščiai, šią vadybos šaką studijuojantys mokslininkai akcentuoja galimybes plėsti vadybos mokslo žinias tyrinėjant meno sektorių (Evard ir Colbert, 2000). Tai reiškia, jog, viena vertus, vadybos praktikoje rizikinga taikyti generalizuotus principus, neįvertinus organizacijos veiklos konteksto; kita vertus, meno vadybos tyrimai, ne paliekantys erdvės naujų koncepcijų identifikavimui, specifinių elementų paieškoms, o apsiribojantys standartinėmis žiniomis, vargu, ar yra tinkamas kelias tyrėjui, siekiančiam formuluoti meno vadybos teorijas. Ši išvalga, beje, tik dar kartą atliepia kokybinių tyrimų kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriuje poreikį. Evard ir Colbert (2000) pabrėžė poreikį suprasti, jog nors meno vadyba yra viena iš vadybos šakų, ryšys tarp jų yra ne vienakryptis, kur tik universalūs apibrėžti vadybos principai formuoja vadybos meno srityje specifiką. Meno vadybos srities tyrimai netgi laikytini šaltiniu, tam tikra prasme formuojančiu universaliuosius vadybos principus. Dar šio šimtmečio pradžioje minėtieji autoriai strateginio valdymo subdiscipliną – projektų valdymą – kildino būtent iš meno srities, argumentuodami, jog meno organizacijoms būdingas projektinis darbas – laike apibrėžtas tam tikro produkto kūrimas, o ne tęstinė egzistuojančių produktų gamyba (Lapierre,

2001). Tai liudija meno organizacijų gebėjimus valdyti savo tęstinumą ir prisitaikyti prie rinkos pokyčių.

Meno vadybos literatūra pabrėžia, jog meno organizacijų veiklos charakteristika ir skirtumas nuo kitų sektorių yra orientacija ne į rinką, o į kuriamą produktą (Lapierre, 2001). Tai atskleidžia kiek kitokią meno organizacijų veiklos varomąją jėgą – jų misija kyla ne iš rinkos poreikių, bet iš meno kūrėjų ir atlikėjų veiklos. Taigi čia prioritetas teikiamas pačiam kultūros produktų kūrimo procesui, o ne jų paklausai rinkoje; produktai kuriami ne atliepiant auditorijos poreikius, o tikintis, kad auditorija susiformuos (Lapierre, 2001). Taigi, esama tikimybės, jog folkloro ansambliai dėmesį taip pat sutelkia ne į auditoriją, o būtent į ansamblių dalyvių kūrybinio potencialo identifikaciją ir atskleidimą. Tokio požiūrio poreikį patvirtina ir tai, jog folkloro ansamblių dalyviams folklorinė veikla yra savo reikšmingumo suvokimo būdas (Zabielienė, 2011), taigi yra ryškiai susijusi su savirealizacijos ir įvertinimo klausimais. Tai suponuotų humanistinių talentų valdymo strategijų pasirinkimą, pasižymintį subjekto požiūriu į talentą ir palankių saviraiškos sąlygų užtikrinimą. Tačiau, kaip ir toliau pateiktos mokslinės literatūros apžvalgos išvalgos, ši galimybė laikoma tik tikimybe ir neapriboja galimybių tyrimo metu atsiskleisti kitokioms talentų valdymo strategijoms.

Svarbu aptarti pagrindinių talentų valdymą iš esmės charakterizuojančių – formuojančių ir įgyvendinančių – folkloro ansamblių meno vadovų vaidmenį. P. Bendixen (2000) pabrėžia, jog kalbant apie meno vadybą svarbu suprasti, kad menininkas ar meno vadovas nėra vadybininkas, kadangi jo užduotis yra ką nors sukurti ar išrasti, tačiau kontakto su publika užmezgimas yra jau ne menininko, o profesionalaus mediatoriaus – meno vadybininko – kompetencija. Kaip tik čia būtų galima išvelgti folkloro ansamblių paradoksalumą, meno vadovų veiklos kompleksiskumą bei pasiginčyti su autoriumi. Dažnu atveju folkloro ansamblių vadovai aprėpia abi funkcijas – jiems tenka ieškoti kelių, kaip tobulinti bei savo darbe derinti tiek menines, tiek vadybines kompetencijas. Čia tinkamiau meno vadybą suprasti kaip dualistinę vadybos šaką (*angl.* dual management), todėl kad joje derinamos dviejų sričių (meno ir vadybos) kompetencijos (Cray, Inglis ir Freeman 2007; Evard ir Colbert, 2000). Meno kolektyvų vadybos atveju tai kaip tik ir reiškia, jog siekiant užtikrinti sėkmingą organizacijos veiklą, meno vadovams nepakanka būti tik savo žanro profesionalais ar patikėti ją kvalifikuotiems vadybos specialistams. Jų veiklos apima itin platų spektrą – nuo darbo su kolektyvų dalyviais iki veiklos planavimo, prodiusavimo, kūrybinių projektų vystymo. Jiems svarbu ne tik išmanyti įvairias folkloro rūšis, kaip antai instrumentinę, vokalinę, etnochoreografinę, žodinę (Kubiliūtė, 2009), turėti etnografijos žinių (Kubiliūtė, 2009). Vaikų folkloro ansamblių vadovams be šių sričių dar būtina

išmanyti ir vaiko pedagogiką, psichologiją (Kubiliūtė, 2009; Zabelienė, 2011). Tačiau lygiai svarbios ir įvairios meno vadybos kompetencijos – tinkamas kolektyvo kūrybos pristatymas publikai, auditorijos pritraukimas, ryšių su svarbiomis institucijomis kūrimas (Bendixen, 2000).

Ši išvalga, viena vertus, byloja apie didžiulę meno vadovo kompetencijų portfelio apimtį ir kompleksiškas vadybos praktikas. Kita vertus, kyla poreikis iškelti klausimą – kokios yra meno kolektyvų vadovų galimybės aprėpti tokius žinių kiekius bei suderinti ir kūrybines, ir vadybines funkcijas? Evard ir Colbert (2000) teigia, jog su šia problema susiduriama ir kitose srityse, bei užsimena apie galimus šios jos sprendimo būdus: vadybos atsakomybių paskirstymą tarp keleto žmonių, paskiriant jiems specializuotas užduotis (individualus lygmuo), arba steigiant valdybą (*pranc. directoire*) ir stebėtojų tarybą (*pranc. conseil de surveillance*) (organizacinis lygmuo). Tiesa, autoriai akcentuoja, jog pastarasis modelis, ypač paplitęs Prancūzijoje, yra būdingas korporacijoms, tad nedidelių meno organizacijų – folkloro ansamblių – atveju, vargu, ar aktualu svarstyti tokios organizacinės struktūros diegimo galimybes. Tačiau priemonių individualiajame lygmenyje taikymas, t. y., tam tikrų atsakomybių padalinimas tarp kelių vadovų ar didesnis kolektyvų dalyvių įgalinimas, suteikiant jiems organizacinių atsakomybių, gali padėti sėkmingai įveikti dualistinės vadybos keliamus iššūkius. Taigi, gali būti, kad dėl intensyvaus darbo ir atsakomybių gausos, meno vadovai nebūtinai taikys specialiai paruoštas talentų valdymo praktikas, ir jų atspindžius labiau tikėtina išvelgti kasdienėse meno kolektyvo veiklose.

Svarbu pastebėti, kad mėgėjų meno kolektyvų atveju apskritai reikėtų kalbėti ne tik apie vadovavimą, bet ir apie lyderystę. Kaip jau buvo minėta, mėgėjų meno kolektyvų nariai nėra profesionalūs atlikėjai. Kalbant apie profesionalumą, čia turimas omenyje ne atlikimo įgūdžių ar patirties lygis, tačiau narystės meno kolektyve specifika – meno kolektyve dalyvaujama ne siekiant profesinės savirealizacijos, uždarbio, o leidžiant laisvalaikį, užsiimant menine saviraiška ir pan. Už šių žmonių narystę meno kolektyve nėra mokamas atlyginimas, jie nėra oficialiai, teisiškai įsipareigoję savo vadovui, bet kokia atskaitomybė yra ne institucionalizuota, grįsta darbo santykiais, o veikia moraliniais, psichologiniais motyvais, tarpusavio pasitikėjimo lygiu.

Svarbu pabandyti suprasti, į ką išskirtinai dėmesį sutelkia folkloro ansamblių meno vadovai, valdydami kolektyvo žmogiškuosius išteklius. Šiuo tikslu fragmentiškai apžvelgus negausius folkloro ansamblių tyrimus, galima išvelgti keletą išryškėjusių ansamblių dalyvių charakteristikų, kurias *a priori* galima suvokti kaip tam tikras talento sampratos paveikslo detales.

Taip pat galima apžvelgti, kokie folkloro ansamblių veiklos rezultatai, pasiekimai vertinami kaip sėkmingos, efektyvios ir prasmingos veiklos indikatoriai. Tyrimuose minimi tarpusavyje persipynę ir vienas nuo kito priklausomi veiksniai – atlikimo kokybė ir autentiškumas. Pastarasis nusako tradicijos perteikimo pobūdį, kai liaudies kūryba atliekama ne stilizuotai, be autorinės kūrybos ir nepaveikta scenos reikalavimų (Apanavičius ir kt., 2015). Autentiškumas taip pas pasireiškia skirtingiems regionams būdingų savitumų išlaikymu (Apanavičius ir kt., 2015). Būtent toks folkloro pateikimas dažnu atveju suprantamas kaip atlikimo kokybės rodiklis. Autentiškumo siekis ypač pastebimas dainavimo srityje (Apanavičius ir kt., 2015), kai siekiama natūralaus, neakademinio balso skambesio (Kubiliūtė, 2009). Jį išlavinti gana sudėtinga, dėl to, kad ne visi (ypač vaikų) folkloro ansamblių dalyviai geba koordinuoti savo balsą su klausa, jaučia ritmą ir pasižymi gera muzikine klausa, o pačiam lavinimo procesui reikia įvairių diferencijuotų metodų (Kubiliūtė, 2009). Taigi čia galima iš dalies įgimtų gabumų reikšmę – į kolektyvą ateinantys dalyviai su puikia muzikine klausa ir balso valdymu turi mažesnius lavinimo poreikius (turima omenyje ne tai, kad jiems nėra reikalinga tobulinti ir vystyti savo gabumų, tačiau tai padaryti yra daug paprasčiau).

Taip pat reikšmingas tiesioginis folkloro ansamblių dalyvių santykis su tradicine kultūra. Tai ir asmeniškai folkloro ansamblių puoselėjamos kultūros patirtis savo šeimose, ir tautosakos ekspedicijos, kurių metu susitinkama su gyvosios tradicijos tęsėjais (Apanavičius et al., 2015), ir tarmės išlaikymas (Kubiliūtė, 2009). Miesto folkloro ansambliuose tokį glaudų santykį su etnine kultūra palaikyti ir reikšti kur kas geriau sekasi iš regionų atvykusiems dalyviams negu iš miesto kilusiems ansamblių nariams: „Nepakeitusieji etninės priklausomybės jaučiasi savotiškai pranašesni ir psichologiškai tvirtesni“ (Zabielienė, 2003). Ansamblio veikloje jiems daug lengviau atitikti veiklos reikalavimus – jiems nereikia mokytis natūralaus balso, tarmės, šokio manieros, laikysenos, kadangi šias savybes ar gebėjimus jie jau turi. Taigi, tikėtina, kad ypatingai stiprų asmeninį ryšį su tradicine kultūra išlaikę folkloro ansamblių dalyviai yra ypatingai vertinami meninėje veikloje.

2. TALENTŲ VALDYMO FOLKLORO KOLEKTYVUOSE TYRIMO METODOLOGIJA

2.1 Tyrimo esmė ir metodologinės nuostatos

Empiriniu tyrimu siekiama darbo pradžioje išsikeltą magistro baigiamojo **darbo tikslo** – konceptualizavus talento sampratą folkloro kolektyvuose išsiaiškinti talentų atrankos, identifikavimo, panaudojimo, ugdymo ir skatinimo praktikų taikymo folkloro kolektyvuose ypatybes.

Empirinio tyrimo klausimai – kaip talentą žmogiškųjų išteklių valdymo prasme galima apibrėžti folkloro kolektyvuose? Kokias talentų identifikavimo, atrankos, ugdymo, motyvavimo ir išlaikymo praktikas renkasi folkloro kolektyvų vadovai? Kokią reikšmę talentų valdymo praktikos turi folkloro kolektyvų veikloje?

Empirinio tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti talento sampratą folkloro kolektyvo veiklos kontekste;
2. Surinkti duomenis apie tai, kaip folkloro kolektyvuose identifikuojami išskirtiniu potencialu, savybėmis ar gebėjimais pasižymintys dalyviai;
3. Išsiaiškinti, kokios praktikos pasirenkamos darbui su talentais folkloro kolektyvuose;
4. Analizuojant interviu duomenis, apibrėžti talentų valdymo reikšmę folkloro kolektyvuose;
5. Konceptualizavus ir kategorizavus empirinius duomenis, pateikti tyrimo rezultatus ir įžvalgas apie talentų valdymo praktikų taikymo ypatybes folkloro kolektyvuose.

Argumentuojant **metodologinės tyrimo prielaidos** pasirinkimą svarbu įvertinti tyrimo prielaidas, darbo temos kontekstą ir mokslinio precedento lygį. Kadangi buvo pastebėta, jog pasirinktas tyrimo laukas yra naujas, nebuvo susidurta su talentų valdymo tyrimais meninės veiklos kontekste, bemaž neįmanomas tampa kiekybinės metodologijos taikymas. Pasirinkus pastarąją, veikiausiai, dar hipotezių formulavimo etape būtų susidurta su pernelyg didele α tipo klaidos rizika – jei dar nesama pakankamai tyrimų, liudijančių apie didelę ryšio tarp tyrimo elementų tikimybę, atsiranda pavojus konstatuoti ryšį, kurio iš tiesų nėra. Objektyvistinę prigimtį turinčio kiekybinio tyrimo pasirinkimas taip pat įpareigoję

rinktis konkretų, darbinį talento apibrėžimą ir pripažinti, jog nepriklausomai nuo konteksto talentas suprantamas taip pat, o talentą reikėtų pateikti kaip konstrukta, kuri galima apibrėžti tam tikrais pakankamai standartizuotais teiginiais. Tačiau šis darbas grindžiamas prielaida, jog gali egzistuoti skirtingos talento sampratos, kurios savo ruožtu apsprendžia skirtingų, unikalių talentų valdymo strategijų pasirinkimą. Taigi, pripažįstama, jog raktinis skirtingų talentų valdymo praktikų taikymo motyvas yra subjektyvus meno kolektyvo vadovo suvokimas apie tai, kas laikytina talentu. Dėl šios priežasties tyrimo siekiu tampa ne koreliacijų tarp skirtingų kintamųjų ar tam tikrų statistinių dėsnų paieška, o sutelkiamas dėmesys į subjektyvius talento suvokinius, ir jų atspindžius meno kolektyvų talentų valdymo praktikose.

Todėl ieškant atsakymų į darbo pradžioje iškeltus klausimus ir tiriant talentų atskleidimą meno kolektyvuose būtina holistinė, kontekstą įvertinanti, į unikalumus dėmesį sutelkianti ir individualius požiūrius įvertinanti **kokybinė metodologija**. Nors talentų valdymo tema nebėra nauja, tačiau šiame tyrime yra regima naujame kontekste. Toks santykinis temos naujumas – nenaudojimo tyrimas naujame kontekste – skatina rinktis ir darbe taikyti veikėjų požiūrį, įgalinantį pažinti tiriamą reiškinį per konkrečiame kontekste jį įkūnijančius individus, kurie gali suteikti duomenų, padedančių suvokti talento interpretacijas ir jų raišką meno kolektyvų veiklos srityje.

Tyrimas yra grindžiamas kritinio realizmo prielaidomis – pripažįstama, kad reiškiniai egzistuoja nepriklausomai nuo individų interpretacijų, tačiau ir reiškiniai, ir individualios interpretacijos yra susaistyti abipusės sąveikos ir vienas kitą formuoja (Kempster ir Parry, 2011). Kritinio realizmo paradigma apibrėžia tikrovę, kaip susidedančią iš trijų lygmenų. Realųjį (*angl.* real) lygmenį sudaro gamtiniai ir socialiniai objektai, struktūros bei mechanizmai; faktinį (*angl.* actual) – įvykiai, kurie yra realiojo lygmens mechanizmų aktyvavimosi išdavos; patirtinį (*angl.* empirical) – žmonių patirtys ir suvokiniai, kuriuos formuoja šie įvykiai (Hoddy, 2019). Pradinis tikrovės pažinimo taškas yra interpretacija (Hoddy, 2019). Tai reiškia, jog norint artėti prie reiškinio esmės, visų pirma reikia suprasti veikėjų patirtis ir suvokimą. Vėliau pereinama prie faktinio ir realiojo tikrovės lygmenų pažinimo – ieškoma paaiškinimų, kodėl veikėjas būtent taip interpretuoja savo patirtį ar apibrėžia tam tikrą fenomeną. Šio tyrimo atveju tai reiškia, jog visų pirma tyrėją turi dominti meno kolektyvų veikėjų talento interpretacijos, patirtys dirbant su talentu ar esant talentu, t. y., empirinis lygmuo. Tada identifikuojami tokios patirtis sukėlę įvykiai meno kolektyve, t. y., faktinis lygmuo. Galiausiai ieškoma giluminių, realių talento sampratos apibrėžčių ir talentų valdymo sistemos apraiškų.

2.2 Duomenų rinkimo metodai ir instrumentai

Duomenų rinkimui ir konsolidavimui pakankamai naujame tyrimo lauke pasitelktas *grindžiamosios teorijos metodas*. Jo esmė – sistemiškas naujos teorijos vystymas iš duomenų (Glaser ir Strauss, 1967). Tiesa, mokslinėje literatūroje galima aptikti įvairių apibrėžimų, grindžiamąją teoriją priskiriančių skirtingoms metodologijos mokslo kategorijoms. Kai kuriuose darbuose ji įvardijama kaip metodas (Charmaz ir Thornberg, 2021; Parry ir kt., 2014), kai kur – kaip atskira metodologija (Kempster ir Parry, 2011). Tačiau panašu, jog pastarasis apibrėžimas grindžiamąją teoriją charakterizuoja tiksliau, kadangi ji nėra pavienis metodas, kurį taikant pasitelkiami tam tikri tyrimo instrumentai. Grindžiamoji teorija veikiau yra mokslinių tyrimų prieiga (*angl.* approach) (Aldiabat ir Le Navenec, 2018), idėjų apie pasaulio pažinimą rinkinys, tam tikrų mokslinio tyrimo principų išraiška. Taikydamas grindžiamąją teoriją tyrėjas renka tyrimo metodus, kurių visuma atitinka grindžiamosios teorijos principus. Kita vertus, grindžiamąją teoriją galima būtų laikyti kokybinių duomenų analizės metodu, kadangi jo esmė – sistemiškas surinktų duomenų konceptualizavimas. Tačiau grindžiamosios teorijos su kokybinių duomenų analize visiškai tapatinti nevertėtų. Vienas reikšmingiausių šių metodų skirtumų, itin aktualių šio tyrimo metodologiniams sprendimams, yra tas, jog kokybinė turinio analizė išskirtinai sutelkia dėmesį į duomenų kodavimą. Taikant grindžiamąją teoriją, nors ir taikomos duomenų kodavimo procedūros, tačiau šiuo procesu neapsiribojama – nemažiau svarbu identifikuoti ryšius tarp kodavimo metu išskirtų kategorijų (Cho ir Lee, 2014). Taigi, jei šio tyrimo siekinys būtų išsiaiškinti tik talento sampratos dedamąsias, identifikuoti jos specifiką, veikiausiai, tinkamesnis būtų kokybinės turinio analizės metodas. Tačiau kadangi tyrėją domina ne tik talento samprata, bet ir priežastiniai ryšiai tarp folkloro kolektyvuose taikytinų talento sampratų ir talento valdymo praktikų pasirinkimo, daug tinkamesnis grindžiamosios teorijos metodas. Vis dėlto toliau tekste neapsiribojama griežtu grindžiamosios teorijos apibrėžimu – jos, kaip metodologijos ar kaip metodo, sampratos vartojamos atsižvelgiant į kontekstą. Jei kalbama apie grindžiamosios teorijos implikacijas tyrimo procesui, artimesnė metodologijos samprata, tačiau jei aptariamas naujos teorijos sukūrimas, duomenų analizės procedūros, tinkamesnė metodo sąvoka.

Šios metodologijos pasirinkimą tyrimui lemia tai, jog talentų valdymas mėgėjų meno kolektyvuose dar menkai nagrinėtas. Vadinasi, tyrimu neįmanoma patikrinti anksčiau nustatytų ryšių tarp skirtingų

elementų, nėra identifikuotos talentų valdymą folkloro kolektyvuose nusakančios kategorijos ir jų pažyminiai. Taigi, nesama jokio preteksto tikrinamojo pobūdžio tyrimui, ir atvirkščiai – ryški galimybė sugeneruoti bent nedideles užuomazgas naujai teorijai apie dar menkai nagrinėtą reiškinį. Ši metodologija taip pat paranki siekiant paaiškinti tam tikro fenomeno raišką specifiniame kontekste (Cho ir Lee, 2014), todėl konkretaus žanro atstovų, kaip tyrimo vienetų, pasirinkimas yra ne tik tyrimo apimtį įvertinimo pasekmė, bet ir metodologiškai nuoseklus sprendimas. Be to, grindžiamoji teorija puikiai atitinka paradigmines tyrimo nuostatas: pažįstant fenomeną einama nuo patirties fiksavimo ir analizės prie realybės pažinimo. Panašiai, kaip ir kritinis realizmas, grindžiamoji teorija pripažįsta, jog fenomeną nusakančios kategorijos ir jų ypatybės egzistuoja nepriklausomai nuo konkretaus tyrimo duomenų, kuriais remiantis buvo identifikuotos (Glaser ir Strauss, 1967).

Svarbu pakomentuoti mokslinio tyrimo metodus, kuriuos pasitelkiant šiame darbe vykdytas pažinimo procesas. Kadangi pripažįstama, jog pažinimas prasideda nuo patirtinio tikrovės lygmens, būtinas **duomenų rinkimo metodas**, atitinkantis kokybinės metodologijos ir grindžiamosios teorijos reikalavimus bei sudarantis sąlygas fiksuoti individualius požiūrius, rinkti unikalius duomenis (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016, p. 7) ir reiškinio pažinimą pradėti nuo jo interpretacijų ir vertinimų. Tokį tyrėjo poreikį puikiai atliepia *pusiau struktūruotas interviu*.

Šio metodo taikymui reikalingas **tyrimo instrumentas** – *pusiau struktūruoti klausimynai-gairės* – dokumentai, kuriuose numatytos temos, kuriomis kalbėtasi su informantais. Šie klausimynai parengti du – vienas skirtas pokalbiams su folkloro kolektyvų meno vadovais, o kitas – su dalyviais (žr. *18 priedą* „Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų meno vadovams“ ir *19 priedą* „Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų dalyviams“). Temos bei orientaciniai klausimai parinkti remiantis literatūros apžvalga ir joje atsiskleidžiančiomis talento apibrėžties problemomis. Tačiau griežtai prisilaikyta grindžiamosios teorijos reikalavimo neapriboti surenkamų duomenų iš anksto numatytomis kategorijomis (pavyzdžiui, klausimynuose prie tam tikrų klausimų prirašytos talento apibrėžties dimensijos, paimtos iš literatūros apžvalgos, nėra laikomos informanto pateikiamų duomenų kategorizavimo pagrindu, tačiau tyrėjai pasitarnauja, kaip galimos pokalbio vystymo temos). Interviu vystyti taip, kad informantai liktų laisvi pasisakyti klausimyne nenumatytomis temomis, kadangi grindžiamosios teorijos atramos taškas ir yra ne jau egzistuojančios literatūros apžvalga ar *a priori* žinojimas, o naujai surenkami duomenys. Patys klausimynai-gairės išliko lankstūs ir dinamiškai prisitaikė prie tyrimo eigos – pokalbių metu buvo papildyti naujomis temomis (Bagdonaitė - Stelmokienė ir Žydžiūnaitė, 2016), kai kurie klausimai pakeisti, atsižvelgiant į

jau įvykusių pokalbių eigą ir išvelgus tam tikrą naujos teorijos vystymosi kryptį. Klausimynas modifikuotas tiek viso tyrimo, tiek pavienio pokalbio kontekste. Taigi, prieduose pateikiami tik pirminiai klausimynų variantai.

Empirinio **tyrimo vienetų atranka** numatyta ne baigtinė ir vyko viso tyrimo metu. Kaip ir įprasta grindžiamojoje teorijoje, taikyta **teorinė atranka**, o tai reiškia, jog iš anksto nebuvo žinoma, kiek pokalbių teks atlikti ir kiek duomenų bus surinkta (Bagdonaitė - Stelmokienė ir Žydžiūnaitė, 2016). Todėl šiame tyrime iš pradžių buvo sudarytas potencialių pirminių pašnekovų sąrašas, tačiau juo neapsiribota ir neįsipareigota apklausti visus pirminiame sąrašė nurodytų kolektyvų informantus ar vien tik juos. Laikytasi duomenų prisotinimo ir laipsniško imties pildymo principo – naujų pašnekovų ieškota ir jie buvo apklausiami tol, kol stebimas surenkamų duomenų unikalumas ir įvairovė. Pašnekovų sąrašas koreguotas atsižvelgiant į iškart po pirmųjų pokalbių prasidėjusios pirminės duomenų analizės nulemtas tyrėjos išvalgas. Duomenų analizė ir interpretavimas vykdyti prisilaikant pasirinktos metodologijos reikalavimų – empirinių duomenų apdorojimas vyko pakaitomis su jų rinkimu (Parry ir kt., 2014). Tai itin aktualu tais atvejais, kai kalbinami ne tik folkloro kolektyvų vadovai, bet ir jų rekomenduoti ansamblių dalyviai – bent nedidelė pokalbio su vadovu turinio apžvalga padeda prasmingiau vystyti pokalbį su dalyviu, peržiūrėti atskirų potemių pažinimo lygį, palyginti meno vadovų ir dalyvių pasisakymus apie tą patį reiškinį. Taip efektyviau užtikrinamas ir duomenų prisotinimo lygis. Pasiekus prisotinimą, pokalbiai su pašnekovais nutraukti. Tyrimo vienetų atranka vykdyta prisilaikant kokybinės metodologijos nuostatų: prieš prasidedant tyrimui stengtasi pasirinkti kuo skirtingesnius, unikalią patirtį turinčius informantus. Tačiau tyrimo eigoje stebėta, kurios naujos teorijos kategorijos yra mažiausiai prisotintos, o kurioms duomenų jau pakanka, ir atsižvelgiant į tai spręsta, ką dar apklausti.

Atsižvelgiant į nedidelį pasirinktos temos iširtumą, galima kelti klausimą – kodėl gi nepasinaudota galimybe tyrimą vystyti kiek platesniame lauke – tirti mėgėjų meno kolektyvus apskritai, neapsiriboti vienu žanru – ir tikėtis didesnio jau egzistuojančių duomenų kiekio. Tačiau, kaip buvo trumpai užsiminta darbo pradžioje, net ir meno srityje gali egzistuoti didžiulė talento sampratų įvairovė. Pavyzdžiui, vienaip talentas bus suprantamas šokio kolektyve, kitaip – chore, dar kitaip – teatro studijoje. Todėl pasistengta apdairiai įvertinti, kiek *įvairi* turėtų būti tyrimo informantų įvairovė. Nors kokybinio tyrimo prielaidos nereikalauja, kad tyrimo išvados būtų tokios, jog reprezentuotų daugumos meno kolektyvų realybę, aktualus išlieka klausimas – kiek *pagristai* galima vystyti grindžiamąją teoriją, aprėpiant didelį veiklos lauką – įvairiausių žanrų mėgėjų meno kolektyvus. Galima būtų

apklausti daugybės skirtingų žanrų atstovus, tačiau tai veikiausiai net neatves prie patikimų talento sampratos ir jo atskleidimo kategorijų, kadangi kiekvienam žanrui būdingos savitos vadovavimo technikos, o talentingumas taip pat reiškiasi skirtingai. Be to, neaprepiamai išaugtų tyrimo imtis, todėl rezultatų analizė netilptų į šio tyrimo apimtį arba negalėtų būti apdairi ir visapusiška. Dėl šių priežasčių tyrimą pasirinkta vystyti vieno pasirinkto žanro meno kolektyvų veiklos apimtyje – tokiu pasirinkimu siekta nuosaikais ir kuo mažiau fragmentiško naujos teorijos generavimo.

Šiame darbe nagrinėjamos talentų valdymo praktikos folkloro kolektyvuose. Tokį pasirinkimą lemia ankstesnė tyrėjos patirtis įtraukiant šio žanro atlikėjus į mokslinį tyrimą ir profesinis domėjimasis folkloro kolektyvų veikla. Čia dar kartą verta pastebėti, jog tai, kad tyrimą pasirenkama vystyti tik vieno žanro apimtyje, nereiškia, jog atsisakoma duomenų įvairovės principo – tiesiog jis yra užtikrinamas folkloro kolektyvų tyrimo kontekste. Į pradinę imtį įtraukiami esminiai talentų atskleidimo folkloro kolektyvuose reiškinio veikėjai – folkloro kolektyvų vadovai. Interviu metu siekiama suvokti, kaip kiekvienas informantas suvokia talentą, jo reikšmę kolektyvui, talento atskleidimo poreikį ir procesą. Siekiant kuo įvairiapusiškiau suprasti fenomeną, nutarta apklausti ir bent keletą meno kolektyvų dalyvių, vadovo identifikuotų kaip talentų. Taigi, šie informantai negalėjo būti numatyti iš anksto, o buvo išsiaiškinti interviu su vadovais metu tais atvejais, kai tai atrodė priimtina informantams ir jei paaiškėjo, jog talentų atskleidimas konkrečiame kolektyve apskritai vyksta. Kalbant su vadovų identifikuotais talentais, rinkti duomenys šiomis temomis: kolektyvo dalyvių požiūris į meno vadovo darbą, darbo su talentais vertinimas, pačių dalyvių, kaip talentų, patirtis kolektyve, atvirai išreikšto ar numanomo talento statuso reflektavimas. Apklausiant ir meno kolektyvų vadovus, ir jų identifikuotus kolektyvų dalyvius-talentus tikėtasi pažinti nagrinėjamą reiškinį iš daugiau perspektyvų ir užtikrinti tyrimo validumą (Kempster ir Parry, 2011).

Iš viso įvykdyta 11 interviu. Kiekvieno pokalbio formatas derintas individualiai su kiekvienu informantu, atsižvelgiant į jo preferencijas ir į aplinkybes. 4 pokalbiai vyko gyvai, 1 vaizdo skambučių platformoje „Microsoft Teams“ ir 6 – pasitelkus programą „Zoom“. Duomenų rinkimo laikotarpis: 2022 m. lapkričio 25 d. – gruodžio 18 d.).

2.3 Duomenų analizės metodai ir instrumentai

Tam tikra duomenų analizė ir apžvalga prasidėjo dar tebesitęsiant duomenų rinkimo etapui – ir rinkimas, ir analizė tarpusavyje susipynė ir vienas kitą papildė. Šio principo motyvas jau paaiškintas tekste aukščiau, aptariant empirinių duomenų rinkimą. Taikant grindžiamąją teoriją, kertiniu duomenų analizės principu tampa jų kodavimas (Corbin ir Strauss, 1990). Koduojant duomenis, jie priskiriami tam tikroms analizės etape išryškėjusioms koncepcijoms (kodams), kurios apjungiamos į didesnes, aukštesnį abstraktumo laipsnį turinčias koncepcijas (kategorijas). Tokiu būtu nestruktūruoti kokybiniai duomenys paverčiami struktūruotais – jie yra konceptualizuojami ir sistematizuojami pagal tam tikrą logiką. Kadangi esama skirtingų kokybinių duomenų kodavimo tipų (Charmaz ir Thornberg, 2021; Corbin ir Strauss, 1990, Glaser ir Strauss, 1967), priimtinių duomenų analizei, kuriant grindžiamąją teoriją, toliau detalizuojama, kurie jų taikomi šiame darbe.

Duomenų analizė pradėta nuo *atvirojo kodavimo* (*angl.* open coding). Šio analitinio proceso metu surinkti duomenys interpretuojami, įvykiams, veiksams bei sąveikoms priskiriami kodai, kurie vėliau lyginami tarpusavyje ir pagal panašumą sugrupuojami į kategorijas (Corbin ir Strauss, 1990). Pasak Corbin ir Strauss (1990), atvirasis kodavimas tyrėjui taip pat pasitarnauja kaip gidas besitęsiantiems lauko darbams, kadangi iškelia naujų klausimų ar atskleidžia kitų nagrinėtinų aspektų. Šiame tyrime į tai atsižvelgiama ir atvirasis kodavimas pasitelkiamas kaip tolimesnių lauko darbų vystymo gairės. Kadangi tai yra pirmasis duomenų analizės etapas, kategorijos ir koncepcijos, identifikuotos jo metu nėra laikomos baigtinėmis, o tikslinamos ar keičiamos kituose kodavimo etapuose. Vėlesniame tyrimo etape, jau pradėdėjus ryškėti svarbiausioms duomenų kategorijoms, buvo taikomas *ašinis kodavimas* (*angl.* axial coding). Šiame etape toliau vystytos koncepcijų kategorijos, ieškota ryšių tarp koncepcijų, kurios buvo suformuluotos vykdant atvirąjį kodavimą, o tai darant sutelktas dėmesys į patirčių, įvykių priežastis, kontekstą, veikimo strategijas, pasekmes (Corbin ir Strauss, 1990). Pagal tai kodai skirstyti į subkategorijas.

Dar vienas kodavimo tipas, kurį būtų galima pasitelkti, tačiau toks poreikis bus patvirtintas arba paneigtas jau tik dirbant su surinktais duomenimis ir artėjant prie kategorijų prisotinimo – *selektyvusis kodavimas* (*angl.* selective coding). Tokio kodavimo metu ieškoma pagrindinės, svarbiausios kategorijos, kuri yra esminė viso tyrimo idėja; ši kategorija gali būti jau identifikuota ir pripažįstama

svarbiausia, tačiau gali tekti ir ieškoti abstraktesnės koncepcijos, paaiškinančios, kas yra tyrimo centras (Corbin ir Strauss, 1990).

Sukūrus kategorijas, subkategorijas ir jų pažyminius, suformuluota nauja teorija. Anot metodą pasiūliusių sociologų B. Glaser ir A. Strauss (1967), grindžiamoji teorija išreiškiama arba pateikiant kodifikuotą teiginių rinkinį, arba vystant teorinę diskusiją, kurioje pasitelkiamos koncepcijų kategorijos (*angl.* conceptual categories) ir jų savybės, pažyminiai (*angl.* properties). Koks būdas tinkamesnis bus sprendžiama duomenų analizės etape, kai išryškės svarbiausios temos ir ryšiai tarp kategorijų. Išskirtos kategorijos, subkategorijos ir jų pažyminiai bei tarpusavio ryšiai atskaitoje vaizduojami ir grafiškai.

Duomenų analizei pasitelktas **tyrimo instrumentas** – kokybinės duomenų analizės programinė įranga „*Atlas.ti*“. Naudojantis šia programa, tyrimo duomenys analizuoti, koduoti. Interviu transkripcijos atliktos rankiniu būdu, siekiant didesnių galimybių kiek galima labiau įsigilinti į pokalbių duomenis.

2.4 Tyrimo apribojimai ir galimybės

Tyrimo apribojimai susiję su bendrais kokybinės metodologijos ribotumais. Tai visų pirma yra menkos išvadų generalizavimo galimybės – kadangi tiriamas reiškinys specifiškame kontekste, tyrimu nėra siekiama reprezentatyvumo populiacijai. Kita vertus, pasiekiamas nuodugnesnis reiškinio ištyrimas, galintis tapti precedentu ateities kiekybiniam tyrimams. Taip pat svarbu įvertinti, kokioms situacijoms, atvejams gali būti taikomos tyrimo išvados, t. y. būtina įvertinti išorinį tyrimo validumą. Jis užtikrinamas tyrimo atskaitoje aptariant grindžiamosios teorijos kontekstą bei jos išvadų taikymo kitose situacijose galimybes.

Pokalbių metu taip pat pasitvirtino anksčiau numatyta rizika, kad interviu pašnekovai nebus atviri, nedrįs pasisakyti tam tikrais klausimais, Šios rizikos poveikį sumažinti stengtasi pokalbių derinimo etape ir prieš pat interviu patikinant informantus, jog jie gali atsakyti tik į tuos klausimus, kurie jiems yra priimtini; taip pat, kad turės galimybę peržiūrėti interviu transkripciją ir ją pakoreguoti. Taip pat svarbus įprastų sklandaus komunikavimo principų laikymasis – pagarbos pašnekovui parodymas, empatija, saugios erdvės pokalbiui užtikrinimas ir kt.

Interpretyvistinės pozicijos užėmimas moksliniuose tyrimuose savaime kelia riziką, jog bus ne visiškai tiksliai perteiktos informantų išsakytos idėjos, priskirti klaidingi kodai ar sudarytos nerelevantiškos

kategorijos, neatitinkančios informantų patirties. Vis dėlto pasitelkti būdai šią riziką sumažinti – duomenų analizės etape pasitelkta informantų kontrolė, t. y., pakartotinai susisiekti su pašnekovais siekiant patikslinti, ar teisingai buvo suprasti jų pasisakymai, ar jie savo mintis konceptualizuotų taip pat, kaip tai daro tyrėjas. Vykdamas duomenų analizę, saugotas informantų kalbos autentiškumas, kalba nebuvo norminama, redaguojama, nebent to pageidavo patys informantai.

Kaip buvo aptarta darbo pradžioje, tyrime kyla pavojus sumaišyti tarpusavyje vadybos diskursui charakteringas talento sampratas ir meno sferoje egzistuojančius talento suvokinius. Tiesa, literatūros apžvalgoje pasitelktas talentų valdymo diskursas iš principo yra vadybinis, tačiau, kaip buvo nustatyta, turi ryškų psichologinės, edukologinės prigimties aspektą. Vis dėl to svarbu nepamiršti, jog vadybos mokslo srities literatūros apžvalga pasitarnauja kaip bendro suvokimo apie talentų atskleidimo reiškinių sukūrimo metodas, vertingas žinių šaltinis kuriant tyrimo instrumentus grindžiamajai teorijai, tačiau neturi apriboti, išskirtinai naviguoti empirinio tyrimo. Taigi, nuo kontekstų supainiojimo iš dalies apsaugo ir jau priimti metodologiniai sprendimai – kadangi tyrimas nėra kiekybinis, tai jis ir neturi ambicijų verslo vadybai būdingų darbinių talento apibrėžčių ir praktikų perkelti į visai kitą – mėgėjų meno kolektyvų veiklos – kontekstą. Todėl minėtos rizikos suvaldymo lygis iš esmės priklauso nuo tyrimo procedūrų atitikties kokybinės metodologijos reikalavimams.

Analizuojant duomenis vadovautasi indukcinė logika, kuri įgalina tyrėją vystyti tyrimą ne laikantis išankstinių teorinių prielaidų ar įsitikinimų, o konstruojant naujas žinias iš tyrimo metu surinktų duomenų.

2.5 Tyrimo etika

Vykdamas tyrimą stengiasi griežtai laikytis mokslinio tyrimo etikos principų. Visų pirma, gerbiama ir nevertinama kiekvieno informantu būti pakviesto asmens laisvė pasirinkti – dalyvauti tyrime ar ne. Kiekvienas asmuo, sutikęs dalyvauti tyrime, prieš prasidedant lauko darbams buvo supažindintas su šio darbo ir empirinio tyrimo tikslais, vykdymo principais ir tvarka. Taip pat visiems informantams pateiktas (gyvai vykusių pokalbių atveju – spausdintas, fizinis; nuotolinių – elektroniniu paštu išsiųstas) trumpas tyrimo aprašas. Informantams taip pat pateiktas sutikimas dalyvauti tyrime (žr. 20

priedą „Laisvo informuoto asmens sutikimas dalyvauti tyrime“), kurį pašnekovai patvirtino arba pasirašydami spausdintą dokumentą, arba elektroniniu laišku.

Svarbiu etiniu principu laikoma informantų tapatybės apsauga ir teisė į anonimiškumą. Tačiau anonimiško dalyvavimo tyrime galimybė vertinama be iliuzijų ir realistiškai – kadangi tyrimo ataskaitoje pateikiami pateikiamų pokalbių transkripcijų išsklotinės gana detalios atspindi kiekvieno kolektyvo tapatumą. Todėl neįmanoma garantuoti absoliučios tapatybės apsaugos. Dėl šios priežasties vadovai ir dalyviai dar prieš pasirašydami sutikimo formą atskirai informuoti apie šį aspektą ir paraginti atkreipti dėmesį į tai, kad jie bus lengvai identifikuojami. Siekiant apsaugoti laisvą informantų apsisprendimą ir asmeninį rizikų įsivertinimą sutikime dalyvauti tyrime išskirta atskira eilutė „Ar sutinkate, kad tyrimo ataskaitoje būtų minimas Jūsų vardas ir pavardė, pareigos ir ansamblio pavadinimas?“ (žr. *20 priedą* „Laisvo informuoto asmens sutikimas dalyvauti tyrime“). Taip siekta užtikrinti, kad informantai tyrime sutiks dalyvauti tik įvertinę sąlygą, kad gali būti atpažinti. Vis dėlto tyrimo etikos sumetimais informantų vardai ir kai kurie atpažįstamumą didinantys duomenų elementai paslėpti arba pakeisti.

Saugoma informantų pateikiamuose duomenyse paminėtų asmenų teisė į tapatybės apsaugą. Visi vardai interviu transkripcijose pakeičiami išgalvotais. Tas pats principas taikomas ne tik vardams, bet ir bet kokiai kitai informacijai, kuri gali padėti identifikuoti asmenį – lokacijų pavadinimai, kolektyvo veiklai neįprasto veiklos, ryšiai su kitais asmenimis ar kt. Informantų kontaktai naudojami tik tyrimo vykdymo tikslais ir saugomi konfidencialiai. Tyrėja prisiima atsakomybę už savo pašnekovų privatumą, kiek šio tyrimo dalyviai to reikalauja – transkripcijos, po pokalbių jas išsiuntus informantams, buvo koreguotos.

Tyrimo etiškumo taip pat siekiama duomenų rinkimo ir analizės metu laikantis neutralios pozicijos ir visišką prioriteta teikiant informantų nuomonėms ir požiūriams. Pastarieji nėra vertinami, į juos nėra išskirtinai reaguojama. Laikomasi pozicijos, jog bet koks pašnekovo pasisakymas yra vertingas tyrimo elementas ir vienaip ar kitaip prisideda prie teorijos kūrimo.

3. TALENTO SAMPRATA IR VALDYMO PRAKTIKOS FOLKLORO KOLEKTYVUOSE

3.1 Talento samprata folkloro kolektyvuose

3.1.1 Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu

Mokslinės literatūros apžvalgoje minėta, jog nėra paprasta atskirti, kada talentas suprantamas kaip subjektas, o kada kaip objektas, kadangi gana dažnai šiedu požiūriai susilieja. Analizuojant šio tyrimo empirinius duomenis pastebėta ta pati tendencija – panašu, jog folkloro ansambliams būdingas integruotas požiūris, apjungiantis abu šios talento sampratos dimensijos polių. Talenta čia galima laikyti išskirtines asmenybes, kurios turi ansamblio veiklai reikšmingų gebėjimų. Vis dėlto, analizuojant interviu duomenis, išskirtos *subjekto* ir *objekto* kategorijos pagal tai, į ką informantai sutelkia dėmesį – asmenybę ar specifinius gebėjimus.

Apžvelgiant išskirtas talento, kaip subjekto sampratai priskirtinas subkategorijas, arti kontinuumo tarp subjekto ir objekto centro tikrai galėtų atsidurti *universalų* subkategorija. Šias asmenybes ansamblių vadovai vertina kaip gausybę kompetencijų turinčius žmones. „Nu, šiaip tai sako – kai duoda, tai duoda Dievas. Gana universalūs tikrai, jeigu geba, tai viską geba.“ (I3) Galima pastebėti, jog informanto mintis užsimena ir apie įgimtą talento kilmę. Universalios asmenybės taip pat yra aktyvios ir puikiai valdo visus pagrindinius folkloro atlikimo įgūdžius, t. y., yra ir puikūs dainininkai, ir šokėjai, o kartais ir geba muzikuoti vienu ar kitu tradiciniu instrumentu. „Jie ir dainuoja, aišku, puikiai, ir šoka puikiai, nu dar žiūrėk, ir kokį instrumentą valdo“ (I10) Informantas I1 universalumą dar susiejo ir su aktyvumu, todėl šio ansamblio talento sampratoje *universalų* bei *aktyviųjų* subkategorijas būtų galima ir apjungti. „<...> dažniausiai tie aktyvūs ir būna visapusiški, ta prasme, ir gabūs jie, ir muzikalūs yra.“ (I1) Be to, jie ne tik turi įvairių folkloro sričių atlikimo įgūdžių, bet ir geba juos reikšti nepriekaištingai. „<...> tie, kurie kiekvienas atskirai geba ir padainuoti, ir pašokti, ir viską atlikti stilingai, gražiai, tvarkingai, patikimai.“ (I4) Universalų gebėjimai neapsiriboja tik folkloro ansamblio

veikla, bet gali pasireikšti ir kitose individo gyvenimo srityse. „<...> kur dėsi vaiką, ten padėsi – ir mokykloj lyderis, ir ((ansamblyje)) lyderis, ir dar kur nors lyderis.“ (I10) Tiesa, galima pastebėti, jog muzikavimo sugebėjimai minimi kiek atsargiau, tad galima manyti, jog šių įgūdžių įvaldymas esąs kur kas sudėtingesnis ir nėra savaimini net ir universaliai gabiems individams (žr. 1 priedą „Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu“).

Svarbus yra ne tik dalyvių gebėjimų universalumas, bet ir didžiulis susidomėjimas ansamblio veikla, troškimas pažinti folklorą. Tokiomis charakteristikomis pasižymi **aistringieji** ansamblio dalyviai, identifikuoti interviu su informantu I1 metu ir taip pat tapatinami su daugeliu kitų talento, kaip subjekto, subkategorijų (žr. 7 priedą „Interviu su informantu I1 išsklotinė“). Ansamblio vadovė akcentuoja tokių dalyvių užsidegimą. „<...> iš tikrųjų, matos iš akių, jau iš karto matos – ateina žmogus ir spinduliuoja, akys žiba! „Aš noriu sužinot, oi kaip čia įdomu, kaip čia viskas gerai, kaip čia man patinka, aje!“ (I1) Ansamblio dalyvės citata leidžia išsiaiškinti ryšį tarp tokio užsidegimo, aistros veiklai ir motyvacijos augti, tobulėti. „<...> man taip gražu ir mane taip žavi, taip ir smagu klausytis. Ir aš pati labai noriu tame dalyvauti.“ (I1)

Be to, meninėje veikloje gana reikšmingai vertinami **artistiški atlikėjai**. Šios kategorijos pažyminiai akcentuoja ne atlikimo turinį, o formą, atlikėjo profesionalumą. Į tokių atlikėjų poreikį ypač orientuoti atlikimo kokybės siekiantys ansambliai. Čia vietą suranda dalyviai, kurie yra „<...> artistiški, kuriems patinka būti scenoje, vat gerą rezultatą pasiekt ir gerai pasirodyt <...>“ (I3) Reikšminga kolektyvo vadovo meninių sumanymų raiškos medija tampa teatrališki, įtaigūs, charizmatiški ansamblių dalyviai. Informantas I10 tokį lūkestį ypač turi pasakotojams. <...> turi būti pirmiausiai toks charizmatiškas vaikas, nu jisai turi kažkuo patraukti, kažkuo toks, nu, būti ypatingas. (I10) Ansamblių vadovai pastebi, kad tokie atlikėjai ir patys „<...> gerai jaučiasi scenoj <...>“ (I3), ir patraukia žiūrovų dėmesį: „<...> įdomus, įtaigus, tiesiog užkabinantis!“ (I10) Tokios asmenybės siunčiamos į pasakotojų konkursus ar pasitelkiamos tam tikros pasirodymo atmosferos kūrimui (kaip antai, bandant perteikti koncertinės programos regioniško kontekstą, sukurti tam tikrą impresiją). Tai ypač aktualu ansambliui, kuriame artistiška asmenybė yra „teatrališkas“ „<...> perteikėjas, iš kurio eina, kuris paliečia gal žiūrovą.“ (I5) Įdomu, jog šios artistiškos asmenybės gali neturėti ryškių folkloro atlikimo gebėjimų, tačiau vis dėlto yra labai reikšmingos ansamblių pasirodymuose (žr. 11 priedą „Interviu su informantu I5 išsklotinė“).

Tačiau fiksuotas ir kontrastingas požiūris, vertinantis *natūraliuosius* dalyvius. I4 akcentuoja ne sceninio profesionalumo poreikį, o nuoširdžią ansamblio dalyvių būtį kolektyvo veikloje. „<...> *pradėjom labiau vertinti natūralumą, natūralų žmonių elgesį, natūralų jų buvimą, natūralų santykį su tuo, ką darom, ir natūralią to santykio išraišką scenoje.*“ (I4). Nors informantas I5 užsiminė apie artistiško atlikėjų poreikį, tame pačiame ansamblyje vietą suranda ir natūralieji. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai meninis sumanymas reikalauja kuo autentiškesnio, tikroviškesnio sceninio vyksmo. „<...> *jisai tą labai natūraliai tada gali atlikti ir scenoje, ne dirbtinai.*“ (I5)

Fiksuota ir tokių pasisakymų, kurie akcentuoja ne tik pačią asmenybę, bet ir jos raidos kontekstą, kuriame sėkmingai vystėsi *asmeninį santykį su folklorine aplinka turintys dalyviai*. Ryškų santykį su tradicija, su kaimo kultūra turintys dalyviai itin reikšmingą vaidmenį turi tada, kai siekiama kiek galima tiksliau reprezentuoti tam tikro regiono muzikines tradicijas. Išskirtinai į žemaičių folkloro tradicijas sutelkiančio ansamblio informantas I4 dalinasi, jog iš Žemaitijos kilusią dalyvę vertina „<...> *ne tik dėl jos balso, ne tik dėl jos dainavimo, kuris yra toksai natūralus, toks tarsi papasakojimas, be jokių įmantrybių, bet toks <...> žmogus <...> suprantantis dainos prasmę, jos visą kontekstą, viską, ir toki ypatingą santykį turintis.*“ (I4) Informantas pabrėžia, jog šie folkloro ansamblių dalyviai turi specifinius įgimtus duomenis, būdingus tam tikram etnografiniam regionui, iš kurio jie patys yra kilę. Šie duomenys ypatingai praverčia tada, kai kuriamos koncertinės programos, sutelkiančios dėmesį į tam tikrus regioninius folkloro subtilumus. „<...> *tos žemaitiškos dainos tikrai išjaustos, nes taip yra, kad pagrindinės mūsų vedančiosios yra tikros žemaitės. Na, o kai turi tą išstarmę, turi tą pojūtį, tu ir dainą gali praveisti taip jau tinkamai ir tradiciškai, su tokiu tikru tuo pojūčiu.*“ (I4) Nenuostabu, kad būtent tokius dalyvius ypač įvertino ir žemaičių folklorą puoselėjančio ansamblio atstovė. „<...> *jie nuo mažens užaugę su folkloru. Nu tai įsivaizduokit, kažkokie jie šviesuoliai. Ir va, ir tiesiog į tuos vaikus labai daug kas atsiremia, ir tiesiog tą pavyzdį mato ir kiti.*“ (II0) Tikėtina, kad tokius dalyvius savo veikloje ypatingai įvertintų ir informanto I5 atstovaujamas kolektyvas, kuris savo veiklai renkasi išskirtinai Mažosios Lietuvos regiono repertuarą. Tačiau interviu su informantu metu paaiškėjo, jog ansamblio dalyvių tarpe nėra prigimtinę šio regiono *lietuvinišką* tapatybę turinčių žmonių, kadangi Klaipėda apskritai, informanto žodžiais tariant, yra „suvažiavėlių miestas“. Dar daugiau – pats Mažosios Lietuvos folkloras, palyginti su kitais regionais, dar menkai pažintas ir nėra iki galo aiškūs jo atlikimo reikalavimai (žr. *11 priedą* „Interviu su informantu I5 išsklotinė“). Taigi nors tokio talento poreikis pokalbio su informantu metu nebuvo ryškiai išsakytas, galima daryti prielaidą, jog esant kitokioms veiklos sąlygoms, didesnėms galimybėms, toks poreikis būtų neabejotinai išryškėjęs.

Tik ką paminėtos asmenybių charakteristikos daugiau susijusios su kokybišku meninės veiklos turinio perteikimu, folkloro sklaidos tikslų pasiekimu. Tačiau informantai taip pat nurodė ir bendresnio pobūdžio asmenybių tipus, kurie reikšmingi žvelgiant į ansamblių veiklą iš organizavimo perspektyvos. Čia išryškėjo **aktyviųjų** dalyvių svarba. Informantas I1 akcentavo, kad žmonių, norinčių aktyviai dalyvauti kolektyvo bendruomenės veikloje, dėka ansamblis gali eiti pirmyn ir savitai kompensuoti pasyvesniųjų dalyvių narystę. „<...> Tik su tais žmonėmis ir gali eiti pirmyn. Ir tempti kitus <...> jeigu tokių žmonių nebūtų, tai čia nieko nepadarysi. Vienas vadovas nieko nepadarys!“ (I1) Tokią poreikį informanto I7 mintis apie savo indėlį į ansamblio veiklą. „<...> tai yra tavo laisvalaikis, bet tu intensyviai veiki kažką. <...> lieka nedaug tokio laisvo laiko, kurį suprastum, kaip tiesiog laisvą laiką, kai tu nieko neveiki. <...> labai malonus, bet, nu, darbas.“ (I7). Tokie ansamblių dalyviai atliepia ne tik vadovo, bet ir visos ansamblio bendruomenės lūkesčius dėl aktyvaus įsitraukimo į ansamblio veiklą. Informantas I sako, kad jam net nereikia šio lūkesčio aiškiai išsakyti, kadangi pati bendruomenė save šiuo požiūriu kontroliuoja. „Ansambliečiai <...> labai jautriai reaguoja, jeigu tu, tarkim, nedalyvauji koncertuose <...> labai aštriai į šitą kažkaip reaguoja. Nes nu vis tiek tu esi dalis, tai tu, kaip sakant, turi padėti pasirodymuose.“ (I2)

Gana artimi anksčiau paminėti subkategorijai ir iš dalies su ja gretinami yra **iniciatoriai**. Tai individai, trokštantys organizuoti įvairias neformalias (ne meno vadovo organizuojamas, tačiau dalyvių žinių bagažą praturtinančias) veiklas. „<...> išties va tokį talentą turi burti, kažką daryti, vat sukviesti. Nu tarsi va dabar advento vainikus kokius pinti. Kas nors vat, jam norisi, jis dega, jisai organizuoja, kviečia, ir va visi susirenka.“ (I3) Kartais šie žmonės įgyvendina ir didesnius kūrybinius sumanymus. „<...> veiklūs žmonės pakankamai susiburia ar bent jau tas kvorumas tų veiklių žmonių, pajėgių kažką tokio didesnio sukurti <...>“ (I8) Ansamblių vadovai taip pat sako, jog šios asmenybės dažnai pirmos atsiliepia į įvairias vadovo užklaudas, pasisiūlydamos jas įgyvendinti. „Ir jeigu dar paklausi ką nors, ar galėtų kas nors ką nors padaryti – „aš, aš!“ (I1) Informantas I7 pats save apibūdino taip: „<...> yra toks pasakymas „yes man“. Nu tipo aš labai retai pasakysiu kam nors „ne“.“ (I7) Taigi, galima manyti, jog tokio tipo talentas itin reikšmingas tokiuose kontekstuose, kuriuose akcentuojama mokymosi, augimo svarba arba ryškus dalyvių įgalinimas, užduočių pasidalinimas, pagalbos vadovui poreikis.

Folkloro ansamblių veikloje išryškėja ir **lyderiai**. Tai dalyviai, prisiimantys meno vadovo pagalbininko rolę – tarpininkaujantys komunikacijos procese tarp vadovo ir dalyvių ar pasirenkantys kitas lyderystės sritis, kurios nuima ženklia dalį naštos nuo meno vadovo pečių. „<...> lyderiai dirba už tave visą

darbą.“ (11) Kartais šie lyderiai net tampa tam tikrų folkloro sričių koordinatoriais – vadovauja šokėjų ar instrumentinei grupėms. „*Yra tie lyderiai, yra muzikantų (va ir šįkart važiavo ir mano dukra, jinai jau dabar antro kurso studentė, bet jinai užaugusi ((ansamblyje)), tai jinai pasiima, sakykim, visai tai instrumentinei grupei suvadovauti.* <...> *Yra šokėjų vienas vyrukas, kuris, nu, tikrai labai puikiai šoka ir jisai tada suvadovauja tai grupei.*“ (110) Tad ir čia, panašu, kad vien tik lyderio asmenybės nepakanka – reikalingos ir tam tikros folklorinės kompetencijos, kurios, net galima daryti išvadą, ir sudaro kertines sąlygas folkloro ansamblio dalyvio kaip lyderio (savi)realizacijai. Tiesa, reikia paminėti, kad pati sąvoka „lyderis“ informantų pasisakymuose skleidžiasi ir kita prasme, kai jie apibūdinami kaip **pagrindiniai dalyviai**, tačiau kadangi tais atvejais dėmesys sutelkiamas ne į jų asmenybes, sprendimus, bet į jų svarbą kitų dalyvių atžvilgiu, apie „lyderystę“ užsimenančios citatos pateikiamos kaip **išskiriančio požiūrio į talentą** pažyminiai.

Pabrėžiant sėkmingo veiklos organizavimo klausimus, minimi **atsakingieji** ansamblių dalyviai. Informantų pasisakymuose šie individai išryškėja kaip besistengiantys įgyvendinti jiems paskirtas užduotis. „<...> *jei man yra užduotas darbas, nu aš turiu tokią labai didelį, stiprų atsakomybės jausmą, kad nu aš noriu, kad tas darbas būtų įgyvendintas.*“ (16) Šie žmonės taip rimtai žiūri į ansamblio veiklas, kad kartais dėl jų aukoja sveikatą. Kaip pavyzdį informantas I9 pateikia narę, kuri nepaisydama ligos atėjo koncertuoti. „<...> *būna tokių atsakingų vaikų, kad netgi su temperatūra ateina.* <...> „*Kas yra? – Aš nebeturiu temperatūros.*“ *Prisigėrė vaistų, nusimušė temperatūrą.*“ (19) Kitas ansamblio dalyvis, norėdamas profesionaliai pasirodyti scenoje, vilkėdamas pilną tautinį kostiumą, paaukojo komfortišką apavą. „<...> *mes buvom <...> festivaly ir vienam vaikui visą dieną būnant su čebatais berniokui pritrynė čebatai. Ir turėjom pasirodyt, jis turėjo šokti kadrilių ir su pritūpimais, ir su kojų padaužimais.* <...> *Ir, žinokit, per kadrilių nesimatė, kad jisai šlubavo, bet kaip jis nusiavė čebatą, visa buvo kruvina koja, tikraja to žodžio prasme.*“ (19) Tikriausiai, nereikėtų manyti, jog būtent tokio savo poreikių nepaisymo ansamblių vadovai tikisi iš dalyvių, tačiau net ir kraštutiniai pavyzdžiai gali tiesiog padėti perprasti atsakingam dalyvių požiūriui į ansamblio veiklą teikiamą reikšmę.

Ne mažiau svarbus ir **patikimųjų** dalyvių vaidmuo. Tokie žmonės įgyvendina jiems paskirtas užduotis. „<...> *jeigu tu jau pasakei, kad būsi ir padarysi, tu išties padarai – nėra taip, kad pradingsti, vėl grįžti, ir tokio nestabilumo.*“ (17) Jie taip pat uoliai dalyvauja renginiuose ir gali prisiimti įvairias menines atsakomybes. „<...> *žino, kad tu tikrai būsi tam koncerte ir tu tikrai gali apsiimt tuo darbu, kokį tau duos.*“ (16) Kolektyvuose patikimumas tampa ir dalyvių įgalinimo, tam tikrų atsakomybių perdavimo

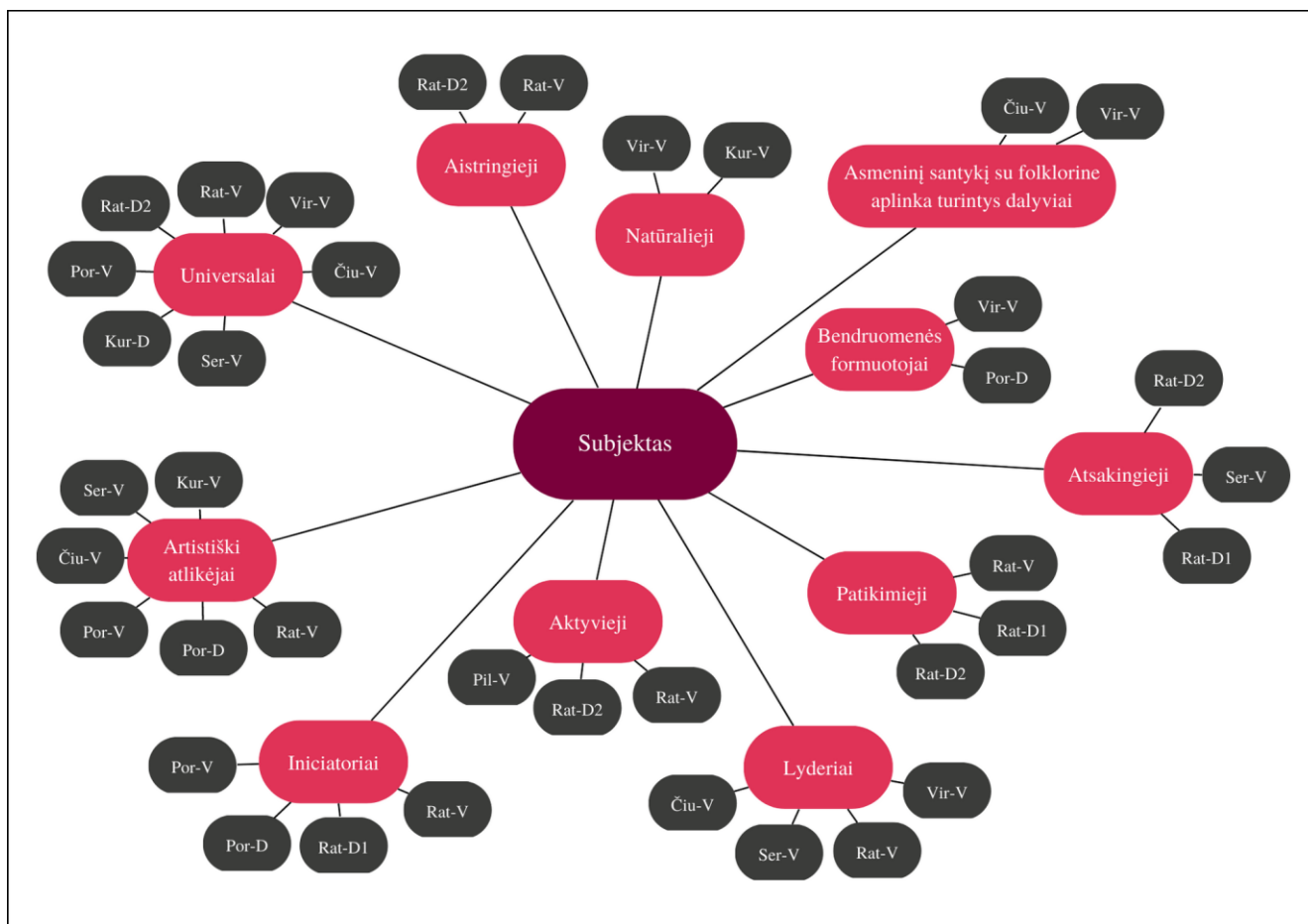
sąlyga. „<...> *palieku jų nuožiūrai tvarkytis vienose ar kitose srityse, ir bendrauti su kolektyvo nariais.<...> labai svarbu pasitikėjimas. Vadovui yra labai svarbu pasitikėti tais žmonėmis, tais lyderiais, kad ramia sąžine galėtų eiti ir nesikišti.*“ (11)

Dar vienas folkloro ansambliams reikšmingų asmenybių tipas – **bendruomenės formuotojai**. Tai dalyviai, kurie turi puikių socialinių, psichologinių įgūdžių ir juos pasitelkia rūpindamiesi gera ansamblio dalyvių savijauta ansamblyje. Šie žmonės pasirūpina, kad kiekvienas dalyvis būtų įveikintas, turėtų savo saviraiškos sritį, jaustųsi svarbus. „<...> *tokie mūsų kolektyvo dvasiniai, veiklą lyderiai ir padeda tiesiog pamatyti tą kiekvieną ir kažkaip jį įveikinti, kad visi jaustųsi kažką darantys, prie kažko prisidedantys.*“ (14) Bendruomenės formuotojai ypač reikšmingi tada, kai pats meno vadovas stokoja laiko resursų ar kompetencijų, būtinų bendruomenės būrimui. „<...> *aš tikrai ne viską moku, ne viską galiu ir suprantu, ir, kaip sakant, dėl to nesigraūžiu, nes aš žinau, kad mes turim puikių žmonių, kurie iš tikrųjų vat tą situaciją geriau suvaldo ir geba prieiti prie vieno ar kito žmogaus, įvertinti jo savybes, jį kažkaip iškelti, kaip ypatingą žmogų.*“ (14) Bendruomenės formavimo kompetencijų turinčios asmenybės itin svarbios ir neseniai sudėtingą pokyčių ir tam tikros destabilizacijos etapą atsisakant priklausymo įstaigai patyręs ansamblis (žr. 14 priedą „Interviu su informantu I8 išsklotinė“). Todėl itin reikšmingai šiuos pokyčius įveikti padeda dalyviai, turintys tam tikrų psichologinių kompetencijų „<...> *taip atrodo, kad tarsi kuriu labiau konstruktyvią, ne konfliktišką erdvę ansamblyje.*“ (18) Kaip matysime vėliau, šis bendruomenės kūrimo aspektas folkloro ansamblių veikloje apskritai yra viena pamatinių sėkmingos veiklos sąlygų, todėl ką tik aptartos asmenybės yra itin reikšmingi folkloro ansamblių veikėjai.

Talento, kaip subjekto, subkategorijos ir jų pažyminiai vaizduojami 1 paveiksle (žr. 1 paveikslą „Talento kaip subjekto samprata folkloro ansambliuose“).

Talentą folkloro ansambliuose konceptualizuojant objekto požiūriu, išryškėjo su folkloro atlikimu susijusių įgūdžių svarba. Itin reikšmingi – **dainavimo įgūdžiai**. Ansamblių vadovai pastebi, kad kolektyvo veiklą labai palengvina ankstesnė dalyvių patirtis – kai prie kolektyvo prisijungia dainavimo įgūdžių jau turintys dalyviai, daug lengviau vystyti meninę veiklą, kadangi nebereikalingos didelės investicijos į mokymą, įgūdžių spragų užpildymą. „<...> *yra lengviau, kai ateina žmogus jau dainuojantis, tau nereikia išmokyti, kad ir intonuotų.*“ (12) Akcentuojant bene plačiausiai folkloro ansamblių repertuaruose paplitusių daugiabalsių tradicinių dainų atlikimo specifika, itin gerus dainavimo įgūdžius kaip talentą apibrėžti galima dar tvirčiau. Paprastai tokios dainos atliekamos tokiu

būdu – pagrindinę melodiją, pirmąjį balsą atlieka vienas žmogus – dainos vedėjas – o visi kiti dainuoja pritariamaisiais balsais (*turavoja*). Taigi, net nekyla dvejonų, jog dainų vedėjams keliami kur kas aukštesni dainavimo įgūdžių reikalavimai – elementaru, jų balsai turi ne tik girdėtis didelėje grupėje žmonių, bet dar ir savitai *diriguoti* pritariamiesiems balsams, vesti juos, aiškiai *diktuoti* dainos ritmą, tempą, stilistiką, nuotaiką ir pan. Tad nestebina tai, jog informantai akcentuoja, kad dainų vedėjais gali tapti tik tie dalyviai, kurie sugeba *atsilaikyti* prieš daug antrais balsais dainuojančių žmonių. „<...> *tie dainų užvedėjai, kurie vienas atlaiko prieš visus dvidešimt šešis, kai jie dainuoja antrais balsais, tai jau žinai, kad čia svarbiausia yra šita vieta reikalinga* <...>“ (19)

1 paveikslas. Talento kaip subjekto samprata folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Be to, pagrindiniai ansamblio dainų vedėjai neretai būna kolektyvų senbuviai, tad galima nuspėti, jog dainų vedimo įgūdžiai yra įgyjami su laiku, ansamblio kasdienėse veiklose tobulinant įprastus dainavimo gebėjimus. „<...> *gana nemažą krūvį neša senbuviai* <...> *yra tokių pagrindinių vedėjų*

<...>.“ (I7) Vieno informanto, folkloro ansamblio dalyvio pasisakyme gana ryškiai galima išvelgti dainavimo įgūdžių vystymosi etapus. Jis sako: „*Dar gal nesu įgijusi tiek gabumų, kad ten, tarkim, galėčiau vesti ar ten galėčiau sutartinėj labai gerai atsilaikyti*“. (I7) Taigi, galime manyti, jog tam tikrų dainavimo įgūdžių jis jau įgijo būdamas folkloro ansamblio dalyvis, tačiau galimybė išbandyti dainų vedėjo rolę bent jau kol kas lieka nepasiekiamą. Įdomu, kad greta dainų vedimui būtinų įgūdžių minimas ir sudėtingas polifoninių giesmių – sutartinių – žanras, kuriame, grubiai, ne profesionalia etnomuzikologine akimi žvelgiant, visi atlikėjai yra lygiai svarbūs. Tačiau, tikėtina, dainų atlikimo techniško, meistriško reikalavimų požiūriu sutartinės folkloro ansamblių veikloje prilygsta dainų vedimui. Įdomu būtų net patyrinėti, kaip dažnai šiuodu vaidmenis išpildo tie patys individai, t. y., yra ir dainų vedėjai, ir sutartinių giedotojai. Tiesa, talentu objekto požiūriu būtų galima laikyti ir pritariančiųjų balsų meistriškumą – taigi, ne vidutiniško lygmens pritarimą, o išskirtinius *turavojimo* įgūdžius, kai pritarėjas išlaiko itin dinamišką santykį su vedėju – greitai perpranta būsimą tekstą, pritarimo melodinę struktūrą. „<...> *tikrai sugebu turavot <...> tiesiog esu atkalęs tuos pagrindinius motyvus ir aš galiu plus minus taip nuspėti <...>*“ (I6) Čia svarbu paminėti, kad gyvojoje tradicijoje nėra dainuojama iš partitūrų, tad dainos vedėjas iš tiesų yra tas, kurio būtina aktyviai klausytis, norint išgirsti dainos tekstą ir melodiją; kai kurie folkloro ansambliai repeticijose netgi taiko tą patį principą).

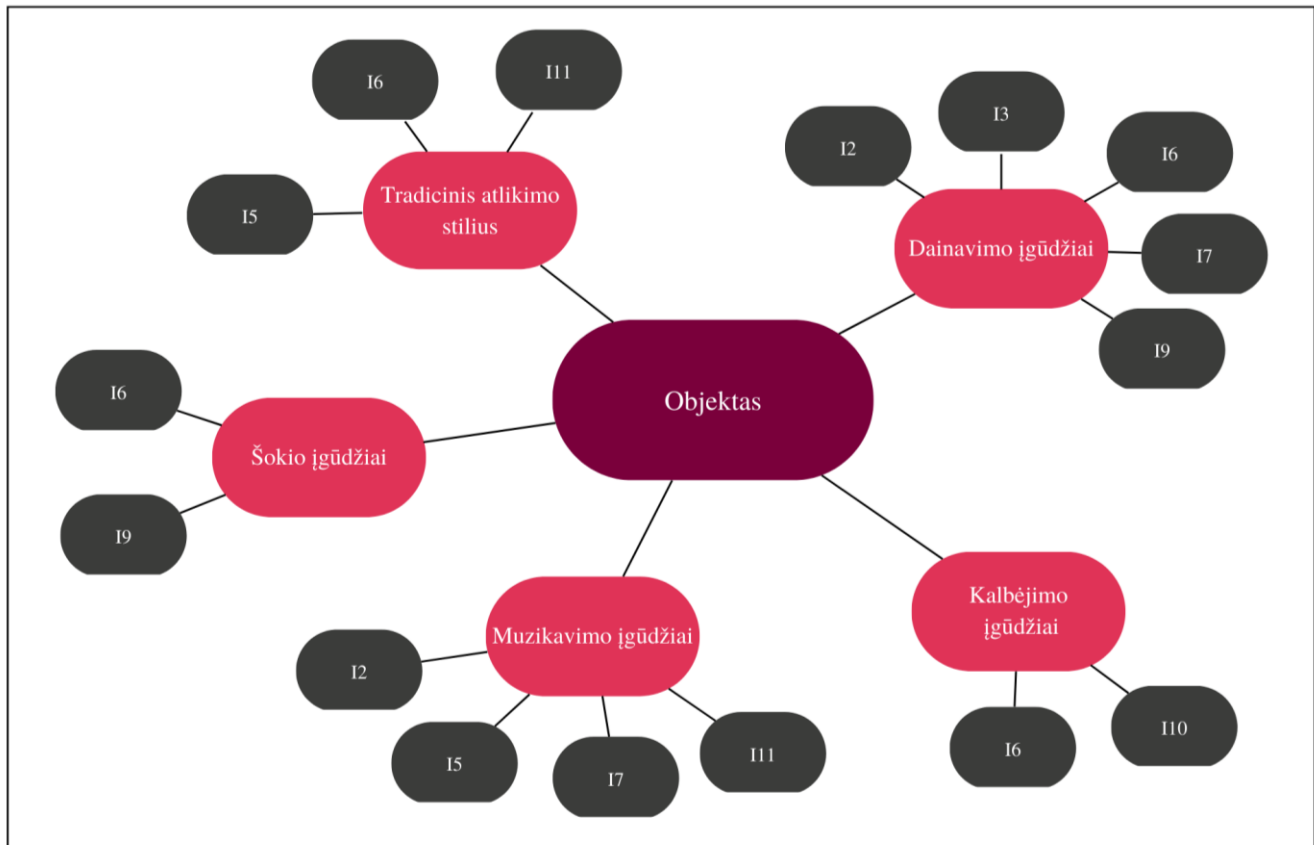
Taip pat talentingumas gali reikštis ir per *šokio įgūdžius*. Čia akcentuojamas šokio meistriškumas, kai judesiai yra įvaldyti taip gerai, jog tampa beveik automatiškais, apie juos nereikia atskirai galvoti. „<...> *jeigu tu šoki ir gali su partneriu kalbėt, o tavo kojos jau automatiškai dirba – jau tada gali ir daryt viską savo malonumui*.“ (I9) Be to, informantai pamini ir improvizavimą, kuris jau peržengia įprastų, tiesiog pakankamų šokių įgūdžių sampratą. Tad talentingais šokėjais galima laikyti tuos, kurie geba įprastus šokių judesius papildyti vaidybiniais, žaidybiniais elementais. „<...> *ne tik kad, pavyzdžiui, pašokt tai, ką reikia, bet ir jau įdėt ir ten kažkokį tokį – ar ten demonstratyviai, pasižaidimo kokio nors <...>*“ (I6)

Konkrečių *muzikavimo įgūdžių* atributų informantai plačiai nedetalizavo, tačiau analizuojant talentų valdymo praktikas bus galima pastebėti, jog būtent instrumentininkai sulaukia išskirtinių mokymo, ugdymo, saviraiškos galimybių ir reikšmingai veikia folkloro ansamblių veiklą. Todėl konceptualizuojant talento sampratą su keletu pažyminių pateikiama ir ši kategorija, idant nebūtų sumenkintas muzikantų, kaip talentų, vaidmuo folkloro ansambliuose.

Trumpai užsimenama ir apie **kalbėjimo įgūdžių** poreikį. Jį, viena vertus, galima suprasti kaip pasakojamosios tautosakos atlikėjams reikalingus artikuliacijos, raiškaus kalbėjimo gabumus. „<...> *kad tik kuo aiškiau kalbėtų, kad aiškiau kažkaip tuos žodelius.*“ (I10) Taip pat prie šių įgūdžių priskirtini renginių vedimo įgūdžiai ar tiesiog kompetencijos, reikalingos įvairiems pristatymams. „*Vadovė mato, kad aš <...> turiu talentą kalbėti anglų kalba, ir taip pat, kad esu iškalbinga persona.*“ (I6)

Visas tris – dainavimo, šokio ir muzikavimo įgūdžių kategorijas – savitai papildo **tradicinio atlikimo stiliaus** poreikis. Net galima būtų sakyti, kad tam tikra prasme ši kategorija paaiškina, kas laikytina talentu apskritai visose folkloro atlikimo srityse ar bent jau charakterizuoja reikšmingas tokio talentingumo sąlygas. Antai, informantai pabrėžia, kad į ansamblių atėję kitų muzikos žanrų atlikimo patirties turintys dalyviai ne visada bus sutikti kaip išskirtinai gabūs ir galintys reikšmingai prisidėti prie folkloro ansamblio veiklos sėkmės ir kokybės. Kai kuriais atvejais net labai gerų dainavimo, šokio ar muzikavimo įgūdžių turėjimas gali būti suprantamas kaip trūkumas. Su tokiu vertinimu susiduriama tada, kai iš kito žanro aplinkos atėjęs dalyvis negeba perimti folklorinio, tradicinio atlikimo stiliaus. „<...> *aišku, yra minusas, kad ateina jau gatavas muzikantas, nes jis groja tik vienam tam savo stiliuje, ir jau į folklorinį labai sunkiai pasiduoda. Tai kitąkart geriau visai netašytas, aišku, tas jaunas žmogus <...>*“ (I5) Tad čia galima kvestionuoti savaiminę bendrų dainavimo, šokio ir muzikavimo įgūdžių reikšmę – panašu, jog daug svarbiau yra gebėjimas šiuos įgūdžius pritaikyti specifiniam žanrui, jei tatau padaryti folkloro ansamblio dalyviui pavyksta. Tyrimo prieduose pateiktoje lentelėje ir pokalbių išklotinėse tikrai pamatysime sėkmingų *persiorientavimo* iš vieno žanro į kitą pavyzdžių – perėjimą nuo stilizuotą folklorą atliekančių dainų ir šokių ansamblių (informanto žodžiais tariant, „tautiakų“) manieras prie autentiško, netemperuoto, kaimiško šokio ar skoningo klasikinių (taigi, ne tradicinių) instrumentų pritaikymo tradicinei muzikai.

Talento, kaip objekto, subkategorijos ir jų pažyminiai vaizduojami 2 paveiksle (žr. 2 paveikslą „Talento kaip objekto samprata folkloro ansambliuose“). Talento sampratą subjekto-objekto požiūriu pagrindžia tyrimo dalyvių mintys, cituojamos darbo prieduose (žr. 1 priedą „Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu“).

2 paveikslas. Talento kaip objekto samprata folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

3.1.2 Talento paplitimas folkloro ansambliuose

Tyrimo duomenys rodo, kad folkloro ansambliuose sudera tiek išskiriantis, tiek įtraukiantis požiūriai į talentą. Apžvelgtoje mokslinėje literatūroje minima, jog išskiriantį požiūrį į organizacijos narius galima identifikuoti tada, kai pabrėžiami prigimtiniai organizacijos narių pranašumai. Tyrimo metu paaiškėjo, kad vaikų folkloro ansambliuose tai ypač pasakytina apie *solo dainininkus*. Informantai pabrėžė, kad solistų būna vienetai. „<...> visą laiką stengiuosi surasti kažkokį ypatingą vieną, kažkokį solistą <...>“ (I-10) Tuo tarpu informantas II papasakojo apie neįprastą solistų skaičiaus pakilimą – vienu metu ansamblyje staiga atsirado beveik 30 solistų. (žr. 7 priedą „Interviu su informantu II išsklotinė“). Tad šį atvejį iš pirmo žvilgsnio daug labiau tiktų priskirti įtraukiančiam

požiūriui į talentą. Vis dėlto svarbu pastebėti tai, kad informantas šią solistų bangą labiau sieja su žmonių noru būti pastebėtiems, o dalis jų neturi ryškių prigimtinių gebėjimų – „davinių“. Dėl to vargu, ar žmogiškųjų išteklių požiūriu galima šią solistų gausą besąlygiškai įvardyti kaip ansamblio talentus, ypač kalbant apie antrąją ir trečiąją talento apibrėžties dimensijas. Tačiau kalbant apie pastangų-rezultatų svarbą suprantant talentą, būtų verta pažvelgti į šį atvejį kaip į savitą noro augti ir tobulėti manifestaciją.

Taip pat tyrimo dalyvių užsiminta ir apie *geriausius šokėjus* bei *pasakotojus-konkursantus* vaikų folkloro ansambliuose. Čia labai ryškiai talentus nuo kitų ansamblio dalyvių atskiria dalyvavimas folkloro konkursuose. Viso tyrimo metu ne kartą paminimos Respublikinės moksleivių folklorinių šokių varžytuvės „Patrepšynė“ (toliau tekste – „Patrepšynė“) bei Lietuvos vaikų ir moksleivių – lietuvių liaudies kūrybos atlikėjų – konkursas „Tramtatulis“ (toliau tekste – „Tramtatulis“), kuriems besiruošiant vaikų folkloro ansambliuose išryškėja potencialūs dalyviai. Daugiau apie pasiruošimą konkursams kaip talentų valdymo praktikas bus kalbama antrajame šio skyriaus poskyryje „Talentų valdymo praktikos folkloro kolektyvuose“. Informantai mini ir muzikantų išskirtinumą ir gana stabilias pozicijas ansamblyje. „<...> *kapelijos sudėtis jinai aiški daugiau mažiau.*“ (I7) Galime manyti, jog būtent instrumentinėse grupėse susiburia muzikavimą svarbiausiu savo veiklos fokusu pasirinkę dalyviai. Taigi, vėl susiduriame su tam tikru muzikavimo įgūdžių atskyrimu nuo kitų folklorinių kompetencijų.

Apskritai, nepriklausomai nuo konkrečios folkloro srities, kolektyvuose esti *nepakeičiamųjų*. Tai, viena vertus, gali būti dalyviai, kuriems suteikiami specifiniai vaidmenys koncertinėse programose ir kurių neįmanoma pavaduoti. „<...> *aš turiu daug tokių, kaip sakyti, ar solinių numerių, kur, nu, taip – daro vienas. Jo nėra – ir viskas, sakykim.*“ (I-5) Kita vertus, tai gali būti ir tokie dalyviai, be kurių, meno vadovų teigimu, būtų veik neįmanoma vystyti sėkmingos kolektyvo veiklos ar bent jau kurį laiką būtų susiduriama su skaudžiomis pasekmėmis. „<...> *maždaug kokia ten trečdalis kolektyvo tai yra be kurio aš negalėčiau. Kiti tai ar būtų, ar nebūtų, bet yra koks trečdalis geras, kuris, jeigu ten iš jų ir pavieniui paėmus atskirai nukristų, tai būtų skaudžiai.*“ (I5) Tačiau nepakeičiamumas gali turėti ir daugiau humanistinį atspalvį, kai teigiama, jog apskritai visi ansamblio dalyviai yra unikalūs ir nereikėtų tikėtis vienam išėjus surasti, kuo jį pakeisti. „<...> *tą patį žmogų pakeist neįmanoma. Taip nebūna, turbūt, kaip gamtoj vienodų medžių.*“ (I5) Galima manyti, jog, vadovaujantis tokia samprata, vargu, ar apskritai egzistuoja fiksuotos folkloro ansamblių dalyvių rolės, išeinančių dalyvių perduodamos ateinantiems. Panašu, jog čia galima kalbėti tik apie labai individualizuotus vaidmenis,

tarsi sukurtus konkreitiems ansamblio dalyviams, atsižvelgiant į jų asmenines savybes ar gebėjimus. Tokių kolektyvų talentų valdymo praktikas, kaip matysime vėliau, tikrai galima drąsiai laikyti sėkminga humanistinio požiūrio taikymo patirtimi.

Išskiriančiam požiūriui į talentą priskirti ir informantų pasisakymai apie **pagrindinius dalyvius**. Jie interviu metu dar buvo įvardyti kaip „ansamblio branduolys“, „rinktinė“, „svarbiausi žmonės“ (žr. 2 priedą „Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose“). Dažniausiai tai itin stiprius folkloro atlikimo įgūdžius turintys dalyviai, kuriais meno vadovas gali pasitikėti ir kurie gali įgyvendinti ypatingas užduotis (žr. 10 priedą „Interviu su informantu I4 išklotinė“). Tad, viena vertus, tai išskirtinius rezultatus pasiekti galintys dalyviai. Tačiau kartais šie dalyviai dar suprantami kaip pavyzdys kitiems ansamblio nariams, į kuriuos pastarieji stengiasi lygiuotis. „<...> jie patys nori būt panašūs į tuos vyrus vedančiuosius.“ (I1) Taigi, čia galima nujausti esat ir tam tikrą pagrindinių dalyvių vaidmenį ansamblio ugdymo ir mokymo praktikų kontekste. Bene ryškiausias ekskliuzyvinis požiūris pasireiškia tada, kai yra tiesiogiai išsakomas ansamblio dalyviams. „<...> aš negaliu jum garantuot, kad jūs būsit tie vat, svarbiausi žmonės. Bet jūs ir jauskitės normaliai, gerai, nu neturi būt visi svarbiausi.“ (I3)

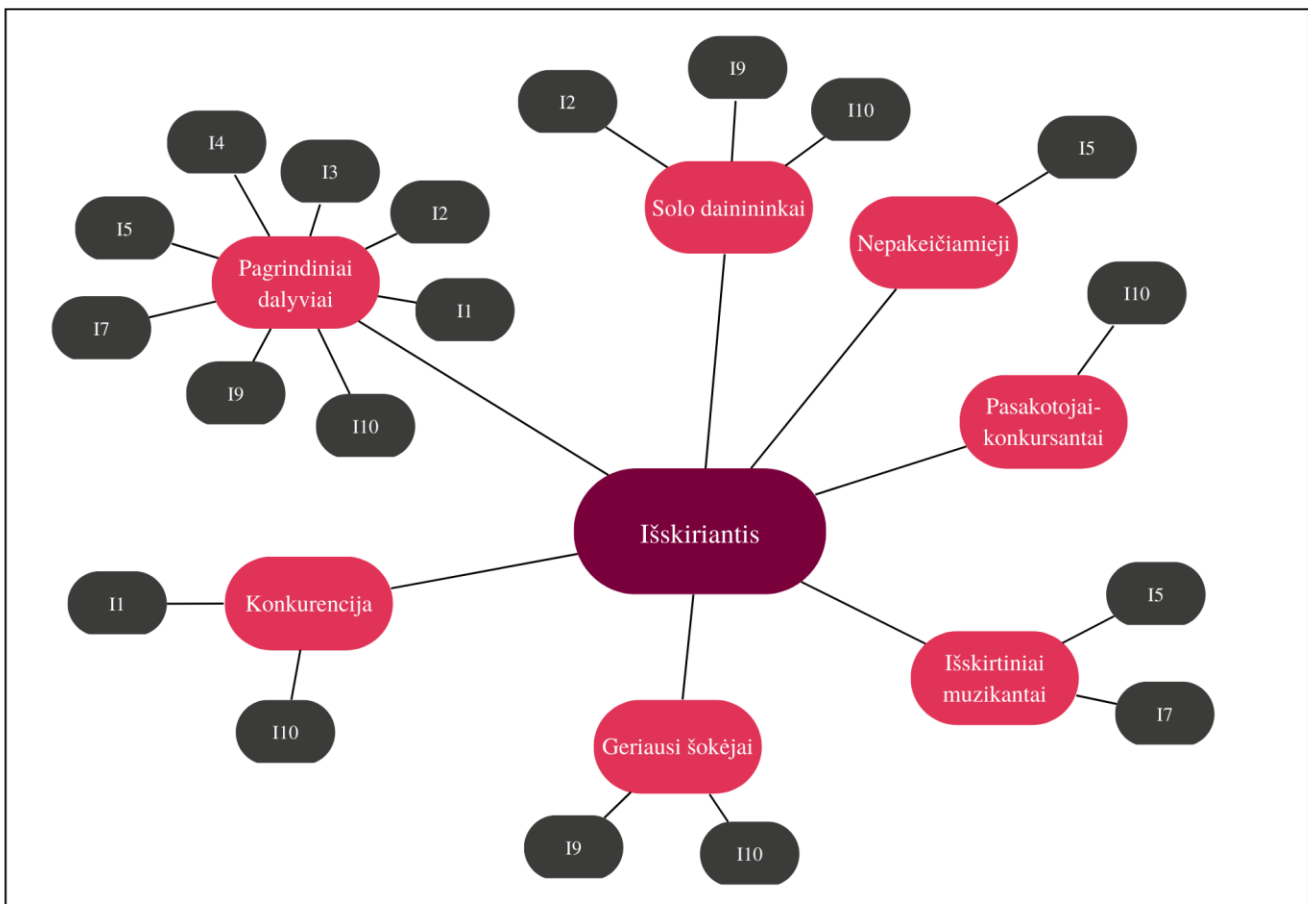
Kaip buvo atskleista literatūros apžvalgoje, apie išskiriančią požiūrį atskleidžia ir **konkurencijos** pasireiškimas. Folkloro ansambliuose ji, viena vertus, kyla iš pačių dalyvių noro gauti išskirtinių gebėjimų reikalaujančias užduotis. „<...> atsiranda tokia tiesiog konkurencija tarp jų. O kodėl jinai gali? Ir aš galiu, ir aš noriu.“ (I10) Įdomu, kad ši konkurencija vertinama kaip dalyvių augimo paskata. „Tu pats turi stengtis, <...> kad būtum už ten ar vieną ar kitą geresnis <...>“ (I10)

Išskiriančio požiūrio į talentą subkategorijos pavaizduotos 3 paveiksle (žr. 3 paveikslą „Išskirianti talento samprata folkloro ansambliuose“).

Nors folkloro ansambliuose identifikuota ir išskiriančio požiūrio į talentą apraiškų, priešingą požiūrį išreiškiančių pasisakymų gausa verčia kelti prielaidą, jog vis dėlto šiems kolektyvams artimesnis įtraukiantis požiūris. Kaip ir indikuoja mokslinės literatūros įžvalgos, ir folkloro ansambliuose iš tiesų šis požiūris reiškia ne automatišką talento statuso priskyrimą visiems dalyviams, tačiau daugiau yra susijęs su savito, asmeninio talentingumo koncepcija ar tinkamiausios veiklos, atitinkančios individo gebėjimus ir interesus pa(si)rinkimu.

Todėl įtraukiantis požiūris ypač akcentuoja **asmeninių stiprybių** identifikaciją, vystymą ir panaudojimą. Kai kuriais atvejais toks požiūris susijęs su folkloro atlikimo gebėjimais, kai norima

pasakyti, jog kiekvienas dalyvis suranda, kurioje ansamblio veiklos srityje gali save geriausiai realizuoti. „<...> *nebūtinai jis turi kažkokį balsą turėti. Bet jis gerai šoka, sakykime, ar muzikuoja <...> visada randi, kur tą žmogų panaudot.*“ (II) Arčiausiai kraštutinės šios dimensijos ribos atsiranda išskirtinai inkliuzyviniai požiūriai, kai vadovai bando išvelgti, ką kiekvienas dalyvis sugeba geriausiai („*Vadovas sugeba kiekviename pamatyti, ką jis gali geriausia.*“ (III)) ir šiuos gebėjimus (ar net interesus, nuostatas ar pomėgius pritaikyti meninėje veikloje ir jų pagrindu formuoti koncertines programas („<...> *programa išėjo, išplaukianti iš žmogaus asmeninės veiklos, asmeninių interesų*“ (I5)) Taigi, čia išryškėja itin humanistiškos talentų valdymo praktikos, kurias apžvelgsime vėliau.

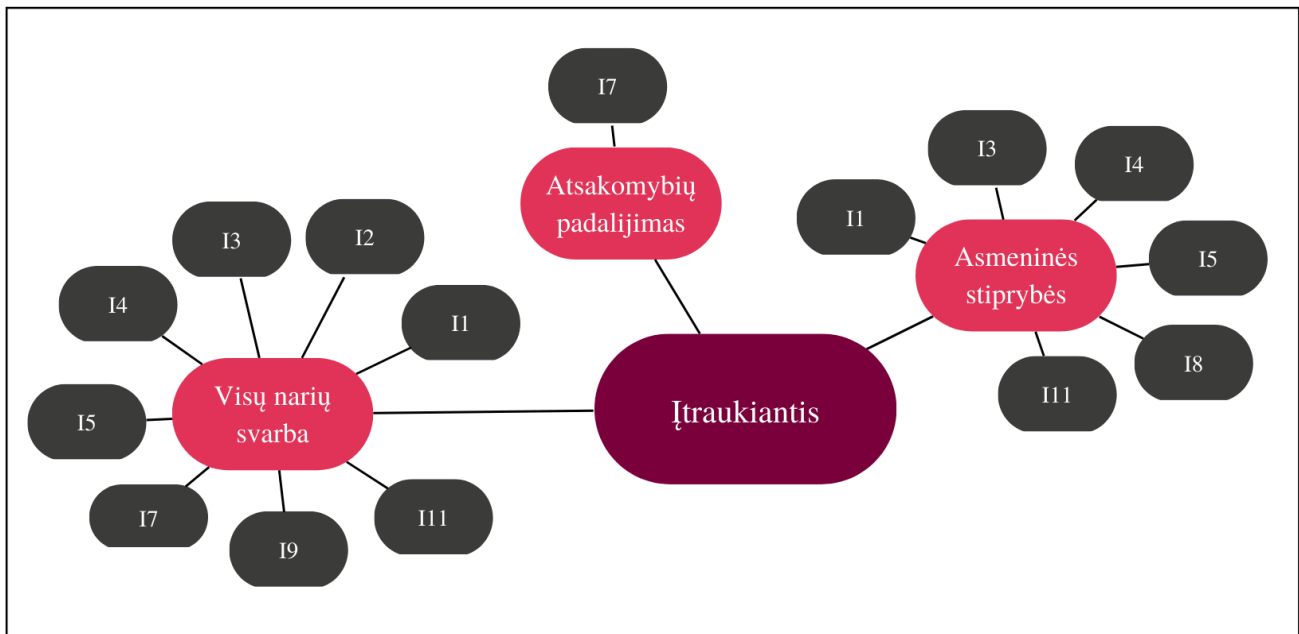
3 paveikslas. Išskirianti talento samprata folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Įtraukiantis požiūris apskritai pasižymi *visų narių svarba*. Informantai sako, jog vadovui būtina pastebėti kiekvieną dalyvį, juo pasidžiaugti, užtikrinti, kad kiekvienas jaustųsi reikalingas. „<...> *pastebėt kiekvieną, įvertint garsiai <...>*“ (III) Vadovaujantis tokiu požiūriu, pabrėžiamas poreikis

scenoje parodyti visus dalyvius. „<...> mėgstu ir šachmatų tvarka išdėliot, kad viens kito neužstotų, ir net jeigu šoka šiek tiek toliau, vis tiek matosi.“ (I9) Ypač ryškiai visų narių svarba atsiskleidžia informanto I3 pateiktame pavyzdyje, kai garso įrašams pasirinkus tik rinktinius dainininkus, įrašai pavyko ne taip gerai, kaip vėliau vykusioje įrašų sesijoje, kurios metu dainavo visi ansamblio nariai. „Atėjom mes su tais išskirtiniais, įrašėm – <...> ne taip jau ir gerai. Tada antras bandymas buvo su visais <...> ir buvo geriau su visais, nu ir ta masė reikalinga.“ (I3) Vadinasi, kai kuriais atvejais nuosaikiai įtraukiantis požiūris, pripažįstantis egzistuojant skirtingą gebėjimų lygį tarp ansamblio dalyvių, tampa pranašesnis už ekskliuzyvinį ne tik asmeninio dalyvio efektyvumo, savirealizacijos, bet apskritai viso kolektyvo veiklos sėkmės siekiui.

Įtraukiančią talento sampratą iliustruoja 4 paveikslas (žr. 4 paveikslą „Įtraukianti talento samprata folkloro ansambliuose). Įtraukiančią ir išskiriančią talento sampratas folkloro ansambliuose pagrindžia informantų mintys, cituojamos darbo prieduose (žr. 2 priedą „Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose“.

4 paveikslas. Įtraukianti talento samprata folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

3.1.3 Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimti gabumai ir įgyti įgūdžiai

Aptariant talento, kaip objekto, sampratą folkloro ansambliuose itin išryškėjo dainavimo įgūdžių svarba. Žvelgiant į surinktus empirinius duomenis iš trečiosios talento apibrėžties dimensijos perspektyvos, tampa akivaizdu, kad šių sugebėjimų kilmę galima suprasti dvejopai. Viena vertus, ji sietina su įgimtomis **balso ypatybėmis** – balsu grožiu, tembru, stiprumu (žr. 3 priedą. „Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimti gabumai ar įgyti įgūdžiai“) ar net tam tikromis jo ypatybėmis, kurios balsą paverčia sutvertu konkreto regiono tradicinių dainų atlikimui. „<...> *pasisekė, kad tiko, patiko mano balsas, ir klaipėdietiškom dainom tinka atlikti.*“ (I11) Taip pat dainavimui reikšminga įgimta **muzikinė klausa**. „<...> *būna labai puiku, kai ateina vaikai su ypatingom ausim, bet tai būna gana nedažnai <...>*“ (I9) Informantų pasisakymuose čia *giftedness* sampratą pabrėžia balsu ir klausos ypatumų įvardijimas kaip duotybės. Kita vertus, **dainavimo įgūdžiai** folkloro ansambliuose atsiskleidžia ir kaip išlavinami. Ansamblių vadovai sako, kad dalyviai išmoka bazinių dainavimo įgūdžių, kaip antai, intonuoti, „pataikyti“ į garsą, o kai kurie net tampa dainų vedėjais. Žinoma, pamatinių dainavimo įgūdžių čia talentu nelaikysime, tačiau galimybė išskirtinai puikiai įvaldyti ir patobulinti savo balsą, tampant dainų vedėju, neabejotinai laikytina įgyto talento formavimusi. „<...> *tai suseraga tie vedantieji ir turi vyniotis, kaip sakau, iš tų siūly, kuriuos turi. Pasižiūriu, vau, jau šitas gali, jau jisai įprato, jisai gerai išmoko dainą ir jis tada ir užveda, ir atlaiko.*“ (I9) Tai pagrindžia aptariant talentą, kaip objektą, akcentuota išskirtinių dainavimo gebėjimų ir atlikimo reikalavimų svarba.

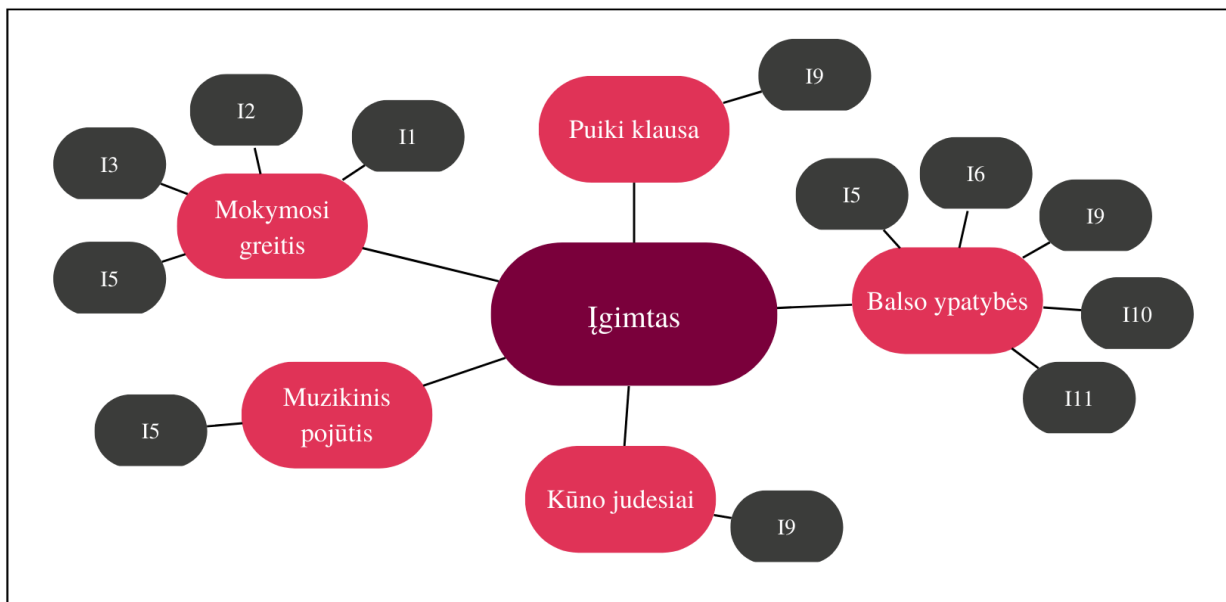
Dvejopas požiūris ir į **šokio įgūdžius**, kuriuos, viena vertus, apsprendžia prigimtinis vikrumas, tam tikros judesio manieros turėjimas. „<...> *matai, kuris vaikas tą judesėlį turi, kuriam tai greičiau išeina, geriau išeina.*“ (I9) Tuo tarpu kai kurie informantai sako *šokio įgūdžių* pasiekę būtent folkloro ansamblio veikloje. Šiems įgūdžiams priskirtinas itin geras specifinio polkos žingsnelio įvaldymas, kurį nurodė informantas I7, bei laisvas, užtikrintas šokimas, įterpiančias improvizacinių, vaidybinių elementų (jau aptartas talento-objekto požiūriu). Tačiau ir anksčiau šioje pastraipoje minėtas informantas I9 neatmeta mokymosi poreikio, sakydamas kad gražaus šokio gabumai yra „<...> *prigimtiniai reikalai*“ (I9), tačiau taip pat prideda: „*Kai paruoši, tai iš viso labai super šoks.*“ (I9) Taigi, papildomas pasirengimas padeda efektyviau panaudoti prigimtinis gabumus ir yra meistriškumo pasireiškimo

sąlyga. Todėl šiuo atveju būtų galima priskirti DMGT modeliui būdingą požiūrį į talentą, kaip į prigimtinių gabumų įvaldymą.

Analogišką motyvą galima įžvelgti ir aptariant **muzikinio pojūčio** svarbą. Informantas I5 sako, kad tam tikras muzikinis skonis ir pojūtis yra „dovana“, kurią „jau gali vystyti“ (I5). Taigi ir čia sudera tiek įgimti, tiek įgyti gebėjimai.

Gana ryškiai pokalbiuose atsiskleidė **mokymosi greičio** poreikis. Galbūt, šios charakteristikos nebūtų galima įvardyti kaip talento savaime, tačiau ansamblių vadovai šią savybę atskleidė kaip reikšmingai formuojančią kolektyvo veiklą tvarkaraštį ir meninių sumanymų įgyvendinimo sąlygą. „<...> jaunimas kažkaip <...> greitai jie ten viską suvoks, sugaus, įgyvendins, o vyresni tai gali ilgiau. Kartais jau ir rankas nuleidi po kurio laiko <...>.“ (I3) Be to, informantai susiejo ją su prigimtinėmis ar nuo paties žmogaus valios nepriklausančiomis charakteristikomis (kaip antai, dalyvių amžiumi). „<...> nu tai čia jauni žmonės, jie greitai išmoka viską ir čia greitai pasivejam ir padarome viską gerai.“ (I1) Tad taikant objekto požiūrį į talentą, būtų galima į mokymosi greitį pažvelgti kaip į vieną iš prigimtinių ansamblio dalyvio savybių.

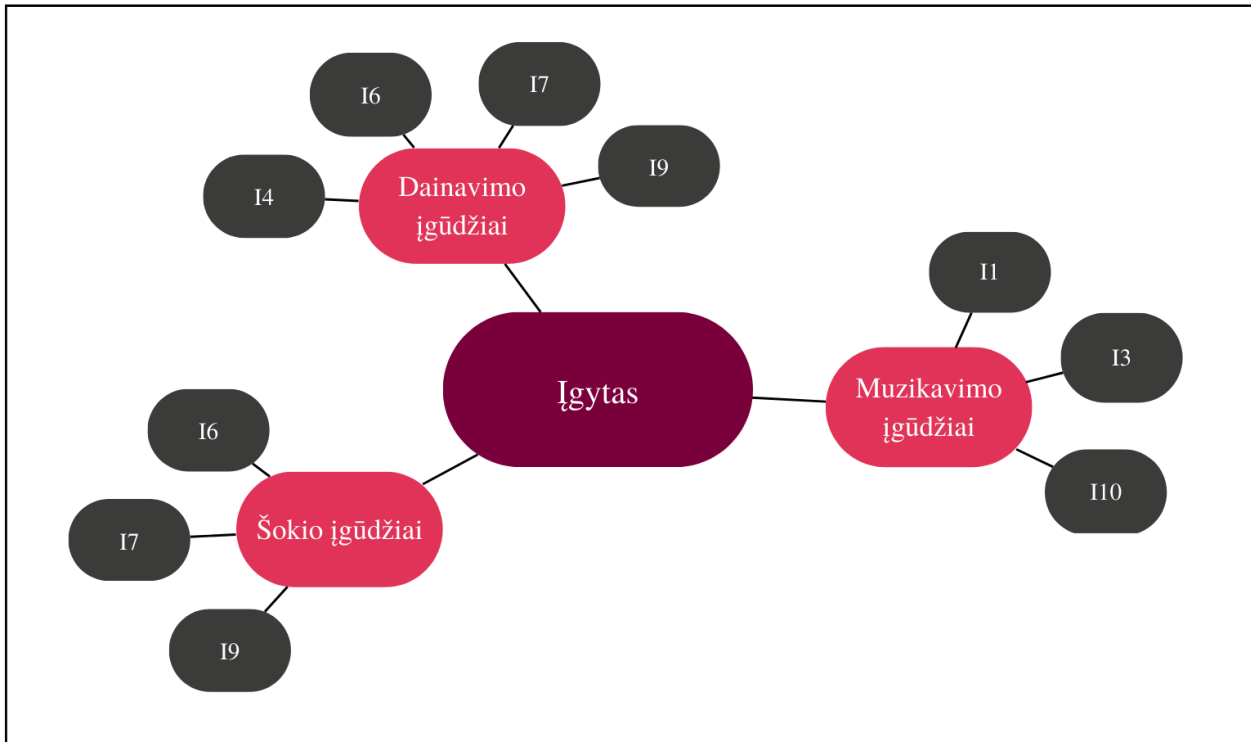
Požiūrį į talentą kaip į įgimtus gabumus ir kaip į įgytus įgūdžius iliustruoja 5 paveikslas (žr. 5 paveikslą „Įgimto talento samprata folkloro ansambliuose“).

5 paveikslas. Įgimto talento samprata folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Tuo tarpu talento, kaip įgytų įgūdžių rinkinį vaizduoja 6 paveikslas (žr. 6 paveikslą „Įgyto talento samprata folkloro ansambliuose“). Talento, kaip įgimtų gabumų ir įgytų kompetencijų derinį folkloro ansambliuose pagrindžia tyrimo dalyvių mintys, cituojamos darbo prieduose (žr. 3 priedą „Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimtas ar įgytas“).

6 paveikslas. Įgyto talento samprata folkloro ansambliuose.

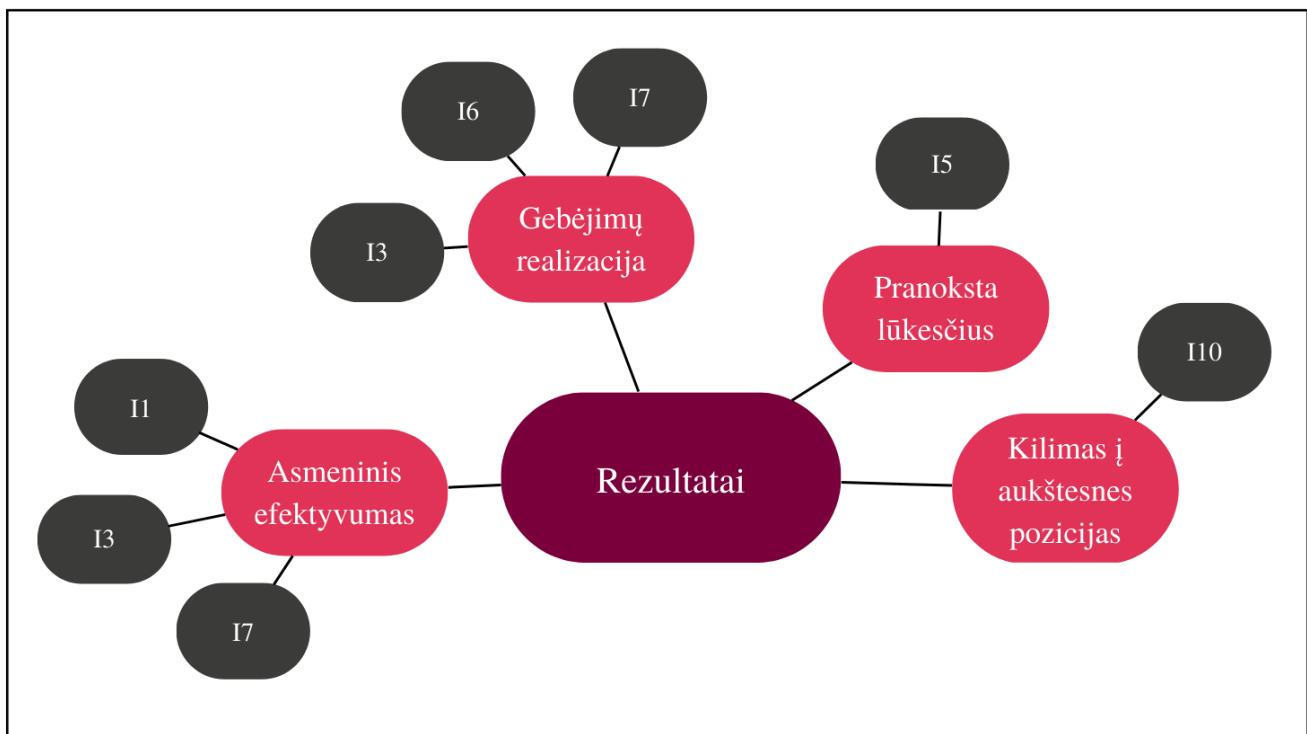
Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

3.1.4 Talentas folkloro ansambliuose pastangų ir rezultatų požiūriu

Siekiant konceptualizuoti talento apibrėžtį pagal ketvirtąją dimensiją, apimančią talento, kaip individo motyvacijos, pastangų, potencialo pasireiškimą ar kaip aukštų rezultatų pasiekimą, informantų pasisakymai suskirstyti pagal literatūros apžvalgoje išvelgtą gairę – talento įvertinimą *ad hoc* ir *post hoc*.

Kaip ir buvo minėta mokslinės literatūros apžvalgoje, talentą galima suprasti ir kaip interpersonalinį, ir kaip intrapersonalinį efektyvumą. Tiesa, pastarasis pasireiškia kur kas ryškiau ir jam teikiama daugiau dėmesio. Tačiau apskritai tyrime daugiau išryškėjo orientacija į individualias pastangas ir potencialą, todėl rezultatų požiūris toliau apžvelgiamas labai trumpai.

Talentingų dalyvių rezultatus lyginant bendrame veiklos kontekste užsiminta tik apie dalyvius, kurie *pranoksta lūkesčius*, kuriuos kelia vadovas. „<...> vat padaro net geriau, negu pasvajočiau.“ (I5) Taip pat kalbama apie *kilimą į svarbias pozicijas*, kai ilgametę patirtį turintys dalyviai, patekę į pagrindinę ansamblio grupę, pasiekia aukščiausių rezultatų ir pelno pripažinimą ne tik ansamblio, bet ir miesto mastu (I10). Čia taip pat verta prisiminti konkurencijos vaikų folkloro ansambliuose apraiškas, iš esmės pagrįstas galimybe talento statusą įgyti tik tiems dalyviams, kurie nepriekaištingai įgyvendina jiems pavestas užduotis. Orientaciją į rezultatą išreiškiančios subkategorijos pavaizduotos 7 paveiksle (žr. 7 paveikslą. Talento raiška per rezultatus folkloro ansambliuose).

7 paveikslas. Talento raiška per rezultatus folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Daugiau dėmesio folkloro ansambliai skiria *asmeniniam efektyvumui* bei *gebėjimų realizacijai*. Tačiau net ir čia vargiai verta kalbėti apie rezultatą, kadangi jis informantų pasisakymuose vertinamas daugiau kaip tam tikra asmeninių pastangų ir motyvacijos projekcija ar vertinimo perspektyva, o ne kaip esminis siekinys. Vis dėlto rezultatų požiūriu akcentuojamas pasiektas pasitenkinimas savo veikla, pakankamai gerai išvysčius ir panaudojus įvairius folkloro atlikimo įgūdžius (žr. 4 priedą. „Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus“).

Informantų pasisakymuose galima išžvelgti daugiau individualistinį požiūrį į efektyvumą, kai labiausiai įvertinamas ne tam tikrų užsibrėžtų rezultatų pasiekimas (tai dažniausiai laikoma viso meno kolektyvo siekiniu), bet kaip sėkmingi asmeninio augimo atvejai. Interviu metu užsiminta apie dalyvių *potencialo* įvertinimą, kai bandoma identifikuoti dar neatsiskleidusius dalyvių gebėjimus ir pasirūpinti jų auginimu ir panaudojimu. Prieduose prie potencialo kategorijos rasime du kontrastingus pažyminius iš dviejų informantų patirties (žr. 4 priedą „Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus“). Informanto I6 atvejis atskleidžia sklandų potencialo virsmą į aukštus veiklos rezultatus – nuo dainavimo gabumų identifikavimo pereita prie aktyvaus potencialo vystymo, kol pasiektas itin aukštas rezultatas – solo dainos atlikimas garso įrašų metu. Tuo tarpu I1 prisimena kitokį atvejį, kai ryškius muzikinius gabumus turėjusi kolektyvo narė nepriėmė pasiūlymų augti, nerodė iniciatyvos šiuos gabumus panaudoti, todėl potencialas liko nerealizuotas. Taigi potencialo, kaip talento, vertinimas yra gana sąlyginis ir vis dėlto galiausiai priklauso nuo rezultatų.

Labai ryškiai pokalbiuose su folkloro ansamblių vadovais pabrėžta dalyvių *įdirbio* svarba siekiant užsibrėžtų asmeninio tobulėjimo tikslų. Informantai teigė, kad geri folkloro ansamblių dalyvių veiklos rezultatai, tobulėjimas priklauso nuo jų pačių užsispyrimo, noro, nuoseklaus darbo ir pastangų. „<...> *didesnė dalis tai, aišku, to įdirbio, to darbo, kiek pats vaiks laiko duoda tam ugdymui, kiek jisai pats įdeda* <...>“ (I10) Taigi, išskirtinai akcentuojama ir įgytų įgūdžių svarba. Informantai sako, kad itin daug pastangų dedantys dalyviai neapsiriboja mokymusi repeticijų metu – jie dažnai pageidauja namų darbų, individualių užduočių ir metodų. „<...> *tu gali tų metodų pasakyti, kaip jam dirbti, dar kažką, duoti kažkokių užduočių.*“ (I2). Taigi, tikėtina, kad tokio talento valdymas susijęs su individualizuotų ugdymo praktikų pasirinkimu.

Dar prieš įdirbį turi pasireikšti *noras tobulėti*. Taigi, informantai pabrėžia individo motyvacijos būtinybę. „<...> *jeigu žmogus tiktai nori, ir visad pasieks.*“ (I1) Šią charakteristiką kaip svarbią talento dedamąją galima vertinti todėl, kad iš esmės folkloro ansambliuose nėra įpareigojimo tobulinti

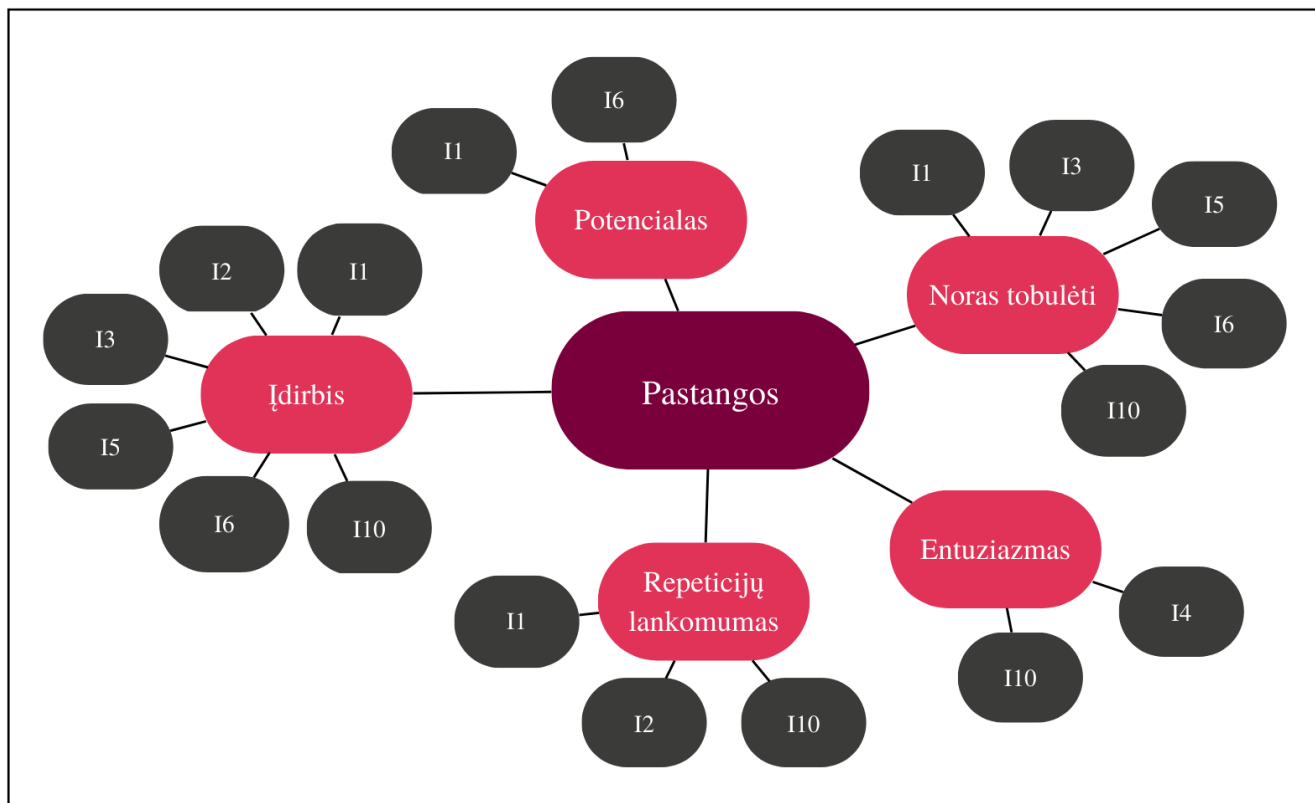
įgūdžius, todėl nesant asmeninės motyvacijos, išskirtinio dėmesio individualiam augimui niekas neteikia. „<...> nenorit, tai ir nedalyvaukit žaidime ten, būkit savo tam šešėly. <...> Amžinai jie tie, kurie nedainuos – nu ir nedainuok.“ (I3) Tuo tarpu itin gabūs, noru tobulėti pasižymintys ansamblio dalyviai turi net ypatingų mokymosi poreikių, kurie ansambliuose net ne visada yra patenkinami. „<...> gal tiesiog trūksta truputėlį to, nežinau, master klaso tiesiog aspekto.“ (I6)

Ką jau kalbėti apie įprastų, bendrų ansamblio *repeticijų lankomumą*. Informanto I1 atveju repeticijų lankomumas ir aktyvus dalyvavimas ansamblio koncertinėje veikloje net patektų į talentingų dalyvių apibrėžtį, kadangi gretinamas su ansambliui itin vertingu bendru dalyvių aktyvumu ir lyderių pozicijų užėmimu (žr. 7 priedą „Interviu su informantu I1 išsklotinė“). Kad repeticijų lankomumas susijęs su gerais ansamblio veiklos rezultatais pagrindžia ir informanto I9 pateiktas pavyzdys, kaip vaikai net patys pastebėjo atlikimo kokybės išsibalansavimą tarp ansamblio narių, susijusį su skirtingu aktyvumu lankant repeticijas.

Be to, svarbus, ir dalyvių *entuziazmas*, kuris, įdomu pastebėti, netgi padeda „apeiti“ prigimtinių ar įgytų įgūdžių ar kitokių reikalavimų barjerą, norint užsiimti tam tikromis veiklomis folkloro ansamblyje. Į itin gausų ir persipildymo vengiantį kolektyvą ne itin noriai priimti dalyviai sugebėjo į jį patekti kaip tik dėl to, kad turėjo „labai didelį norą, užsispyrimą ir iš tikrųjų labai daug pastangų dėjo.“ (I4) Tuo tarpu informantas I10 pasakoja, kad vienai dalyvei, labai norinčiai dalyvauti pasakotojų konkurse, tačiau, vadovės akimis, vargiai turinčiai perspektyvų užimti aukštas pozicijas, buvo suteikta galimybė dalyvauti kartu su vadovės atrinktomis itin gabiomis pasakotojomis. Taigi, pademonstravusieji itin aukštą motyvaciją veikti net užima vietą šalia talentingųjų išskirtinių gabumų ar asmenybės prasme.

Toks ryškus asmeninio augimo akcentavimas išryškina aiškiai humanistišką požiūrį į ansamblio dalyvius. Panašu, jog jų gebėjimų auginimas, potencialo realizavimas yra ne tik tai, kas pasitarnauja siekiant užsibrėžtų ansamblio meninės veiklos siekinių, bet ir vienas iš folkloro ansamblių veiklos tikslų savaime ir sklandžios šių kolektyvų veiklos sąlyga. Tai matysime duomenų analizės dalyje, nagrinėjančioje talentų valdymo praktikas folkloro ansambliuose.

8 paveikslas iliustruoja pastangų požiūrio subkategorijas (žr. 8 paveikslą. „Talento raiška per pastangas folkloro ansambliuose“). Asmeninių pastangų ir potencialo poreikį folkloro ansambliuose pagrindžia informantų mintys, cituojamos prieduose (žr. 4 priedą „Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus“).

8 paveikslas. Talento raiška per pastangas folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

3.1.5 Talento priklausomybė nuo konteksto

Žvelgiant į talentą iš penktosios jo apibrėžties perspektyvos ryškesnių įžvalgų nepastebėta. To priežastis gali būti ta, kad tyrimo fokusas yra konkretaus žanro kolektyvams reikšmingi talento pažyminiai ir talentų valdymo praktikos, todėl nesigilinta į šio tyrimo apimtyje apibrėžto talento reikšmę už folklorinės veiklos ribų. Tačiau talento kilnojimą vertinant išimtinai folkloro ansamblių veiklos kontekste, skirtinguose šios veiklos laukuose, vis dėlto galima išvelgti **nekilnojamo** talento subkategorijas.

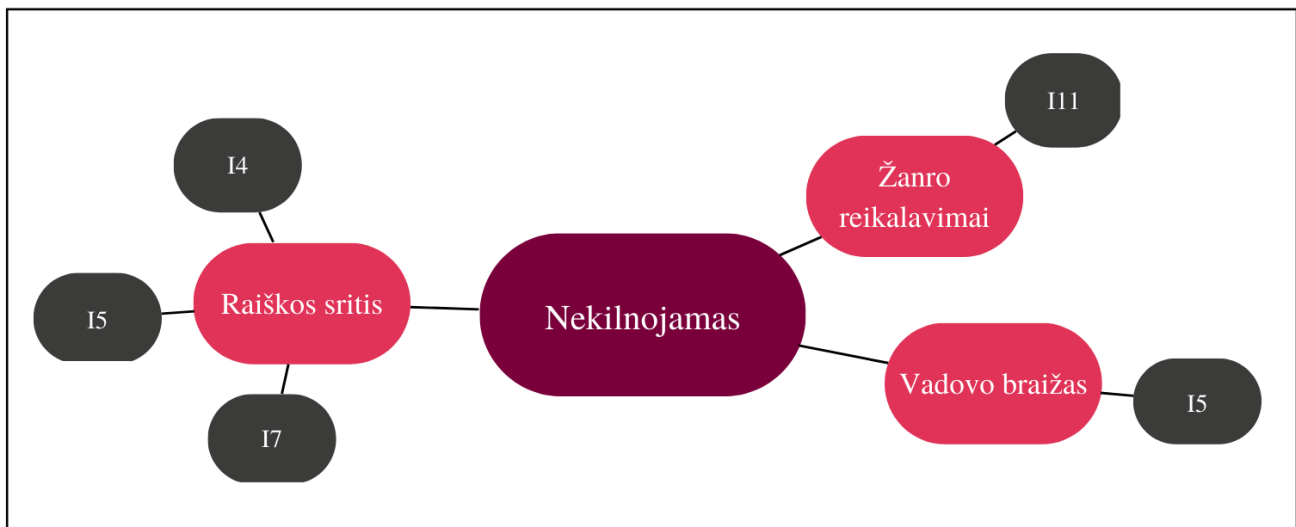
Visų pirma, įtaką talento universalumui daro jo **raiškos sritis**. Tai reiškia, jog skirtingoms ansamblio veikloms reikalingi skirtingi dalyvių gebėjimai ar savybės. „<...> nuo veiklos priklauso, kuris kada išryškėja, kokį tu darai ten, sakykim, produktą.“ (15) Taip pat čia talentą būtų galima suprasti ir kaip

momentiška, atsiskleidžiantį tik tam tikromis sąlygomis. „Arba skirtingu momentu, arba skirtingam kontekste atsiranda lyderis kažkoks kitas.“ (I5)

Talentą nekilnojamu daro ir savitas ansamblio **vadovo braižas**. Tai reiškia, kad skirtingiems folkloro ansambliams būdingi skirtingi supratimai apie tai, kas yra talentas (tai teigiama ir šio tyrimo prielaidose). „<...> vadovas pasirenka <...> tuos lyderius tiesiog pagal savo braižą. <...> Nes kiekvienam gali skirtingas būt lyderis iš tų pačių žmonių.“ (I5) Tokia mintis dar kartą akcentuoja subjektyvią talento žmogiškųjų išteklių prasme sampratos kilmę.

Talento vertinimą ir raiškos galimybes taip pat formuoja specifiniai **žanro reikalavimai**. Apie juos jau užsiminta aptariant objekto požiūrį į talentą, kai išryškėjo tradicinio atlikimo stiliaus svarba. Taigi ir talento kontekstualumo požiūriu galima pabrėžti, jog talento sampratą formuoja folkloro žanrui būdinga atlikimo stilistika. „<...> jeigu ateini, tarkim, iš klasikinės muzikos smuikininkas, nu tai taip, kaip tu groji, netiks. Ir esi priverstas mokytis klausytis, žiūrėti, pagauti tą išraišką stiliaus.“ (I11)

Nekilnojamo talento subkategorijos grafiškai pavaizduotos 9 paveiksle (žr. 9 paveikslą „Talento nekilnojamumas folkloro ansambliuose“.

9 paveikslas. Talento nekilnojamumas folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

3.2 Talentų valdymo praktikos folkloro kolektyvuose

3.2.1 Atrankos (ne)reikalingumas

Empirinio tyrimo duomenys rodo, jog įprasta praktika į folkloro ansamblį priimti visus, suinteresuotus kolektyvo veikla. Tik vienas informantas paminėjo, kad taikomi *minimalūs kriterijai*. „<...> priimam beveik visus, kurie turi bent šiokius tokius muzikinius duomenis.“ (I1)

Tačiau dažniausiai folkloro ansambliai *priima visus* nekonkurencingų priėmimų metu. Tiesa, informantas I2 išreiškė norą organizuoti atrankas, jeigu tik būtų tam galimybių, kadangi jos palengvintų ugdymo procesus. „Atrankos labai norėčiau. Bet nėra tokios didelės prabangos <...> jeigu ateitų jų, tarkim, dešimt, tai tada galėtum čia lengvai atsirinkti, čia su kuriuo mažiau jau reikės dirbt, o su kuriuo ten reikės gal daugiau padirbėt, kad būtų ta kokybė.“ (I2) Taip pat pastebėtas augantis poreikis didinti ansamblio dalyvių įsipareigojimą bei matyti tik augti norinčius dalyvius. „<...> iš tikrųjų leidžiam žmonėms ateiti pasiganyti čia pas mus ir taip neįsipareigojant arba būti, arba nebūti. Ir dėl to kažkaip irgi kartais ne visai iki galo būna žmonėms aišku, ir galiausiai ir patiems senesniesiems, tai kas yra tas mūsų prioritetas <...>“ (I8) Tačiau, nors paprastai atrankos nevykdomos, dar naujų narių priėmimo etape pasitelkiami tam tikri sprendimai, sudarantys galimybes priimti pageidaujamo profilio narius. Pavyzdžiui, vyksta individualūs pokalbiai su vadovu, kurių metu suderinami lūkesčiai ir tokiu būdu užsitikrinama *aktyviųjų* dalyvių narystė ansamblyje. „<...> tikrai labai dažnai klausiu, kiekvieną įspėju, kad nu tikrai daug mes koncertuojam. Tai ar tenkins <...>“ (I2)

Apskritai vertinant atrankos praktikas talentų valdymo požiūriu, didelės reikšmės informantai jai neteikė. Literatūros apžvalga atskleidė, kad atranka reikšminga tais atvejais, kai talentų neįmanoma užsiauginti. Kaip tik priešinga talento samprata išryškėjo šiame tyrime, informantams išskirtinai pabrėžus pastangų svarbą bei subjektyvų talento požiūrį. Tačiau nors ir nedrąsūs ir fragmentiški, pasvarstymai dėl atrankos poreikio pagrindžia ir įgimtų gabumų, atsineštų įgūdžių reikšmę – tam tikrų išankstinių savybių ar kompetencijų turėjimas fasilituoja mokymosi procesą ansamblyje ar net tampa ansamblio veiklos prioritetų rodikliu. Taigi, verta būtų plačiau patyrinėti, kodėl atrankos praktikų

folkloro ansambliuose taikymas nėra toks ryškus ir kokie veiksniai lemia folkloro ansamblių sprendimą atsiverti visiems norintiems prisijungti prie kolektyvo veiklos.

3.2.2 Talento identifikavimo būdai

Analizuojant interviu medžiagą išvelgta įvairių talento **identifikavimo** ypatybių. Daugumą jų yra labiau savaiminės, susijusios su kasdienėmis kolektyvo veiklomis, ir tik nedažnais atvejais taikomos tikslingos identifikavimo praktikos.

Savaime talentas atsiskleidžia **bendrose repeticijose**, kuriose dalyvauja visi ansamblio dalyviai, kartu mokydami ar ruošdami pasirodymams. Įgimtas balso ypatybes vadovas pastebėti gali taikydamas tokį dainavimo repeticijų formatą, kai visi ansamblio dalyviai stovi ratu. „<...> *kai repetuoji tai viskas ir aiškėja. Tiesiog vis tiek stovim mes ratu dainuodami, aš per viduriuką kaip jurgelis meistrelis. Vaikštinėju aplinkui vaikus ir tiesiog klausau, ir tiesiog girdi.*“ (I9) Taip pat ypatingas įgimtas balso charakteristikas vadovai identifikuoja taikydami metodus, kurie leidžia sutelkti dėmesį į vieną pasirinktą atlikėją. „*Kartais žaidžiam taip, kad visi dainą turi užvest iš eilės, ir tiesiog jau pagal balso tembrą – girdi, kuris vaikas gali, kuris išlaiko, kuris – ne, kurio aukštumo diapazonas yra... Dabar labai gerai šitas ryškėja, va, pavyzdžiui, su kalėdinėmis dainomis – kai jos yra vienbalsės, tai gali, kai moka, bet kuriam duot užvest ir jau tiesiog jauti, kurio stipresnis balsas ir klausia geresnė.*“ (I9). Beje, įdomu, jog informantas pamini konkretų kalendorinių tradicinių dainų klasterį, kaip itin tinkamą balso įvertinimui. Informantas I3 tuo tarpu siūlo talento identifikavimui rinktis tam tikro regiono repertuarą. „<...> *jeigu <...> Švenčionių krašto tos atitartinės dainos, tai visą tą melodiją išdainuoja vienas, mes atitariam, ten kitas, atitariam. <...> tikrai va išgirsti, pamatai, gali pasakyt asmenines labai pastabas, kiekvienam savo patarimą <...>*“ (I3). Tačiau tarp abiejų metodų galima išvelgti vieną jungtį – būtent vienbalsių dainų tinkamumą balso ypatybių identifikavimui. Veikiausiai, vienbalsumas šiuo atveju nusakytų ne tik liaudies dainos stilių, bet ir atlikimo kokybę – gebėjimą „nenuklysti“ nuo melodijos, ritmo išlaikymą ar kitas panašias charakteristikas, kurias pažeidęs atlikėjas negalėtų pasislėpti už kitų dainininkų net ir didelėje grupėje.

Galbūt, toks metodą iš būtų verta apsvarstyti ir kolektyvams, kurie talento identifikavimo procese prioritetą teikia **individualioms veikloms**. Antai informantas I1 tokių veiklų poreikį pagrindžia tuo

pačiu motyvu – individų savybių „ištirpimu“ dalyvių gausoje. „<...> kartais per tą masę žmonių ir nepastebi toj visumoj bendroj, <...> kai individualiai su juo dirbi, vėl visai kitaip pasirodo <...>“ (11). Taip pat dalyvį įvertinti ir jo stiprybes pastebėti padeda neformalūs pokalbiai su vadovu. „<...> Bendrai žmonės, jie nelinkę yra kalbėtis. Bet kai individualiai pakalbi – visai kitaip <...> pamatai tą žmogų.“ (11) Prie šios subkategorijos priskirtas dar vienas pažyminy, kuris nurodo, tiesa, ne ansamblio vykdomą praktiką, bet jos poreikį: „Bet dažniausiai taip ir būna, kad parodo norą kažkokį, iniciatyvą. <...> iš kur tu žinosi, kas ten slypi, jeigu žmogus uždaras, užsidaręs ir nenori atsiverti. Bet kai atsiveria, tai visada randi kažką. (13)“ Taigi, akivaizdu, jog talento, kaip noro tobulėti, identifikacijai kai kuriais atvejais gali būti reikalingos specifinės sąlygos, kurios padeda ansamblių dalyviams įveikti uždarumą.

Taip pat talento identifikacija vykta *ieškant tinkamos srities* individo gebėjimų raiškai. Tokia praktika padeda pastebėti asmenines stiprybes: „<...> Tai ansamblis kadangi ne vien dainavimai yra – yra ir pamuzikavimai, ir šokimai, tai visada randi, kur tą žmogų panaudot.“ (11)

Kai talento identifikavimas pagrįstas tam tikro rezultato pasiekimu, gali būti *testuojami gebėjimai*. Tokiu atveju tikrinama, kaip dalyviui pavyksta savo gebėjimus realizuoti scenoje: „<...> niekur kitaip nepatikrinsi, kaip tik scenoj, kaip jisai tą savo gebėjimą geba išreikšti.“ (13) Taip pat gali būti skiriamos užduotys, kurių metu reikia pademonstruoti tam tikrus įgūdžius, pavyzdžiui, šokio įgūdžiai tikrinami, parenkant tokius tradicinius šokius, kurie palankūs šokėjo meistriškumo atsiskleidimui (13).

Įdomu, jog išskirti talento identifikavimo būdai kiek prieštarauja literatūros apžvalgoje atsiskleidusiems principams, kur identifikavimo svarba ypač akcentuota konkurencinėse talentų valdymo strategijose, talentus išskiriant į atskirą organizacijos narių pogrupį ir išsyk parenkant išskirtines vystymo praktikas. Folkloro ansamblių atveju talento identifikaciją labiau reikėtų suprasti kaip reikšmingų gabumų, potencialo ar savybių *įvertinimą* o ne standartizuotą *vertinimą*.

3.2.3 Talento panaudojimo sritys

Empiriniai tyrimo duomenys atskleidžia kūrybiškų talento panaudojimo būdų folkloro ansamblių veikloje gausą. Visų pirma, kai talentą įkūnija *pagrindiniai dalyviai*, išryškėja jų vaidmuo *folkloro mokyme*. Repeticijose talentai tampa savitai „atraminiais“ žmonėmis, kurie padeda naujokams

ar mažiau gabumų turintiems dalyviams įgyti įvairių įgūdžių. Pagrindiniai dalyviai tampa savitais pasyviais dainavimo mokytojais: „<...> *prie manęs stato naujokus ir sako: „Klausyk jo.“ (I6)* Geriausi šokėjai paskiriami į poras su nepatyrusiais, siekiant paskatinti jų įgūdžių vystymąsi: „<...> *tuos, kurie moka gerai šokt, dedi su su naujais, kurie šokt nemoka.“ (I9)* Įdomu, kad besimokantiems puikiai sekasi, kol jie yra šalia šių „atraminių“ dalyvių, tačiau vos tik pastarųjų nelieka, ir besimokančiųjų įgūdžiai pašlija. „<...> *būna, kad tu nejauti, kad kažkuris yra žmogus, gal netvirtas kažkokioj pozicijoj, toj muzikinėj ar kokioj, kai šalia yra tas, kur tvirtas, ir kai jo nelieka, tai ir kiti sutrinka <...>“ (I5)* Folkloro mokymui taip pat labai praverčia **universalai**, kurie dalyvauja išankstinėse repeticijose – jų metu jie pramoksta naujų kūrinų, o tai palengvina bendrą kolektyvo mokymąsi įprastinių repeticijų metu. „<...> *susitinkam mes tom grupelėm, kad negaišti laiko. Sakykim, ar trio koks, ar dviese išmokstam dainą, ir paskui mokinamės visi kartu <...>“ (I10)*

Pagrindiniams dalyviams taip pat tenka teisė ir pareiga pasirodyti **atsakinguose pasirodymuose**. Informantas I4 sako, kad tokiems atvejams renkasi tik patikimiausius, universaliausius atlikėjus, su kuriais gali sklandžiai pasiruošti būsimai užduočiai. „<...> *mes sueinam vieną, kitą, daugiausia tris kartus, surepetuojam, ir viskas – galime eiti koncertuoti ar kokį renginį praveisti, ar su aštuoniais NATO festivalio orkestrais padainuoti, ir priimti absoliučiai neįmanoma iššūkį <...>.“ (I4)*

Kai talentais laikomi **lyderiai**, jie panaudojami **ansamblio koordinavimo** veikloms. Jų veiklos tampa svaria pagalba vadovui ir jie patys mėgaujasi galimybe realizuoti savo lyderystę. „<...> *lyderiai dirba už tave visą darbą <...> kadangi tiems lyderiams patinka tas darbas <...> čia yra visapusiška nauda, visiems. Ir man lengviau, ir <...> žmonės irgi gali pasireikšti <...>.“ (I1)* Tokiais dalyviais ansamblio vadovas pasitiki ir suteikia autonomiją. „*Aš stengiuosi čia ir nesikišti, ir nevadovauti <...> palieku jų nuožiūrai tvarkytis vienose ar kitose srityse.“ (I1)*

Beje, į talento panaudojimą galima žvelgti ir itin humanistiškai, keliant dalyvių **asmeninių stiprybių realizavimo** siekį. Šią subkategoriją taip pat iliustruoja abipusę naudą – tiek kolektyvui, tiek pačiam talentingam dalyviui – teikiančių sprendimų pavyzdžiai. Informantas I8 susiejo artistiškus atlikėjų saviraiškos galimybes ir kolektyvo tikslų pasiekimą. „<...> *variantus folklore bandome populiarinti ir patys kažkaip tai taikyti, <...> tai vat šita prasme kažkaip tai žmonės, kurie nori pasirodyti, paprastai jie <...> labai puikiai įsirašo tarsi į tą vaizdą, nes jie iš tikrųjų būna labai charakteringi atlikėjai <...>.“ (I8)* Taip pat ansamblio veikloje gali būti pritaikomi ir jo meniniams siekiams pasitarnauti

akivaizdaus ar įprasto ryšio su folkloro žanru neturintys gebėjimai. „<...> *jinai groja fleita, tai <...> mes įtraukiam tą fleitą į tą muzikavimą <...> ypač jei tas žmogus daro folk stiliuje tą dalyką <...>*“ (I5)

Informantas I5 pateikė gausą pavyzdžių, iliustruojančių, kaip talentą panaudoti pasitelkiant **teatralizuotas programas** – praktiką, neatsiskleidusią nei viename kitame interviu. Ši talento panaudojimo būdą galima suvokti kaip išskirtinai humanistinio požiūrio į talentą sampratą. Jau pati jo kilmė yra humanistinė: „<...> *pradžia tų mūsų programų truputį gal kitokių <...> buvo – kaip tuos žmones padaryti scenoje, nu, kad jie žydėtų <...> Tai tada ir žiūri, kas ką sugeba. <...> Ir tai tada gimdo kažkokį net ir meninį sprendimą <...>*.“ (I5) Šiose koncertinėse programose atskleidžiamos tokios ansamblio dalyvių **asmeninės stiprybės**, kurios įprastiniuose pasirodymuose net nebūtų reikšmingos. Šio darbo 6 priede pateikti du pavyzdžiai, atskleidžiantys, kaip tokiose teatralizuotose programose, informanto I5 žodžiais tariant, „sužydėjo“ individas, nepasižymintis ryškiais folkloro atlikimo įgūdžiais (žr. 6 priedą „Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose“).

3.2.4 Talento ugdymo metodai

Kaip ir buvo galima numanyti iš itin ryškaus talento, kaip įgytų gebėjimų, atsiskleidimo ir priklausomybės nuo individo pastangų pirmoje duomenų analizės dalyje, folkloro ansambliuose gajos talentų **ugdymo** praktikos. Šioje kategorijoje galima išžvelgti įvairių talento vystymo metodų.

Jeigu talentas suprantamas kaip įgyti įgūdžiai, išryškėja **folkloro atlikimo įgūdžių vystymo** poreikis. Į jį nukreiptos visiems nariams bendros praktikos, kaip antai repeticijos pradėjimas „*prasadainavimu ir tuo balso lavinimu*“ (I2) ar „*svarbiausiųjų dėsnių, kaip reikia dainuoti*“ (I3) mokymasis. Aukštesnio lygio įgūdžius turintiems skiriamos ir sudėtingesnės užduotys, siekiant juos ilgainiui paversti dainų vedėjais. „<...> *tie, kurie tiesiog dainavo gerai, po truputį juos bandai paverst vedančiaisiais, jiems nauji uždaviniai <...>*“ (I3) Vieno regiono repertuarą pasirinkusiems ansambliams reikšmingas tampa gilinimasis į jo regiono dialektą: „<...> *aš tekstus, ypač dainų, tai duodu užrašytus žemaitiška gramatika. <...> Kad po truputėlį mokytųsi <...>*“ (II0)

Svarbia priemone talentų vystymui tampa **individualios repeticijos**. Jos, viena vertus, gali išreikšti požiūrį į talentą kaip objektą, kai siekiama tam tikro įgūdžių lygio pasiekimo, nelygu, kokie yra pradiniai gabumai. „<...> *kiekvienam žmogui, kur tu matai, kur jis yra silpnesnis kokioj vietoj, tai ir*

atkreipi dėmesį. “ (I1) Kita vertus, šiomis repeticijomis stengiamasi patenkinti individualų mokymosi poreikį, kurį ansamblio dalyviai išreiškia. „<...> visi jie surašę tuos savo norus, poreikius, ką dar be to, ką mes čia darom bendrai, ką jie dar norėtų paugdyti <...> kanklėm nori pasimokyt, merginos amžinai sutartinių nori padainuot <...> vedžioti dainų pasimokyt atskirai <...>.” (I3) Individualiai dažnai mokosi ir privačias konsultacijas turi muzikantai. „<...> su instrumentalistais pradžia visų būna vis tiek po vieną <...> pasiima kažkokį namų darbą, kai turi laiko, atšlifuoja, tada ateina <...> žiūri, ką ten dar galima patobulint arba duodi kažkokią kitą užduotį.” (I2) Tikėtina, kad bendrų repeticijų metu laiko uoliau pasimokyti muzikantams net nelieka, kadangi, tikėtina, tuo metu jie, jei ne užsiima bendromis ansamblio veiklomis, tai tampa šokių repeticijų akompaniatoriais.

Individualiai vyksta ir dalyvių **ruošimas konkursams**. Galima manyti, jog kai kuriais atvejais tai net yra viena iš retų ir sunkiai pasitaikančių progų repetuoti individualiai. „Ateina „Tramtatulis“ – nu, ruošiamės su solistais atskirai tada. <...> Tokios prabangos, kaip keturiasdešimt penkias minutes dirbt su vienu vaiku, aš niekada to neturiu. <...> Sutariam – per šitą pertrauką atlieka tas, per kitą pertrauką atlieka tas.” (I9) Informantas I9 pastebi, kad artėjant konkursams prasidėjus ypatingam būsimų jų dalyvių pasirengimui, ženklūs būna tokio specialaus mokymosi rezultatai. „<...> kai būna „Patrepsynė“, iš karto vaikai pradeda geriau šokti, bet taip ženkliai. <...> Kai ruošies „Tramtatuliui“, tie vaikai, kurie jau yra vedantieji ir solines dainas ruošiasi, jų irgi ženkliai pakyla sugebėjimas, meistriškumas.” (I9)

Kai kada talento vystymas vyksta ne aiškiai apibrėžtais metodais, o pasireiškia įvairiausių praktikų rinkiniu, kuris susikuria esant stipriai **mokymo(si) kultūrai**. Tokia kultūra pasižyminčiame folkloro ansamblyje yra įprasta būti ir mokytoju, ir mokiniu tuo pat metu. Čia naujų žinių bei gebėjimų įgyjama ne tik iš meno vadovo, bet ir iš pačių dalyvių. „<...> man labai žavu, kad daug ką perimi iš senbuvių. Tas toksai dalinimasis yra ta gera patirtim tarp ansambliciuų.” (I7) Informantas I6 tokias kolektyvo mokymo(si) praktikas lygina su mentoryste. „<...> muzikantu jei tu nori būt, tai tikrai yra ten, pavyzdžiui, galimybė, tu gali ten susitarti ir, tarkim, su koku nors įgudusiu muzikantu, kad tave ten pasiimtų mentoriaut.” (I6) Peršasi prielaida, kad tokia kultūra pasižyminčiuose folkloro ansambliuose svarbų vaidmenį turi ir pagrindiniai dalyviai, aptarti skyrelyje apie talento panaudojimą.

Tais atvejais, kai trūksta žinių ar gebėjimų folkloro kolektyvo viduje, gali būti pasitelkiama **išorės specialistų pagalba**. Tai, viena vertus, gali būti tam tikros srities žinovai, kaip antai muzikavimo vienu kuriuo instrumentu. „<...> pas mus dar važinėjasi <...> etnomuzikologas vienas, bandonistas. <...> du

kartus savaitėj atvažiuoja pas mus mokinti berniukus groti bandonija ar armonika.“ (I10) Be to, folkloro ansambliams įprasta rengti vasaros kūrybines stovyklas, kurių metu papildomas įvairių žinių ir įgūdžių bagažas, padedantis siekti atlikimo meistriškumo. „<...> mes vasarą turim šitą kūrybinę stovyklą <...> kai suvažiuoja kitų folkloro ansamblių vadovai <...> Todėl mes ir mokam labai daug instrumentų, sakykim, esam įvaldę.“ (I10)

Tiesa kai kurie ryškių sugebėjimų dalyviai savo ugdymąsi inicijuoja ir patys, tad **savivaldis tobulėjimas** nereikalauja didesnių folkloro ansamblio vadovo pastangų. „<...> prieš repeticijas, žiūriu, ateina va ir <...> groja armonikom – „nu, ką jūs čia veikiat?“, „Nu va, stovykloj užsikabinome,“ – ir dabar, reiškia, toliau yra tas noras toliau mokytis muzikuoti.“ (I1) Tačiau verta atsižvelgti į tokį dalyvių savarankiškumą ir asmenines pastangas augti, esant galimybei skiriant resursų tokio augimo sąlygų įtvirtinimui ar plėtrai.

3.2.5 Talentų skatinimas

Be abejonės, siekiant tikslingo ir sklandaus talentų panaudojimo folkloro ansamblio veikloje, išryškėja ir savitos **skatinimo** praktikos. Vienos jų daugiau susijusios su psichologinio įgalinimo aspektu, siekiant talento atsiskleidimo ir panaudojimu. Tuo tarpu kitos susijusios su pripažinimu, padėka jau po talento pasireiškimo.

Talento, kaip aukšto potencialo, realizavimui reikalingas **vadovo padrąsinimas**. Jis paskatina imtis savo talento vystymo ir siekti aukštų veiklos rezultatų. „<...> vadovė mato gal, <...> kokiems ((talentams)) reikėjo ten truputėlį to pastūmėjimo, ar ten dėmesio <...> (iš ko ir kyla paskiau tas dalykas, kad aš įrašuose <...> solinį kūrinį turiu!)“ (I6) Vadovo padrąsinimo ypač reikia vyresnio amžiaus dalyvius jungiantiems folkloro ansambliams, kadangi jie daug vangiau, droviau žiūri į savo gebėjimus. „<...> dažniausiai visi prisibijo, nu nes jau šitas tikrai ne man ir ne mano metuose. Tai juos dažniausiai aš įkalbinu <...>“ (I2) Gali būti, jog būtent vadovo padrąsinimas yra svarbus, kadangi, tikėtina, yra siejamas su kompetentingumu realistiškai įvertinti kiekvieno dalyvio augimo galimybes.

Svarbus ne tik vadovo, bet ir **ansamblio bendruomenės palaikymas**. Atsitinka net taip, kad būtent ansamblio dalyviai pastebi talentingo dalyvio gabumus ir pasiūlo vadovui atkreipti į juos dėmesį. „kažkas paminėjo – tai va ((informanto vardas)) irgi gali, irgi gerą balsą turi. Ir vadovė tada atsisuka:

„*Tai ((kreipinys, informanto vardas)), irgi?*“ (I6) Čia išryškėja gerų bendruomeninių saitų, artimo ryšio ir vienas kito pažinimo poreikis, kaip savita talentų atsiskleidimo sąlyga. Tam tikrų įžvalgų apie tai ateityje būtų galima suformuluoti iš daugelio informantų, tačiau ypač iš I2 ir I4 pasisakymų (žr. 8 priedą „Interviu su informantu I2 išsklotinė“ ir 10 priedą „Interviu su informantu I4 išsklotinė“).

Talentams svarbu sulaukti ir *įvertinimo*, atskleidžiančio teigiamą vadovo požiūrį į jų gebėjimus ar veiklos rezultatus. Jis tarsi patvirtina, kad dalyvio „*pastangos nenuėjo veltui*“ (I7) bei patvirtina, jog dalyvio įgūdžiai yra aukšti ir verti dėmesio. „<...> *ta mergaitė kažkaip dingo, jai dingo motyvacija. Bet kartą vėl atvažiavo <...> ir kažkaip gražiai šokti jai sekėsi <...> užteko tokio nuoširdaus pagyrimo, pasidžiaugimo, kad jai šiandien pavyko gražiai pašokti – ji vėl lankė kolektyvą, jai vėl patiko repetuoti, koncertuoti.*“ (I4)

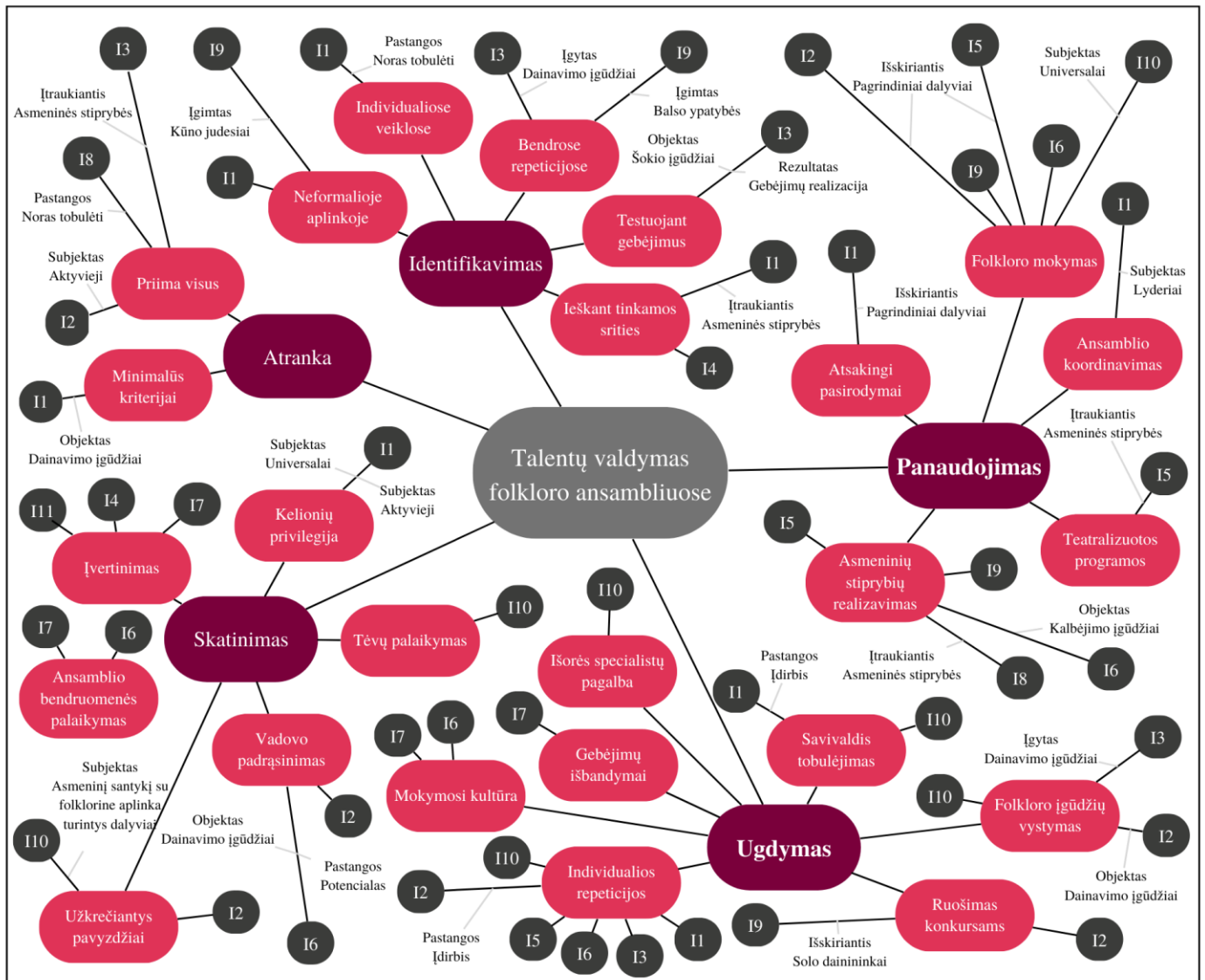
3.2.6 Folkloro ansamblių talentų valdymo specifika

Apibendrinus tyrimo duomenis išryškėjo dvi pagrindinės talentų valdymo folkloro ansambliuose praktikų kategorijos – ugdymas ir panaudojimas (žr. 10 paveikslą „Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose“). Toks selektyvus pasirinkimas pagrįstas kiekybiniu rodikliu, kurio taikyti grindžiamoji teorija iš esmės nedraudžia – stebėta, kurios praktikos stebimos daugelyje folkloro ansamblių ir kurioms informantai interviu metu skyrė daugiausiai dėmesio.

Pažvelgus į platesnį talentų valdymo praktikų subkategorijų pažyminių kontekstą interviu išsklotinėse, pastebėtas tam tikrų praktikų ryšys su savitomis talento sampratomis. Galima pastebėti, kad talento panaudojimo praktikos pasitelkiamos universaliai – jos taikomos tiek išskiriančiam, tiek įtraukiančiam požiūriui į talentą. Tad talento samprata čia ištis subjektyvi – priklauso ne tik nuo konkretaus ansamblio orientacijų, bet ir nuo konteksto. Pavyzdžiui, atsakingiems pasirodymams, folkloro mokymo tikslams bus pasitelkiami tik pagrindiniai ansamblio dalyviai ar universalūs gebėjimus turinčios asmenybės. Tačiau veiklose, skirtose individų saviraiškai išryškės įtraukiantis požiūris į talentą.

Ugdymo kategorijos pažyminių gausa ir taikomų talentų vystymo metodų įvairovė atskleidžia įgyto talento ir asmeninių pastangų svarbą folkloro ansambliuose. Tai leidžia manyti, jog folkloro ansambliai vertingiausias savo gebėjimus, savybes, žinias mato kaip paskirų ansamblio dalyvių ir visos bendruomenės pastangų, įdirbio rezultatą. Pokalbių su tyrimo informantais išsklotinės atskleidžia, jog iš

tiesų dažno folkloro ansamblio tikslas pats savaime yra etninės kultūros mokymasis, įvairių folkloro kompetencijų ugdymas. Todėl nenuostabu, kad tokius tikslus atliepanti talento samprata ir su ja susietos talentų valdymo praktikos yra taip stipriai paplitusios folkloro ansamblių veikloje.

10 paveikslas. Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

IŠVADOS

1. Apžvelgus talentų valdymo literatūrą, paaiškėjo, jog talento apibrėžties studijos reikalauja daugiadiscipliniško, į konteksto ypatybes dėmesį sutelkiančio požiūrio. Talentą nagrinėjant naujame ar mažai nagrinėtame kontekste, svarbu identifikuoti organizacijai būdingas pozicijas penkiose požiūrio į talentą dimensijose. Susiejus skirtingas pozicijas atskirose talento dimensijose su talentų valdymo praktikomis, paaiškėjo, kad nuo unikalios talento sampratos priklauso ne tik talentų valdymo veiklos organizacijoje objektas, mastas bet net ir tokios veiklos reikalingumas.

2. Pasitelkus Lietuvos folkloro ansamblių tyrimų ataskaitas bei meno vadybos literatūrą paaiškėjo, jog vertinant talento sampratą folkloro kolektyvų veikloje, svarbu atsižvelgti į kolektyvo veiklos daugiafunkciškumą, dvilypę šių kolektyvų prigimtį: tiek kaip gerai organizuotą meninę veiklą, tiek kaip folkloro entuziastus vienijančių bendruomenių sampratą. Todėl norint konceptualizuoti talento suvokimą folkloro ansamblių kontekste, svarbu nepamiršti šio dvigubo veiklos fokuso ir talentą vertinti holistiškai.

3. Pusiau struktūruoto kokybinio interviu metodu apklausus folkloro ansamblių vadovus ir dalyvius ir atlikus duomenų analizę atsiskleidė talento apibrėžčių folkloro kolektyvuose įvairovė. Apibūdinant talentą, kaip subjektą, identifikuotas platus unikalų asmenybių spektras – meninei veiklai reikšmingi universalai, artistiški atlikėjai, natūralieji, aistringieji bei asmeninį santykį su folklorine aplinka turintys dalyviai. Bendruomeninių, organizacinių folkloro ansamblių veiklų kokybę ir sėkmę užtikrina iniciatoriai, lyderiai, bendruomenės formuotojai. Taip pat aptikti raktiniai folkloro ansamblių gebėjimai, priskirti objekto požiūriui – įvairių folkloro sričių atlikimo įgūdžiai ir tradicinio atlikimo stiliaus išlaikymas. Pastebėta, jog šių charakteristikų kilmė yra įgyti gabumai, tačiau reikalaujantys sistemiško vystymo. Todėl didelė reikšmė suteikta pastangų orientacijai į talentą ir akcentuotas dalyvio įdirbio, potencialo ir noro tobulėti poreikis.

4. Apžvelgus talento sampratų įvairovę, ja remiantis toliau identifikuotos talento valdymo praktikos folkloro kolektyvuose. Identifikuotos dvi pagrindinės talentų valdymo veiklų grupės – panaudojimas ir ugdymas. Talento panaudojimo praktikos išreiškia kombinuotą – įtraukiantį ir išskiriantį požiūrį – į talentą, kai pagrindiniams, svarbiausiems ansamblių dalyviams skiriamos ypatingos užduotys ir atsakomybės, o kitiems užtikrinamos asmeninių stiprybių realizavimo ir saviraiškos galimybės, ieškant

tinkamų kontekstų tokiems talentams atsiskleisti. Talento ugdymo metodų gausa ir įvairovė patvirtino įgyto talento ir asmeninių pastangų svarbą folkloro ansambliuose.

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

- Aguinis, H., & O'Boyle, E. (2014). Star performers in twenty-first century organizations. *Personnel Psychology*, 67(2), 313–350. <https://doi.org/10.1111/peps.12054>
- Aldiabat, K. M., & Le Navenec, C. L. (2018). Data saturation: The mysterious step in grounded theory methodology. *Qualitative Report*, 23(1), 245–261. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2018.2994>
- Aleknaitė, E. (2009). Folkloro ansamblių etninės kultūros interpretacijų kontekstas. *Logos*, 61, 202–210.
- Aleknaitė, E. (2012). Užgavėnės folkloro ansambliuose: reikšmės, bendruomenės ir tapatybės. *Liaudies Kultūra*, 1(142), 33–45.
- Apanavičius, R., Aleknaitė, E., Savickaitė-Kačerauskienė, E., Apanavičiūtė-Sulikienė, K., & Šlepavičiūtė, I. (2015). *Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje: XX a. 7 dešimtmetis - XXI a. pradžia: Monografija*. Vytauto Didžiojo universitetas; Versus aureus.
- Bagdonaitė - Stelmokienė, R., & Žydžiūnaitė, V. (2016). *Grindžiamosios teorijos tyrimo priemonių sudarymas: procesas, parametrai ir rezultatai*. 124(4), 80–91.
- Baudson, T. G., & Ziemes, J. F. (2016). The importance of being gifted: Stages of gifted identity development, their correlates and predictors. In *Gifted and Talented International* (Vol. 31, Issue 1, pp. 19–32). <https://doi.org/10.1080/15332276.2016.1194675>
- Bendixen, P. (2000). Skills and Roles: Concepts of Modern Arts Management. *International Journal of Arts Management*, 2(3), 4–13. <http://www.jstor.org/stable/41064696>
- Bolander, P., Werr, A., & Asplund, K. (2017). *The practice of talent management*. Personnel Review.
- Charmaz, K., & Thornberg, R. (2021). The pursuit of quality in grounded theory. *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 305–327. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1780357>
- Cho, J. Y., & Lee, E. H. (2014). Reducing confusion about grounded theory and qualitative content analysis: Similarities and differences. *Qualitative Report*, 19(32), 1–20. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2014.1028>

- Collings, D. G., & Mellahi, K. (2009). Strategic talent management: A review and research agenda. *Human Resource Management Review*, *19*(4), 304–313. <https://doi.org/10.1016/j.hrI1.2009.04.001>
- Corbin, J. M., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative Sociology*, *13*(1), 3–21. <https://doi.org/10.1007/BF00988593>
- Cray, D., Inglis, L., & Freeman, S. (2007). Managing the arts: Leadership and decision making under dual rationalities. *Journal of Arts Management Law and Society*, *36*(4), 295–313. <https://doi.org/10.3200/JAML.36.4.295-314>
- d’Armagnac, S., Guettiche, F., Janand, A., Klarsfeld, A., & Cloet, H. (2020). French Insights on Defining and Managing Talents. *European Management Review*, *17*(2), 449–465. <https://doi.org/10.1111/eI1e.12371>
- Dries, N. (2013). The psychology of talent management: A review and research agenda. *Human Resource Management Review*, *23*(4), 272–285. <https://doi.org/10.1016/j.hrI1.2013.05.001>
- Ehrnrooth, M., Björkman, I., Mäkelä, K., Smale, A., Sumelius, J., & Taimitarha, S. (2018). Talent responses to talent status awareness—Not a question of simple reciprocation. *Human Resource Management Journal*, *28*(3), 443–461. <https://doi.org/10.1111/1748-8583.12190>
- Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies*, *15*(2), 119–147. <https://doi.org/10.1080/1359813042000314682>
- Gallardo-Gallardo, E., Dries, N., & González-Cruz, T. F. (2013). What is the meaning of “talent” in the world of work? *Human Resource Management Review*, *23*(4), 290–300. <https://doi.org/10.1016/j.hrI1.2013.05.002>
- Harsch, K., & Festing, M. (2020). Dynamic talent management capabilities and organizational agility—A qualitative exploration. *Human Resource Management*, *59*(1), 43–61. <https://doi.org/10.1002/hrm.21972>
- Hoddy, E. T. (2019). Critical realism in empirical research: employing techniques from grounded theory methodology. *International Journal of Social Research Methodology*, *22*(1), 111–124. <https://doi.org/10.1080/13645579.2018.1503400>
- Kempster, S., & Parry, K. W. (2011). Grounded theory and leadership research: A critical realist perspective. *Leadership Quarterly*, *22*(1), 106–120. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2010.12.010>

- Kubiliūtė, D. (2009). Liaudies daina vaikų folkloro ansambliuose. *Tradicija Ir Dabartis*, 4, 144–149.
- Lapierre, L. (2001). Leadership and arts management. *International Journal of Arts Management*, 3(3), 4–12. <http://www.jstor.org/stable/41064730>
- Lietuvos liaudies kultūros centras. (2008). *Meno kolektyvų ir jų vadovų veiklos nuostatai*, patvirtinti 2008 m. spalio 7 d. Lietuvos liaudies kultūros centro direktoriaus įsakymu Nr. V-46.
- Maslow, A. H. (2009). *Motyvacija ir asmenybė* ((2-asis le). Apostrofa.
- Meyers, M. Christina, van Woerkom, M., & Dries, N. (2013). Talent - Innate or acquired? Theoretical considerations and their implications for talent management. *Human Resource Management Review*, 23(4), 305–321. <https://doi.org/10.1016/j.hr11.2013.05.003>
- Meyers, Maria Christina. (2016). Talent management: Towards a more inclusive und. *Tijdschrift Voor HRM*, 12, 1–12.
- Nijs, S., Gallardo-Gallardo, E., Dries, N., & Sels, L. (2014). A multidisciplinary review into the definition, operationalization, and measurement of talent. *Journal of World Business*, 49(2), 180–191. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2013.11.002>
- Olszewski-Kubilius, P., Subotnik, R. F., & Worrell, F. C. (2017). The Role of Domains in the Conceptualization of Talent. *Roeper Review*. <https://doi.org/10.1080/02783193.2017.1247310>
- Opara, S. C., Stanton, P., & Wahed, W. (2019). *For love or money: human resource management in the performing arts*. *Employee Relations: The International Journal*.
- Painter-Morland, M., Kirk, S., Deslandes, G., & Tansley, C. (2019). *Talent Management The Good, the Bad, and the Possible.pdf*. *European Management Review*.
- Parry, K., Mumford, M. D., Bower, I., & Watts, L. L. (2014). Qualitative and historiometric methods in leadership research: A review of the first 25years of The Leadership Quarterly. *Leadership Quarterly*, 25(1), 132–151. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2013.11.006>
- Ramonaitė, A., & Kukulskytė, R. (2014). Etnokultūrinis judėjimas sovietmečiu: nematoma alternatyva sistemai? *Lietuvos Etnologija*, 14(23), 161–181.
- Richardson, J., Jogulu, U., & Rentschler, R. (2017). Passion or people? Social capital and career sustainability in arts management. *Personnel Review*, 46(8), 1835–1851. <https://doi.org/10.1108/PR-02-2016-0023>

- Steffens, N. K., Fonseca, M. A., Ryan, M. K., Rink, F. A., Stoker, J. I., & Nederveen Pieterse, A. (2018). How feedback about leadership potential impacts ambition, organizational commitment, and performance. *Leadership Quarterly*, 29(6), 637–647. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2018.06.001>
- Stoškuvienė, R., & Žalys, V. (2009). Muzikinis folkloras kaip šiuolaikinės kaimiškosios kultūros dalis. *Ekonomika Ir Vadyba: Aktualijos Ir Perspektyvos*, 3(16), 239–248.
- Stundžienė, B. (2005). Tautosaka sociologiniu žvilgsniu. *Tautosakos Darbai*, 29, 13–22.
- Thunnissen, M., & Van Arensbergen, P. (2015). A multi-dimensional approach to talent: An empirical analysis of the definition of talent in dutch academia. *Personnel Review*, 44(2), 182–199. <https://doi.org/10.1108/PR-10-2013-0190>
- Zabielienė, A. (2003). Lietuvos sostinės ir provincijos lietuvių folklorinių ansamblių sąsajos su etninės kultūros paveldu. *Lituanistica*, 3, 113–119.
- Zabielienė, A. (2008). Klaipėdos krašto etnokultūrinis paveldas šiuolaikiniuose folkloro ansambliuose. *Lituanistica*, 3, 67–77.
- Zabielienė, A. (2010). *Folkloro ansambliai dabartinėje Lietuvoje: etnologinis aspektas: monografija*. Fridas.
- Zabielienė, A. (2011). Klaipėdos krašto vaikų folkloro ansambliai. *Res Humanitariae*, 9, 168–190.
- Zabielienė, A. (2012a). Dzūkijos ir Suvalkijos folkloro ansambliai dabartinėse kalendorinėse šventėse. *Liaudies Kultūra*, 1, 46–55.
- Zabielienė, A. (2012b). Tarp miesto ir kaimo: vaikų folkloro ansamblių veiklos problemos. *Kaimo Raidos Kryptys Žinių Visuomenėje*, 3, 83–91.
- Žarskienė, R. (2005). Lietuvių etninės muzikos atlikėjas: įvaizdis ir tradicija. *Tautosakos Darbai*, 30, 112–121.

TALENTŲ VALDYMO PRAKTIKŲ TAIKYMAS FOLKLORO KOLEKTYVUOSE

Damilė BAGDONAVIČIENĖ

Magistro baigiamasis darbas

Žmogiškųjų išteklių valdymo programa

Vilniaus Universitetas, Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas

Darbo vadovas – lekt. Ž. Grakauskas, Vilnius, 2023

SANTRAUKA

84 puslapiai, 10 paveikslų, 7 lentelės.

Šiuo darbu siekiama išsiaiškinti talentų valdymo praktikų taikymo ypatybes folkloro kolektyvuose.

Darbą sudaro šios dalys: mokslinės literatūros apžvalga, tyrimas ir jo rezultatai, išvados ir rekomendacijos.

Literatūros apžvalgoje analizuojama talentų valdymo literatūra, pateikiama talento apibrėžties žmogiškųjų išteklių valdymo prasme problematika bei penkios talento sampratos dimensijos. Apžvelgiamos pozicijų šiose dimensijose prielaidos apie talentų valdymo praktikas. Vėliau studijuojami folkloro ansamblių veiklos tyrimai ir pasitelkiant meno vadybos literatūrą formuluojamos prielaidos apie talentų valdymo praktikas folkloro kolektyvuose.

Antroje dalyje pristatoma empirinio tyrimo metodologija, apžvelgiamos tyrimo prielaidos bei argumentuojamas grindžiamosios teorijos metodo pasirinkimas. Tyrimo metu pusiau struktūruotų interviu metodu apklausti 11 folkloro ansamblių vadovų ir dalyvių.

Empirinio tyrimo duomenų analizėje per 5 talento apibrėžties dimensijas konceptualizuota talento samprata folkloro ansambliuose – identifikuoti svarbiausi gebėjimai, asmenybės savybės, požiūrio į įgimtus gabumus ir įgytus įgūdžius derinimas, stipri orientacija į asmeninių dalyvių pastangų indėlių

siekiant nepriekaištingų rezultatų. Atskleistos talentų valdymo praktikos parodė, jog daugiausiai dėmesio folkloro ansambliuose skiriama talento panaudojimui ir ugdymui.

Išvadose apibendrinami empirinio tyrimo rezultatai. Autorė tikisi, jog šis darbas pateiks vertingų įžvalgų folkloro ansamblių vadovams, siekiantiems sėkmingos kolektyvų veiklos, o etnokultūrinės veiklos studijų lauką papildys vadybos mokslų žiūra.

APPLICATION OF TALENT MANAGEMENT PRACTICES IN FOLKLORE GROUPS

Damilė BAGDONAVIČIENĖ

Paper for the Master's degree

Human Resource Management Master's Program

Vilnius University, Faculty of Economics and Business

Supervisor – lect. Ž. Grakauskas, Vilnius, 2023

SUMMARY

84 pages, 10 pictures, 7 charts.

The aim of this thesis is to investigate the application of talent management practices in folklore ensembles.

The thesis consists of the following parts: a review of the scientific literature, the study and its results, conclusions and recommendations.

The literature review analyses the literature on talent management, presents the problems of defining talent in terms of human resource management and the five dimensions of the concept of talent. The assumptions about the talent management practices by positions within these dimensions are presented. The review of folklore ensembles' research and the arts management literature is compared to draw the assumptions about talent management practices in folklore ensembles.

The second part introduces the methodology of the empirical study and arguments for the choice of grounded theory approach. 11 semi-structured interviews with 11 folklore ensemble leaders and participants have been carried out.

The analysis of the empirical data presents the concept of talent in folklore ensembles through the 5 dimensions of the definition of talent, identifying key abilities, personality traits, the alignment of attitudes towards innate talents and acquired skills, and a strong orientation towards the contribution of

participants' individual efforts to achieve excellence. The talent management practices uncovered showed that folklore ensembles focus on talent utilization and development.

The conclusions summarize the results of the empirical study. The author hopes that this work will provide valuable insights for the folklore ensemble artistic directors, seeking to make their ensembles successful. This work is also expected to contribute to the studies of the ethno-cultural activities with addition of a management science perspective to the field.

PRIEDAI

1 priedas. Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu

2 lentelė

Talento samprata folkloro ansambliuose subjekto–objekto požiūriu

Dim.	Kategorija	Subkategorija	Inf.	Pažyminiai	Eil.
Subjektas-objektas	Subjektas	Artistiški atlikėjai	I10	Ir pats vaikas įdomus, įtaigus, tiesiog užkabinantis!	206
				<...> turi būti pirmiausiai toks charizmatiškas vaikas, nu jisai turi kažkuo patraukti, kažkuo toks, nu, būti ypatingas.	204-205
			I1	<...> kaip jis šmaikščiai, elegantiškai <...> ir su tokiu cinkeliu, kaip vat artistiška.	60-61
			I3	<...> artistiški, kuriems patinka būti scenoje, vat gerą rezultatą pasiekt ir gerai pasirodyt	17-18
				<...> gerai jaučiasi scenoj, artistiški.	47-48
			I8	<...> žmonės, kurie nori pasirodyti <...> būna labai charakteringi atlikėjai ir visą laiką kažkaip jie vieną ar kitą dalyką bedarytų, nu tarsi tai būna vertybė savaime, nes tai yra charakteris ir kažkokia, na, manifestacija to charakterio. Na, artistiški žmonės, jie dažniausiai turi kažkokį charakterį, kuris manifestuojasi, ir mums tai atrodo labai vertinga.	221-225
			I9	Kaip tu atrodei repeticijoj – man visai nesvarbu, bet, žinok, kai tu užlipi ant scenos, tai tada tu, – sakau, – jau artistas ir jau turi nieks nežinot, ar tau dantį skauda, ar tau batą trina, ar tau kas.	60-61
				Turi būt šypsena nuo ausies iki ausies.	93
		I5	<...> yra kuris žmogus gal kūrybiškas jisai arba kitas daugiau toks teatrališkas <...>.	85-86	
			<...> perteikėjas, iš kurio eina, kuris paliečia gal žiūrovą.	237	
		Aistringieji	I1	<...> iš tikrųjų, matos iš akių, jau iš karto matos – ateina žmogus ir spinduliuoja, akys žiba! „Aš noriu sužinot, oi kaip čia įdomu, kaip čia viskas gerai, kaip čia man patinka, aje!“	28-30
				<...> ir iš pirmos repeticijos iš akių matos – vaikas dega, dega akys.	32-33
		Natūralieji	I4	<...> pradėjom labiau vertinti natūralumą, natūralų žmonių elgesį, natūralų jų buvimą, natūralų santykį su tuo, ką darom, ir natūralią to santykio išraišką scenoje.	58-59
I5	<...> jisai tą labai natūraliai tada gali atlikti ir scenoje, ne dirbtinai.			60-61	

2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

2 lentelės tęsinys

Subjektas-objektas	Subjektas	Asmeninį santykį su folklorine aplinka turintys dalyviai	I4	<...> tos žemaitiškos dainos tikrai išjaustos, nes taip yra, kad pagrindinės mūsų vedančiosios yra tikros žemaitės. Na, o kai turi tą išstarmę, turi tą pojūtį, tu ir dainą gali pravesti taip jau tinkamai ir tradiciškai, su tokiu tikru tuo pojūčiu.	43-45
				<...> ne tik dėl jos balso, ne tik dėl jos dainavimo, kuris yra toksai natūralus, toks tarsi papasakojimas, be jokių įmantrybių, bet toks <...> žmogus <...> suprantantis dainos prasmę, jos visą kontekstą, viską, ir tokį ypatingą santykį turintis.	169-172
			I10	<...> aš turiu nemažai vaikų, atvažiuojančių iš kaimų. Tai vat šitie vaikai <...> yra, nu, unikalūs <...> labai darbštūs, jie yra be proto darbštūs. Jie yra be proto visko norintys.	95-99
				<...> jie nuo mažens užaugę su folkloru. Nu tai įsivaizduokit, kažkokie jie šviesuoliai. Ir va, ir tiesiog į tuos vaikus labai daug kas atsiremia, ir tiesiog tą pavyzdį mato ir kiti.	102-104
	Atsakingieji	I9	<...> būna tokių atsakingų vaikų, kad netgi su temperatūra ateina. <...> „Kas yra? – Aš nebeturiu temperatūros.“ Prisigėrė vaistų, nusimušė temperatūrą.	112-115	
			<...> mes buvom <...> festivaly ir vienam vaikui visą dieną būnant su čebatais berniokui pritrynė čebatai. Ir turėjom pasirodyt, jis turėjo šokti kadrilių ir su pritūpimais, ir su kojų padaužimais. <...> Ir, žinokit, per kadrilių nesimatė, kad jisai šlubavo, bet kaip jis nusiavė čebatą, visa buvo kruvina koja, tikrąja to žodžio prasme.	100-107	
		I6	<...> jei jau negalėsiu, tai aš ten informuosiu arba jei matau, jei nujaučiu problemų kad bus, tarkim, su laiku, tai aš jau, tarkim, paimu, informuoju kuo anksčiau <...>	75-76	
			<...> jei man yra užduotas darbas, nu aš turiu tokį labai didelį, stiprų atsakomybės jausmą, kad nu aš noriu, kad tas darbas būtų įgyvendintas.	69-71	
			<...> užsirašiau vienai vakaronei gruodžio septintą dieną ir, matau, velnias, man darbas irgi ten kažkaip užsitęsęs bus. <...> kadangi aš jau buvau užsirašęs ((ansamblio)) veiklai, tai aš viskas – prioritetas man yra aukščiau <...> tiesiog nenumesiu to, kad oi, darbas paėmė, negaliu.	77-82	
		I7	<...> jeigu tu pažadėjai, tai tu ir esi kažkaip atsakingas ir prieš savo tuos bičiulius, kurie kartu kažką daro.	87-88	

2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

2 lentelės tęsinys

Subjektas-objektas	Subjektas	Patikimieji	I1	Jeigu tas žmogus kažkada <...> pavedė vienu ar kitu atveju, tai jis iš karto praranda pasitikėjimą ir tu, aišku, tuo žmogum daugiau nedrįsti pasitikėti taip šimtu procentų <...> ...	219-221	
				<...> palieku jų nuožiūrai tvarkytis vienoje ar kitose srityse, ir bendrauti su kolektyvo nariais.<...> labai svarbu pasitikėjimas. Vadovui yra labai svarbu pasitikėti tais žmonėmis, tais lyderiais, kad ramia sąžine galėtų eiti ir nesikišti.	212-216	
				<...> tie lyderiai nėra pavedę, aš net nežinau tokio atvejo. <...> Jie negalėtų būt lyderiais, jeigu jie pavedinėtų. Ir kiti nariai juo nepasitikėtų. Čia turi būti šimtaprocentinis pasitikėjimas vieni kitais <...> Gali būt gambiausias tas žmogus, bet jeigu jis praranda pasitikėjimą, tai viskas, nu nėra, nebėra žmogaus.	223-229	
			I6	<...> žino, kad tu tikrai būsi tam koncerte ir tu tikrai gali apsiimt tuo darbu, kokį tau duos.	109-110	
				<...> vadovės akyse gal esu tiesiog jau tas žmogus, kuriuo galima pasikliaut.	74	
				<...> ką pažadi, tą padarai, ir kad tu dažnai būni.	79	
			I7	<...> jeigu tu jau pasakei, kad būsi ir padarysi, tu išties padarai – nėra taip, kad pradingsti, vėl grįžti, ir tokio nestabilumo.	80-81	
			Aktyvieji	I1	<...> tik su aktyviais žmonėmis gali kažką padaryti iš tikrųjų. Kurie nori <...> būti bendruomenėje, kurie nori padaryti kažką gero ansamblio labai <...> tie žmonės inspiruoja ir varikliukas yra.	4-7
					<...> tie žmonės, kurie lanko repeticijas, kurie dalyvauja visuose renginiuose (nu bent kiek gali) <...>.	11
					Nu tai čia yra didžiausia sėkmė, tikrai, kai yra kolektyve tokie žmonės. Tik su tais žmonėmis ir gali eiti pirmyn. Ir tempti kitus <...> jeigu tokių žmonių nebūtų, tai čia nieko nepadarysi. Vienas vadovas nieko nepadarys!	41-44
				I7	<...> tai yra tavo laisvalaikis, bet tu intensyviai veiki kažką. <...> lieka nedaug tokio laisvo laiko, kurį suprastum, kaip tiesiog laisvą laiką, kai tu nieko neveiki. <...> labai malonus, bet, nu, darbas.	164-168
	Ansambliciai <...> labai jautriai reaguoja, jeigu tu, tarkim, nedalyvauji koncertuose <...> labai aštriai į šitą kažkaip reaguoja. Nes nu vis tiek tu esi dalis, tai tu, kaip sakant, turi padėti pasirodymuose.	96-98				
	Iniciatoriai	I1		Nu va tie žmonės, kurie visur yra pirmieji, kurie patys stengiasi organizuoti kažkokius neformalius užsiėmimus.	13-14	
				Ir jeigu dar paklausi ką nors, ar galėtų kas nors ką nors padaryti – „aš, aš!“	30-31	
		I6		<...> yra toks pasakymas „yes man“. Nu tipo aš labai retai pasakysiu kam nors „ne“.	69	
		I3		<...> išties va tokį talentą turi burti, kažką daryti, vat sukviesti. Nu tarsi va dabar advento vainikus kokius pinti. Kas nors vat, jam norisi, jis dega, jisai organizuoja, kviečia, ir va visi susirenka.	49-52	
		I8		<...> veiklūs žmonės pakankamai susiburia ar bent jau tas kvorumas tų veiklių žmonių, pajėgių kažką tokio didesnio sukurti, visada atsiranda ir toks, sakyčiau, yra gana didelis palyginus. Tai tarsi nėra savaime tos grėsmės, kad viską, ką sugalvojai, turėsi daryti vienas.	80-82	

2 lentelės tęsinys

Subjektas-objektas	Subjektas	Bendruomenės formuotojai	I4	<...> yra vis tiek tokių žmonių, kurie jungia, kurie yra ta bendrystės ašis.	121-122
				<...> daugelis sprendimų nuo manęs priklauso, bet yra keletas žmonių, kurie yra mūsų branduolys, varikliukai, kurie kitą kartą, žodžiu, ir tai vadovei atskuba į pagalbą ir viską sustyguoja, tai be jų ta kolektyvo dvasia neįsivaizduojama <...>.	124-126
				<...> aš tikrai ne viską moku, ne viską galiu ir suprantu, ir, kaip sakant, dėl to nesigrauju, nes aš žinau, kad mes turim puikių žmonių, kurie iš tikrųjų vat tą situaciją geriau suvaldo ir geba priėti prie vieno ar kito žmogaus, įvertinti jo savybes, jį kažkaip išskirti, kaip ypatingą žmogų.	176-178
				<...> tokie mūsų kolektyvo dvasiniai, veiklų lyderiai ir padeda tiesiog pamatyti tą kiekvieną ir kažkaip jį įveikinti, kad visi jaustųsi kažką darantys, prie kažko prisidedantys.	182-183
			I8	<...> taip atrodo, kad tarsi kuriu labiau konstruktyvią, ne konfliktyvią erdvę ansamblyje.	72-73
		Universalai	I1	Tie žmonės paprastai būna universalūs tikrai <...> visko nori, jie viską geba, viską moka.	134-135
				<...> dažniausiai tie aktyvūs ir būna visapusiški, ta prasme, ir gabūs jie, ir muzikalūs yra.	117-118
			I7	<...> gali ne tik tai pašokti, bet tai, tarkim, ir kažkokį renginį praveisti <...> gal tas spektras yra šiek tiek platesnis	24-26
			I9	<...> aną „Patrepsynę“ laimėjo, geriausia pora buvo <...> o šiaip jie tai muzikantai abu.	149-150
			I4	<...> tie, kurie kiekvienas atskirai geba ir padainuoti, ir pašokti, ir viską atlikti stilingai, gražiai, tvarkingai, patikimai.	153-154
				Parenku tuos, kurie ir veda dainas, ir pritaria, ir šoka <...>.	164
			I10	<...> jeigu tu dainą vedi, tai, žiūrėk, ir šokėjas esi neblogas.	80
				<...> yra tokių vaikų, kur dėsi, ten padėsi. Jie ir dainuoja, aišku, puikiai, ir šoka puikiai, nu dar žiūrėk, ir kokį instrumentą valdo.	62-64
				<...> kur dėsi vaiką, ten padėsi – ir mokykloj lyderis, ir ((ansamblyje)) lyderis, ir dar kur nors lyderis.	243-244
I11	<...> jeigu reikia, aš galiu groti daugeliu instrumentų, tai kur pastato, ten gerai	23			
I3	Nu, šiaip tai sako – kai duoda, tai duoda Dievas. Gana universalūs tikrai, jeigu geba, tai viską geba.	79-80			

2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

2 lentelės tęsinys

Subjektas-objektas	Subjektas	Lyderiai	I1	<...> lyderiai dirba už tave visą darbą.	85
				<...> vyrams, nu pavyzdys yra didžiausias <...> ir jie patys nori būt panašūs į tuos vyrus vedančiuosius, tai čia labai svarbu, kai yra vyrai lyderiai.	231-235
			I4	Kažkaip imasi žmonės tos lyderystės, drąsiai elgiasi sudėtingose situacijose <...>.	142
				Vadovas labiausiai pasitiki tais lyderiais, tais stipriaisiais, drąsiaisiais.	202-203
			I10	<...> turim <...> kažką dažniausiai iš mergaičių, kurios lyderiauja, kurios, sakykim, ar informacija kokia pasidalija, ar kokią nors repeticiją prasivest <...>.	57-58
				Yra tie lyderiai, yra muzikantų (va ir šįkart važiavo ir mano dukra, jinai jau dabar antro kurso studentė, bet jinai užaugusi ((ansamblyje)), tai jinai pasiima, sakykim, visai tai instrumentinei grupei suvadovauti).	44-46
				Yra šokėjų vienas vyrukas, kuris, nu, tikrai labai puikiai šoka ir jisai tada suvadovauja tai grupei.	46-47
	I9	<...> man tokie neklaužadukai šiek tiek labai patinka. Ir, jeigu pataikai jį prisijaukinti prie savęs, tai tada lyderiais būna labai smagūs vaikai, labai, na, tiesiog žiba.	64-67		
	Objektas	Dainavimo įgūdžiai	I9	<...> tie dainų užvedėjai, kurie vienas atlaiko prieš visus dvidešimt šešis, kai jie dainuoja antrais balsais, tai jau žinai, kad čia svarbiausia yra šita vieta reikalinga <...>.	157-160
				<...> turi būt taip, kad tu galėtum net negalvoti apie žodžius ir melodiją, ką tu turi dainuoti, o tada jau gali gražinti.	205-206
			I6	<...> tikrai sugebu turavot, nu tarkim, niekadose negirdėjau žodžių, bet tarkim jau per tą dainavimą aš tiesiog esu atkalęs tuos pagrindinius motyvus ir aš galiu plus minus taip nuspėti – okei, tai čia šaka buvo šita, tai kita šaka bus taip; arba kitas ten tas posmelis kažką turės susijusio su tuo, tai galiu jau pradėti tą.	45-48
			I7	Dar gal nesu įgijusi tiek gabumų, kad ten, tarkim, galėčiau vesti ar ten galėčiau sutartinėj labai gerai atsilaikyti	70-71
			I2	<...> yra lengviau, kai ateina žmogus jau dainuojantis, tau nereikia išmokyt, kad ir intonuotų. Tai tas labai daug jėgų reikalauja.	75-76
			I3	<...> tas folkloras mūsų labai skirtingas, labai labai daug užduočių, kiekvienam regione vis kitokie ten tie būdai išdainavimo, kiekvienas žanras vis kitaip, ir tu turi... Nu gerai būtų, kad tu valdytum kuo daugiau.	110-113

2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

2 lentelės tęsinys

Subjektas-objektas	Objektas	Kalbėjimo įgūdžiai	I10	O jau su tuo neaiškumu, ko gero, kas antras vaikas ateina, neaiškiai, neraiškiai kalbėdamas, tai labai ir su ta artikuliacija, visokius tuos pratimus darom, kad tik kuo aiškiau kalbėtų, kad aiškiau kažkaip tuos žodelius.	141-143
			I6	Vadovė mato, kad aš <...> turiu talentą kalbėt anglų kalba, ir taip pat, kad esu iškalbinga persona.	122-123
	Muzikavimo įgūdžiai	I5	<...> tai yra muzikantai, tai yra su išskirtinėm, nu, kažkokiais, ar ne, gebėjimais – ir tais muzikiniiais, arba tais sceniniais duomenimis <...>.	232-233	
		I11	<...> kažkas kažkuo moka groti ir tiesiog paima basedlę į rankas – jeigu nors kiek muzikantas, nu tai tas funkcijas kažkiek.	114-115	
		I7	<...> akordeonu tai aš, ar armonika, esu anksčiau grojus, tai dėl lengviau ir bandonija (šiek tiek lengviau – nereiškia, kad lengva).	63-64	
		I2	<...> tas grojimas instrumentais, turbūt, yra papildomas plusas, bonusas kažkoks <...>.	89-90	
	Šokio įgūdžiai	I9	<...> jeigu tu šoki ir gali su partneriu kalbėt, o tavo kojos jau automatiškai dirba – jau tada gali ir daryt viską savo malonumui.	206-207	
			<...> su šokiais tai jau būna pasiekta, kaip aš sakau, aukšta kartelė tada, kai jie <...> moka nebesusidurt eidami į tą pačią pusę ir moka užpildyti sceną <...>	153-155	
	Tradicinis atlikimo stilius	I6	<...> ateinu su tautiakų pagrindais, ir visi ten poras susirado, ir aš, aišku – nu, nebūsiu aš – aš vadovę pasiėmiau į porą, aš bliamba šoku tą tautiakų polką tiesiog. Tai tiesiog tada prisimenu, kad jin taip pažiūrėjo, sako, na, nieko, sako, išmokinsim kitaip. Tos normalios.	14-16	
			I5	<...> gali kitas ir vokališkai uždainuoti, ir kitoj stilistikoj.	274
		<...> jei tas žmogus daro folk stiliuje tą dalyką, ar ne, negadina, nes gali ir visai ne į temą ten grot.		169	
		<...> aišku, yra minusas, kad ateina jau gatavas muzikantas, nes jis groja tik vienam tam savo stiliuje, ir jau į folklorinį labai sunkiai pasiduoda. Tai kitąkart geriau visai netašytas, aišku, tas jaunas žmogus		312-314	
		<...> norėjo labai tradiciškai išmokti grot.		310	
		I11	<...> kad skambant dainai, pavyzdžiui, pasitiki, ką tu pagrosi fleita. Kad tu skoningai pritarsi, kad tu padėsi atrakinti tą folkloro prasmę <...>	55-56	
			Tiesiog va tą pajusti stilistiką – apie tai yra nuolat kalbama, ir jeigu ateini, tarkim, iš klasikinės muzikos smuikininkas, nu tai taip, kaip tu groji, netiks. Ir esi priverstas mokytis klausytis, žiūrėti, pagauti tą išraišką stiliaus.	123-126	

2 priedas. Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose

3 lentelė

Išskiriantis ir įtraukiantis talento paplitimas folkloro ansambliuose

Dim.	Kategorija	Subkategorija	Inf.	Pažyminiai	Eil.
<i>Išskiriantis-įtraukiantis</i>	Išskiriantis	Solo dainininkai	I9	Jau dainuoja – solistu nebus, „Tramtatuliui“ neruoši, bet pradedi, nu taip, kaip ir visi vaikai – su laiku jie išgirsta	76-77
				Ateina „Tramtatulis“ – nu, ruošiamės su solistais atskirai tada.	199
			I2	<...> kai ruošiesi konkursui kažkokiam solistų, tai tada vat su dainininkais individualiai tada susitinki padirbėt.	119-120
			I10	<...> visą laiką stengiuosi surasti kažkokį ypatingą vieną, kažkokį solistą <...>.	197-198
		Nepakeičiamieji	I5	<...> aš turiu daug tokių, kaip sakyt, ar solinių numerių, kur, nu, taip – daro vienas. Jo nėra – ir viskas, sakykim.	203-204
				<...> maždaug kokia ten trečdalis kolektyvo tai yra be kurio aš negalėčiau. Kiti tai ar būtų, ar nebūtų, bet yra koks trečdalis geras, kuris, jeigu ten iš jų ir pavieniui paėmus atskirai nukristų, tai būtų skaudžiai.	230-232
				<...> tą patį žmogų pakeist neįmanoma. Taip nebūna, turbūt, kaip gamtoj vienodų medžių. Tai bet kažkur atsiranda naujas žiedas koks nors išlenda.	275-276

3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

3 lentelės tęsinys

Išskiriantis-įtraukiantis	Išskiriantis	Išskirtiniai muzikantai	I5	<...> muzikantai, tai yra su išskirtinėm, nu, kažkokiais, ar ne, gebėjimais <...>	232-233
			I7	<...> kapelijos sudėtis jinais aiški daugiau mažiau.	33
		Pasakotojai-konkursantai	I10	Aš galėčiau dabar paruošti tris pasakores, tikrai. Dvi turiu labai stiprias, vieną labai norinčią. Žinau, kad jinais vietiniam sudalyvaus, regione – nelabai.	
	Geriausios šokėjos		I9	Žiūri tas poras, kurios šoka „Patrepynė“ – suleidi kartu ir iš karto eina kaip peilis per sviestą.	218
		<...> juos išleisdavom jau į pirmą planą – šokt. Gerai šoka.		150-151	
		I10	<...> susiskirsto, aišku, kas yra stipresni tie šokėjos, kas yra vedantysis.	39-40	
	Konkurencija	I10	Tu pats turi stengtis, <...> kad būtum už ten ar vieną ar kitą geresnis, ir kad ir tu galėtum pabandyt pavest ((dainas)).	254-255	
			„Aš noriu. Aš noriu vesti,“ – ir nu visą laiką „aš, aš“, ir atsiranda tokia tiesiog konkurencija tarp jų. O kodėl jinais gali? Ir aš galiu, ir aš noriu.	81-83	
			Visada konkurencija, tiesiog iš kartos į kartą ta konkurencija tokia būna.	242-243	
		I11	Kaip jie nori muzikuoti <...> nu jiems tiesiog pavydas gal toks kažkoks vidinis, užsispyrimas. Kiti gali – kodėl aš negaliu? Ir aš galiu!	236-238	
	Pagrindiniai dalyviai	I4	Aišku, kad yra branduolys.	119	
			<...> kartais net ir to branduolio stipraus neturint, nu, tu kažkaip vis tiek išsisuki. Bet, aišku, yra situacijų, kai branduolys būtinas. Dabar mes vadinam taip neoficialiai, „((ansamblio)) rinktinė“.	149	
			<...> aš čia buvau pavadinusi „VIP“ grupele.	152	
			Tai yra tą rinktinė, su kuria man visada yra daug ramiau.	157	
		I7	<...> gana nemažą krūvį neša senbuviai, jeigu mes, tarkim, kalbėtumėm apie koncertus, tai vis tiek yra tokių pagrindinių vedėjų (dainų vedėjas, ta prasme) <...>.	116-118	
		I9	<...> kaip išeina tie, už ko jie šiek tiek slėpėsi, ir nebeturi už ko slėptis – ateina naujas branduolys.	35-36	
		I10	<...> dainavimo irgi yra būtent toks branduolys, kurie visą tą dalyką apjungia, kurie, suprantat, gali laisvai ir stipriai padainuoti.	48-49	

3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

3 lentelės tęsinys

Išskiriantis-įtraukiantis	Išskiriantis	Pagrindiniai dalyviai	I1	<...> nu vyrams <...> pavyzdys yra didžiausias, kaip vyrai dainuoja <...> Ir stengiasi, ir jie patys nori būt panašūs į tuos vyrus vedančiuosius, tai čia labai svarbu, kai yra vyrai lyderiai.	231-235
			I3	<...> ryškus, drąsus, ten tasai atraminis.	60
				<...> yra tie ryškieji ir yra tie foniniai žmonės <...>	62-63
				<...> kiek ilgai sugeba išbūti va tasai branduolėlis, tiek tas lygis ir pakyla. Kai pradeda keistis – ir vėl taip einam atgal.	90-91
				<...> aš negaliu jum garantuoti, kad jūs būsit tie vat, svarbiausi žmonės. Bet jūs ir jauskitės normaliai, gerai, nu neturi būt visi svarbiausi.	69-70
				<...> va tie svarbiausi ir visi kiti.	74
			I2	<...> patys ansambliciai į tą žmogų labiau remiasi, į tuos didesnius meninius gebėjimus turintį.	162-163
	I5	<...> kažkokioj pozicijoj, toj muzikinėj ar kokioj, kai šalia yra tas, kur tvirtas, ir kai jo nelieka, tai ir kiti sutrinka <...>.	247-248		
	Įtraukiantis	Asmeninės stiprybės	I5	Vienas yra daugiau artistas, kitas yra daugiau dainininkas, trečias labiau, nežinau, pasakorius <...>	56-58
				<...> programa išėjo, išplaukianti iš žmogaus asmeninės veiklos, asmeninių interesų	59-60
				<...> tai yra žmogus, kuris pas mus ir šoka prastai, ir neturi balso, bet jisai <...> atsiskleidė, sužydėjo su tokiu visiškai, kaip sako, antraeilium vaidmeniu. Bet visi jį įsidėmėjo.	64-68
				Gali jis net tylėt, bet jis taip atsistoja, toks jo žvilgsnis, kad nu daugiau ir nereikia, sakykim, kažko labai.	77
				<...> yra pas mus žmogus, kuris <...> labai blogai jaučiasi. „Nu aš nepataikau į tą toną“ ir vis: „Tu patylėk, patylėk.“ <...> o jisai šiaip yra dėmesio norintis žmogus. <...> Tai tada vat, kad ir buvo ta pati jomarko scena, nu tai <...> kai būna laikraščiuose ir tuose tarpukario, ir visur ir dabar tos skelbimų skiltys „perku, parduodu, siūlau, ieškau“. Tai mes tuos skelbimus padarėm gyvai. Nu ir <...> jis ten pražydo, kad jis ieško tenai sau gyvenimo draugės ir tokios, ir tokios.	129-138
				Tai puikiai, pavyzdžiui, pasiteisino tokios moterys skalbimo scenoj, nes dalykiškai, ūkiškai, ko reikia, nes kitos labai lyriškai ir dirbtinai tą daro, ir jau viskas – tu ne skalbėja. O tas darbas jau suskamba jos rankose.	124-127
				Per pomėgius, per amatus, va kažkaip, kas kuo domisi – kartais pasitarnauja scenos dalykams.	280
I11	Vadovė sugeba kiekviename pamatyti, ką jis gali geriausia. Ir, pavyzdžiui, jeigu kažkas nesugeba gerai intonuoti, tai jisai gauna kažkokį tekstą pasakyt ar vaidmenį kokį suvaidint.				

3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

3 lentelės tęsinys

Išskiriamasis-įtraukiantis	Įtraukiantis	Asmeninės stiprybės	I3	Kažkaip anksčiau tarsi visi ir stebėdavosi, sakydavo, Audrone, kaip tu sugebi ten tuos žmones kažkaip, iš jų išlukštenti kažką iš kiekvieno? Nu, bet veikiausiai taip ir yra, kiekvienas ir turi tą kažką.	54-56
				Vienas kitas ten gal silpniau dainuoja, bet tada šoka gražiai. Visada rasi, kuo jisai tenais galėtų sėkmingai pasireikšti, kad ir žmogui būtų gera, kad nebūtų amžinai kažkoks, kuriam neišeina, kurį ten visi mokina.	41-44
			I8	<...> ar jisai būtų kuklus ir labai subtilus, ar labai ryškus ir labai artistiškas – viskas iš tikrųjų tinka, jeigu tai kažkaip laiku ir vietoj išreikšta. Nėra geresnis šokėjas, kuris yra savaime, ar ne, galbūt toks, į kurį labiausiai akis kreipiasi dėl to, kad plačiausiai sukasi, ar ne. Subtilūs šokėjai irgi – visi gali rasti sau vietą ansamblyje – mes tikrai tuo tikime.	216-221
			I1	<...> nėra taip buvę, kad tas žmogus visai nebūtų <...> bet jis kažkokioj srity – jis gali ten ar muzikuoti <...> nebūtinai jis turi kažkokį balsą turėti. Bet jis gerai šoka, sakykime, ar muzikuoja <...> tai visada randi, kur tą žmogų panaudot.	127-131
		I4	Tikrai ne kiekvienas gali muzikuoti, ne kiekvienas gali puikiai šokti ar dainuoti, bet jie yra bendruomenės dalis ir jie kažką kito, galbūt, veikia, jie yra vertingi dėl kažkokių kitokių savo savybių ar gebėjimų.	183-185	
	Atsakomybių padalijimas	I7	<...> gana nemažą krūvį neša senbuviai <...> bet <...> paskutiniu metu pastebiu, kad vis bandoma taip įterpti ir tokių naujesnių žmonių ir kažkaip padaryti platesnį ratą žmonių, ir žmonių, kurie galėtų perimti tą krūvį.	116-121	
			<...> dažnai, yra kapelijos sudėtis jinai aiški daugiau mažiau. Bet kartais būna, kad tu gali įsiterpti tiesiog, kažkokį renginį ten, nežinau, tuo pačiu būgneliu pagroti.	33-34	
	Visų narių svarba	I11	Tiesiog pastebėti kiekvieną, įvertinti garsiai, nes, nu, aš nežinau, manau, kad kiekvienas yra vertinamas, kiekvienas tiesiog jau ateidamas, nu, nereikia net vertinti – jau yra įvertintas	164-166	
		I7	<...> tai mes suveikėm gerai kaip komanda, bet, galbūt, nepriimi to taip labai labai asmeniškai, kad čia yra tau tas pagyrimas.	5-6	
		I2	<...> jie vis tiek yra kiekvienas be galo svarbus.	186	

3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

3 lentelės tęsinys

Išskiriantis-įtraukiantis	Įtraukiantis	Visų narių svarba	I4	<...> tu džiaugiesi tuo kiekvienu žmogum <...>.	173
				<...> labai svarbu pamatyti ir tuos mažiau drąsius, tuos, kurie linę slėptis už kitų nugarų. <...> pamatyti kažkokias kitokias vertybes ir kažkokius kitus tuos talentus, ir nebūtinai visi jie matosi scenoje.	203-205
			I9	<...> mėgstu ir šachmatų tvarka išdėliot, kad viens kito neužstotų, ir net jeigu šoka šiek tiek toliau, vis tiek matosi.	151-152
			I5	<...> jeigu žiūrint į gebėjimus žmonių, tai, jo, tenka labai stipriai pasukt galvą, kaip padaryti, kad jie jaustųsi reikalingi ir kad jie neštų ten kažkokį meninį indėlį <...>.	48-49
			I1	<...> nėra negabių žmonių, reikia tik juos kažkaip atrasti, atkapstyti <...> ...	251-252
			I3	<...> tie foniniai žmonės, vat jie prideda savo. Aš net vienąkart įrašą bandžiau daryti tokios labai sudėtingos dainos ir tikrai nusvilau, nes man atrodė, nu visi čia tikrai tik gadins, aš pasiimsiu savo tuos išskirtinius. Atėjom mes su tais išskirtiniais, įrašėm – <...> ne taip jau ir gerai. Tada antras bandymas buvo su visais ateit – nu rizika, atrodo. Nu taigi visi nusidainuos, nepataikys, neklausys, negirdės, ir buvo geriau su visais, nu ir ta masė reikalinga.	63-67

3 priedas. Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimtas ar įgytas

4 lentelė

Talento kilmė folkloro ansambliuose: įgimtas ar įgytas

Dim.	Kategorija	Subkategorija	Inf.	Pažyminiai	Eil.
<i>Įgimtas-įgytas</i>	Įgimtas	Balso ypatybės	I9	<...> pagal balso tembrą – girdi, kuris vaikas gali, kuris išlaiko <...> ...	141-142
				<...> jauti, kurio stipresnis balsas <...>.	144
				Iš gamtos, iš Dievo duota. Pralavint gali, galbūt, ir net ir solo gali koks vaikas paskiau tada dainuot, bet jeigu sudėtingesnė daina, nu to intonavimo nebūna <...>.	162
			I11	<...> pasisekė, kad tiko, patiko mano balsas, ir klaipėdietiškoms dainoms tinka atlikti.	11
			I10	Daugelis vaikų man sako, žinai: „Aš irgi norėčiau į „Tramtatulį“, aš irgi norėčiau,“ – nu, noro tai dar neužtenka, reikia ir duomenų tų.	220-221
				Su dainininkais, kas be ko <...> kažkoks vis vien unikalus tas balsas turėtų būt, kažkoks išskirtinis.	206-207
				<...> turi būt ypatingas balsas. Arba jau tu pamatai vaiką –vau – nu tiesiog kažkas išskirtinio. Išskirtinio to balso <...>.	190
			I6	<...> gražus, stiprus balsas.	22
			I5	<...> ne tik kad gražų balsą, jis gali unikalų tembrą turėti <...>.	297
			Puiki klausia	I9	<...> būna labai puiku, kai ateina vaikai su ypatingom ausim, bet tai būna gana nedažnai
		<...> tiesiog jauti, kurio <...> klausia geresnė.			144
		Kūno judesiai	I9	<...> yra tokių <...> porų, kai pasižiūri – nu labai gražiai straksi. Kai paruoši, tai iš viso labai super šoks. Tiesiog prigimtiniai reikalai.	146-147
				Kai šokam kvailiodami, tai matai, kuris vaikas tą judesėlį turi, kuriam tai greičiau išeina, geriau išeina.	144-145

4 lentelės tęsinys kitame puslapyje

4 lentelės tęsinys

Išimtas-įgytas	Įgimtas	Muzikinis pojūtis	I5	<...> kuri groja, nu kuri dievišk-, nu tikrai turi dovaną.	257-258
				<...> tas pojūtis, muzikinis pojūtis – čia yra jau ir dovana. Ir skonis muzikinis. Tai jau yra dovana, jau gali vystyti.	298-300
		Mokymosi greitis	I2	Man pačiam gal kartais norėtusi, kad būtų greitesnis tas efektas, kad čia vat kažką pasimokėm ir, žiūrėk, jau viskas išeina.	190-191
			I3	<...> greitai viskas įsisavina, greitai padaro <...>	85
				Na ir ne tik geba, bet greitai kažkaip.	80
				<...> jaunimas kažkaip vis tiek greičiau. Jeigu tik yra ten tas įdėtas, tai gan greitai pasireikš, greitai jie ten viską suvoks, sugaus, įgyvendins, o vyresni tai gali ilgiau. Kartais jau ir rankas nuleidi po kurio laiko <...>.	191-193
			I5	<...> studentą išmokinti yra daug greičiau, jis imlus viskam, jau ten kuo vėliau, tuo... Jeigu nėra dovanos iš gamtos, tai jau įgūdžiai jau jie sunkiai šlifuojasi tada	295-296
	I1	<...> kadangi studentų yra kolektyvas, jis yra kintantis kiekvienais metais, nebūna taip, kad kažkas ir neateitų, tai visada vieni keičia kitus, tai nėra, tik aišku, kol užauga kažkiek tas balansas gali ir pasvyruoti. Bet nu tai čia jauni žmonės, jie greitai išmoksta viską ir čia greitai pasivejam ir padarome viską gerai.	193-196		
	Įgytas	Dainavimo įgūdžiai	I4	<...> yra tokių žmonių, su kuriais teko ir <...> po vieną dainuoti. Ir tu tikrai supranti, kad, nu, nieko čia nebus. Juk yra tokių ansamblių, kurie išmoksta, sakykim, pataikyti, intonuoti, kitiem sunkiau tai sekasi.	189-191
			I6	Nu nėra tas dalykas, kad aš, pavyzdžiui, koks atėjau pirmais metais, kad aš su tokiais pačiais įgūdžiais ir išlikau <...>.	133-134
			I9	<...> tai suseraga tie vedantieji ir turi vyniotis, kaip sakau, iš tų siūlų, kuriuos turi. Pasižiūriu, vau, jau šitas gali, jau jisai įprato, jisai gerai išmoko dainą ir jis tada ir užveda, ir atlaiko.	185-187
			I7	<...> dar gal nesu įgijusi tiek gabumų, kad ten, tarkim, galėčiau vesti ar ten galėčiau sutartinėj labai gerai atsilaikyti <...>.	70-71
		Muzikavimo įgūdžiai	I10	<...> labai gerai įvaldęs jau yra bandoniją.	107
			I1	Taip, turbūt, nėra buvę, kad koks atėjo, toks išėjo. Nu, jeigu jis pabuvo kažkiek laiko. Tai vis tiek žmogus tobulėja.	147-149
			I3	<...> ten tų pagrindinių gebėjimų, kur reikia ten dainuoti ir šokti, nu tai čia tik laiko klausimas – kiek laiko reikia žmogui. Kitam gal labai daug laiko – nu ir gerai, nu turim mes to laiko	57-59

4 lentelės tęsinys kitame puslapyje

4 lentelės tęsinys

Išimtas-igytas	Igytas	Šokio įgūdžiai	19	<...> šokt – tai, Dieve, vaikai išmoksta, vaikai visi išmoksta. Sunkiausiai valsą, lengviausiai polką.	80-81
				<...> kad ir „Dustepą“, ar ne? Šokį paimtumėm. Nu taip, maža pora gali atšokt, nu bet tas žiūrėjimas ir tas, kad nu intrigėlę turi išmest, kad tas kibinimas būtų, toksai vat subtilumas suaugusio – nu yra toks šokis, kad nu vaikui nu ne. Jie gali pašokt taisyklingai, gražiai, bet tas akių blizgesys... Nu tai juk ir dėl ko į bernus, mergas įrašinėdavo – nu turi kažką tai atitikti kriterijų, jau galėt padaryti, ir leist kultūra, kad tu tai galėtum daryt ir elgtis, o ne piemuo.	240-244
			I7	<...> aš nemokėjau polkos šokti taip, kaip šoka ((ansamblis)). Ir šiaip labai jaučias patobulėjimas šokių srity tikrai.	59-60
			I6	<...> visiškai save perdirbau iš vienos šokio kultūros į kitą.	50-51
				<...> sugebu ne tik kad, pavyzdžiui, pašokt tai, ką reikia, bet ir jau įdėt ir ten kažkokį tokį – ar ten demonstratyviai, pasižaidimo kokio nors, ar galų gale tiesiog mėgautis šokiu – <...> nebėra jau uždavinys, kaip gal buvo pačioj pradžioj, kad ten, oi velnias, aš nežinau šito šokio, kaip čia jį reikia šokt. Nu reikia visas dalis sušokt, visa kita. Bet dabar jau yra tiesiog – aš šoku, aš moku mėgautis ir kiti pastebi tą dalyką, kad aš moku mėgautis, ir kiti tada pasako, kad tipo „žinok, man su tavim labai faina šokt, ar nori daugiau pašokt?“	51-57

4 priedas. Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus

5 lentelė

Talento raiška folkloro ansambliuose per pastangas ir rezultatus

Dim.	Kategorija	Subkategorija	Inf.	Pažyminiai	Eil.
<i>Pastangos-rezultatai</i>	Pastangos	Įdirbis	I10	<...> priklauso nuo vaiko <...> įdirbio.	190-192
				<...> pats vaiks turi labai jau daug darbo įdėt.	209
				<...> didesnė dalis tai, aišku, to įdirbio, to darbo, kiek pats vaiks laiko duoda tam ugdymui, kiek jisai pats įdeda, kiek pats nori <...>.	213-214
				Tai tiesiog yra dvi mergaitės, kurios groja pastoviai ir nešasi į namus, ir tarpusavy muzikuoja.	175-176
			I6	<...> pastangos nenuėjo šuniui ant uodegos, nes tikrai aš negaliu pasakyt va tokio dalyko, kad čia tipo viskas autopilotu vyksta ir, žinai, tiesiog – ai, tai čia nieko tokio, aš čia, žinokit, šiaip tiesiog gyvenu taip. Ne, nu reikia ir pasistengt dėl to.	94-96
			I1	Taip, turbūt, nėra buvę, kad koks atėjo, toks išėjo. Nu, jeigu jis pabuvo kažkiek laiko. Tai vis tiek žmogus tobulėja.	147-149
				<...> turėjom vieną mergaitę, kuri lankė keturis metus ir visą laiką prasėdėdavo ant kėdės, jeigu jos kas nors neišvesdavo pašokti, tai ji ir niekad os ir nešokdavo <...> Nerodė jokios iniciatyvos niekur, nors turėjo muzikinius gabumus gan gerus <...> Pabuvo kažkiek laiko ir išėjo.	49-53
				<...> dabar, prieš repeticijas, žiūriu, ateina va <...> groja armonikom – „nu, ką jūs čia veikiat?“, „Nu va, stovykloj užsikabinome“, – ir dabar, reiškia, toliau yra tas noras toliau mokytis muzikuoti. Ir groja.	240-242
			I2	<...> tu gali tų metodų pasakyti, kaip jam dirbti, dar kažką, duoti kažkokių užduočių. Bet jeigu jis tiesiog nieko nedarys, tai jis ir stovės vietoj. O jeigu jis dirba, tai tas rezultatas, aišku, kad matosi, ir tu matai, kaip jis auga pastoviai.	200-202
				Aišku, kad išauga galimybės. Tai viskas priklauso nuo to, kiek pats tas ansamblietis įdeda darbo.	198

5 lentelės tęsinys kitame puslapyje

5 lentelės tęsinys

<i>Pastangos- rezultatai</i>	Pastangos	Įdirbis	I3	Visi tokie patenkinti, įtraukti, tas rezultatas įvyksta ne dėl kažko kito – dėl to, kiek kiekvienas ten stengėsi, įnešė <...> kiek atiduodi, tiek ir gauni.	33-34
				<...> jeigu jis pats turės tą užsispyrimą, kažkada įvyks	59-59
				Ten tų pagrindinių gebėjimų, kur reikia ten dainuoti ir šokti, nu tai čia tik laiko klausimas – kiek laiko reikia žmogui. Kitam gal labai daug laiko – nu ir gerai, nu turim mes to laiko	57-58
		I5	<...> ir tada žmogus ir namie padirba, ir stengiasi, ir galima iš tokių žmonių padaryti.	310-311	
		Potencialas	I6	<...> vadovė mato gal <...> kokie mano įgūdžiai, mano talentai atsiskleidžia su laiku, gal kokiems reikėjo ten truputėlį to pastūmėjimo, ar ten dėmesio, gal va, pavyzdžiui, pasakyt, gal nori tu va tą padaryt, gal tu nori, tarkim, ateit prieš repeticijas ir pasidainuot <...>.	134-137
				<...> tiesiog kai buvo ten tas klausinėjimas – tai kas norėsit solistais būt ten, solinius gabalus. Tai ten kalba, kalba visi, ir kažkas paminėjo – tai va ((informanto vardas)) irgi gali, irgi gerą balsą turi.	184-186
	I1		Nu va turėjom vieną mergaitę, kuri lankė keturis metus ir visą laiką prasėdėdavo ant kėdės, jeigu jos kas nors neišvesdavo pašokti, tai ji ir niekad os ir nešokdavo, ir neidavo. Nerodė jokios iniciatyvos niekur, nors turėjo muzikinius gabumus gan gerus.	49-51	
	Noras tobulėti	I1	Tie gabūs žmonės, kurie viską turi (bet nėra tobulų žmonių, visada yra, kur tobulėti). Ir jeigu tas žmogus gabus – jis nori tobulėti.	157-158	
			<...> svarbu, kad jis nori daryti tai – čia yra gerai. Gerai, kad išdrįsta norėti ir žengti tą žingsnį. Nors yra ir nepasitikėjimas, bet noras nugali, vadinasi. Yra stipresnis tas noras muzikuoti, dainuoti...	178-180	
			<...> jeigu žmogus tiktais nori, ir visad pasieks.	182	
			Dvidešimt trys solistai. Dvidešimt septyni – kiek jie ten užsirašė <...> aš irgi negalvočiau, kad tiek bus, negalvočiau, kad ir neturintys žmonių tokių jau ryškių labai tų dainių, bet jie vis dėlto nori būti pastebėti.	245-248	
		I6	<...> gal tiesiog trūksta truputėlį to, nežinau, master klaso tiesiog aspekto.	166	
		I10	<...> priklauso nuo vaiko noro, <...> užsispyrimo.	190-191	
			<...> jeigu jisai, aišku, labai norės ir į kiekvieną tavo pastabą atkreips dėmesį, ir dar namuose dirbs ir pataisys, ir dar tvarkys, ir eis į priekį – tai visada, tikrai.	215-216	
		I5	<...> Norėjo labai tradiciškai išmolti grot. Ir su ja dirbom, ir jinai, aišku, labai norėjo <...> ir galima iš tokių žmonių padaryti.	310	
	I3	<...> nu, būkit ten ramūs, nenorit, tai ir nedalyvaukit žaidime ten, būkit savo tam šešėly. Pasitaiko tokių, nu bet vienas kitas. <...> Amžinai jie tie, kurie nedainuos – nu ir nedainuok.	186-189		

5 lentelės tęsinys kitame puslapyje

5 lentelės tęsinys

Pastangos-rezultatai	Pastangos	Entuziazmas	I10	Aš galėčiau dabar paruošti tris pasakores, tikrai. Dvi turiu labai stiprias, vieną labai norinčią. Žinau, kad jinai vietiniam sudalyvaus, regione – nelabai. Bet nori ir tėvai, ir vaikas – nu negali, suprantat, irgi, žinai, numušti entuziazmo vien dėl to, kad labai tas noras yra didelis, ir tėvų įdirbis, mamos.	194-196	
			I4	Bet tos šeimos, kurios per pastarąjį penkių-šešių metų laikotarpį atėjo į mūsų kolektyvą, tai jos turėjo pačios labai didelį norą, užsispyrimą ir iš tikrųjų labai daug pastangų dėjo.	64-65	
	Repeticijų lankomumas		I10	<...> vieni lanko repeticijas šimtu procentu, kitas – penkiasdešimt. Nu tai vat ir paskui rezultatas matosi, kaip ir dabar, turėjom gruodžio antrą dieną koncertą didžiausią, ir va – ir iškart vaikai sako: „Va, matosi, kas repeticijas lanko, kas nelanko!“	19-21	
			I1	<...> tie žmonės, kurie lanko repeticijas <...>.	11	
			I2	<...> jeigu jis, tarkim, taip prastokai lanko, tai labai lėtas tas rezultatas.	77	
				Lankomumas yra svarbu, jeigu tu nori atrodyt scenoj gražiai ir tvarkingai.	149	
	Rezultatai	Asmeninis efektyvumas	I3	<...> visiems smagiau tiesiog gerai daryti tai, ką tu darai. Ir aš labai gerai suprantu. <...> pavyzdžiui, aš slidinėju kalnuose, ar ne, nu atrodytų, <...> ten sau, kaip noriu, taip slidinėju – nu, ne aš noriu gražiai čiuožti, teisingai, techniškai, taip maksimaliai, kad būtų vat taip, kaip va jau tie meistrai daro, tada man dvigubas malonumas. Kad aš ne šiaip sau nučiuoži, bet aš gražiai, techniškai, viską taip – geriausiu greičiu, gražiai ten atlieku visus judesius. Nu va tas noras – tai, ką tu darai, daryk gerai. Tai va šitas lyg ir pagrindinis tikslas visų.	123-129	
				I7	<...> tu pats norėjai to ir tau smagu, kai tau išeina. Ypatingai labai geras jausmas yra, kai tau neina ir tu nesupranti, ir tu darai darai darai darai, ir galiausiai kažkas pavyksta, tai dėl to yra labai smagu ir tu ten, nu, pasigroji sau, nu bet vis tiek norisi kažkaip to gyvo tokio grojimo ir su kažkuo grojimo.	156-159
				I1	Nu o jo gabumai, tai ryškūs yra gabumai, matosi ir rezultatai kiekvieną kartą, kai jis kažką daro.	177
		Kaip jie nori muzikuoti <...> Ir dar jeigu pavyksta, nu tai va kaip smagu yra, tiesiog džiaugsmas. Tūri, kaip save realizuot.	236-239			
		Gebėjimų realizacija	I3	<...> tas gebėjimas tai yra gebėjimu, bet dar yra kitas reikalas, kad va ten, toj scenoj tuo metu iš jo ten šlapia vieta neliktų, ir ten niekur kitaip nepatikrinsi, kaip tik scenoj, kaip jisai tą savo gebėjimą geba išreikšti, ar jisai tiktai toksai potencialus amžinai.	167-169	
				I6	<...> vadovė mato gal <...> kokie mano įgūdžiai <...> atsikleidžia su laiku, gal kokiems reikėjo ten truputėlį to pastūmėjimo, ar ten dėmesio, gal va, pavyzdžiui, pasakyt, gal nori tu va tą padaryt, gal tu nori, tarkim, ateit prieš repeticijas ir pasidainuot (iš ko ir kyla paskiau tas dalykas, kad aš įrašuose, po velnių, solinį kūrinį turiu!).	134-137

5 lentelės tęsinys kitame puslapyje

5 lentelės tęsinys

<i>Pastangos-rezultatai</i>	Rezultatai	Gebėjimų realizacija	I7	<...> labai norisi, kai kažką išmoksti, prie kažko prisijungti, nes vienam nėra taip įdomu, tarkim, groti.<...> kad kažką pramoktum ir galėtum, tarkim, prie kapelijos prisijungti <...>. Net ne esmė nueiti pasirodyti, bet gal labiau esmė kartu pamuzikuoti, kai tu gali <...>.	149-153
		Pranoksta lūkesčius	I5	Ir kaip jinai tą padaro – jai užtenka kelių žodžių pasakyti, ar kažkokį kontekstą sukurti – ir vat padaro net geriau, negu pasvajočiau.	260-261
		Kilimas į aukštesnes pozicijas	I10	<...> vaikai labai daugelis nori skubiai užaugti ir ateiti į tą pagrindinę grupę, nu, nes jau jie yra didieji, jau ką, jau jie yra pasididžiavimas. Jie tiesiog ir viso to ir miesto pasididžiavimas, nes dažniausiai ir reprezentuojam mes visur. Ir tai tie koncertai, tos išvykos. Ir todėl labai, nu, kai kurių pastangos yra labai itin didelės.	111-114

5 priedas. Talento priklausomybė nuo konteksto folkloro ansambliuose

6 lentelė

Talento priklausomybė nuo konteksto folkloro ansambliuose

Dim.	Kategorija	Subkategorija	Inf.	Pažyminiai	Eil.
<i>Priklausomybė nuo konteksto</i>	Nekilnojamas	Vadovo braižas	I5	<...> vadovas pasirenka <...> tuos lyderius tiesiog pagal savo braižą. <...> Nes kiekvienam gali skirtingas būt lyderis iš tų pačių žmonių.	300-301
		Raiškos sritis	I5	Arba skirtingu momentu, arba skirtingam kontekste atsiranda lyderis kažkoks kitas.	303
				<...> nuo veiklos priklausau, kuris kada išryškėja, kokį tu darai ten, sakykim, produktą, vadinkim, ar ne – jeigu tu eisi per kažkokį amatą, išlįs visai kiti žmonės.	287-289
			I4	<...> galbūt, kažkur kitoj srity tas žmogus talentingesnis, gabesnis. Tai mes ir stengiamės tai išprovokuoti, pamatyti <...>	193-194
			I7	<...> gal tiesiog randam savo sritis tokias, kurioj mes esam labai svarbūs, bet nebūtinai visur visi vienodai svarbūs.	174-175
		Žanro reikalavimai	I11	Tiesiog va tą pajusti stilistiką – apie tai yra nuolat kalbama, ir jeigu ateini, tarkim, iš klasikinės muzikos smuikininkas, nu tai taip, kaip tu groji, netiks. Ir esi priverstas mokytis klausytis, žiūrėti, pagauti tą išraišką stiliaus.	123-126

6 priedas. Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose

7 lentelė

Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose

	Praktika	Ypatybė	Inf.	Pažyminiai	Talento samprata	Eil.
Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Atranka	Minimalūs kriterijai	I1	<...> priimam beveik visus, kurie turi bent šiuokius tokius muzikinius duomenis.	Objektas–Dainavimo įgūdžiai	37-38
		Priima visus	I2	Atrankos labai norėčiau. Bet nėra tokios didelės prabangos <...> jeigu ateitų jų, tarkim, dešimt, tai tada galėtum čia lengvai atsirinkti, čia su kuriuo mažiau jau reikės dirbt, o su kuriuo ten reikės gal daugiau padirbėt, kad būtų ta kokybė. Tai šiaip priimam visus. <...>		48-51
			I2	<...> tikrai labai dažnai klausiu, kiekvieną įspėju, kad nu tikrai daug mes koncertuojam. Tai ar tenkins <...>	Subjektas–Aktyvieji	95-96
			I3	Tai atrankos kol kas jokios nėra. Nu sakytum, kad tada labai rizikuoji, prieš visokių žmonių, kurie ten maišys, bet nu kažkaip ne. Vienas kitas ten gal silpniau dainuoja, bet tada šoka gražiai.	Įtraukiantis–Asmeninės stiprybės	40-42
			I8	<...> tai yra irgi šiek tiek susiję, galbūt, su mūsų ansamblio struktūra, mes tokie esame demokratiški, labai atviri, kartais, galbūt, net ir per atviri dėl to, kad, na, taip iš tikrųjų leidžiam žmonėms ateiti pasiganyti čia pas mus ir taip neįsipareigojant arba būti, arba nebūti. Ir dėl to kažkaip irgi kartais ne visai iki galo būna žmonėms aišku, ir galiausiai ir patiems senesniesiems, tai kas yra tas mūsų prioritetas ir kaip suderinti tuos prioritetus, nes ypatingai pastaraisiais metais pradėjom jausti, kad, na, ta skalė visada jinai bus, ar ne, kažkokia tokia svyruojanti nuo socializacija, ar ne, suinteresuotų žmonių iki, pavyzdžiui, nežinau, kažkokiu meistriškumu suinteresuotų žmonių.	Pastangos–Noras tobulėti	108-115

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Identifikavimas	Neformalioje aplinkoje	I1	<...> kartais labai atsiskleidžia žmogus ir pamatai visai kitaip jį. Nu, va per stovyklas labai pasimato žmonės – irgi, kai ne repeticijoje, o kitoj erdvėj – kaip jie elgiasi, kaip jie bendrauja – visai visai kitoks, atrodo... Visai pakeiti nuomonę apie tą vieną ar kitą žmogų. Jie labai atsiskleidžia toj neformalioj aplinkoj.		65-68
			I9	O kai šokam kvailiodami, tai matai, kuris vaikas tą judesėlį turi, kuriam tai greičiau išeina, geriau išeina.	<i>Įgimtas–Kūno judesiai</i>	144-145
	Individualiose veiklose	I1	<...> per tokius individualius pokalbius dažniausiai. Bendrai žmonės, jie nelinkę yra kalbėtis. Bet kai individualiai pakalbi – visai kitaip <...> pamatai tą žmogų.		258-260	
		I1	Tai ir gerai, kad jie išdrįsta ateiti, va individualiai dainuoti, ir kartais per tą masę žmonių ir nepastebi toj visumoj bendroj, <...> kai individualiai su juo dirbi, vėl visai kitaip pasirodo <...> nėra negabių žmonių, reikia tik juos kažkaip atrasti, atkapstyti <...>		249-252	
		I1	Bet dažniausiai taip ir būna, kad parodo norą kažkokį, iniciatyvą. <...> iš kur tu žinosi, kas ten slypi, jeigu žmogus uždaras, užsidaręs ir nenori atsiverti. Bet kai atsiveria, tai visada randi kažką.	<i>Pastangos–Noras tobulėti</i>	252-255	
	Bendrose repeticijose	I3	<...> išdainuoja pusę dainos tu vienas, o pratęsia visi. Ir kiekvieną stulpelį kiekvienas va uždainuoja, tą savo gabaliuką. <...> jeigu <...> Švenčionių krašto tos atitartinės dainos, tai visą tą melodiją išdainuoja vienas, mes atitariam, ten kitas, atitariam. <...> tikrai va išgirsti, pamatai, gali pasakyt asmenines labai pastabas, kiekvienam savo patarimą <...>	<i>Įgytas–Dainavimo įgūdžiai</i>	148-152	
		I9	<...> kai repetuoji tai viskas ir aiškėja. Tiesiog vis tiek stovim mes ratu dainuodami, aš per viduriuką kaip jurgelis meistrelis. Vaikštinėju aplinkui vaikus ir tiesiog klausau, ir tiesiog girdi.	<i>Įgimtas–Balso ypatybės</i>	138-140	
		I9	Kartais žaidžiam taip, kad visi dainą turi užvest iš eilės, ir tiesiog jau pagal balso tembrą – girdi, kuris vaikas gali, kuris išlaiko, kuris – ne, kurio aukštumo diapazonas yra... Dabar labai gerai šitas ryškėja, va, pavyzdžiui, su kalėdinėm dainom – kai jos yra vienbalsės, tai gali, kai moka, bet kuriam duot užvest ir jau tiesiog jauti, kurio stipresnis balsas ir klausia geresnė.	<i>Įgimtas–Balso ypatybės</i>	141-144	

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Identifikavimas	Testuojant gebėjimus	I3	Nu nes tas gebėjimas tai yra gebėjimu, bet dar yra kitas reikalas, kad va ten, toj scenoj tuo metu iš jo ten šlapia vieta neliktų, ir ten niekur kitaip nepatikrinsi, kaip tik scenoj, kaip jisai tą savo gebėjimą geba išreikšti, ar jisai tiktai toksai potencialus amžinai.	Rezultatai-Gebėjimų realizacija	167-169
			I3	Šokant – nu irgi iš karto paragini, kad jau čia nešokit, bet kaip <...> šokius tuos parenki, kur reikia pasirodyti pakankamai, nu ir iškart išryškėja.	Objektas-Šokio įgūdžiai	157-158
		Ieškant tinkamos srities	I4	<...> galbūt, kažkur kitoj srity tas žmogus talentingesnis, gabesnis. Tai mes ir stengiamės tai išprovokuoti, pamatyti <...>		193-194
			I1	<...> Tai ansamblis kadangi ne vien dainavimai yra – yra ir pamuzikavimai, ir šokimai, tai visada randi, kur tą žmogų panaudot.	Įtraukiantis-Asmeninės stiprybės	130-131
	Panaudojimas	Folkloro mokymas	I2	<...> patys ansamblečiai į tą žmogų labiau remiasi, į tuos didesnius meninius gebėjimus turintį. <...> stengiuosi, kad per daug kažkokio vieno neapkrauti, nes <...> tiek fiziškai, tiek psichologiškai yra labai sunku tada tam žmogui. Tai stengiesi tada, kad visiem būtų vienodai sunku.	Išskiriantis-Pagrindiniai dalyviai	162-167
			I5	<...> būna, kad tu nejauti, kad kažkuris yra žmogus, gal netvirtas kažkokioj pozicijoj, toj muzikinėj ar kokioj, kai šalia yra tas, kur tvirtas, ir kai jo nelieka, tai ir kiti sutrinka <...>	Išskiriantis-Pagrindiniai dalyviai	247-249
			I6	<...> prie manęs stato naujokus ir sako: „Klausyk jo.“ <...> čia jau, sakyčiau, yra aiškus įvertinimas, kad tiesiog aš kažką gero darau, ir tipo aš jaučiu, kad netgi aš galiu, tarkim, dalintis, va, pavyzdžiui, patarimais, kaip aš ten išmokau klausyt kitų, kaip išgirst.		41-43
			I9	Ir pirmamečiams dar kai nesigauna, bet tuos, kurie moka gerai šokt, dedi su su naujais, kurie šokt nemoka. Ir taip gerai sureguliuoja, viskas išeina.		156-157
			I10	<...> yra tokių vaikų <...> Jie ir dainuoja, aišku, puikiai, ir šoka puikiai, nu dar žiūrėk, ir kokį instrumentą valdo. Nu ir kažkaip savaime, apie juos sukiesi, sukiesi, nes su jais daugiausiai laiko praleidi, tiek mokydamas instrumentu koku groti, arba, sakykim, dainas, jeigu ruoši vesti. Tai vis vien, aišku, pirmiausiai duodi kokią dainą išmokyti arba pateikėjo pasiklausyti, bet vis vien susitinkam mes tom grupelėm, kad negaišti laiko. Sakykim, ar trio koks, ar dviese išmokstam dainą, ir paskui mokinamės visi kartu <...>	Subjektas-Universalai	63-69

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Panaudojimas	Atsakingi pasirodymai	I4	Jeigu reikia mažos grupelės, tai aš jau žinau, kuriais žmonėmis galiu pasitikėt, su kuriais surepetuosim, kurie pataikys ir, kaip sakant, va tie, kurie kiekvienas atskirai geba ir padainuoti, ir pašokti, ir viską atlikti stilingai, gražiai, tvarkingai, patikimai. Tai va, mes sueinam vieną, kitą, daugiausia tris kartus, surepetuojam, ir viskas – galime eiti koncertuoti ar kokį renginį praveisti, ar su aštuoniais NATO festivalio orkestrais padainuoti, ir priimti absoliučiai neįmanoma iššūkį <...>	Išskiriantis– Pagrindiniai dalyviai	152- 157
		Ansamblio koordinavimas	I1	<...> lyderiai dirba už tave visą darbą <...> kadangi tiems lyderiams patinka tas darbas <...> ir visiems kitiems yra gerai <...> ir vadovui yra gerai, ir lyderiui yra gerai, ir visai bendruomenei yra gerai <...> aš suteikiu galimybę <...> pasireikšti lyderiam <...> Vienoj ar kitoj plotmėj. Tai <...> čia yra visapusiška nauda, visiems. Ir man lengviau, ir <...> žmonės irgi gali pasireikšti <...>	Subjektas–Lyderiai	84-93
			I1	Aš net nepaskirstau tų atsakomybių. Kažkaip natūraliai pasiskirsto pagal žmonių pomėgius, pagal galimybes, tai ir natūraliai – jeigu žmogui primesi, o jam neartima sritis, tai nieko čia gero nebus. Čia turi natūraliai išplaukti <...> kokioj srity jie nori turėti veiklą.		96-98
			I1	Aš stengiuosi čia ir nesikišti, ir nevadovauti šitiems lyderiams, tai palieku jų nuožiūrai tvarkytis vienoje ar kitose srityse, ir bendrauti su kolektyvo nariais.	Subjektas–Lyderiai	212- 213
		Teatralizuotos programos		I5	<...> dabar net sunku pasakyti, kur buvo <...> pradžia tų mūsų programų truputį gal kitokių, vadinkim, ar teatralizuotų, ar ko – gal čia ir buvo – kaip tuos žmones padaryti scenoje, nu, kad jie žydėtų <...> Tai tada ir žiūri, kas ką sugeba. Vienas yra daugiau artistas, kitas yra daugiau dainininkas, trečias labiau, nežinau, pasakorius, arba net <...> atsiremiu į tai, kad, pavyzdžiui, yra bitininkas, tai ir viskas – jisai reiškia, viską žino, turi savyje, tai čia pas mus kažkaip ir atsirado, ir apie bites programa išėjo, išplaukianti iš žmogaus asmeninės veiklos, asmeninių interesų, iš tikrųjų, ir jisai tą labai natūraliai tada gali atlikti ir scenoje, ne dirbtinai <...> aš labai stebiu žmogus, kur galėtų tikt. Ir tai tada gimdo kažkokį net ir meninį sprendimą <...>	Įtraukiantis–Asmeninės stiprybės

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Panaudojimas	Teatralizuotos programos	15	<...> tie, kurie negali dainuoti, jie labai džiaugiasi, kad aš jiems duodu vat kažkokį veiksmą, tokį, kur jis gali save parodyti, kai tuo tarpu jis nesijaučia savo vietoje ten dainuodamas arba šokdamas.	Įtraukiantis–Asmeninės stiprybės	80-83
			15	Nu pas mus išvis nėra tokių labai, kurie nori save parodyt, toki daugiau subtilūs žmonės, toki ir uždaroiki, sakykim. Tai reikia <...> Surasti jiems tą veiksmo būdą ir <...> tą išraišką, per ką jie galėtų toj arba scenoj, ar veiksmo jaustis patogiai.		91-96
			15	<...> yra labai patriotų žmonių, kurie iš tikrųjų, prasidėjus karui net nustojo į repeticijas vaikščiot, sako: „Aš negaliu dabar dainuoti.“ Tai bet jam tada <...> suteiki vat, pavyzdžiui, veiksmą, kad jis yra va tas karys, kurį mes išleidžiam į karą, ir darai apeigą su juo, ritualą, <...> ir jis tada gerai jaučiasi. <...> va per tą karinę poziciją ir tokį patriotinį momentą jisai labai tada į tai pažiūrėjo, kaip <...> tokią kaip ir misiją, beveik, šviesdamas tą žiūrovą <...>		98-118
			15	Tai va yra pas mus žmogus, kuris <...> labai blogai jaučiasi. „Nu aš nepataikau į tą toną“ <...> o jisai šiaip yra dėmesio norintis žmogus. <...> jisai vat po koncertų <...> tarp žmonių eina ir kalbas sako – taip. Tai tada vat, kad ir buvo ta pati jomarko scena, nu tai <...> kai būna laikraščiuose ir tuose tarpukario, ir visur ir dabar tos skelbimų skiltys „perku, parduodu, siūlau, ieškau“. Tai mes tuos skelbimus padarėm gyvai. Nu ir <...> jis ten pražydo <...> su jumoru, su viskuo <...>	Įtraukiantis–Asmeninės stiprybės	130-140
			Asmeninių stiprybių realizavimas	15	<...> jinai groja fleita, tai <...> jei tas žmogus kuria tam stiliuj, jisai valdo tą instrumentą, tai ką ir aš dabar – ne, tu grok dabar ten akademinę muziką su fleita, o čia viskas. ((turi omenyje, kad taip nedarytų)) Ir mes įtraukiam tą fleitą į ta muzikavimą <...> ypač jei tas žmogus daro folk stiliuje tą dalyką, <...> Tai aš va taip žiūriu, <...> kad pritaikyti to žmogaus gebėjimus ir vat šitoj nišoj pasitarnaut.	Objektas–Tradicinis atlikimo stilius
	16	Vadovė mato, kad aš, tarkim, šiuo atveju turiu talentą kalbėt anglų kalba, ir taip pat, kad esu iškalbinga persona. Ir, nu, aišku, prasideda tas dalykas, kad esu atsakingas, ir tiesiog žino, kad aš paimsiu, pavyzdžiui, va šį savaitgalį paimsiu, prisėsiu, iš turimos medžiagos susisistemuosiu, ką aš noriu angliškai pasakyt, iki septintos dienos gruodžio aš išmoksiu tą dalyką ir aš tada pakalbėsiu. Dėl to ji gali, tarkim, man skirt tą užduotį.		Objektas–Kalbėjimo įgūdžiai	122-126	

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Panaudojimas	Asmeninių stiprybių realizavimas	18	<...> žinias kažkokias apie improvizaciją, ar ne, ar variantus folklore bandome populiarinti ir patys kažkaip tai taikyti, <...> populiarinti tą vaizdinį, kad folkloristas, jisai turi asmenybę, ir kad ta asmenybė, koks tas žmogus bebūtų – ar jisai būtų kuklus ir labai subtilus, ar labai ryškus ir labai artistiškas – viskas iš tikrųjų tinka, jeigu tai kažkaip laiku ir vietoj išreikšta. Nėra geresnis šokėjas, kuris yra savaime, ar ne, galbūt toks, į kurį labiausiai akis kreipiasi dėl to, kad plačiausiai sukasi, ar ne. Subtilūs šokėjai irgi – visi gali rasti sau vietą ansamblyje – mes tikrai tuo tikime. Tai va, tai vat šita prasme kažkaip tai žmonės, kurie nori pasirodyti, paprastai jie <...> labai puikiai įsirašo tarsi į tą vaizdą, nes jie iš tikrųjų būna labai charakteringi atlikėjai ir visą laiką kažkaip jie vieną ar kitą dalyką bedarytų, nu tarsi tai būna vertybė savaime, nes tai yra charakteris ir kažkokia, na, manifestacija to charakterio. Na, artistiški žmonės, jie dažniausiai turi kažkokį charakterį, kuris manifestuojasi, ir mums tai atrodo labai vertinga.	Įtraukiantis–Asmeninės stiprybės	123-225
			19	<...> jeigu negali pradėti dainos ar neišlaiko – nu kas, žaidimą tada pradeda dainuot. Ir man būna tada ramu, kad kažkokiam vaikui buvo paskirtas ratelis, pradeda dainuot, paskiau įsijungia visi, bet jisai jau atsakingas <...> ir tada šiek tiek nuimama atsakomybė ir nuo tų kelių vedančiųjų. Šiek tiek, kad jiems visą laiką reikia kažką daryt.		178-183
	Ugdymas	Folkloro atlikimo įgūdžių vystymas	12	<...> kiekvieną repeticiją pradedam prasidainavimu ir tuo balso lavinimu.	Objektas–Dainavimo įgūdžiai	104
			13	<...> tie, kurie tiesiog dainavo gerai, po truputį juos bandai paverst vedančiaisiais, jiems nauji uždaviniai, gal net ir tos pačios dainos, ir tie truputį patobulėja <...>	Įgytas–Dainavimo įgūdžiai	96-98
			13	<...> jeigu <...> dainuoja <...> tik keturi <...> balsų lygmenys <...> moteris ten vedžioja, moteris pritaria, aukštai vyrai pritaria ir žemai vyrai pritaria – jau keturi balsai, ar ne. Tai pasiimi keturis tuos žmones – nu vat jūs keturiose padainuokit. Vieną stulpelį jūs keturiose, antrą stulpelį mes visi, vėl jūs keturiose, mes visi. Nu tada kitas ketvertukas, vat ir galima šiek tiek jiems tą pasunkint užduotį net ir su tuo pačiu repertuaru, su tuo pačiu galutiniu tikslu.	Įgytas–Dainavimo įgūdžiai	99-105

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talenty valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Ugdymas	I3	<...> mokiniėsi tų vat svarbiausiųjų dėsnų, kaip reikia dainuoti, kad būtų gerai, nes tas folkloras mūsų labai skirtingas, labai labai daug užduočių, kiekvienam regione vis kitokie ten tie būdai išdainavimo, kiekvienas žanras vis kitaip <...>	<i>Įgytas–Dainavimo įgūdžiai</i>	109-112
		I10	<...> aš tekstus, ypač dainų, tai duodu užrašytus žemaitiška gramatika. Nu dažniausiai, dabar kadangi daugelis nemoka ne tik perskaityti, bet ir, sakykim, ten su brūkšneliais neberašau. Nes kits nesuprant, kas tie brūkšneliai – galvoj, kad čia gal latvių kalba. Tai sakau, žemaitiškai, vis vien rašau žemaitiškai. Kad po truputėlį mokytųsi <...>		146-150
	Individualios repeticijos	I1	<...> su dainavimais būna problema, su balso nevaldymu. Bet čia per laiką, per laiką. Ir tie klausos lavinimai, ir individualiai dirbi su tuo žmogum, ir tiesiog jam bendrose repeticijose skiri daugiau dėmesio, paklausymo, patarimo.		150-153
		I1	<...> imi pagal jo lygį ir toliau lavini tą žmogų. O jau kuris nieko, nu tai pradedi nuo paties žemiausio ((apie lygį, ne apie natą)) garso išgavimo ir važiuojam toliau. Klausos lavinimo pratybos visokios...		159-162
		I1	<...> kiekvienam žmogui, kur tu matai, kur jis yra silpnesnis kokioj vietoj, tai ir atkreipi dėmesį. Apsiginkluoji kantrybe ir dirbi, tobulini tiesiog. Nu, per kažkiek laiko ir pavyksta <...> pralaužti tuos ledus.		143-147
		I2	<...> su instrumentalistais pradžia visų būna vis tiek po vieną <...> pasiima kažkokį namų darbą, kai turi laiko, atšlifuoja, tada ateina ir sako, nu vat šitą padariau, paklauskite, ar gerai. Ir tada žiūri, ką ten dar galima patobulint arba duodi kažkokią kitą užduotį.		114-117
		I2	<...> viskas priklauso nuo to, kiek pats tas ansamblietis įdeda darbo. <...> Ir tu gali tų metodų pasakyti, kaip jam dirbti, dar kažką, duoti kažkokių užduočių.	<i>Pastangos–Įdirbis</i>	198-200

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentų valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Ugdymas	Individualios repeticijos	I3	<...> kažką anksčiau kviečiu ateiti ir vis su kažkuo ten padirbėju, būtinai, ten kokią valandėlę-keturiasdešimt penkias minutes. <...> visi jie surašę tuos savo norus, poreikius, ką dar be to, ką mes čia darom bendrai, ką jie dar norėtų paugdyti, kas ten kažkuo pasimokyt, ten kanklėm nori pasimokyt, merginos amžinai sutartinių nori padainuot. Nu vyrai čia tokie dabar, va vyrai pas mus, tas duetas, kur jie vis šen tai ten sudalyvauja, tai jie ten vis pareiškia norą. Kažkas vat pareiškė norą, kad norėtų vedžioti dainų pasimokyt atskirai, nes nu prie viso ansamblio ten nēr kada ir nesmagu – visi ten klauso, žiūri – geriau atskirai. Nu va tokius kažkokius, kiek tai yra įmanoma, pasistengi paugdyti.		135-142
			I5	<...> atskirai susitinkam su tam tikrais žmonėm, kad, jeigu žmogus nori skirti dėmesio ir tobulėti, aš visada pasirašau. Tu tik ateik ir aš su tavim asmeniškai dirbsiu.		294-295
			I6	<...> vadovė, tarkim, apsiima ir individualius solistus. Kur realiai tave pasikviečia kažkokiam laikui ir tiesiog grynai tau duoda dainą ir tu ant tos dainos dirbi. Tai tiesiog ne tiek, kad dirbi, kad padainuoji, bet, pavyzdžiui, paimt tarmę. Tada išjaust dainą, įsivaizduot, apie ką tu dainuoji – nu tiesiog čia yra puikus tobulėjimo būdas, tarkim.		172-176
			I10	<...> individualios ((repeticijos)) yra, nu, sakykim, mokosi jie instrumentu koku vienu ar kitu groti, tai irgi vieną kartą savaitėje dar jie papildomai ateina. Nu, bet čia aišku, ne visi vaikai – tie kurie, kurie groja arba kurie dainuoja.		156-158
			Savivaldis tobulėjimas	I1	<...> prieš repeticijas, žiūriu, ateina va ir <...> groja armonikom – „nu, ką jūs čia veikiat?“, „Nu va, stovykloj užsikabinome, ir dabar, reiškia, toliau yra tas noras toliau mokytis muzikuoti. Ir groja.	<i>Pastangos–Įdirbis</i>
	I10	<...> aš pamačiau, kad aš jau galiu visai vat <...> nebedalyvauti jų programoje, ir galiu <...> stebėti iš šono, kaip vis dėlto atrodo. <...> pasirodo, puikiai jie viską gali ir puikiai jie susitvarko. Tada tiesiog užkulisiuose vienas kitą: „Atsimink, tu tą turi padaryti, tu tą turi padaryti, čia taip, čia taip,“ <...> jau vaikai patys gali sąmoningai visą tą dalyką sudėlioti, susiimti, susikaupti ir tiesiog prisiimti, kaip sakau aš jiems, atsakomybę už save.			110	

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Ugdymas	Ruošimas konkursams	I2	<...> kai ruošiesi konkursui kažkokiam solistų, tai <..> su dainininkais individualiai tada susitinki padirbėt.		119-120
			I9	O tie koncertai yra <...> yra lygio timpltelėjimas. Pavyzdžiui, kai būna „Patrepsynė“, iš karto vaikai pradeda geriau šokti, bet taip ženkliai. Ypač tos poros, kurios ruošiasi „Patrepsynei“, bet šalia šoka kiti, tik aš jau tas poras labiau stebiu. Ir, žinokite, ženkliai padidėjimas. Kai ruošies „Tramtatuliui“, tie vaikai, kurie jau yra vedantieji ir solines dainas ruošiasi, jų irgi ženkliai pakyla sugebėjimas, meistriškumas.		122-127
			I9	Ateina „Tramtatulis“ – nu, ruošiamės su solistais atskirai tada. <...> Tokios prabangos, kaip keturiasdešimt penkias minutes dirbt su vienu vaiku, aš niekada to neturiu. <...> jie mano tokie pertraukiniai yra. Atbėga. Sutariam – per šitą pertrauką atleikia tas, per kitą pertrauką atlieka tas. O pas mus kai yra petraukos po dvidešimt minučių, tai vis tiek vieną dainą pazulinam, o kai pramoksta – ir dvi dainas pazulini.	<i>Išskiriantis–solo dainininkai</i>	199-204
	Mokymosi kultūra	I6	<...> muzikantu jei tu nori būt, tai tikrai yra ten, pavyzdžiui, galimybė, tu gali ten susitarti ir, tarkim, su koku nors įgudusiu muzikantu, kad tave ten pasiimtų mentoriaut. Tikrai yra draugų, kurie čia va dabar pradėjo tiesiog groti su dumpliniais instrumentais ir su būgneliu, su basedlom, su viskuom, nu tai tiesiog yra noro – ir gausi.		151-154	
		I7	<...> man labai žavu, kad daug ką perimi iš senbuvų. Tas toksai dalinimasis yra ta gera patirtim tarp ansamblių. Ir tikrai gali eiti, ir tau maloniai padeda, ir pamoko.			
	Gebėjimų išbandymai	I7	<...> dėl tų naujų instrumentų tai atrodo, kad tu dar nesi labai geras specialistas ir tu nelabai sugebi daug kažką, bet duoda progų tokių pasibandyti ir tiesiog, kad dar ir nedidelį tą gebėjimą, bet duoda progą jam tiesiog po truputį skleistis.		39-41	
	Išorės specialistų pagalba	I10	<...> pas mus dar važinėjasi <...> etnomuzikologas vienas, bandonistas. <...> du kartus savaitę atvažiuoja pas mus mokinti berniukus groti bandonija ar armonika. Tai va čia man yra labai didelis palengvinimas, kadangi aš dumpliniais instrumentais... Armonika kaip ir galėčiau pagroti, bet man fiziškai yra sunku. Mokyti irgi. Bet su bandonija tai visiškai neturiu jokio supratimo, tai va kodėl man dabar yra labai tas palengvinimas.		161-166	

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Ugdymas	Išorės specialistų pagalba	I10	<...> mes vasarą turim šitą kūrybinę stovyklą. Tai man asmeniškai ir vaikam yra labai, kai suvažiuoja kitų folkloro ansamblių vadovai ir prisiliečia prie ((ansamblio)) mokymo. Todėl mes ir mokam labai daug instrumentų, sakykim, esam įvaldę.		166-169
	Skatinimas	Kelionių privilegija	I1	Vis tiek pirmiausiai aš žiūriu į meninį lygį, į žmogaus gabumus. Bet dažniausiai tie aktyvūs ir būna visapusiški, ta prasme, ir gabūs, jie ir muzikalūs yra. Ir taip automatiškai išeina, kad jie, jeigu, sakykime, yra ribotas žmonių skaičius važiavimui į užsienį, tai jie ir važiuoja. Nes jie yra ir gabūs, ir aktyvūs...	<i>Subjektas–Universalai</i>	117-120
			I1	<...> kadangi visą krūvį jis veža, tai jam tiesiog kaip paskatinimas yra ta kelionė.	<i>Subjektas–Aktyvieji</i>	123-124
	Vadovo padaršinimas		I2	<...> kad ir turi kažkokių norų ir svajonių, bet dažniausiai visi prisibijo, nu nes jau šitas tikrai ne man ir ne mano metuose. Tai juos dažniausiai aš įkalbinu, o paskui reikia tik pirmąkart įkalbinti, o paskui jau lengviau važiuojasi. Nu tas pirmas žingsnis vis tiek turi būt postūmis <...>		125-128
			I6	<...> gal nu, tarkim, nesu aš tas vedėjas, bet vedėjas nesu ne dėl to, kad nenorėtų manęs imti, bet tiesiog, kad nu pats aš truputėlį iš savęs turiu kompleksų, šiaip tiesiog labai jaudinuos dėl kai kurių dalykų ir gal pergalvoju net per daug.	<i>Objektas–Dainavimo įgūdžiai</i>	36-39
			I6	<...> vadovė mato gal, kad kokie mano įgūdžiai, mano talentai atsiskleidžia su laiku, gal kokiems reikėjo ten truputėlį to pastūmėjimo, ar ten dėmesio, gal va, pavyzdžiui, pasakyt, gal noriu tu va tą padaryt, gal tu nori, tarkim, ateit prieš repeticijas ir pasidainuot (iš ko ir kyla paskiau tas dalykas, kad aš įrašuose, po velnių, solinį kūrinį turiu!)	<i>Pastangos–Potencialas</i>	134-138
			I2	<...> kaip domino efektas – tu vieną pastūmėji, tada kiti laisviau pradeda jaustis ir atsiranda tas, kad, nu gerai, jeigu jis gali perlpti per save, iš tos baimės išlipti, tai gal ir aš tada galiu.		139-140
	Užkrečiantys pavyzdžiai		I10	Ir labai man yra gerai, kai pamato tokį superinį pavyzdį, ir kiti labai labai nori, ir labai noriai užsikrečia tuo dainavimu, tuo šokimu, ir tuo, sakykim, grojimu labai jau <...> Tiesiog pavyzdys pavyzdį užkrečia – va, kas yra.	<i>Subjektas–Asmeninį santykį su folklorine aplinka turintys dalyviai</i>	105-109

7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

7 lentelės tęsinys

Talentių valdymo praktikos folkloro ansambliuose	Skatinimas	Ansamblio bendruomenės palaikymas	I6	<...> tiesiog kai buvo ten tas klausinėjimas – tai, kas norėsit solistais būt ten, solinius gabalus. Tai ten kalba, kalba visi, ir kažkas paminėjo – tai va ((informanto vardas)) irgi gali, irgi gerą balsą turi. Ir vadovė tada atsisuka: „Tai ((kreipinys, informanto vardas)), irgi?“ Ir aš, nu velnias, nu gerai, noriu. Tipo gal aš pats nebūčiau išdrįšęs, nes, sakyčiau, turiu aš to drovumo tiesiog arba to biški baikštumo, bet nu, sakyčiau, su tokiu mini pastūmėjimu, bet iš karto, kai taip pastūmėjo, aš iš karto žinojau, kad gerai – tikrai eisiu. <...>		184-190
			I7	<...> buvo baisu, aš net nelabai norėjau imtis, bet labai sulaukiau didelio paskatinimo iš šalia esančių, kad, nu tikrai galėtum ir bandyk. Jaučiau tokį visuomenės spaudimą <...>		25-33
	Įvertinimas		I7	<...> Po renginio vadovė net atskirą laišką su pagyrimu parašė. Toks poelgis tikrai maloniai nuteikė ir patvirtino, kad pastangos nenuėjo veltui.		16-17
			I11	Aš kaip sakau, pozityvioji andragogika, ar kaip čia šiuo atveju yra. Pozityvusis ugdymas, kai tu džiaugiesi privalumais ir juos ugdui <...>		159-160
			I11	Būna, kad po kiekvieno, dažnai po koncerto vadovė parašo laišką, ir jame visiems labai padėkoja už buvimą kartu, už pastangas <...> Jinai visą laiką pastebi, ir tas širdį sušildo, ir aš galvoju, nu kiek tai svarbu gal. Gal daugybė tokių ženklų kuria tą bendruomenę, atmosferą, kur tu, nu, savaime jautiesi svarbus ir įvertintas – gal taip.		149-154
			I4	Buvo tokia viena paauglytė <...> labai entuziastingai lankė ir važinėjo nepaisant nepalankių sąlygų <...> Paskui ta mergaitė kažkaip dingo, jai dingo motyvacija. Bet kartą vėl atvažiavo, ir žiūriu – šoka. Ir kažkaip gražiai šokti jai sekėsi, kažkaip visai kitaip ta paauglė mergina taip pasirodė. Ir užteko tokio nuoširdaus pagyrimo, pasidžiaugimo, kad jai šiandien pavyko gražiai pašokti – ji vėl lankė kolektyvą, jai vėl patiko repetuoti, koncertuoti. Gal iš tikrųjų jai trūko dėmesio, gal nepastebėta buvo, gal kažkaip neįvertinta, nes gi visokių yra žmonių, kurie nesiveržia į tą pirmą planą.		197-205
	Tėvų palaikymas	I10	<...> ir tėveliams sakau: „Ir jūs turit juos palaikyti, jūs turit skatinti,“ – nes jeigu vaiks negauna iš šeimos to palaikymo, tai nu ir jis ateina nu taip, žinai, toks, žinai, kaip varomas <...>		256-258	

7 priedas. Interviu su informantu I1 išsklotinė

Informantas: I1

Interviu data ir laikas: 2022-11-25, 14.00 val.

Interviu pobūdis: Gyvas pokalbis Vilniaus kavinėje

Interviu trukmė: 34 min 26 s

Visos transkripcijos apimtis: 11 p.

- 1 *T: <...> kas labiausiai vat iš žmogiškųjų va tokių faktorių prisideda prie kolektyvo sėkmės ir kažkokios*
2 *sėkmingos, sklandžios veiklos?*
- 3 I1: Manau, kad žmonių aktyvumas.
- 4 Tai tik su aktyviais žmonėmis gali kažką padaryti iš tikrųjų. Kurie nori, kurie nori būti bendruomenėje,
5 kurie nori padaryti kažką gero ansamblio labui.
- 6 Yra ir kitų žmonių, kurie nori tiktai sau ateiti, pasimokyti ir nieko ansambliui. Tai, žodžiu, ne tie
7 žmonės inspiruoja ir varikliukas yra. Ir tie, kurie yra aktyvūs (pirmiausia).
- 8 Nu tai taip – aktyvumas, jaunystė, noras, aktyvumas, žingeidumas.
- 9 *T: O kaip tas aktyvumas, jeigu galėtumėt detalizuot vat pavyzdžiais kažkokiais, kaip jis pasireiškia,*
10 *kaip atrodo?*
- 11 I1: Tai tie žmonės, kurie lanko repeticijas, kurie dalyvauja visuose renginiuose (nu bent kiek gali)
12 ir kurie, sakykime, ar ten kažkokios šventės vyksta, nebūtinai surištos su ansamblio veikla, bet...
- 13 Nu va tie žmonės, kurie visur yra pirmieji, kurie patys stengiasi organizuoti kažkokius neformalius
14 užsiėmimus.
- 15 Nu, ar ten žygiai, sakykim, ar ten pabuvimai pas save namuose. Nu, žodžiu, aktyvūs žmonės, tai tie ir
16 yra aktyvūs žmonės.
- 17 <...>
- 18 *T: Bet kad tas sėkmingas kažkoks veikimas ansamblio labai priklauso nuo bendruomenės stiprumo,*
19 *taip išeina?*
- 20 I1: Taip taip, tikrai taip.

21 *T: Supratau, gerai. O kaip įvardintumėt, kokią dalį va tie aktyvieji sudaro ansamblio, kokia tai yra*
22 *dalis žmonių?*

23 *I1: Nu, trečdalis, sakyčiau.*

24 *Nu gal ir į didesniąją pusę. Būtent šitam – ((pavadinimas)) – ansambly. Čia gal ir pusė.*

25 *Tie žmonės, į kuriuos aš galiu remtis ir tikrai rasti atsvarą.*

26 *T: <...> kaip jūs pastebit, kad kažkurie yra aktyvesni, o kažkurie ne? <...>*

27 *I1: Oi... ((šypsosi)) Tai čia ir aklas pastebi šituos dalykus. ((juokiasi))*

28 *Ta prasme, tie žmonės, iš tikrųjų, matos iš akių, jau iš karto matos – ateina žmogus ((toliau*
29 *entuziastingai, pakylėtai)) ir spinduliuoja, akys žiba! „Aš noriu sužinot, oi kaip čia įdomu, kaip čia*
30 *viskas gerai, kaip čia man patinka, ajė!“ Ir jeigu dar paklausi ką nors, ar galėtų kas nors ką nors*
31 *padaryti – „aš, aš!“ Nu tai va, nu tai kaip tu neatskirsi, jau iš akių matosi. Va, Laima ((pakeistas*
32 *ansamblio nario vardas transkripcijoje)) atėjo – ir iš pirmos repeticijos iš akių matos – vaikas dega,*
33 *dega akys. Atėjo Gabija ((pakeistas ansamblio nario vardas transkripcijoje)) – irgi. Tai nu iš karto*
34 *matai tuos žmones. Iš karto jie yra pastebimi, jie negali būt nepastebimi. Nu.*

35 *T: O vat sakot, kad tik ateina ir kažkaip jau iškart gali suprast – ar tai kažkaip apsprendžia jūsų*
36 *sprendimą priimti ar nepriimti žmones į ansamblių?*

37 *I1: Ne, nu tai... ((juokiasi)) Tai, žinia, kad priimam beveik visus, kurie turi bent šiuokius tokius*
38 *muzikinius duomenis.*

39 *Ir nebūtinai, ((juokiasi)) yra visokių buvę.*

40 *Ne ne tas... Bet, aišku, visada yra malonu bendrauti su tais žmonėmis, kurie visko nori ir yra aktyvūs.*

41 *Nu tai čia yra didžiausia sėkmė, tikrai, kai yra kolektyve tokie žmonės. Tik su tais žmonėmis ir gali eiti*
42 *pirmyn. Ir tempti kitus.*

43 *Tiktai su tais žmonėmis, jeigu tokių žmonių nebūtų, tai čia nieko nepadarysi. Vienas vadovas nieko*
44 *nepadarys! Tikrai tikrai, čia yra didžioji paslaptis sėkmės kolektyve.*

45 *T: Gerai, o jeigu, pavyzdžiui, nu vat vistiek priimat ne tik aktyvistus kažkokius, bet ir šiaip va žmonės*
46 *ateina, susidomi.*

47 *Kaip pastebit, kaip skiriasi jų buvimas ansambly, toj bendruomenėj, pritaipimas kažkoks?*

48 *I1: Nu yra ir tokių žmonių, kurie niekada nepritampa.*

49 *Nu va turėjom vieną mergaitę, kuri lankė keturis metus ir visą laiką prasėdėdavo*

50 *ant kėdės, jeigu jos kas nors neišvesdavo pašokti, tai ji ir niekad os ir nešokdavo, ir neidavo. Nerodė*

51 *jokios iniciatyvos niekur, nors turėjo muzikinius gabumus gan gerus.*

52 Bet tiesiog, nu, neina į kontaktą žmogus, ir nieko nepadarysi.
53 Pabuvo kažkiek laiko ir išėjo. Bet yra ir tokių žmonių, kurie iš pradžių, atrodo, jie ir nedrąsūs yra,
54 ir, atrodo, galbūt neaktyvūs. Bet kai jie apsipranta – po kažkiek laiko, po pusmečio – tai tu pastebi, kaip
55 kinta žmogus.
56 Gal čia kolektyvo poveikis, arba jis pats apsipranta, gal jis pajautė gerą terpę būnant tarp tų žmonių...
57 Ir kartais būna tokių užslėptų, atrodo, toks tylus, ramus, bet kad va per kažkokią smulkmeną...
58 Pavyzdžiui, praeitą repeticiją, nu – naujokas Matas ((pakeistas ansamblio nario vardas transkripcijoje))
59 – toks tylus, ramus. Ir kai žaidėm žaidimą
60 „Gegutyte pilka“ – ((su susižavėjimu, nuostaba)) kaip jis šmaikščiai, elegantiškai – ne vulgariai jokių
61 būdu – ir su tokiu cinkeliu, kaip vat artistiška. Nu ir iškart pamatai, koks jis ne toks visai yra, kaip kad
62 jis atrodo.
63 Nu, vat per tokią, atrodo, smulkmeną. Bet tu pastebi, nu, kad čia velniukai šokinėja ((šypsosi)), ir jis
64 visai nėra toks tylenis ir ramuolis.
65 Taip. Nu vat čia per tokias smulkmenas kartais labai atsiskleidžia žmogus ir pamatai visai kitaip jį. Nu,
66 va per stovyklas labai pasimato žmonės – irgi, kai ne repeticijoje, o kitoj erdvėj – kaip jie elgiasi, kaip
67 jie bendrauja – visai visai kitoks, atrodo...
68 Visai pakeiti nuomonę apie tą vieną ar kitą žmogų. Jie labai atsiskleidžia toj neformalioj aplinkoj.
69 *T: Aha, o Jūs kažką specialiai darot su tais žmonėm, kurie nėra aktyvūs, kad jie pasidarytų aktyvūs? Ar*
70 *čia kažkokie atsitiktiniai daugiau pastebėjimai?*
71 *II: ((juokiasi)) Ne ne, specialiai iš tikrųjų aš nenaudoju jokių metodikų.*
72 *Na, tiesiog nebent, aš galvoju, kad galbūt per daugelį pedagoginio darbo metų...*
73 *Nu taigi virš keturiasdešimt, keturiasdešimt penkeri metai pedagoginio darbo. Galbūt, taip nevalingai*
74 *tiesiog, tas gal išsiugdę kažkas yra kažką pamatyti ir kažkur kažką pritaikyti. Bet galvoti, koks čia*
75 *metodas, ką aš čia darysiu, kaip – čia niekad os man tokios mintys neateina. Kažkaip natūraliai. Bet,*
76 *galvoju, nu, galbūt tas tiesiog yra įgyta per praktiką.*
77 *Galbūt. Nežinau.*
78 *T: Bet jis irgi kažkoks toks labiau intuityvus, ar ne, ne kad kažką sąmoningai ten darot?*
79 *II: Ne ne ne, ne ne ne, tikrai tikrai. Sąmoningai tikrai nieko nedarau, negalvoju, kad aš čia pasielgsiu*
80 *dabar taip ar kitaip. Ne ne, kažkaip spotaniškai man viskas vyksta.*
81 *T: Aha, supratau, gerai.*

82 *O tada su tais aktyviaisiais ar jūs kažką darot specialiai, kad nu tas aktyvumas pasilaikytų, kažkaip*
83 *motyvacija jų kažkokia būti aktyviais?*

84 I1: Labai svarbu yra turėti tarp tų aktyviųjų lyderius.
85 Ir tada lyderiai dirba už tave visą darbą. ((juokiasi))

86 <...> labai svarbu, kad būtų bendruomenės tarpe lyderis, kuriuo pasitiki visas kolektyvas. Na, tai
87 nebūtinai vienas, gali būti ir keli lyderiai. Ir tada, kadangi tiems lyderiams patinka tas darbas –
88 lyderiauti – jie kaifuoja nuo to – ir visiems kitiems yra gerai, tai, žodžiu, ir vadovui yra gerai, ir lyderiui
89 yra gerai, ir visai bendruomenei yra gerai.

90 *T: Aha. Ar gerai suprantu, kad čia Jum gaunas kaip toks palengvinimas, kad Jum mažiau tada reikia...*

91 I1: Taip taip. ((juokiasi)) Natūraliai gaunasi taip, nes aš suteikiu galimybę žmonėm pasireikšti –
92 lyderiam, sakykime. Vienoj ar kitoj plotmėj. Tai, sakau, čia yra visapusiška nauda, visiems. Ir man
93 lengviau, ir visiems kitiems yra geriau, nes žmonės irgi gali pasireikšti, nu, savo lyderiavimą parodyti.

94 *T: Supratau, tai Jūs, gaunas, kad tarsi kažkaip atsakomybes paskirstot, ar ne, kas už ką atsakingas ir*
95 *kokioj srity ten lyderiauja?*

96 I1: Aš net nepaskirstau tų atsakomybių. Kažkaip natūraliai pasiskirsto pagal žmonių pomėgius, pagal
97 galimybes, tai ir natūraliai – jeigu žmogui primesi, o jam neartima sritis, tai nieko čia gero nebus. Čia
98 turi natūraliai išplaukti tas, ko jie nori... Ko jie nori, kokioj srity jie nori turėti veiklą.
99 Jo, čia paskirstyt neišeina taip.

100 *T: Supratau. O Jūs kažkokius skatinimo būdus renkatės tiem lyderiam, nežinau, kažką, kažko...*
101 *Nežinau, bijau pasiūlyt kokį nors atsakymą, tai nieko nesakysiu. ((juokiasi))*

102 I1: ((juokiasi)) Jo, iš tikrųjų tai, nu, nėra paskatinimo.
103 Nu tikrai, ir dabar vat pagalvojau, tai o kodėl – ogi galėtų būti. Tai va – aš nepagalvojau, kad reikėtų
104 gal paskatinti juos. ((juokiasi))

105 <...>

106 I1: Ai, aktyvieji ir stipendijas gauna.

107 *T: Ai, nu tai jie ir gauna paskatinimą.*

108 I1: Taip, jie ir gauna paskatinimą, teisingai.
109 Nes neaktyvūs ir negauna stipendijų.
110 Taip, tą paskatinamąją stipendiją. Taip, jo jo jo. Nu va, teisingai, aš parašau rekomendaciją. ((juokiasi))

111 *T: Aha. Nu ir aš galvoju – jo, dar, prisiminiau dar ir dėl kelionių, pavyzdžiui.*

112 I1: Ai, taip!

113 *T: Ir turbūt iš to būtų klausimas, ar tie aktyvieji gauna kažkokių, nežinau, privilegijų už tai, kad jie yra*
114 *aktyvūs? Na, „privilegijų“ gal ne tas žodis kažkoks...*

115 *I1: Aš suprantu. Bet čia*
116 *gal ne visai taip tiksliai.*

117 *Vis tiek pirmiausiai aš žiūriu į meninį lygį, į žmogaus gabumus. Bet dažniausiai tie aktyvūs ir būna*
118 *visapusiški, ta prasme, ir gabūs, jie ir muzikalūs yra. Ir taip automatiškai išeina, kad jie, jeigu,*
119 *sakykime, yra ribotas žmonių skaičius važiavimui į užsienį, tai jie ir važiuoja.*

120 *Nes jie yra ir gabūs, ir aktyvūs... Tai taip. Jo.*

121 *T: O yra atveju, kad žmogus aktyvus, bet jam sunkiai sekasi meninėj daly arba atvirkščiai?*

122 *I1: Yra... Yra...*

123 *Bet tam žmogui dažnai taip būdavo, kadangi visą krūvį jis veža, tai jam tiesiog kaip paskatinimas yra ta*
124 *kelionė.*

125 *T: Mhm. Tai gaunasi, kad vis tiek kažkuriais atvejais tas aktyvumas...*

126 *I1: Taip taip taip.*

127 *Bet ir tai negali sakyti, nu nėra taip buvę, kad tas žmogus visai nebūtų, sakykime,*
128 *Bet jis kažkokioj srity – jis gali ten ar muzikuoti, ar... Nu, nebūtinai jis turi kažkokį balsą turėti. Bet jis*
129 *gerai šoka, sakykime, ar muzikuoja. Nu, bet yra labai aktyvus ir jis važiuoja iškart.*

130 *Tai ansamblis kadangi ne vien dainavimai yra – yra ir pamuzikavimai, ir šokimai,*
131 *tai visada randi, kur tą žmogų panaudot.*

132 *T: Bet, žodžiu, kaip suprantu, tai gaunas, kad čia daugiau išimtyš, ar ne? Dažniausiai yra jeigu*
133 *aktyvumas, tai yra ir kažkokie meniniai gebėjimai.*

134 *I1: Taip taip. Tie žmonės paprastai būna universalūs tikrai.*

135 *Tie aktyvūs žmonės, jie tada tikrai visko nori, jie viską geba, viską moka. Nu, taip yra gyvenime.*

136 *T: Čia kažkaip su mokymusi irgi susiję, ar ne?*

137 *I1: Turbūt. Ir jie gerai mokos dar priedo tie žmonės, taip taip. ((juokiasi)) Dažniausiai.*

138 *T: Dėl to pačio mokymosi irgi tada – kiek svarbus tas mokymasis yra? Ir čia jau net ne vien tik apie*
139 *tuos kažkokius išskirtinai prisidedančius ten prie sėkmės žmones, bet apskritai kiek Jūs dėmesio skiriat*
140 *tam, kad būtų mokomasi? Nes ateina kažkokie, ar ne, kažkokie žmonės su kažkokiu jau susiformavusiu*
141 *gebėjimų ten rinkiniu, bet, kaip sakėt, ateina ir negabūs... Nu kaip negabūs... Kur sunkiau sekasi*
142 *tiesiog. Tai kiek dėmesio va tam mokymuisi yra?*

143 II: Nu, visą laiką, kiek žmogus yra, tai ir skiri kiekvienam žmogui, kur tu matai, kur jis yra silpnesnis
144 kokioj vietoj, tai ir atkreipi dėmesį. Apsiginkluoji kantrybe ir
145 dirbi, tobulini tiesiog.

146 Nu, per kažkiek laiko ir pavyksta tai padaryti,
147 pralaužti tuos ledus. Taip, turbūt, nėra buvę, kad koks atėjo, toks išėjo. Nu, jeigu jis pabuvo kažkiek
148 laiko.

149 Tai vis tiek žmogus tobulėja.

150 Nu, ar ten, sakykime, būna dažnai, kad va ypač vyrai – su dainavimais būna problema, su balso
151 nevaldymu. Bet čia per laiką, per laiką. Ir tie klausos lavinimai, ir individualiai dirbi su tuo žmogum, ir
152 tiesiog jam bendrose repeticijose skiri daugiau
153 dėmesio, paklausymo, patarimo.

154 Nu, žodžiu, kantrybė ir darbas.

155 [00:16:56] T: *Aha. O skiriasi kažkuom mokymas, ugdymas tų vat aktyvistų ir tų nelabai aktyvių*
156 *žmonių?*

157 II: Nu, čia yra individualus darbas. Tie gabūs žmonės, kurie viską turi (bet nėra tobulų žmonių, visada
158 yra, kur tobulėti). Ir jeigu tas žmogus gabus – jis nori tobulėti. O dažnai taip ir būna. Nu tai, aišku, imi
159 pagal jo lygį ir toliau lavini tą žmogų. O jau kuris nieko, nu tai pradedi nuo paties žemiausio ((apie
160 lygį, ne apie natą)) garso išgavimo ir
161 važiuojam toliau.

162 Klausos lavinimo pratybos visokios...

163 Aišku, skiriasi. ((šypsosi))

164 T: *Nu taip taip taip.* ((šypsosi))

165 II: Čia neįmanoma.

166 T: *O man dar įdomu irgi, galvoju, šiaip kilo mintis, bet tai, aišku, ir dėl to, kad pati narė esu, tai*
167 *negaliu nepastebėt. Bet, galvoju, irgi kažkokios sąsajos tarp to vat meninių kažkokių gebėjimų*
168 *tobulinimosi ir aktyvumo – ar yra kažkokia sąsaja? Nes aš tiesiog galvoju apie Gabrielių ((pakeistas*
169 *ansamblio nario vardas transkripcijoje)). Gal žmonės ateina tokie nepasitikintys savim, kažkaip*
170 *bijantys, nes gal dėl savo gebėjimų nėra užtikrinti, ir tas aktyvumas galbūt... Nežinau, čia irgi labai jau*
171 *siūlau mintį, bet...*

172 II: Ne ne, nu tai čia žmogus, sakykim, jeigu kalbant apie šitą žmogų, tai jis šiaip yra nepasitikintis
173 žmogus savimi, jis nėra pasitikintis. Jam gal reikėtų kažkokius psichologijos kursus palankyti, nu...

174 Jam trūksta pasitikėjimo, išvis,
175 viskuo. Nes iškart – iš žvilgsnio – tu matai, nes žmogus, jis nesaugiai jaučiasi. Kai žvilgsnis laksto ir
176 netvirtai žiūri.

177 Nu o jo gabumai, tai ryškūs yra gabumai, matosi ir rezultatai kiekvieną kartą, kai jis kažką daro.
178 Taip, svarbu, kad jis nori daryti tai – čia yra gerai. Gerai, kad išdrįsta norėti
179 ir žengti tą žingsnį. Nors yra ir nepasitikėjimas, bet noras nugalėti, vadinasi. Yra stipresnis tas noras
180 muzikuoti, dainuoti... Kaip ir Jono ((pakeistas ansamblio nario vardas transkripcijoje)) lygiai taip pat.
181 Labai gerai, kad jie nugalėti save, kad jie nebijo paprašyti, pasakyti. Na tai čia yra labai gerai, aišku –
182 jeigu žmogus tiktais nori, ir visad pasieks. Nu ir išgudyti tą pasitikėjimą tai irgi yra įmanoma, taip, tik
183 reikia padirbėti su tuo žmogum.

184 *T: <...> pasitikslinu, kad galimybė augti kažkaip, mokytis, tai realiai priklauso nuo to paties žmogaus*
185 *noro ir aktyvumo, taip išeina?*

186 *I1: Tikrai taip, niekad neprievarta nieko nedarau gyvenime.*
187 *Bet visada pasiūlau. Tai jeigu žmogus nenori, tai... <...>*
188 *Prievarta mielas nebūsi. Jeigu žmogus nenori.*

189 *T: <...> apie tuos aktyvistus. Ar va tokių narių išėjimas iš ansamblio sukelia kažkokių nuostolių,*
190 *kažkokios sumaištis? Ar kažkas keičiasi nuo to, kad išeina tokie žmonės?*

191 *I1: Šitam kolektyve...*
192 *Aišku, kiekvienas žmogus yra brangus, ir kai išeina tavo atrama, tai visada jaučiasi. Bet*
193 *kadangi studentų yra kolektyvas, jis yra kintantis kiekvienais metais, nebūna taip, kad kažkas ir*
194 *neateitų, tai visada vieni keičia kitus, tai nėra, tik aišku, kol užauga kažkiek tas balansas gali ir*
195 *pasvyruoti. Bet nu tai čia jauni žmonės, jie greitai išmoksta viską ir čia greitai pasivejam ir padarome*
196 *viską gerai. Vat jau suaugusių kolektyve, jau ten būtų problema.*

197 *Šitam jaunam kolektyve, čia ir negali būti, nes tu žinai, koks yra kolektyvas – jis ir turi būti kintantis,*
198 *nes kitaip ir negali būti. Nes yra toks kolektyvas. Tai ta kaita, nu tiesiog...*
199 *Nu tai, sakau, laikinai. Laikina ji yra, pasvyruojanti, bet labai greitai atsistatanti.*
200 *<...>*

201 *Gerai, kad tie aktyvieji žmonės, jie neskuba išeiti paprastai. Nu, nes jie, matyt, irgi gerai jaučiasi*
202 *kolektyve.*

203 *Tai aš tiktais džiaugiuosi, kad jie kuo ilgiau būtų, aišku. ((juokiasi)) Nu ir tas procentas, nu jis ir gali*
204 *būti – alumnai. O tie nauji žmonės, jie kažkaip, sakau,*

205 juos reikia greitai pastebėti ir įsukti į šitą verpetą. ((juokiasi))
206 *T: Bet Jūs kažko specialiai nedarot, kad įsuktumėt? Tiesiog pagauna.*
207 *I1: Ne ne. Aš nieko specialiai nedarau. Kažkaip natūraliai viskas gaunasi.*
208 *T: Aha.*
209 *Ar kažkokį vaidmenį tame vaidina ir pats kolektyvas? Kaip manot, vat kas įsuka tuos aktyvistus?*
210 *I1: Tai aš, kaip ir minėjau, čia kolektyvo lyderiai.*
211 <...>
212 Aš stengiuosi čia ir nesikišti, ir nevadovauti šitiems lyderiams, tai palieku jų nuožiūrai tvarkytis
213 vienoje ar kitose srityse, ir bendrauti su kolektyvo nariais.
214 Nu, žodžiu, vis tiek yra labai svarbu pasitikėjimas. Vadovui yra labai svarbu pasitikėti tais žmonėmis,
215 tais lyderiais, kad ramia sąžine galėtų
216 eiti ir nesikišti.
217 *T: O Jum kaip sekasi tą pasitikėjimą kurti tarpusavio? Kaip atrodo tas procesas to pasitikėjimo*
218 *susikūrimo?*
219 *I1: <...> Nu iš karto tu matai, ar tuo žmogum gali pasitikėti. Jeigu tas žmogus kažkada, kada nors*
220 *pavedė vienu ar kitu atveju, tai jis iš karto praranda pasitikėjimą ir tu, aišku, tuo žmogum daugiau*
221 *nedrįsti pasitikėti taip šimtu procentų, nes nu tiesiog...*
222 *Tave pavedė.*
223 *Bet dažniausiai tie lyderiai nėra pavedę, aš net nežinau tokio atvejo. Jie nėra pavedę niekados.*
224 *Jie negalėtų būt lyderiais, jeigu jie pavedinėtų. Ir kiti nariai juo nepasitikėtų.*
225 *Čia turi būti šimtaprocentinis pasitikėjimas vieni kitais.*
226 *Ir iš karto matosi, kur žmogus, sakykime, nu, pavedė kolektyvą, ar ten prižadėjo, neatėjo ar ten kažką*
227 *panašiai... Tai ir kolektyvas, matau, natūraliai tą žmogų kažkaip tai lyg ir atstumia. Nes nejaučia*
228 *pasitikėjimo. Gali būt gambiausias tas žmogus, bet jeigu jis praranda pasitikėjimą, tai viskas, nu nėra,*
229 *nebėra žmogaus.*
230 <...>
231 *I1: Kostas ir Anupras ((pakeisti ansamblio narių vardai transkripcijoje)) nu vyrams, nu pavyzdys yra*
232 *didžiausias, kaip vyrai dainuoja, ir tada jie nori. Va kaip jie eina atskirai dainuoti – mes, vyrai,*
233 *dainuosim. Ir stengiasi, ir jie patys nori būt panašūs į tuos vyrus vedančiuosius, tai čia labai svarbu, kai*
234 *yra*
235 *vyrai lyderiai.*

236 Ar dainavime, ar muzikavime. Kaip jie nori muzikuoti. Daug kas – ir pusė ansamblio muzikuoja. Nu ir
237 tos stovyklos, nu jiems tiesiog pavydas gal toks kažkoks vidinis, užsispyrimas. Kiti gali – kodėl aš
238 negaliu? Ir aš galiu! Ir dar jeigu pavyksta, nu tai va kaip smagu yra, tiesiog džiaugsmas.
239 Tūri, kaip save realizuot.
240 Nu ir dabar, prieš repeticijas, žiūriu, ateina va ir Lukrecija su Mykolu ((pakeisti ansamblio narių vardai
241 transkripcijoje)), groja armonikom – „nu, ką jūs čia veikiat?“, „Nu va, stovykloj užsikabinome, ir
242 dabar, reiškia, toliau yra tas noras toliau mokytis muzikuoti. Ir groja.
243 Labai gerai.
244 *T: Ir su solo dainavimu kažkoks tokia pat irgi banga buvo.*
245 II: Taip taip taip taip. Nu kur tu... Dvidešimt trys solistai. ((šypsosi)) Dvidešimt septyni – kiek jie ten
246 užsirašė. Bet čia taigi,
247 Nu, aš irgi negalvojau, kad tiek bus, negalvojau,
248 kad ir neturintys žmonės tokių jau ryškių labai tų davinų, bet jie vis dėlto nori būti pastebėti.
249 Tai ir gerai, kad jie išdrįsta ateiti, va individualiai dainuoti,
250 ir kartais per tą masę žmonių ir nepastebi toj visumoj bendroj, ir tada, nu, žmogus, kai individualiai su
251 juo dirbi, vėl visai kitaip pasirodo. Tai, sakau, nėra negabių žmonių, reikia tik juos kažkaip atrasti,
252 atkapstyti, bet kad jie patys irgi... Bet dažniausiai taip ir būna, kad parodo norą kažkokį, iniciatyvą. Nu
253 jeigu nėra to noro, iniciatyvos, tai iš kur tu žinosi, kas ten slypi, jeigu žmogus uždaras, užsidaręs ir
254 nenori atsiverti.
255 Bet kai atsiveria, tai visada randi kažką.
256 *T: Tas atsivėrimas irgi kažkoks su laiku ateinantis?*
257 II: Su laiku, su laiku.
258 Ir ypač per tokius individualius pokalbius dažniausiai.
259 Bendrai žmonės, jie nelinkę yra kalbėtis. Bet kai individualiai pakalbi – visai kitaip. Visai kitaip
260 pamatai tą žmogų.
261 <...> Kartais visai atsitiktinai pastebi tuos dalykus
262 ir tas žmogus jau visai kitoks atrodo.
263 <...>

8 priedas. Interviu su informantu I2 išsklotinė

Informantas: I2

Interviu data ir laikas: 2022-11-26, 08.30 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis skambutis platformoje „Microsoft Teams“

Interviu trukmė: 40 min 55 s

Visos transkripcijos apimtis: 12 p.

- 1 *T: <...> kaip apskritai vertintum ir apibrėžtum, kas yra sėkminga Tavo kolektyvo – ((ansamblio*
2 *pavadinimas)) – veikla, kaip tai atrodo?*
- 3 *I2: O čia sudėtinga... ((šypsosi)) Bet kaip aš įsivaizduoju, tai pirmiausiai, turbūt, kokybė*
4 *atlikimo.*
- 5 *Ir, turbūt,*
6 *ir pati atmosfera ansamblio.*
- 7 *Kad būtų tas šiltas santykis tarpusavio.*
8 *<...>*
- 9 *Gal aš tam šeimyniškam santykiui dėčiau pirmenybę, bet labai neženkliai, ten per nol kablelis vieną.*
- 10 *T: Aha. O ar kažkaip*
11 *susiję jie tarpusavy yra, ta kokybė atlikimo ir atmosfera <...>?*
- 12 *I2: Manau, kad taip. Manau, kad taip.*
- 13 *Juk tas santykis, tas vidaus ansamblio santykis, jis vis tiek scenoj yra matomas ir to atlikimo kokybei*
14 *jis irgi yra svarbus.*
- 15 *Ir galų gale, kai tu kažką padarai kokybiškai, tau ir tas santykis iškart, nu irgi, jie vienas su kitu susiję ir*
16 *vienas kitą stiprina.*
- 17 *<...>*
- 18 *T: <...> kokie vat – ar žmonių savybės, ar gebėjimai – padeda vat siekti va tos sėkmingos veiklos, tai ar*
19 *tai kurti tą atmosferą, ar kokybės atlikimo siekti <...>?*

20 <...>
21 I2: Pirmiausiai, turbūt, noras
22 kad tie siekiai turi sutapti ir kokybės, ir to santykio. Jeigu jie yra šiek tiek skirtingi, tai tada sudėtingiau
23 pasiekti ir tą, ir tą.
24 *T: Aha. Čia ta prasme, kad tarpusavy, tarp žmonių, turi derėti tie?*
25 I2: Taip. <...> jeigu jis yra tas kokybės išsibalansavęs, ar ne, tai automatiškai ir anas santykis, nėra
26 įmanoma jo sukurti to šilto.
27 Nes skiriasi prioritetai tada tiesiog.
28 <...> jų prieš tai buvo tas kokybės siekis šiek tiek kitoks,
29 ir paskui tu tiesiog jiems įkalbi ((šypsosi)), kad nu kadangi jie patys pasikvietė mane, tai jie patys ir
30 kalti, kad turi
31 tą kokybę, kokios aš noriu.
32 *T: Aha, tai ar gerai suprantu (nu jeigu išvis galima atsakyt į šitą klausimą), kad anksčiau tas kokybės*
33 *siekis nu šiek tiek mažesnis buvo, kažkoks, ne toks?*
34 I2: Tikrai taip.
35 Ir su tuo patiems žmonėms...
36 Galų gale, gal buvo paprasčiau. Bet vis tiek, juk kai matai, kad padarai kokybiškai, tai pačiam vis tiek
37 yra didesnis pasitenkinimas.
38 O, galvoju, dėl tų žmonių išėjimo, tai
39 dalis, jeigu yra stiprus tas tarpusavio ryšys, tai tikrai didžioji dalis niekur neišeina.
40 Bet jeigu yra šiek tiek silpnesnis tas tarpusavio ryšys ir nesutampa tos vertybės ir tas tikslas, į kuri
41 einam, tai tada tie žmonės automatiškai nubyra.
42 <...>
43 *T: <...> kaip apskritai, ar dažnai ateina nauji žmonės, kaip vyksta jų priėmimas, ar atrenkat kažkaip?*
44 *Kaip tapti ((kolektyvo pavadinimas)) nariu reikia, kokį procesą reikia praeit?*
45 I2: Tai rugsėjį, kaip ir viso Kultūros centro, yra ten skelbiami priėmimai. Bet šiaip ateina, prisijungia
46 visus metus.
47 <...>
48 Atrankos labai norėčiau. ((šypsosi)) Bet nėra tokios didelės prabangos, kad jeigu ateitų jų, tarkim,
49 dešimt, tai tada galėtum čia lengvai atsirinkti, čia su kuriuo mažiau jau reikės dirbt, o su kuriuo ten
50 reikės gal daugiau padirbėt, kad būtų ta kokybė.

51 Tai šiaip tai priimam visus.
52 Bet, galvoju, išskirtiniais atvejais nebent jau iškart matai, kad nu žmogus, gal ne čia pataikė, gal jis
53 kažkur norėjo, tarkim, sumaišė folkloro ansamblį su tautiniais šokiais. Ir tada nu iš karto sakai, kad gal
54 tikrai ne čia.
55 Galvoju, viena vat irgi yra atėjusi, labai puikiai prigijus – jinai norėjo į kapelą ateiti. Tai aš jai iškart
56 sakiau – bet mes tai ne kapela, mes to ir to, ir to, ir to ((juokiasi)) nedarom. Bet tik tą, tą, tą ir tą darom.
57 Tai jo, sako, gerai, aš tada pabandyčiau. Nu, sakau, gerai, jeigu jums tiks, tai viskas valio, važiuojam.
58 Ir tiko ir patiko.
59 <...>
60 T: <...> O kas būtų, jeigu to santykio nebūtų? <...>
61 I2: <...> Sudėtingai, turbūt, jeigu to santykio nebūtų, tai
62 turbūt ir ta veikla greit subyrėtų.
63 Nes daug iš to santykio ateina, kad, nu, turi palaikyti vienas kitą ir tuose pačiuose koncertuose, ir galų
64 gale per repeticijas, jeigu ten kažkas kažką naujo pradeda daryti, tai nu tas begalinis palaikymas yra.
65 Tai jeigu jo nebūtų, tai būtų tikrai sudėtinga kažką visiems pradėti naujo
66 ir save kažkaip išsibandyti.
67 Ir be to santykio tikrai sunkiai įsivaizduoju.
68 Bet čia iš kitos pusės tas santykis, čia kaip ir atėjusiam naujam žmogui, jo irgi iš pat pradžių taigi nėra
69 to santykio. Bet tas santykis užsimezga per laiką. Galų gale tu kažkur važiuoji koncertuoti, tu nori,
70 nenori, gi nesėdėsi autobuse, maždaug – atsisėdau ir dabar su niekuo nešneku, nes aš nieko nepažįstu.
71 Tai tas santykis vis tiek jis atsiranda, tie ryšiai.
72 T: <...> buvai paminėjęs, kad norėtum šiaip atrankų, kad jos vyktų. Tai ar gerai suprantu, kad tai būtų
73 įmanoma, jeigu būtų tiesiog daugiau ateinančių naujų narių?
74 I2: Jo, nu kaip... Čia taip savanaudiškai, turbūt, kad
75 vis tiek yra lengviau, kai ateina žmogus jau dainuojantis,
76 tau nereikia išmokyti kad ir intonuotų. Tai tas labai daug jėgų reikalauja.
77 Ir tas rezultatas irgi, nu, jeigu jis, tarkim, taip pristokai lanko, tai labai lėtas tas rezultatas.
78 Tai tas labai, nu, irgi sunku.
79 Tai čia labiau, turbūt, iš tokių savanaudiškų paskatų, kad pasilengvint sau darbą. ((šypsosi)) Bet šiaip
80 tai, kai priimi visus, tai, nu, kažkaip dirbi, dirbi, ir juos vis tiek ten, tas ausis pralavini.
81 T: <...> jeigu turėtum galimybę daryti kažkokias atrankas, į ką labiausiai kreiptum dėmesį <...>?

82 I2: Tai, turbūt, pirmas prioritetas, kadangi esam vis tiek ((vietovės)) kultūros centro... Tai, turbūt,
83 pirmas prioritetas turėtų būt, kad būtų vietiniai žmonės.
84 Nes, aišku, dabar irgi yra ir ((iš kito miesto)) daug,
85 bet didesnioji dalis vis tiek yra ((ansamblio veiklos vietovėje gyvenantys žmonės)).
86 Tai šitas, turbūt, būtų, kad vieta būtų labai aiškiai apibrėžta – iš kur. O paskui
87 tie, turbūt, bendrieji gebėjimai pradžia,
88 kad intonuotų, kad
89 tas grojimas instrumentais, turbūt, yra papildomas plusas,
90 bonusas kažkoks,
91 ir, turbūt, žiūrėčiau, kaip apskritai žmogus, kiek jis geranoriškai nusiteikęs priimti kažkokius naujus
92 dalykus,
93 kiek jis tada būtų paslankus įsiliėti į tą kompaniją.
94 <...>
95 I2: <...> tikrai labai dažnai klausiu, kiekvieną išpėju, kad nu tikrai daug mes koncertuojam. Tai ar
96 tenkins toks vat tas, nes patys žmonės tikrai labai... Ansambliciai, jie labai jautriai reaguoja, jeigu tu,
97 tarkim, nedalyvauji koncertuose. Jie ten patys tarpusavy labai aštriai į šitą kažkaip reaguoja.
98 Nes nu vis tiek tu esi dalis, tai tu, kaip sakant, turi padėti pasirodymuose.
99 *T: Aha, realiai gaunas, kad pati bendruomenė kažkaip disciplinuojasi, ar ne, Tau nebūtinai reikia*
100 *kažką daryti?*
101 I2: Jo, jie labai disciplinuoti, man ten labai mažai ką reikia daryti. ((juokiasi))
102 *T: <...> minėjai, kad reikia daug laiko tikrai skirti ugdymui, kažkokiam lavinimui įgūdžių. Tai gal*
103 *galėtum apskritai apie patį tą mokymą papasakot, kaip jisai vyksta <...>?*
104 I2: Galvoju, kiekvieną repeticiją pradedam prasidainavimu ir tuo balso lavinimu.
105 Nes šičia irgi iš tokių grynai pragmatiškų asmeninių priešasčių, kad kai atėjau, tai kiekvienas kaip
106 norėjo, taip dainavo.
107 Ir prieš tai buvusiam vadovui tikrai nebuvo labai svarbu, ar ten jis pataiko, ar nepataiko,
108 jis tuo metu kūrė bendruomenę.
109 Tai šitoj vietoj man gal irgi nu tikrai pasisekė, man tos bendruomenės nereikėjo kurti, aš galėjau atėjęs
110 tada iš karto tos kokybės siekti, net ir kažko mokytis.
111 Tai va tie prasidainavimai yra tokie, kur tikrai daug laiko skiriam.

112 O paskui tai tiesiog tai kaŗkokiai atskirai programai ten viską taip ir lifuoji. Bet tada jau nėra laiko su
113 kiekvienu individualiai dirbti.

114 O su instrumentalistais – labai įvairiai. Tai pradžia visų būna vis tiek po vieną, o paskui tai didesnioji
115 dalis tai yra tokiom prabėgom. Jie pasiima kaŗkokį namų darbą, kai turi laiko, atlifuoja, tada ateina ir
116 sako, nu vat šitą padariau, paklauskite, ar gerai. Ir tada žiūri, ką ten dar galima patobulint arba duodi
117 kaŗkokią kitą užduotį.

118 <...>

119 I2: Su dainavimu nebent vat dabar ruošiamės šitiem „Grįžulam“, ir, galvoju, nu va nebent kai ruošiesi
120 konkursui kaŗkokiam solistų, tai tada vat su dainininkais individualiai tada susitinki padirbēt.

121 Bet taip, kad tiesiog su kiekvienu ten, nu nėra tokios praktikos. Tas gal būtų gerai, bet tada reikia paroj
122 man daugiau laiko.

123 T: <...> kaip įvyksta tai, kad jie patampa solistais ir vat kaŗkaip dalyvauja vieni kaŗkur, ne su visu
124 ansambliu? Ar ia jų yra kaŗkoks noras, ar deleguojama, kaip tai vyksta?

125 I2: Tai šitoj vietoj, kaip visi suaugę, kad ir turi kaŗkokių norų ir svajonių, bet dažniausiai visi prisibijo,
126 nu nes jau šitas tikrai ne man ir ne mano metuose.

127 Tai juos dažniausiai a įkalbinu, o paskui reikia tik pirmąkart įkalbint, o paskui jau lengviau vaŗiuojasi.
128 Nu tas pirmas žingsnis vis tiek turi būt postūmis,
129 bet ia turbūt psichologiškai yra suprantama, kad tu kai esi vyresnis, tau daugiau baimių atsiranda, nes,
130 tarkim, ir pirmokas, jis baimių neturi visiškai taigi. Nes jis tiesiog daug ko nežino, jam viskas atrodo,
131 kad ia viskas bus gerai, ko čia reikia pergyvent. <...>

132 T: Aha. O tai kaip Tu įkalbini ar pastūmēji?

133 <...>

134 I2: Kad, nu va, išbandom patys save, tiesiog, kad
135 vat išbandom. Galim – tai pabandom. Taigi vis tiek viską darom, tai pirštai vis tiek į save lenkti – viską
136 darom tiktai dėl savęs. Tai, sakau, o koks skirtumas tada, tai pabandom šičia ir žiūrėsime, ar galų gale
137 patogiai jaučiuosi, gal kaŗka reikia dar kaŗkaip kitaip tada daryti.

138 Nu va taip ir išdrąsini.

139 <...> ia kaip domino efektas – tu vieną pastūmēji, tada kiti laisviau pradeda jaustis ir atsiranda tas,
140 kad, nu gerai, jeigu jis gali perlipti per save, iš tos baimės išlipti, tai gal ir aš tada galiu. Toks tada
141 lengviau tas.

142 Pirmas postūmis sudėtingas. O paskui jie tada kaip domino tiesiog – vienas kitą, vienas kitą ir išstumia.

143 <...>
144 *T: O kodėl yra svarbu lankyti labai, kiek įmanoma daugiau repeticijų?*
145 I2: <...> kad neatitoltum nuo pačios bendruomenės.
146 O kitas, vis tiek, labai daug visko naujo mokomės. Ir kad, nu, neatitrūktum nuo to repertuaro.
147 Nes ilgai nebuvus repeticijoje tikrai kartais yra sunku.
148 <...>
149 lankomumas yra svarbu, jeigu tu nori atrodyt scenoje gražiai ir tvarkingai.
150 <...>
151 *T: <...> O kaip pasidalina <...> meninės <...> atsakomybės, <...> užduotys <...>, ką reikia nuveikti*
152 *scenoje, kažkokioje konkrečioje programoje?*
153 <...>
154 I2: Aišku, priklauso nuo pačios užduoties. Bet vis tiek tada žiūri į meninius gebėjimus ir į ((galvoja))
155 prigimtinus gal gebėjimus. <...>
156 *T: <...> ar atsitinka taip, kad kažkurie nariai turi daugiau veiklos, ar ne, ten scenoje, ar kažkokioje*
157 *programoje, ar renginyje? Tiesiog, kad jie yra daugiau matomi, ar daugmaž taip panašiai pasiskirsto tas*
158 *matomumas kažkoks?*
159 I2: Čia, žinai, auksas ir pelenuose žiba.
160 Tai pas tą, pas kurį yra daugiau meninių gebėjimų, kad jam ir net gali neduoti kažkokių specifinių
161 užduočių, bet jis vis tiek bus matomas.
162 Ir gal bus labiau matomas, nes vis tiek galų gale patys ansambliciai į tą žmogų labiau remiasi, į tuos
163 didesnius meninius gebėjimus turintį. Ir tu nu vis tiek, nori nenori, matosi tas, kad yra atrama į vieną ar
164 kitą žmogų.
165 Ir, galvoju, nu irgi stengiuosi, kad per daug kažkokio vieno neapkrauti, nes galų gale, tiek fiziškai, tiek
166 psichologiškai yra labai sunku tada tam žmogui.
167 Tai stengiesi tada, kad visiems būtų vienodai sunku. ((šypsosi))
168 <...>
169 *T: Ar kažkuom skiriasi Tavo darbas va su tais atraminiais žmonėm, kažkoks bendravimas gal yra*
170 *specifinis <...>?*
171 I2: Stengiuosi neišskirti. <...>
172 Bet kartais sunkiai sekasi, nu, neišskirti, nes tu, nori nenori, jeigu jis yra šiek tiek gabesnis,
173 jis ir daugiau klausimų tada turi,

174 ir jis yra gal daugiau žingeidus negu kiti. Tai,
175 nori nenori, tada, kadangi daugiau klausimų turi, o atsakyt vis tiek turi. Tai gal tiek, bet kažkaip atskirai
176 tikrai nesistengiu.

177 *T: Aha. O kodėl taip svarbu neišskirti yra?*

178 I2: <...> Gal man pačiam taip labiau patinka. Kai yra visi vienodi, paprasčiau tada gal, man asmeniškai
179 gal paprasčiau. Bet, galvoju, patys ansambliciai vis tiek išskiria. ((galvoja))

180 Tuos turinčius daugiau gebėjimų.

181 <...>

182 Nu, čia gal, man asmeniškai baisu, kad nu nebūtų paskui, kad per daug neišpuiktų tie, nes tu irgi
183 nežinai,

184 kas tam žmogui gali šauti į galvą. Jis gali tiesiog išpuikti ir paskui tada tiesiog nebus, nes puikybė irgi
185 labai lengvai ateina. Ją sunkiau iškrapštyti, atsisakyti jos.

186 O žmonės vis tiek yra bendruomenėj, tai jie vis tiek yra kiekvienas be galo svarbus. Ir nesinori, kad ta
187 bendruomenė byrėtų. Tai, turbūt, gal ir šitokių atmetimui.

188 *T: <...> Kaip matai, kokie yra efektai tie mokymo, <...> koks balansas yra va to mokymo ir to, kas*
189 *paskui atsiranda jau scenoje ir ten programose, tos kokybės meninės, kaip vat minėjai? <...>*

190 I2: <...> Man pačiam gal kartais norėtusi, kad būtų greitesnis tas efektas, kad čia vat kažką pasimokėm
191 ir, žiūrėk, jau viskas išeina. ((šypsosi)) Ir tada vis tiek tave ant žemės nuleidžia, kad nu taip greit niekas
192 nevyksta.

193 Ir kartais labai lėtas tas progresas yra, o kitą kartą pats nustembi, kaip greitai viskas vyksta.

194 Tai, nu labai sunku, nes, sakau, kartais labai čia zulini kažką, darai darai, darai darai ((šypsosi)), o tas
195 rezultatas gerėja, bet labai lėtai. O kitą kartą kažką padarei, atrodo, ir dar kažkaip nelabai kaip ir
196 gavosi, nelabai tikrai išėjo, žiūrėk – rezultatas išėjo geras.

197 <...>

198 Aišku, kad išauga galimybės. Tai viskas priklauso nuo to, kiek pats tas ansamblietis įdeda darbo.

199 Nes taigi vis tiek yra labai individualu.

200 Ir tu gali tų metodų pasakyti, kaip jam dirbti, dar kažką, duoti kažkokių užduočių. Bet jeigu jis tiesiog
201 nieko nedarys, tai jis ir stovės vietoj.

202 O jeigu jis dirba, tai tas rezultatas, aišku, kad matosi, ir tu matai, kaip jis auga pastoviai. Tai taip.

203 *T: Aha. Nu čia toks irgi klausimas, galvoju, vat kur buvo per jubiliejų <...> didelė <...> instrumentinė*
204 *grupė. Tai aš, kaip suprantu, ten irgi yra žmonės, kurie dauguma pradėjo muzikuot tiktai atėję į*
205 *((ansamblį)), taip?*

206 *I2: Taip.*

207 *<...>*

208 *Galvoju, yra vienintelė, turbūt, Indrė ((pakeistas ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)), kuri*
209 *mokėsi muzikos mokykloj, bet jinai irgi mokėsi akordeonu. Kanklėm negrojo, armonika irgi negrojo.*
210 *Tai jai irgi visiškai nauji instrumentai.*

211 *O visi kiti tai pirmą kartą instrumentus laiko rankose.*

212 *T: <...> Tai ar galima būtų tada sakyti, kad <...> meninė kokybė <...> Tavo kolektyvo veiklos <...> tai*
213 *yra realiai priklausanti nuo*
214 *noro tobulėti, mokytis ir,*
215 *aišku, kažkiek ir gebėjimų, kuriuos jau atsineša,*
216 *ir dar nuo bendruomenės, kokia yra jos dinamika, nežinau, ten ryšiai tarp žmonių. Aš matyčiau, kad*
217 *čia tokie trys dėmenys, ar ne, ar neklystu?*

218 *I2: Taip.*

219 *T: <...> kokių narių išėjimas kažkaip sukelia nuostolių kolektyvui, kad vat išeina ir pajauti, kad ojėj, čia*
220 *dabar bus sudėtinga? Jeigu yra, aišku, tokių narių, galbūt, nesusiduri su tokiu dalyku.*

221 *I2: Tokių nėra.*

222 *Galvoju, nes tie, kurie nubyrėjo, tai jie nelabai pritapo prie pačios bendruomenės. Ir tas kažkaip*
223 *automatiškai tu matai, kad nu arba jis pats pradeda atitolti dėl kažkokių priežasčių, jis pats, tarkim,*
224 *nusprendžia, kad vat reikia atitolti, ir va čia ir nukirpsim tą giją. Arba jis tiesiog, nu, nesuranda vietos*
225 *toj bendruomenėj.*

226 *Ir tada labai aiškiai matai, kad nu jis tiesiog nubyrės.*

227 *<...>*

9 priedas. Interviu su informantu I3 išsklotinė

Informantas: I3

Interviu data ir laikas: 2022-11-29, 13.30 val.

Interviu pobūdis: Gyvas pokalbis

Interviu trukmė: 25 min 26 s

Visos transkripcijos apimtis: 8 p.

- 1 *T: <...> kas Jum yra sėkminga ((ansamblio pavadinimas)) veikla?*
- 2 I3: Nu šitokie
- 3 dvigubi standartai tarsi. Jeigu aš save pozicionuoju kaip kažkokį tokį vat daugiau mažiau profesionalą
- 4 ar tai muzikoje, ar net jau ir folklore (visą gyvenimą tai darant jau pradėdi save jei ne vadinti, tai bent
- 5 kiek link to profesionalo traukti), tai, aišku, žinoma, savitas rezultatas, kurį mes pasiekiam, kad vat
- 6 padarom taip kažkaip – įdomiau, geriau, ypatingiau – kad jau yra ką parodyti, kad tie žiūrovai lieka,
- 7 kaip sakant, įtraukti, susidomėję ten, suintriguoti. Bet nu tarsi vis ilgiau gyvendama pradėdu galvot,
- 8 kad nu tas vienas lygmuo toks, o kitas lygmuo yra nu toksai žmogiškasis, kad
- 9 sėkmė yra, jeigu aš visą tą savo kolektyvą sudominu tuo, kuo noriu sudomint – tom savo tikrai
- 10 atrinktom vertybėm, ne kažkuo, kas populiariu, galbūt, skamba va kažkodėl išpopuliarėję, bet iš tikrųjų
- 11 tom tikrom vertybėm. Ir
- 12 jeigu jie jaučiasi visi gerai kartu, galbūt tai pasitarnauja ir tas, tarkim, dainos vienijantis tas toksai
- 13 pojūtis, jeigu tu va suderi, kad suderėtum turi įsiklausyti, turi kažkaip tą žmogų pajauti, į jį atsižvelgti.
- 14 Ir visi tai daro – kitaip nepadainuotų gerai. <...>
- 15 *T: <...> jeigu reiktų apibrėžt, dėl ko labiau ateina, tarkim, ar ne, nauji nariai, tai ar dėl bendruomenės,*
- 16 *ar labiau dėl scenos, va tos galimybės pasireikšti kažkaip, pasirodyti?*
- 17 I3: Aš tai sakyčiau, dabar išvis tokia va lūžio stadija. Anksčiau tikrai atėidavo žmonės tie, kuriem
- 18 patinka – artistiški, kuriem patinka būti scenoje, vat gerą rezultatą pasiekt ir gerai pasirodyt. Ir dar jų
- 19 tebėra

20 saujelė, bet vis daugėja tokių, kuriems nu dar tarsi ir svarbu gerai dainuoti, jiems malonumą teikia tas
21 vat,
22 kad čia gerai viskas gaunasi. Bet vat pasirodyt kažkur, lipt į sceną jiems visiškai nesvarbu, netgi
23 atvirksčiai – kartais sako, aš net nenoriu, man čia kažkokia kančia ir prievarta. Tai va, toks va tikrai
24 aiškus lūžis, vis daugėja tokių, kuriems tas bendruomenėj buvimas kartu vis svarbesnis ir mažėja tų
25 norinčių rodytis.

26 *T: Aha, o kaip Jūs pati išgyvenat tą lūžį, kokie jausmai kyla?*

27 I3: Nu vėlgi aš prisiminsiu, kad aš esu tas vis dėlto profesionalas muzikantas, kuris nuo pat pirmos
28 klasės ten ruoštas scenai ir scena atrodo galutinis mano tikslas. Tai man tarsi kažkurią akimirką buvo
29 lyg ir liūdnoka.

30 Bet nu turi persiorientuoti, negali siekti kažkokių nerealių tikslų, neatitinkančių to, kas yra gyvenime.
31 Tai dabar tarsi taip va ir nusiteiki, net ir pobūdis kartais pasikeičia veiklos, va tarkim, gal mes mažiau
32 koncertuojam, bet daugiau darom sau renginių – vat sau Kalėdas, sau Jonines. Ne kažkur tenais
33 dalyvaujam, bet va sau tuos renginius darom. Visi tokie patenkinti, įtraukti, tas rezultatas įvyksta ne dėl
34 kažko kito – dėl to, kiek kiekvienas ten stengėsi, įnešė ir net nu... Jo, kiek atiduodi, tiek ir gauni. <...>

35 *T: <...> dėl naujų narių dar norėjau paklausti – kaip vyksta priėmimai, ar kažkokios atrankos?*

36 I3: Nu vis dar folkloro ansambliai yra tokie, kur nevyksta jokių atrankų. Nežinau, gal kažkas va yra
37 tokių, kur jau ten netelpa, eina ten minių minios.

38 <...> Nu galvoju, ar čia daug iš jų pamato, kad čia smagu... Nu, turbūt, pažįstami, viens per kitą,
39 pasikalbina. <...>

40 Iš nuogirdų, vieni kitus atsiveda. Tai atrankos kol kas jokios nėra. Nu
41 sakytum, kad tada labai rizikuoji, prieis visokių žmonių, kurie ten maišys, bet nu kažkaip ne. Vienas
42 kitas ten gal silpniau dainuoja, bet tada šoka gražiai. Visada rasi, kuo jisai tenais galėtų
43 sėkmingai pasireikšti, kad ir žmogui būtų gera, kad nebūtų amžinai kažkoks, kuriam neišeina, kurį ten
44 visi mokina.

45 *T: Tai kažkaip bandot pataikyti, ar ne, kiekvienam kažkokią sritį, kur būtų jiems smagiausia kažkaip
46 reikštis ar ne?*

47 I3: Tai taip taip. Net kartais visai netikėtos tos sritys būna, tarkim, kalba žmonės gerai, gerai jaučiasi
48 scenoj, artistiški, nors gal ten silpniau... Arba
49 išties va tokį talentą turi burti, kažką daryti, vat sukviesti. Nu tarsi va dabar advento vainikus kokius
50 pinti. Kas nors vat, jam norisi, jis dega, jisai organizuoja, kviečia, ir va visi susirenka.

51 Ar ten kažką kito panašaus tokio, ar ten juostas pina, nusipina vieni kitiems ten padaro, ar kažkokių
52 žaisliukus, ar kažką..

53 *T: Tai, žodžiu, ateina visi su kažkokiais savo, ar ne, gebėjimais, kažkokiom dovanom ir pasidalina.*

54 I3: Nu man atrodo. Kažkaip anksčiau tarsi visi ir stebėdavosi, sakydavo, ((kreipinys, informantės
55 vardas)), kaip tu sugebi ten tuos žmones kažkaip, iš jų išlukštenti kažką iš kiekvieno? Nu, bet
56 veikiausiai taip ir yra, kiekvienas ir turi tą kažką.

57 <...> O ten tų pagrindinių gebėjimų, kur reikia ten dainuoti ir šokti, nu tai čia tik laiko klausimas – kiek
58 laiko reikia žmogui. Kitam gal labai daug laiko – nu ir gerai, nu turim mes to laiko ((šypsosi)), jeigu jis
59 pats turės tą užsispyrimą, kažkada įvyks. <...>

60 <...> Nu, gali jis nebūti ten kažkur ryškus, drąsus, ten tasai atraminis. Bet kad jau ten kažkaip
61 vidutiniškai pradėtų daryt dalykus – tikrai.

62 Nu pagaliau ir reikia to kažkokio, negali sakyt, fono, bet nu realiai taip ir yra. Nu yra tie ryškieji ir yra
63 tie foniniai žmonės, vat jie prideda savo. Aš net vienąkart įrašą bandžiau daryti tokios labai sudėtingos
64 dainos ir tikrai nusvilau, nes man atrodė, nu visi čia tikrai tik gadins, aš pasiimsiu savo tuos išskirtinius.
65 Atėjom mes su tais išskirtiniais, įrašėm – taip kažkaip ((kraipo galvą)) ne taip jau ir gerai. Tada antras
66 bandymas buvo su visais ateit – nu rizika, atrodo. Nu taigi visi nusidainuos, nepataikys, neklausys,
67 negirdės, ir buvo geriau su visais, nu ir ta masė reikalinga.

68 Ir nu tikrai vat kartais kai kurie labai ambicingai sako – nu tai čia mes tie visi ir kiti, mes čia būsim ar
69 nebūsim. Nu, sakau, aš negaliu jum garantuot, kad jūs būsit tie vat, svarbiausi žmonės. Bet jūs ir
70 jauskitės normaliai, gerai, nu neturi būt visi svarbiausi. Jūs jauskitės gerai, savo vietoj, nenorėkit kažko,
71 ko nėra, džiaukitės tuo, kas yra. Džiaukitės kolektyvu, kuris yra geras, gera jame būti, visi jame
72 draugiški tokie, bendruomeniški.

73 *T: Jo, tiesiog taip, nu, realistiškai vertinant, neduoda kažkokių čia kažkokių vilčių čia, kur...*

74 I3: Nu, sakau, būna, kad įsižeidžia. Nes aš kažkaip pasakiau „nu, tai va tie svarbiausi ir visi kiti“. Nu ir
75 kažkas nugirdo – kaip čia mus pavadino, tai čia mes tie visi kiti? Sakau, nu bet taip, nu turi būti ir visi
76 kiti.

77 *T: <...> o tada, jeigu apie tuos svarbiausius, ar ne, tai, ar jie kažkaip yra, na, universalus tokie
78 atlikėjai, ar yra kažkokios sritys, kur, pavyzdžiui, jie kažkaip ypač gerai pasireiškia?*

79 I3: Nu, šiaip tai sako – kai duoda, tai duoda Dievas.

80 Gana universalūs tikrai, jeigu geba, tai viską geba. Na ir ne tik geba, bet greitai kažkaip. Nežinau, kiti
81 daugiau repetuoja, mes vienąkart savaitėj repetuojam, nėra to daug laiko. Tai va ta savybė greitai

82 įsisavinti, nu, irgi labai svarbi. Ir kadangi noriu visą laiką vat ne tą patį per tą patį, vis kažką naujo – nu
83 va tas toksai vadovo kūrybiškumas – tu sugalvoji vat, va taip ir taip reikėtų padaryt, nu kaip faina būtų,
84 ir jeigu negeba jie ten, iš paskos tave, tu ten mėnesių mėnesiais mokini ir niekaip neišmokini, nu tai
85 viskas ir nusvyra. Tai va ta savybė, kad greitai viskas įsisavina, greitai padaro, irgi visur.

86 *T: <...> kokia dalis maždaug yra va tų tokių universaliųjų, gabiųjų <...> ansamblyje?*

87 I3: Nu toks ketvirtadalis, iki trečdallo, toks vat geras susirenka.

88 *T: Aha. O kaip dažnai kinta tas, nežinau, kaip čia pasakyt, būrelis, ta dalis?*

89 I3: Nu, jaunimo ansambly tai dažniau.

90 Geriau nekistų. ((šypsosi)) Bet kiek ilgai sugeba išbūti va tasai branduolėlis, tiek tas lygis ir pakyla.

91 Kai pradeda keistis – ir vėl taip einam atgal.

92 Paskui tada tie, kurie seniau būna, jau jie viską žino, nauji dar nieko nežino, ir tada tu net nežinai, į ką
93 orientuoti tą darbą, nes jiems, tiems stipriesiems jau nuobodu, kurie iš seniau, tiem naujokam dar
94 neįkandama, ir toksai disbalansas.

95 *T: Aha. O ką Jūs darot, kad kažkaip tą balansą pasiektumėt <...>?*

96 I3: Nu tai dar tie vaidmenys šiek tiek išgelbsti, pavyzdžiui, nu tie vedantieji – tie, kurie tiesiog dainavo
97 gerai, po truputį juos bandai paverst vedančiaisiais, jiems nauji uždaviniai, gal net ir tos pačios dainos,
98 ir tie truputį patobulėja, bet jie va kitą uždavinį kažkokį įvykdo – gal šitaip. Mažini kažkokius būrelius,
99 tai tada vėl ta atsakomybė. Net jeigu dešimt dainuoja – ir tai jau atsakomybės ne tiek daug, o vat jeigu
100 tik keturi va, nu vis tiek keturi tie balsų lygmenys, ir nebūtinai keturi balsai – kad ir du balsai – bet
101 moteris ten vedžioja, moteris pritaria, aukštai vyrai pritaria ir žemai vyrai pritaria – jau keturi balsai, ar
102 ne. Tai pasiimi keturis tuos žmones – nu vat jūs keturiose padainuokit.

103 Vieną stulpelį jūs keturiose, antrą stulpelį mes visi, vėl jūs keturiose, mes visi. Nu tada kitas
104 ketvertukas, vat ir galima šiek tiek jiems tą pasunkint užduotį net ir su tuo pačiu repertuaru, su tuo
105 pačiu galutiniu tikslu. Tik vaidmenis sukaitalioji.

106 *T: Aha. O kiek apskritai šiaip laiko mokymuisi skiriat? <...>*

107 I3: Nu mes tiek daug nekoncertuojam gal, reikia manyti.

108 Toks ilgiausias laikas, kai mes ne tarsi kažkokiam koncertui ruošiamės, o va turim laiko,
109 va tobulėjimui, ir tada mokiniesi tų vat svarbiausiųjų dėsnių, kaip reikia dainuoti, kad būtų gerai, nes
110 tas folkloras mūsų labai skirtingas,
111 labai labai daug užduočių, kiekvienam regione vis kitokie ten tie būdai išdainavimo, kiekvienas žanras
112 vis kitaip, ir tu turi...

113 Nu gerai būtų, kad tu valdytum kuo daugiau. Bet, aišku, ten nepakeisi to balso savybių, bet ir tai gali
114 kažką tai taip, aplemai mokinamės dainuoti. Pagrindinis tikslas – išmokti gerai dainuoti, tuos dėsnius –
115 nuo ko priklauso, kad melodija vat išsidainuotų, ką reikia daryt, nuo ko priklauso, kaip jeigu balsai –
116 visai kitaip dainuojai, visai kiti uždaviniai – nu tokių va dainavimo dalykų daugiausiai laiko mokomės.
117 O paskui nu vat ateina laikas tam koncertui ir tu taip kažkaip,
118 nu kažką tai iš to sumeti, vat ką tu naudoji – taip kad labai šlifuo tu koncertinių programų, aš jau
119 neatsimenu, kada tą darėm. Nu gal ten kokias „Aukso paukštė“, kažkas labai labai svarbaus, kai ten
120 būdavo. O šiaip tai plus minus vat sumeti tada, kas vat tuo metu įvyko, ką mes ten mokėmės.
121 *T: Mhm, tai ta mokymosi dalis eina vis tiek kaip pirma.*
122 I3: Mokymosi pati pirma, svarbiausia. Ir sakau, kad daugeliui jau tikslas ne koncertuot dabar tampa, o
123 visiems smagiau tiesiog gerai daryti tai, ką tu darai. Ir aš labai gerai suprantu. Visą laiką sakau,
124 pavyzdžiui, aš slidinėju kalnuose, ar ne, nu atrodytų, čia man atostogos, malonumas, ten sau kaip noriu,
125 taip slidinėju – nu, ne aš noriu gražiai čiuožti, teisingai, techniškai, taip maksimaliai, kad būtų vat taip,
126 kaip va jau tie meistrai daro, tada man dvigubas malonumas. Kad aš ne šiaip sau nučiuoži, bet aš
127 gražiai, techniškai, viską taip – geriausiu greičiu, gražiai ten atlieku visus judesius. Nu va tas noras –
128 tai, ką tu darai, daryk gerai.
129 Tai va šitas lyg ir pagrindinis tikslas visų.
130 *T: <...> ar yra kažkokios atskiros pamokos ar repeticijos va tiems gabiesiems, kur kaip pagrindiniai,*
131 *nežinau, veikėjai ansamblio?*
132 I3: Nu truputį.
133 Va tiek kiek, aš esu viena, ir ta viena repeticiją per savaitę – tai yra labai mažai. <...> čia mano grynai
134 bėda, kad trys ansambliai – tiesiog aš techniškai negaliu ilgiau.
135 Tai mažai to laiko, bet kažką anksčiau kviečiu ateiti ir vis su kažkuo ten padirbėju,
136 būtinai, ten kokią valandėlę-keturiasdešimt penkias minutes. Taip susiplanavę, ir visi jie surašę tuos
137 savo norus, poreikius, ką dar be to, ką mes čia darom bendrai, ką jie dar norėtų paugdyti, kas ten
138 kažkuo pasimokyt, ten kanklėm nori pasimokyt, merginos amžinai sutartinių nori padainuot. Nu vyrai
139 čia tokie dabar, va vyrai pas mus, tas duetas, kur jie vis šen tai ten sudalyvauja, tai jie ten vis pareiškia
140 norą. Kažkas vat pareiškė norą, kad norėtų vedžioti dainų pasimokyt atskirai, nes nu prie viso
141 ansamblio ten nēr kada ir nesmagu – visi ten klauso, žiūri – geriau atskirai. Nu va tokius kažkokius,
142 kiek tai yra įmanoma, pasistengi paugdyti.

143 *T: <...> kaip Jūs pastebit va tuos <...> pagrindinius vat veikėjus ansamblio, kaip pasireiškia tie jų*
144 *išskirtinumai, nežinau, tas galėjimas kažkaip ypatingai, labai gražiai, techniškai viską padaryti?*

145 I3: Nu pasigirsta iš karto – uždainuoja gi. ((šypsosi))

146 Tikrai ryšku. Šokant irgi labai ryšku, tas artistiškumas. Nu, paraginu, žinoma.

147 Dar, nežinau, ar kitur taip daro, ar ne, nu, pavyzdžiui, mes praktikuojam kokią nors bendrą dainą, ir

148 išdainuoja pusę dainos tu vienas, o pratęsia visi. Ir kiekvieną stulpelį kiekvienas va uždainuoja, tą savo

149 gabaliuką. Galbūt, jeigu ten kokia nors, va Švenčionių krašto tos atitartinės dainos, tai visą tą melodiją

150 išdainuoja vienas, mes atitariam, ten kitas, atitariam. Nu to vat po vieną dainavimo kažkaip labai daug.

151 Ir nu daug uždavinių išsprendžia, tikrai va išgirsti, pamatai, gali pasakyt asmenines labai pastabas,

152 kiekvienam savo patarimą, žmonės įpranta, jie nesimandražija.

153 Įpranta, nu ateina – čia tokia forma, čia visi taip daro, net ir naujokas – nu tai čia daro, nu tai ir aš

154 darau. Dar ten pasakai, kad nieko baisaus, čia niekas,

155 nu tu čia susijaudinai, dar sykį, dabar jau normaliai padainuok – nu kažkaip taip, atpalaiduoji,

156 atpalaiduoji, tas labai pasimato greitai žmonių gebėjimas.

157 Šokant – nu irgi iš karto paragini, kad jau čia nešokit, bet kaip, kad jau čia kažkaip, nu šokius tuos

158 parenki, kur reikia pasirodyti pakankamai, nu ir iškart išryškėja.

159 Bandai dėl to tokio...

160 Kalbėjimo, pavyzdžiui, tai tikrai, nu tiesiog bandai jau, rizikuoji, kad gal ir bus ten blogai per koncertą,

161 gal ir susimaus. Nu kaip vienas – nu

162 užmiršo ir gana, dar gana išsitraukė telefoną, perskaitė nu... ((šypsosi)) Žinai, kad jau niekada jis

163 nekalbės ir nereikia, bet bent pabandai.

164 Nu pabandyt kažkaip aš nevengiu, galbūt, kiti sako – nu tu čia labai drąsi, kam tu taip darai, nu taigi

165 sužlugdys, paskui nieko... Nu bet jeigu nedarysi, tai niekada ir neišryškės žmogus.

166 <...>

167 Nu nes tas gebėjimas tai yra gebėjimu, bet dar yra kitas reikalas, kad va ten, toj scenoj tuo metu iš jo

168 ten šlapia vieta neliktų, ir ten niekur kitaip nepatikrinsi, kaip tik scenoj, kaip jisai tą savo gebėjimą geba

169 išreikšti, ar jisai tiktai toksai potencialus amžinai.

170 *T: <...> kiek laiko prireikia vat, kad pamatytumėt, kad va šitas žmogus tai vat bus tikrai toks svarbus*
171 *aktorius veikloje?*

172 I3: Nu iš esmės labai greitai. Aš net koncerte sėdžiu ir skanuoju žmones. Vertinu tą medžiagą, galvoju

173 – aš turėčiau tokias žmones, nu kaip ten viskas būtų. Nu labai girdisi greit.

174 *T: <...> minėjot, kad kažkaip ir padrąsinat, ir paskatinat tuos žmones nebijoti ir pabandyti kažkokią*
175 *naują veiklą išbandyti, ir nu su tuo dainų vedimu prisiimti kažkokią tai atsakomybę, ar ne. Tai ar*
176 *kažkaip pastebit, ar tas va pamotyvavimas, kažkoks pastūmėjimas daro kažkokį poveikį tiem žmonėm?*
177 <...>

178 *I3: Daro. Akivaizdžiai suskamba. Nu va – neskamba daina – tada po vieną pradainuoja visi po tą vieną*
179 *stulpelį ir vėl tada padainuojam. Nu tai kas – įvyko, ar neįvyko koks nors pokytis? Tikrai įvyksta, iš*
180 *karto suskamba. Gali būt, kad jie po vieną ir neįvykdė tų užduočių ir atrodė nu labai graudžiai ten.*
181 *Atrodo, Jėzus, tai kaip čia skamba ta daina, jeigu kiekvienas asmeniškai nu tik taip silpnai.*
182 *Bet va kažkoks įvyksta ten tas stebuklas, kad*
183 *net jeigu ir ne ypatingai ten gerai dainavo, po to ratelio praėjimo dainuoja daina ir jau jinai skamba*
184 *visai kitaip.*
185 *Nu ir jeigu žmogus taip neužlūžta, nekompleksuoja. Nu pasitaiko vienas kitas tokie, tai juos ir palieki*
186 *ramybėj – nu, būkit ten ramūs, nenorit, tai ir nedalyvaukit žaidime ten, būkit savo tam šešėly.*
187 *Pasitaiko tokių, nu bet vienas kitas.*
188 <...>

189 *Amžinai jie tie, kurie nedainuos – nu ir nedainuok.*
190 <...>

191 *Nu vat jaunimas kažkaip vis tiek greičiau. Jeigu tik yra ten tas įdėtas, tai gan greitai pasireikš, greitai jie*
192 *ten viską suvoks, sugaus, įgyvendins, o vyresni tai gali ilgiau.*
193 *Kartais jau ir rankas nuleidi po kurio laiko, nu visai ten vyksta.*
194 <...>

10 priedas. Interviu su informantu I4 išsklotinė

Informantas: I4

Interviu data ir laikas: 2022-11-29, 16.00 val.

Interviu pobūdis: Gyvas pokalbis

Interviu trukmė: 51 min 56 s

Visos transkripcijos apimtis: 15 p.

- 1 *T: <...> kaip jūs apibrėžtumėte, kas yra vat sėkminga veikla ((ansambliai)), kaip jūs pasakot, kad vat*
2 *mes esam teisingam kely?*
- 3 I4: <...> kad mes esam ne tik folkloro ansamblis, bet tiesiog tokia šeimų bendruomenė.
4 <...> mums ta daina tai ir yra – ne scenos dalykas, nors puikiai scenoje ją galim suplėšti ir visiems tikrai
5 patiks, ir bus kokybiška, bet, sakykim, ne pirmiausia –
6 dainos atlikimas scenoje. Bet tai mums yra mūsų bendrystės, mūsų bendrabūvio išraiška, tai, kas mus
7 jungia ir toje dainoje nėra klausytojų – visi dalyviai. Galbūt kaip ansamblis, mes nepasiekiam,
8 kažkokių visiškai tobulų rezultatų, meninių aukštumų kažkokių, bet mes kažkokį tokį gyvenimą
9 išgyvenam ir parodom, tai mūsų, matyt, ir yra ta sėkmė, kad mes visi kartu ir mes mėgaujamės,
10 džiaugiamės. Ir nustojom siekti kiekybinių rekordų. ((juokiasi))
- 11 Taip, kažkada tikrai įvyko toks pokalbis, kad, žodžiu, koks optimalus kiekis renginių, išvykų ar dar
12 kažkokių veiklų per metus, per vieną kūrybinį sezoną mums yra
13 tinkamas. Nusprendėm, kad kas mėnesį po keletą koncertų tai yra per didelis iššūkis mūsų tokiai
14 bendruomenei, ir mes tiesiog tą susitarimą turim tokį ir bandom jo laikytis.
- 15 Kartais, kai tenka kažką daugiau padaryti, tada jau, galbūt, ir mažesnėm grupelėm pasiskaidom ir jau
16 tada tokiu būdu veikiamė kaip folkloro ansamblis, bet, sakau, pagrindinis dalykas yra ta šeimų
17 bendruomenė ir draugystė tarp šeimų. <...> Kolektyvas mūsų yra ne tik,
18 sakykim, jau taip formaliai sakant, mėgėjų meno, ((juokiasi)) Folkloro žanro kolektyvo veikla. Bet tai
19 yra mūsų bendruomenė ir jos visas toks, žodžiu, gražus gyvenimas. <...>

20 <...>
21 Tas jausmas ir žinojimas, kad esam vienas kitam reikalingi, suvokimas to kaip vertybės, taip pat yra
22 mūsų sėkmė. Pavyzdžiui, mamų bendruomenė yra, tai aš nežinau, mes gi labai palaikom viena kitą
23 visokiuose gyvenimo etapuose.
24 <...>
25 yra ir tokių šeimų, kurios augina įvaikintus vaikus ir gali tokia patirtimi pasidalinti. Toks ir tarpusavio
26 palaikymas, kaip tikrai anksčiau bendruomenėje būdavo ta savitarpio pagalba <...> Vyrai irgi turi savo
27 ritualus: renkasi į pirtį, ir pasidainuoja, ir pasigroja, ir pasikalba apie savo reikalus. ((juokiasi)) Kokį
28 sportą dar sužaidžia, žodžiu, ar kokį stalo tenisą, ar dar kažką. <...> paaugliai – jie irgi tarpusavyje
29 bendrauja, ir gimtadieniai, ir kažkokie bendri susitikimai vasarą, kur jie pažaidžia, ar eina rungtynes
30 kokias tai stebi, ar patys žaidžia, kartu kuria, muzikuoja. <...> Bet žiūrint, <...> apie kokią sėkmę mes
31 kalbame. Kaip atlikėjai sėkmingi ar kaip bendruomenė? Jeigu kalbam apie tą bendruomeniškumą,
32 vieningumą, susitelkimą, tai toks pas mus tikrai yra. <...>
33 Nu bet folklore taip ir yra, kad folkloro kolektyvas tai yra ir bendruomenė, ir čia ne tik koncertinės
34 įvairiausios veiklos ir projektai, bet ir kiti gyvenimiškai dalykai. Tai jeigu kalbant apie visą
35 kompleksinę veiklą ir apie patį gyvenimą apskritai, tai mums viskas ir yra svarbu.
36 Daug yra momentų, kurie tarpusavy labai gerai sudera, suskamba ir tada galima sakyti, kad sėkmė lydi.
37 <...>
38 negalima sakyti, kad nesvarbu kokybė, įdirbis – įdirbis irgi yra, ir mūsų bendruomenėje dirbama su tuo.
39 Galbūt prie sėkmės, ir prie tokio mūsų veido, kuris, galbūt, yra atpažįstamas
40 tarp kitų kolektyvų, prisideda ir tai, kad mes nesiblaškom – vis tiek mūsų yra pagrindas repertuaro tai
41 tos žemaičių tradicinės dainos. Pavyzdžiui, labai daug šokių ar labai įvairios instrumentinės muzikos
42 irgi pas mus gal ir nesurasi. Bet jau tai, ką darom, tai, nu vėlgi, taip nuoširdžiai ir stilingai ir skamba, ir,
43 galbūt, atrodo – aš nežinau. Bet tos žemaitiškos dainos tikrai išjaustos, nes taip yra, kad pagrindinės
44 mūsų vedančiosios yra tikros žemaitės. Na, o kai turi tą ištarmę, turi tą pojūtį, tu ir dainą gali pravesti
45 taip jau tinkamai ir tradiciškai, su tokiu tikru tuo pojūčiu. Aš labiausiai irgi tą tradiciją išmanau. O kitas
46 mes ir mokam, ir žinom, bet, sakykim, jeigu jau eina kalba apie folkloro sklaidą, tai dažniausiai
47 renkamės žemaitiškas temas. Ir kažkokių papročius, ir šventes, ir tada apipinam tomis dainomis ir
48 folkloru, ir tai atskleisti geriausiai mums ir pasiseka. Manau, kad čia irgi yra mūsų kelias –
49 nesiblaškyti, o susikoncentruoti į kažkokią vieną kryptį, vieną regioną. Ir tada giliau, išsamiau kažkaip
50 va taip, kokybiškiau tada gaunasi.

51 Ir dar kitas dalykas, kur man pačiai kaip vadovei reikėjo irgi peržengti tokį tam tikrą ir slenkstį, net ir
52 suvokimo prasme, kad daug ramiau, daug paprasčiau į visa ką žiūrėti, nes ta darna ir tarpusavio toksai
53 suderėjimas, būtent bendravimo plotmėje, yra svarbiausias dalykas. Supratau, kad nebūtina man kaip
54 etnomuzikologei siekti kažkokių pačių geriausių rezultatų, bet tiesiog pasirinkti tam tikrus, kad ir
55 nedideliuos, dalykus, bet iš to padaryti labai didelį ir gražų emocinį poveikį sau ir kitiems. Toks
56 apsibrėžimas tam tikrų ribų. Aišku, kaip vadovė ir aš siekiu ir tobulo skambesio, ir tobulo vaizdo, ir
57 kiek įmanoma švaraus atlikimo,

58 bet pradėjom labiau vertinti natūralumą, natūralų žmonių elgesį, natūralų jų buvimą, natūralų santyki
59 su tuo, ką darom, ir natūralią to santykio išraišką scenoje.

60 *T: <...> o kaip pas jus ateina nauji žmonės – ar jungiasi šeimom, ar įvairiai?*

61 I4: Mes turim tokią nuostatą dabar, kad taip – jungiasi šeimos, bet nebūtinai visa pilna šeima, sakykim,
62 bent vienas, suaugęs su vaiku ar vaikais turėtų būti. Bet dabar jau tiek mes turim tų dalyvių, kad kaip ir
63 to papildymui poreikio kol kas nėra. Be to, nėra taip lengva ir užauginti visiškai naują, sakykim, šeimą.
64 Bet tos šeimos, kurios per pastarąjį penkių-šešių metų laikotarpį atėjo į mūsų kolektyvą, tai jos turėjo
65 pačios labai didelį norą, užsispyrimą ir iš tikrųjų labai daug pastangų dėjo. Nes kiekvienam atėjusiam
66 tos šeimos suaugusiam žmogui aš tikrai paaiškinu, papasakoju, kokiais pagrindais mes veikiame,
67 kokios yra nuostatos, kas čia kaip yra, ir tikrai būna žmonių, kurie kažkokių kitokių lūkesčių turi ir per
68 laiką nepritampa, arba pabuvę supranta, kad tai nėra būrelis vaikams.

69 <...> kažkokių rinkliavų tokių man, kaip vadovei, užmokesčio – ne, nes aš noriu palaikyti būtent tokį
70 santykį, kad aš esu lygiavertė, aš esu viena iš jų, iš visų dalyvių, tik skirtumas toks, kad esu
71 etnomuzikologė, geriau už kitus išmananti tą atitinkamo regiono, savo regiono, tradiciją. Bet daugelį
72 klausimų mes visi sprendžiam kartu, įsiklausydami į įvairias nuomones. Na, jeigu jau kažkoks meno
73 vadovės sprendimas reikalauja mano kompetencijos, tai visi manimi pasitiki ir aš tikrai padarau tą
74 sprendimą. Tai tos naujos šeimos turėjo jos labai didelį norą, ir praktiškai vos ne vienos šeimos atveju
75 buvo, kad aš atsikalbinėjau, nes jau man buvo sunku įsivaizduoti, kad dar kažką priimsim ir kolektyvas
76 dar pagausės... O taip nutiko, kad atėjo ir jos sūneliai mažiukai. O išdykę, o repeticiją trikdo ir visiems
77 tada sunku! Ir aš galvoju, o ką dabar daryti – tokia nu šiaip faina šeima, tokia charakteringa. Bet mama
78 tiek norėjo, kad pabaigė pasisiūdinti visiškai savarankiškai aukštaitišką kostiumą, gražų, tobulą, ir
79 puikiai įsijungė į kolektyvą. Ir pritapo labai greitai, ir tikrai daug tų pastangų buvo tokių gražių,
80 prasmingų, ir dabar mes neįsivaizduojam savo kolektyvo be šitos šeimos, kaip ir be kitų, žinoma. <...>

81 Konkurso neskelbiam, priėmimų nedarom. Tikrai būna, kad pasiskambina ar parašo. Nemalonu būna
82 pasakyti „ne“, bet vis tikrai aš atrašau, kad šiuo metu naujų narių nepriimame, nes pakanka jų...

83 <...> Nu, ką padarysi – tokios yra nuostatos. Mums tikrai kol kas negresia ansamblio nusėnėjimas, ar
84 kažkoks kolektyvo sumažėjimas – juk ir pastaraisiais metais per pagrindinius festivalius ant scenos
85 užlipa apie šešiasdešimt suaugusiųjų ir vaikų. <...>

86 *T: <...> net jeigu, pavyzdžiui, ar ne, išėjimai į sceną nėra kažkokia nu esminė dalis tos bendruomenės*
87 *buvimo, bet nu va ir apie dainas sakėt, kad noris kuo įvairiau, kuo labiau į gelmę einant, atskleidžiant*
88 *įvairialypumą to vieno konkretaus regiono pasirinkto, ir kostiumus parodant įvairius, ir teisingus,*
89 *tradiciškai nuosekliai.*

90 *Tai, galvoju,*
91 *dėl tos vis tiek pasirodymų, nu, net jeigu jų nėra daug, ar ne, dėl pasirodymo kokybės.*

92 *Kaip jūs jos siekiat, ar ne, kad vat ta tradicija būtų kažkaip reprezentuota. Nes, kaip suprantu, tai ir*
93 *yra kažkoks esminis uždavinys scenoj?*

94 I4: Taip ir yra. Dabar keli metai, o gal ir dešimtmetis, mes tikrai koncertuose labai dažnai stengiamės
95 parodyti būtent tą vertybę etninio ugdymo šeimose,
96 būdus, kaip tai galima daryti, ką iš to patiria žmonės. <...>

97 Tai tas ir yra noras parodyti tai, kokias mes dovanas, kaip tokia bendruomenė, esam gavę iš savo namų,
98 iš savo artimųjų, ką atsinešę, ir netgi „Aukso paukščiui“ buvom parengę tokią programą ir pamatėm, kad
99 iš tikrųjų prigimtinė, iš namų atsinešta kultūra yra labai vertingas dalykas, ir mes turim ką papasakoti.

100 <...>

101 *T: o kai vat būna, ar ne, vat tokie išvažiavimai, koncertai, vat kažkur dalyvaujat, kažką pristatot, kaip*
102 *parenkant (jeigu renkat apskritai), kad kažkas konkretus va turės kažkokias užduotis – ar skirstot*
103 *kažkaip užduotis tarp žmonių, ar jie, nu, tiesiog bendrai viską daro?*

104 I4: Skirstom. Skirstom, aš sukoordinuoju viską. Nu, pavyzdžiui, gerai, stovyklos vis tiek didžiausias
105 toks reikalas, kur daugiausiai užduočių pasidalinam. <...> daugiausia mes patys vieni kitus mokinam.

106 Mes patys turim įvairiausių įgūdžių, įvairiausių gebėjimų, mamos mūsų auksarankės, žodžiu, tai
107 visokių rankdarbių moka padaryti, tai ir mokina ir kasmet vis kažką tai tokio naujo.

108 Žodžiu, ir tuos padainavimus, ir pašokimus patys vieni kitiems pravedam, visi kartu pasimokinam. Tai
109 toj stovykloj yra tikrai pasiskirstymas. Aš tikrai tiek, kad pakoordinuoju tam tikrus dalykus, į programą
110 sudedu. <...>

111 Dėl folkloro atlikimo dalykų, ten sakykim, programose ar ten kelionėse, nu tai irgi kažkiek pagal
112 galimybes paskirstom, bet vis tiek kažkaip man, kaip vadovei, nemažas krūvis tenka, net ir
113 organizacinis. Bet patys ansambliciai jaučia savo atsakomybę ir natūraliai, be atskiro vadovavimo
114 atlieka savo funkcijas. Sakykim, muzikantai yra muzikantai, jie turi savo atsakomybes, ir savo
115 funkcijas susigrojiuose, šokėjai vėlgi ten patys sau susivadovauja. Dainų vedantieji, nu vis tiek visa
116 ką susidėlioji, pasiskirstai, ir susitari su visais. <...>

117 *T: <...> O ar yra tokių narių, nu šeimų gal, nežinau, ar pavienių narių – nesvarbu, be kurių vat,*
118 *įsivaizduojat, kad negalėtų gerai vykti viskas? Tiek pasirodymai, tiek kažkokios neformalios veiklos.*

119 I4: Taip, taip, aišku, kad yra. Aišku, kad yra branduolys.

120 Bet irgi, pavyzdžiui, yra ir tokių žmonių –

121 nu gerai, gal gali ir įvykti tas pasirodymas be jo, bet, pavyzdžiui, ansamblis – neįsivaizduojamas. Nu
122 yra vis tiek tokių žmonių, kurie jungia, kurie yra ta bendrystės ašis. Sakykim, dėl tų meninių dalykų,
123 dėl pasirodymo dalykų, dėl folkloro sklaidos dalykų, tai visi gali vadove pasitikėti. Bet, pavyzdžiui, dėl
124 bendrystės – na taip, aš irgi prie to prisidedu ir, galbūt, daugelis sprendimų nuo manęs priklauso, bet
125 yra keletas žmonių, kurie yra mūsų branduolys, varikliukai, kurie kitą kartą, žodžiu, ir tai vadovei
126 atskuba į pagalbą ir viską sustyguoja, tai be jų ta kolektyvo dvasia neįsivaizduojama, va šitaip.

127 <...>

128 *T: <...> o scenoje tada ar nu kažkur bet kokioj, nebūtinai scenoj, kažkokioj vat veikloj, kur jūs*
129 *išvažiuojat, pristatot, vat folklorą reprezentuojant – ar irgi yra tokių žmonių, nu, be kurių būtų labai*
130 *kažkaip sudėtinga tą daryti?*

131 I4: Yra, bet vis tiek išsisukam.

132 Ir būna kartais tokių labai netikėtų dalykų. Pas mus kolektyve jau yra toks natūralus, na, visiems
133 supratimas ir patirtis, kad kartais tiesiog pritrūksta repeticijų ar nutinka, kad ir be repeticijos turi kažkur
134 važiuoti ir pasirodyti. Bet susitelkia žmonės, mes autobuse surepetuojam kažkaip. ((juokiasi)) Arba
135 prieš pat pasirodymą.

136 Kad ir šiemet „Subatos vakarėly“ ta pirma vakaronė penktadienį – mūsų mažai, šeštadienį daugiau
137 prisijungė. Mūsų mažai, na bet vis tiek turim pasirodyti. Dar pabaigoj mus paliko! Tai ir turėjom
138 sugalvoti, kaip išlaikyti dinamiką su savo nedidelėmis pajėgomis. Ką gi, turim vieną armonikierių,
139 nedaug šokėjų, bet išsisuksim, kažkaip sutarėm, kad padarom šokelius tokius paprastus, po keturis, kad
140 ir mes mokėtume parodyti, ir kiti kad greit prisijungtų. Kažką dar padainuojam, vieną tokią, kitą čia

141 vaikai, tada ratelius. <...> Žodžiu, susitelkė tie žmonės. kažkaip imasi žmonės tos lyderystės, drąsiai
142 elgiasi sudėtingose situacijose,
143 nors tikrai yra buvę situacijų, kad sunku prikalbinti ((juokiasi)), kad užvestų dainą, papasakotų sakmę
144 ar pradėtų šokį, neišdrįsta kai kurie žmonės, ar nepasiruošę dar, nepasirengę. Tai va. Kita vertus
145 kažkokiems labai labai svarbiems pasirodymams, aišku, aš tų išbandymų neduodu.

146 Bet ten, kur galiu leisti ir pasitikėti žmogumi ir leisti jam žengti tą pirmą žingsnį, tai aš pabandau vis
147 tiktai leisti, pasitikėti. Nu jeigu matau, kad reikia pagalbos, tai prikimbu, bet, kaip sakyti, leidžiu
148 pačiam ansambliciu tą iššūkį, priimti ir įveikti.

149 Tad kartais net ir to branduolio stipraus neturint, nu, tu kažkaip vis tiek išsisuki. Bet, aišku, yra
150 situacijų, kai branduolys būtinas. Dabar mes vadinam taip neoficialiai, „(ansamblio pavadinimas))
151 rinktinė“. ((šypsosi))

152 <...>

153 Nu čia aš buvau pavadinusi „VIP“ grupelę. Jeigu reikia mažos grupelės, tai aš jau žinau, kuriais
154 žmonėmis galiu pasitikėti, su kuriais surepetuosim, kurie pataikys ir, kaip sakant, va tie, kurie
155 kiekvienas atskirai geba ir padainuoti, ir pašokti, ir viską atlikti stilingai, gražiai, tvarkingai, patikimai.
156 Tai va, mes sueinam vieną, kitą, daugiausia tris kartus, surepetuojam, ir viskas – galime eiti koncertuoti
157 ar kokį renginį praveisti, ar su aštuoniais NATO festivalio orkestrais padainuoti, ir priimti absoliučiai
158 neįmanoma iššūkį, bet kažkaip išsisukam. Tai yra tą rinktinę, su kuria man visada yra daug ramiau. Bet
159 kad būtų neįmanoma išsisukti, nu tikrai taip nėra, vis tiek kažkaip išsisukam.

160 *T: Aha, o kokio dydžio ta rinktinė, kiek ten, koks procentas?*

161 I4: Oi, visaip, žinokit, būna. Visaip būna.

162 Kartais reikia šešių žmonių, kartais reikia dešimties, kartais ir dvylikos, ir penkiolikos – visaip.

163 *T: Tai tada tiesiog žiūrit vat priklausomai nuo to, ar ne, koks renginys, kokia ta veikla tiesiog, parenkat
164 jai, taip?*

165 I4: Taip, taip. Parenku tuos, kurie ir veda dainas, ir pritaria, ir šoka, dažnai parenku ir tam tikras
166 šeimas, nes pavyzdžiui, vyras su žmona, jie, aišku, gražiausiai bus susišokę tarpusavy. Nu bet jeigu
167 kartais negali, tai šoka ir kitaip susiporavę, nėra didelės problemos.

168 <...>

169 žemaitė Adelė ((pakeistas ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)) kurį laiką nelankė ir kaip faina,
170 kad sugrįžo, nu kaip faina, kokio paspartis. Bet suprantat, ne tik dėl jos balso, ne tik dėl jos dainavimo,
171 kuris yra toksai natūralus, toks tarsi papasakojimas, be jokių įmantrybių, bet toks tikras, nu, kaip iš

172 Telšių ((pakeistas vietovės pavadinimas transkripcijoje)) žmogus, bet suprantantis dainos prasmę, jos
173 visą kontekstą, viską, ir tokį ypatingą santykį turintis. <...>
174 tu džiaugiesi tuo kiekvienu žmogum ir, sakau, kad jie tokį vertybinį labai svarbų pagrindą turi ir apie
175 juos daug kas sukasi būtent tokių dvasinių dalykų. <...>
176 Visi tie dvasiniai dalykai padeda žmonėms atsiskleisti ir padeda sutelkti bendruomenę, nes,
177 pavyzdžiui, aš tikrai ne viską moku, ne viską galiu ir suprantu, ir, kaip sakant, dėl to nesigrauju, nes aš
178 žinau, kad mes turim puikių žmonių, kurie iš tikrųjų vat tą situaciją geriau suvaldo ir geba prieiti prie
179 vieno ar kito žmogaus, įvertinti jo savybes, jį kažkaip iškelti, kaip ypatingą žmogų.
180 Nu va tokiose gyvenimiškose situacijose galima pamatyti kiekvieno ansamblio ypatingumą. <...>
181 tikrai vadovui yra sunku visus pamatyti, visiems tinkamą dėmesį parodyti. O kai tu nepastebi, kai yra
182 kažkokie žmonės, kurie tarsi tokie užribyje, nu jiems labai nesmagu, jie labai negerai jaučiasi.
183 Kartu tai daryti lengviau – tokie mūsų kolektyvo dvasiniai, veiklų lyderiai ir padeda tiesiog pamatyti tą
184 kiekvieną ir kažkaip jį įveikinti, kad visi jaustųsi kažką darantys, prie kažko prisidedantys. Tikrai ne
185 kiekvienas gali muzikuoti, ne kiekvienas gali puikiai šokti ar dainuoti, bet jie yra bendruomenės dalis ir
186 jie kažką kito, galbūt, veikia, jie yra vertingi dėl kažkokių kitokių savo savybių ar gebėjimų.
187 <...> ir tada pamatai daugiau, kuo jos gyvena, koks yra jų talentas, ir tada tie mūsų talentai, visa ta
188 aprėptis, jinai visiškai išsiplečia, tas, žodžiu, jų matymas išsiplečia. Ir tu gali tą panaudoti, tu gali, nu,
189 kažkokią parodą paruošti, kur nors dar kažką padaryti. <...>
190 nes tikrai, nu, yra tokių žmonių, su kuriais teko ir atskirai, pavyzdžiui, ir po vieną dainuoti. Ir tu tikrai
191 supranti, kad, nu, nieko čia nebus. ((juokiasi)) Juk yra tokių ansamblių, kurie išmoksta, sakykim,
192 pataikyti, intonuoti, kitiems sunkiau tai sekasi. <...>
193 Nu tikrai, suprantat, yra tokie keli žmonės, kuriems labai sunku yra kokybiškai dainuoti, ir kaip vadovui
194 reikia per save peržengti, kad tu tai pasakytum, ar ne? Bet, galbūt, kažkur kitoj srity tas žmogus
195 talentingesnis, gabesnis. Tai mes ir stengiamės tai išprovokuoti, pamatyti, nes talento pamatymas – net
196 ir mažuose dalykuose jisai turi būti.
197 Buvo tokia viena paauglytė <...> labai entuziastingai lankė ir važinėjo nepaisant nepalankių sąlygų
198 <...> Paskui ta mergaitė kažkaip dingo, jai dingo motyvacija. Bet kartą vėl atvažiavo, ir žiūriu – šoka. Ir
199 kažkaip gražiai šokti jai sekėsi, kažkaip visai kitaip ta paauglė mergina taip pasirodė. Ir užteko tokio
200 nuoširdaus pagyrimo, pasidžiaugimo, kad jai šiandien pavyko gražiai pašokti – ji vėl lankė kolektyvą,
201 jai vėl patiko repetuoti, koncertuoti. Gal iš tikrųjų jai trūko dėmesio, gal nepastebėta buvo, gal kažkaip
202 neįvertinta, nes gi visokių yra žmonių, kurie nesiveržia į tą pirmą planą. Tai tokie kad ir menki

203 dalykiukai, kažokie tokie akcentėliai, jie yra gana reikšmingi. Vadovas labiausiai pasitiki tais
204 lyderiais, tais stipriaisiais, drąsiaisiais. Bet labai svarbu pamatyti ir tuos mažiau drąsius, tuos, kurie
205 linkę slėptis už kitų nugarų. ((juokiasi)) Bet svarbu pamatyti kažkokias kitokias vertybes ir kažkokius
206 kitus tuos talentus, ir nebūtinai visi jie matosi scenoje. ((juokiasi))
207 <...>
208 mes žinom žmogaus gyvenimą. Ta prasme, ir tuos papildomus kažkokius dalykus, apie kuriuos kartais
209 pasikalbi, bet tu nepamatai jų taip akivaizdžiai repeticijose, koncertų metu. O kai ansamblis tarsi
210 kažkokį bendrą tokį gyvenimą gyvena, veikia kaip bendruomenė, tu tikrai tuos žmonių ypatumus
211 kažkaip pamatai.
212 <...>

11 priedas. Interviu su informantu I5 išsklotinė

Informantas: I5

Interviu data ir laikas: 2022-11-30, 14.00 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 44 min 3 s

Visos transkripcijos apimtis: 18 p.

- 1 T: <...> kaip Jūs apibrėžtumėt, kas vat ((ansamblio pavadinimas)) yra sėkminga veikla.
- 2 <...> iš ko Jūs sprendžiat, kad nu vat esat teisingam kely ir jums viskas gerai sekas?
- 3 I5: <...> Man tai yra svarbiausi meniniai kriterijai <...>
- 4 gal pagal tą kvietimų kiekį, nežiūrint, kiek tu išpildai, gali orientuotis, ar tu tiesiog
- 5 tenkini, sakykim, rinkos poreikius ((šypsosi)) arba kažkokius pageidavimus
- 6 kultūros lauko
- 7 <...>
- 8 aš vertinu tai pagal tai, ką aš užsibrėžiu, kokį aš noriu įvykdyti ten, sakykim, ar meninį sumanymą, ar
- 9 ką.
- 10 <...> Bet kol kas tokių nesėkmingų, kad išvis neįvyktų, neturėjom.
- 11 Gal su aukštesniais rezultatais ar žemesniais, bet visi pavykę, ką mes planavę savo veikloj esam. Tai
- 12 gal pagal tai, nu, sakyčiau, kad mes tam kelyje į sėkmę <...>
- 13 kai aš džiaugiuosi tuo tokiu meniniu rezultatu, ir jaučiu, kad pasiekėm žmonių širdis – va, tada aš
- 14 jaučiu, kad tai mūsų sėkmė yra – aš taip, manau, aukščiausiasis kriterijus sėkmės
- 15 meninio kolektyvo. <...> kiek jis paliečia žmones, klausytojus, tą savo auditoriją.
- 16 dar jeigu aš sėkme laikyčiau tai, <...> kad mes vieni pirmųjų pradėjom išvis plėtoti tą Mažosios
- 17 Lietuvos muzik- folklorą (ne tik muzikinį). Ir pavyko prisibelst, nes
- 18 kai aš atėjau į tą lauką, aš stebėjau ir mačiau, kad sunkiai jisai skinasi.

19 <...> gal kažkokiais kitokiais šiek tiek būdais, gal ne visai ir autentiškais, kas kitiems regionams lengviau
20 padaroma, o mūsų dėl visokių aplinkybių sunkiau, tai <...> mes juntame, kad yra pasekėjų. ((juokiasi))
21 <...>
22 T: <...> *Turit savo kažkokią stiprią labai nišą, ar ne, užimtą, kur jums labai gerai sekasi joje?*
23 I5: Nu taip manyčiau, tas transliavimas, kas yra Mažosios Lietuvos folkloras, kaip mes jį, kokiais
24 keliais mes jį transliuojam ir kaip jisai pasiekia auditoriją. Tai, manau, kad mums pavyko. Nes jeigu
25 būtume darę, kaip tai buvo daroma, ten, sakykim, du tūkstantaisiais ((juokiasi))
26 ir pajutau, kad seka, matau, kad yra sekama mūsų veikla ir kažkas bandoma panašiai daryti.
27 <...>
28 Atpažįsti kituose mūsų būdus – va, taip va.
29 <...>
30 T: <...> *į ką atsižvelgdama Jūs paskirstote užduotis tarp ansamblio dalyvių, nes visi jie turi kažkokių,*
31 *turbūt, savo vaidmenis?*
32 <...> žinau, yra ansamblių tikrai, kur ansambliciai labai daug padaro
33 to tokio organizacinio darbo.
34 Tai pas mus gal taip nėra, mes tikrai daug patys ((vadovai)) darom iš tikrųjų,
35 todėl, kad gal
36 tos užduotys, nu, jiems neįkandamos, nes nu,
37 <...> pavyzdžiui, jeigu tau reik suorganizuoti, ar ne, nu kažkokių sceninius dalykus – aparatūra, šviesa,
38 garsas <...>
39 T: *Paimkime, ar ne, yra ((ansamblio)) programa, ar ne, ir scenoje vat vyksta veiksmas kažkoks,*
40 *ir ten kiekvienas žmogus turi kažkokią užduotį, ką jis turi padaryti, ar ne. Kažkas ten papasakoti,*
41 *kažkas dainą užvest, kažkas pagrot, kažkas pašokt.*
42 I5: Taip.
43 T: *Kiek jūs dėmesio skiriat tam, kad vat paskirstyti kažkaip tinkamus žmones į kažkokią pozicijas?*
44 I5: Mhm. Į tas jau scenines, ane?
45 T: *Taip.*
46 I5: Oi, tai čia labai daug galvoju.
47 Jo, čia labai jau galvojama stipriai.
48 Nes, nu kaip, mūsų ansamblis, kaip
49 jeigu žiūrint į gebėjimus žmonių, tai,

50 jo, tenka labai stipriai pasukt galvą, kaip padaryti, kad jie jaustųsi reikalingi ir kad jie neštų ten kažkokį
51 meninį indėlį <...> pavyzdžiui, vyrai tai pusė net klausos neturi.
52 Vat tada tu ir turi galvot, kaip (o ansambly kaip ir pagrinde yra dainavimas)
53 kaip tu jį išeksplloatuosi, taip dabar žiauriai sakant. <...>
54 užtai, turbūt, ir dabar net sunku pasakyti, kur buvo pirminis, ta pradžia tų mūsų programų truputį gal
55 kitokių, vadinkim, ar teatralizuotų, ar ko – gal čia ir buvo – kaip tuos žmones padaryti
56 scenoje, nu, kad jie žydėtų ar kaip čia pavadint?
57 Tai tada ir žiūri, kas ką sugeba. Vienas yra daugiau artistas, kitas yra daugiau dainininkas, trečias
58 labiau,
59 nežinau, pasakorius, arba net pas mus atsiremiu į tai, kad, pavyzdžiui, yra bitininkas, tai ir viskas – jisai
60 reiškia, viską žino, turi savyje, tai čia pas mus kažkaip ir atsirado, ir apie bites programa išėjo,
61 išplaukianti iš žmogaus asmeninės veiklos, asmeninių interesų, iš tikrųjų, ir jisai tą labai natūraliai tada
62 gali atlikti ir scenoje, ne dirbtinai.
63 <...> aš labai stebiu žmogus, kur galėtų tikt.
64 Ir tai tada gimdo kažkokį net ir meninį sprendimą, nes, vat,
65 pavyzdžiui, nu, nežinau ten, kokia nors jomarko scena – tai yra žmogus, kuris pas mus ir šoka prastai,
66 ir neturi balso, bet jisai, pavyzdžiui, ((juokiasi)) jomarko scenoje, tenai bernų turgus, reik parduot. Nu,
67 tai jis tas kabutėse buhalteris buvo tobulas, visi leipo iš juoko, o šiaip gyvenime yra labai kuklus
68 gydytojas, bet jis ten, nu tai tiesiog atsiskleidė, sužydėjo su tokiu visiškai, kaip sako, antraeilium
69 vaidmeniu. ((juokiasi)) Bet visi jį įsidėmėjo.
70 Tai nu va tą pastebėti žmogaus
71 razinką, ar ne, žmoguje –
72 aš tą mėgstu daryti. Ne visada tu gali, ne visada situacija arba kokia nors
73 meninis užsakymas ne visada leidžia tą padaryti, bet stengiuosi rasti jo tuos,
74 kur žmogus
75 labiau. Ar jis, pavyzdžiui, gali kažkokią apeigą sukurti, jisai yra labai toks, sakraliai gali padaryti, turi
76 kažkokias vidines savybes,
77 kažkokį ritualą sukurti savo buvimu scenoje.
78 Gal jis net tylėt, bet jis taip atsistoja, toks jo žvilgsnis, kad nu daugiau ir nereikia, sakykim, kažko labai.
79 Arba kažkokį judesį atliks, užties staltiesę – ir viskas, ir jau sukuria veiksmą scenoje.

80 Tai nu tie dalykai, tai per tai žmonės, ypač tie, kurie negali dainuoti, jie labai džiaugiasi, kad aš jiems
81 duodu
82 vat kažkokį veiksma, tokį, kur jis gali save parodyti, kai tuo tarpu jis nesijaučia savo vietoje ten
83 dainuodamas arba šokdamas.
84 *T: Mhm. Jo, kažkaip pastebit kažkokius, išskirtines, ar ne, kažkokias, nežinau, sritis ten interesų ar*
85 *gebėjimus ir tada pritaikot tiesiog?*
86 I5: Jo, ir pomėgiai ir yra kuris žmogus gal kūrybiškas jisai
87 arba kitas daugiau toks teatrališkas, bet čia, aišku,
88 subtilūs dalykai tam folklore, kad neperspausti ar kad neatrodytų dirbtinai, bet
89 bet, nu, per žmogaus tokį, jo
90 charakterį ir vidinį.
91 Nu pas mus išvis nėra tokių labai, kurie nori save parodyt, toki daugiau subtilūs žmonės, toki ir
92 uždaroiki, sakykim.
93 Tai reikia paieškot, kaip jie toj scenoj neatrodytų
94 varganai, kaip čia pavadinti, arba per kuklūs.
95 Surasti jiems tą veiksmo būdą ir kažkokį atlikėjo tą
96 išraišką, per ką jie galėtų toj arba scenoj, ar veiksmė jaustis patogiai.
97 <...>
98 yra labai patriotų žmonių, kurie iš tikrųjų, prasidėjus karui net nustojo į repeticijas vaikščiot, sako: „Aš
99 negaliu dabar dainuoti.“
100 Tai bet jam tada
101 tu ir suteiki vat, pavyzdžiui, veiksma, kad jis yra va tas karys, kurį mes išleidžiam į karą, ir darai apeigą
102 su juo, ritualą, <...> ir jis tada gerai jaučiasi. Jis tada jaučiasi tarsi ir iš tikrųjų eidamas į tą karą.
103 *T: Aha. Tai čia aš noriu tik pasitikslint – čia kažkokia kaip programa buvo, ar ne, koncertinė, su karu*
104 *susijusi?*
105 I5: Nu taip, mes turim tokių
106 nedidelių, <...> folklorinių scenelių gal, kaip pavadint, taip – yra ir karinis momentas, kai
107 per Mažosios Lietuvos
108 istorinę ir folklorinę patirtį, aišku, tenai.
109 Tie išėjimas į karą ir negrįžimas iš jo. Arba vieno žmogaus, nu kaip,
110 remiesi kokiais nors prisiminimais, pavyzdžiui,

111 autentiškais lietuvininkų. Ir iš to tu sukuri kažkokią istoriją, kur
112 va tie žmonės tampa tarsi atspindintys to žmogaus gyvenimo kažkokius momentus.
113 Tai ar tenai kariniai, ar ten kažkoks šeimos nelaimė ar kažkas – ne tai, kad tu ten visiškai iliustratyviai
114 tą darai,
115 bet kažkaip įpinant tarp dainų taip, <...>
116 jeigu tu leidi tam žmogui, va kaip tam – jis tiesiog būtų nustojęs vaikščioti į ansamblį, bet va per tą
117 karinę poziciją ir tokį patriotinį momentą jisai labai tada į tai pažiūrėjo, kaip į, nu,
118 kad tai jis daro tokią kaip ir misiją, beveik, šviesdamas tą žiūrovą ir parodydamas, ko mes nežinom,
119 kad ir pas mus to buvo,
120 ir ne tik dabar, kad yra, bet va ir čia išgyveno dalykus žmonės čia gyvendami, ir ne vieną kartą,
121 ne vienoj kartoj.
122 Tai tada jaučiasi tarsi vykdydamas misiją ir nusiramina, ir žodžiu. <...>
123 Pavyzdžiui, yra moterys, kurios, pavyzdžiui, šeiminkės, ar ne? Nu jos viską ne tiek scenoj, kiek va –
124 jeigu bus kelionė, jos atneša skaniausią pyragą ar ką nors tenai? ((juokiasi))
125 Tai puikiai, pavyzdžiui, pasiteisino tokios moterys skalbimo scenoj,
126 nes dalykiškai, ūkiškai, ko reikia, nes kitos labai lyriškai ir dirbtinai tą daro, ir jau viskas – tu ne
127 skalbėja. ((šypsosi))
128 O tas darbas jau suskamba jos rankose.
129 <...>
130 Tai va yra pas mus žmogus, kuris irgi
131 (tas pats bitininkas) kuris, nu jisai labai blogai jaučiasi. „Nu aš nepataikau į tą toną“ ir vis: „Tu patylėk,
132 patylėk.“ ((juokiasi))
133 <...> o jisai šiaip yra dėmesio norintis žmogus. Labai. Jeigu jisai vat po koncertų, tai jis tarp žmonių
134 eina ir kalbas sako – taip.
135 Tai tada vat, kad ir buvo ta pati jomarko scena, nu tai ten ką padarė skelbiu- yra skelbimai raštu, ar ne,
136 nu, kai būna laikraščiuose ir tuose tarpukario, ir visur ir dabar tos skelbimų skiltys „perku, parduodu,
137 siūlau, ieškau“.
138 Tai mes tuos skelbimus padarėm gyvai.
139 Nu ir <...> jis ten pražydo, kad jis ieško tenai sau gyvenimo draugės ir tokios, ir tokios. ((šypsosi)) Tai
140 vat jau irgi jis gavo dėmesio tada ((juokiasi)) iš auditorijos, tiek, kiek reikėjo, su jumoru, su viskuo, va
141 ir nu.

142 Tokios labai smulkmenos, bet, nu, aišku, tokių daug padaryti yra sunku, bet kartais
143 pavyksta.

144 *T: <...> kaip ateina nauji nariai pas jus? Ar jūs turite kažkokias atrankas, ar šiaip priėmimai, nežinau,*
145 *ar bet kada metuose gali ateit?*

146 I5: ((galvoja)) <...> šiaip aš priimu visus, nedarau atrankos. <...> Tu padainuok, tu man pašok, ką tu
147 moki – niekada to nedarau ir neklausiu.

148 Kadangi mūsų ta veikla, turbūt, truputėlį specifinė, aš taip galvoju, nes yra daug žmonių, atėjusių iš
149 kitų ansamblių, kur kažkur lankė atsikraustę, persikraustę. <...> pas mus žmonės tikrai yra truputį tokie,
150 nu kaip pasakyti, tie, kurie domisi ne tiek folkloru ir ne tiek savęs ištransliavimu scenoje, kiek jie
151 domisi tuo vat kažkokiu kultūriniu palikimu, ir kuris jam skamba. Ir kiti išvis nepritampa, atėję, nes jie
152 nori, kad ((entuziastingai)) uch uch, čia linksmai, čia davai šokam, čia trypiam, baliavojam. Tikrai <...>
153 nelieta laiko išvis ir būna labai sunkios to repeticijos, ir žmonės net nesupranta, kas čia bus, bet kai jie
154 jau ateina į rezultata, tai sako, tai va dėl ko čia mes taip ilgai apie kažką šnekėjom, kalbėjom,
155 ir kad nu jau jie ateina kontekste iki scenos.

156 Tai toki žmonės, kurie truputį domisi plačiau, negu tiktai pačia daina, tai va toki prilimpa.
157 Nes, taip, kadangi tas, nežinau, kas čia pirmiau buvo, ar mano tas toks ėjimas į kitokį būdą, kai aš
158 pamačiau atėjus studentė ir mačiau tuos folkloro kolektyvus, kad,
159 matau, kad jie dainuoja, o auditorija žiovauja. Aš galvojau, kas čia yra negerai.

160 <...> Ir dar, žinot, tos Mažosios Lietuvos repertuaras specifinis – šokiai trys ir tie patys, jie yra,
161 neaišku,
162 visai jie kritikuojami yra. ((juokiasi))

163 Ir tos dainos vienbalsės, jos panašios, tai valandą su tom dainom žiūrovą kankinti yra labai, nu, sunk-
164 sudėtinga. <...> ir aš pati labai mokiausi, skaičiau daug, koks čia tas yra kultūrinis kontekstas, nes jis
165 visiškai kitoks kelias folklorui ėjimas, negu su kokia Dzūkija ar Žemaitija – čia reik žinot, išmanyti
166 politiką ir istoriją bent trijų šimtų metų ((juokiasi)), kad suprast, kaip su tuo elgtis.

167 Tai va tie žmonės, kurie pasirašo kartu su manim analizuoti ((juokiasi)) tą situaciją – ir, turbūt,
168 prilimpa, <...>
169 visai nėra
170 humanitarinių nei fakultetų likę nieko, yra pramoninis darosi totaliai miestas.
171 Čia ne tik folklore, čia yra visam kultūriniam lauke problema.

172 ((galvoja)) Ir automatiškai, kai nėra kas pažįsta šitą žanrą, ir nėra intelektualų, tai ir susirinkti tokio
173 lygio žmones yra sunku. <...> kol galiu va taip žmones rinkti truputį
174 kitokius, kurie ieško giliau, tai tada,
175 nu va tokie ateina kažkaip. <...>
176 Nes ypač tos programos tokios, kur yra ne tik daina, bet yra apjungti gabaliukai, jeigu vieno nėra, jau
177 tavo viskas griūva.
178 Tai čia tokia kaip ir atsakomybė yra nemaža, kad tu kaip ir įsipareigoji jau dalyvauti ir būti tame. Tai
179 va tas, aišku, daug ką.
180 Dabar žmonės nori apskritai –
181 be įsipareigojimų. ((juokiasi))
182 O mes turim, mes priversti rodyti rezultatą, ir tas tokią gal kitiems kelia įtampą.
183 *T: <...> galvoju, nu vat yra kolektyvų, kur tiesiog,*
184 *nu, daugmaž va ten yra kažkokios dainos, ten kompletas kažkoks, ir ten nelabai svarbu, ar ten vieną*
185 *kartą vienas bus, kitą kartą – kitas žmogus bus, nu kažkaip bendrai dainuoja. O pas jus, kaip suprantu,*
186 *yra visai didelė va ta asmeninė atsakomybė, ar ne, kad jeigu tau yra paskirtas vaidmuo, tai tu būk*
187 *geras ir būk tenais,*
188 *nepavesk kolektyvo – ar taip suprantu?*
189 I5: Yra tas. Taip, ypač, jeigu jau yra teatralizuota programa, ir gal ir dėl to, kad negalim dažnai jų
190 rodyti.
191 <...> pas mus yra festivalinės tos programos, toks standartas, festivalinis, ar ne, kur tu turi rodyti lauke,
192 didelėj scenoj kur nors, tai ir nebūna sąlygų mūsų tokių, vadinčiau, daugiau, nu ne teatrinės, bet va
193 tokios labiau kamerinės aplinkos reikalaujantys pasirodymai, kur gali tuos dalykus,
194 kai aš vadinu, tuos perliukus mažus – vat juos ne visur gali parodyti.
195 <...> Nes ir sąlygos labai tam reikalingos atitinkamos.
196 O šiaip – taip, jeigu tai yra, jau mes norim parodyt savo tą programą tokią jungti- vientisą, sakykim,
197 kuri turi idėją, siužetą kažkokį, kur ne šiaip kad montažas, ar ne, kaip,
198 nu aš jau iš šito, nežinau, ar išaugus, ar nemėgstu – nežinau.
199 Man tas daina-šokis-pasakojimas-daina-šokis tai man labai nepatinka, bet, aišku, ir mes tą kartais
200 naudojame, nes tiesiog
201 tą tokį...

202 Vesti žmogui kažkokią mintį ne visada būna sąlygos – arba tau per trumpas laikas, arba aplinka ne ta,
203 nes lauko sąlygom. Taip – ne visada tą gali ištransliuoti.

204 Tai visokių tų programų yra, aišku, ir aš turiu daug tokių, kaip sakyti, ar solinių numerių, kur, nu,
205 taip – daro vienas. Jo nėra – ir viskas, sakykim. Ir su dainom tas pats, nes ir Mažosios Lietuvos dainų
206 specifika – jų yra daug, kur gražiausiai skamba,
207 tikrai vienam, kur pradingsta visas grožis, jei dainuoja dešimt, kad ir jie tobulai valdo balsus ar ten
208 intonaciją.

209 Bet tie niuansai tikrai neatsiskleidžia tam grupiniam dainavime.

210 Tai va, tai yra čia mūsų gal tas, regiono specifiškumas labai lemia. Iš tikrųjų. Pirmiausia, va nuo to tas
211 pareina.

212 *T: <...> O vat irgi dar tada apie tas dainas vienbalses –*
213 *ar svarbu, kad šiaip tiesiog kad vienas žmogus dainuotų, ar yra kažkokie labai konkretūs žmonės,*
214 *kuriems tinka tam tikros dainos?*

215 I5: Taip. Aš, pavyzdžiui, krūva dainų mes niekaip į sceną neištransliuojam, nors ir, atrodo, mokam. Bet
216 aš girdžiu, kad jos neskamba. Ir nuo ko taip – negali suprast – nuo ko tai priklauso.

217 Ir bandom, ir, žinai, ir tempų ieškot, ir ką, ir visaip, ir visaip, bet aš jaučiu – neateina, ta dvasia dainos,
218 kaip sakyti, nenusileidžia – ir viskas – aš jos net netransliuoju. <...>

219 Tai, aišku, laviruoji pagal tai, kas geba, nes...

220 Ir pagal aplinkybes labai. Ir dar, nu aš ką taikau, tai, nežinau, žmonėms tai sunku, bet jau jie priprato,
221 kad, nu, jau susitaikė su ta mintim, kad būna stresiuko, bet galutinis rezultatas būna geras, kad mes,
222 pavyzdžiui, pasiruošiam vieną koncertinę programą – aš atvažiuoju ir matau, kad viskas – šitas neis. Ir
223 vietoj keičiu repertuarą, tiesiog stebėdama auditoriją. <...> Arba aplinkybės, arba erdvė netinka va ten
224 kažkam. Ir va pagal tai laviruoju, ir tada pavyksta padaryti koncertą sėkmingą.

225 <...>

226 *T: <...> ar yra jūsų ansambly tokių žmonių, kurie vat, nu, jeigu dabar sugalvotų, ar ne, išeit staiga ar*
227 *ne staiga, būtų tikrai didelis nuostolis,*
228 *nu, būtų blogiau, negu kad koks kitas narys išeitų – yra tokių žmonių?*

229 I5: Oi, labai daug tokių!

230 <...>

231 maždaug kokia ten trečdalis kolektyvo tai yra be kurio aš negalėčiau. Kiti tai ar būtų, ar nebūtų
232 ((nepatogiai, juokdamasi)), bet yra koks trečdalis geras, kuris, jeigu ten iš jų ir pavieniui paėmus

233 atskirai nukristų, tai būtų skaudžiai. Nes, aišku, tai yra muzikantai, tai yra su išskirtinēm, nu,
234 kažkokiais, ar ne, gebėjimais – ir tais muzikiniais, arba tais sceniniais duomenimis, ar to pasakotojo –
235 ne tiek pasakotojo pas mus, kiek to perteikėjo kažkokio. Mes neturim.

236 Nu, kaip klaipėdiečiai, tai klaipėdiečių nėra. Klaipėda yra visa suvažiavėlių miestais, tai mes neturim tų
237 lietuvininkų, kas pas mus kalbėtų
238 ta tarme, vadinkim, bet šiaip perteikėjas, iš kurio eina, kuris paliečia gal žiūrovą. Ir tai tikrai yra daug
239 tokių žmonių, kurie būtų labai, nu, netektis, kad, pavyzdžiui,
240 jau prarastume.

241 <...> Ar ten koks šokėjas-
242 <...> netekom kokių keturių labai stiprių vyrų.

243 Ir dabar tokia yra duobė. Dainavime, ypač labai juntasi, nes aš net nežinojau, kad ten kiti balsų neturi
244 ((juokiasi)), nes būdavo, kad taip tie užtraukia, kad kiti (aišku, kitiem reikia, nu žinot, užnugario, šalia
245 kurio tu gerai jautiesi.

246 <...>
247 tiesiog būna, kad tu nejauti, kad kažkuris yra žmogus, gal
248 netvirtas kažkokioj pozicijoj, toj muzikinėj ar kokioj, kai šalia yra tas, kur tvirtas,
249 ir kai jo nelieta, tai ir kiti sutrinka,
250 tai čia va tas dabar pas mus atsitikę yra.

251 Tai jo, yra tokie dalykai, nepamainomi žmonės, kaip sako.
252 <...> Tas yra kaita jinai va tokia skausminga, kartais <...>

253 *T: <...> ar Jūs darot kažką, kad kažkaip, nežinau, ar kompensuotumėt va tą netektį, ar užkišti kažkaip*
254 *tas laisvas vietas, kad*
255 *pakeisti kažkuom tuos žmones?*

256 I5: <...> dirbtinai neieškau <...> ir žinau, kad tai nepavyks. <...> atsiranda kažkoks kitas žmogus,
257 galbūt. <...>

258 Nu tai Gabija, tai Gabija dabar mūsų saulė yra, va Gabija, kuri groja, nu kuri dievišk-, nu tikrai turi
259 dovaną. Nu nežinau aš ją, kaip sakau, trečia dukra vadinu, nes gal mūsų suskam- nu čia yra svarbu,
260 turbūt, visiem – atskamba mūsų vidiniai kažkokie dalykai ir tas to folkloro gal skonis sutampa kažkoks.
261 Ir kaip jinai tą padaro – jai užtenka kelių žodžių pasakyti, ar kažkokį kontekstą sukurti – ir vat padaro
262 net geriau, negu pasvajočiau. ((juokiasi))

263 Tai, nu, mano skoniui, aišku, čia kitam gali visai nesutapt tie dalykai. Tai čia yra žmogiški toki dalykai.
264 Tai ir tada ją išnaudojam, ir vat, sakytum, nu jinai groja fleita, tai galvoju, juk gyvenime taip ir buvo,
265 kad nu jeigu dabar žiūrėt „Dainų šventės“ kokius, ar ne, kriterijus, sakyk – ką jūs čia dirbat?
266 Bet
267 jei tas žmogus kuria tam stiliuj, jisai valdo tą instrumentą, tai ką ir aš dabar – ne tu grok dabar ten
268 akademinę muziką su fleita, o čia viskas. ((turi omenyje, kad taip nedarytu)) Ir mes įtraukiam tą fleitą į
269 ta muzikavimą <...>
270 ypač jei tas žmogus daro folk stiliuje tą dalyką, ar ne, negadina, nes gali ir visai ne į temą ten grot. Tai
271 aš va taip žiūriu, kaip gyvenimas veda.
272 Tiesiog, kad pritaikyti to žmogaus gebėjimus ir vat šitoj nišoj
273 pasitarnaut. Nors jinai ir džiažą gali grot, ir viską, bet ne visi toki lankstūs būna.
274 Tai čia
275 kaip ir su dainavimu, kaip ir, turbūt, gali kitas ir vokališkai uždainuoti, ir kitoj stilistikoj.
276 <...> tą patį žmogų pakeist neįmanoma. Taip nebūna, turbūt, kaip gamtoj vienodų medžių. ((juokiasi))
277 Tai bet kažkur atsiranda naujas žiedas koks nors išlenda.
278 <...> ne visada tuo gali džiaugtis – vienas metais būna gal labiau tiktai pieva, kitais metais rožė kokia
279 pražysta ((juokiasi))
280 <...>
281 Per pomėgius, per amatus, va kažkaip, kas kuo domisi – kartais pasitarnauja scenos dalykams.
282 *T: <...> gal irgi apie tą trečdalį, ar ne, kur sakėt, kad tai yra tas ypatingas, ypatinga žmonių kažkokia*
283 *dalis. Tai*
284 *kaip į jį yra patenkama – ar žmonės kažkaip mokydami tenais, gali pasiauginti įgūdžius ir ten*
285 *patekti,*
286 *ar tiesiog, nu kažkaip nuo pat pradžių tiesiog – va, ateina ir jau matot, kad bus tie tokie mus*
287 *stipriausieji?*
288 I5: Tai čia, turbūt, kad su gamta duota žmogui. Tiktai gal, nu, nuo veiklos priklauso, kuris kada
289 išryškėja, kokį tu darai ten, sakykim, produktą, vadinkim ((šypsosi)), ar ne – jeigu tu eisi per kažkokį
290 amatą, išlįs visai kiti žmonės. Jeigu tai yra dainavimas, groji- muzikavimas arba, tai iš karto – nu yra
291 žmonės, kurie, nu net ritmo nejaučia. Tai va turėjom vieną vyriškį, kur iškeliavo – nu jo, nu jį galėjai
292 tik į ratelį įstatyt. Nes kai reik- nu tiesiog jam, nors dainuodavo gerai, bet ritmo visiškai nejaučia – tai
293 tu dabar ir galvoji. Aišku, aš darydavau ir atskiras repeticijas, nu, žmonių įgūdžius, ar ne,

294 atskirai susitinkam su tam tikrais žmonėm, kad, jeigu žmogus nori skirti dėmesio ir tobulėti, aš visada
295 pasirašau. Tu tik ateik ir aš su tavim asmeniškai dirbsiu. <...>
296 studentą išmokinti yra daug greičiau, jis imlus viskam, jau ten kuo vėliau, tuo...
297 Jeigu nėra dovanos iš gamtos, tai jau įgūdžiai jau jie sunkiai šlifuojasi tada.
298 Tai taip, jeigu ateina žmogus, vat jisai, nu, turi ne tik kad gražų balsą, jis gali unikalų tembrą turėti, bet
299 man va tas pojūtis, muzikinis pojūtis – čia yra jau ir dovana. Ir skonis muzikinis.
300 Tai jau yra dovana, jau
301 gali vystyti <...>
302 turbūt, vadovas pasirenka tiesiog, vadinkim, tuos lyderius tiesiog pagal savo braižą. Čia, turbūt,
303 kiekvienas. ((šypsosi)) Nes kiekvienam gali skirtingas būt lyderis iš tų pačių žmonių.
304 <...> Arba skirtingu momentu, arba skirtingam kontekste atsiranda lyderis kažkoks kitas.
305 Tai nu vat- o mokytojo mum reikėjo ir
306 taip – aš nenorėjau kviestis ten žmogaus, kur aš mačiau iš savo pažįstamų, kad vat o čia man būtų tikras
307 mokytojas jisai. Bet taip kažkaip nenorėjau, nu, galvoju, reik pabandyt su savais žmonėm. ((šypsosi))
308 Ir jau dabar turim tą mokytoją, atėjo, kur galėtų būt tuo mokytoju, nu bet kaip dabar –
309 tai vat ėmėm tą bitininką tuo mokytoju. ((juokiasi))
310 <...>
311 norėjo labai tradiciškai išmokti grot. Ir su ja dirbom, ir jinai, aišku, labai norėjo, ir tada žmogus ir
312 namie padirba, ir stengiasi, ir galima iš tokių žmonių padaryti.
313 O būna, kur, nu, aišku, yra minusas, kad ateina jau gatavas muzikantas, nes jis groja tik vienam tam
314 savo stiliuje, ir jau į folklorinį labai sunkiai pasiduoda.
315 Tai kitąkart geriau visai netašytas, aišku, tas jaunas žmogus vat,
316 turiu kolegą iš ((kito ansamblio)), taip nu nežinau, kaip jam pavyksta, jau čia vadybiniai muzikiniai
317 talentai ((juokiasi)), jis išmokina – pats būdamas neprofesionalas smuikininkas, jisai taip paruošia
318 tradicinius smuikininkus, kad jie natų nepažinodami, nieko nelankydami kai užgroja. Aš sakau: „Kaip
319 tu tą padarai?“ Nu bet jeigu vaikas nori,
320 tai tą ir tikrai galima padaryt. Bet nu, kaip ir su viskuo – turi norėt.
321 Tai čia, patikti turi.
322 Savo tą atliepti vidinį kažkokį.
323 Kad čia su viskuo, ir su šoku. Žiūrėk, kitam – nu tai vat, kaip pas- ((kito ansamblio dalyviai)) kaip
324 užšoka, tai

325 kad ir jaunas žmogus, bet ne visi vienodai vis tiek. Kitas tiesiog jisai, kaip, nu tiesiog atrodo,
326 aš besėdėdama ant kėdės, bežiūrėdama, pakilsiu visa – kaip jisai skra- skrenda šokdamas. O kitas kad ir
327 moka – bet vis tiek, nu, ne taip, ane? ((šypsosi))
328 *T: Taip, taip taip!*
329 I5: Tai čia irgi gamtos dalykai truputėlį, tik,
330 jo.
331 Ir skirtingus dalykus transliuojam, ir tas labai gražu, kai sueina į visą puokštę skirtingi atspalviai
332 žmonių,
333 tai juos išryškinti jei pavyksta, tai tada gražu. ((šypsosi))
334 <...>

12 priedas. Interviu su informantu I6 išsklotinė

Informantas: I6

Interviu data ir laikas: 2022-12-01, 20.00 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 33 min 41 s

Visos transkripcijos apimtis: 12 p.

1 *T: <...> noriu tau užduoti tokį pirmą klausimą, paprašyti tiesiog prisiminti savo atėjimą į*
2 *ansamblį.*

3 I6: Tai buvo, nu kaip ir didžiąjai daliai ansamblių, tai perklausa ta.

4 <...> Nu ir tiesiog, aišku, turėjau tokios patirties, kaip sakyčiau, nu su tokiu folkloro pasauliu, bet
5 labiau iš tautinių šokių perspektyvos gimnazijoj. Tai tiesiog pamąščiau, kad būtų visai faina
6 pratęst tokį dalyką, ir atėjau tada į perklausą.

7 <...>

8 ganėtinai stipriai jaudinaus, nes buvo tikrai daug žmonių. <...> Ir netgi, sakyčiau, atsakingai
9 ruošiaus perklausai. Su muzikos mokytoja skambinausi, sakiau, kokią galėčiau dainą padainuoti,
10 tipo nuo mūsų krašto, kad su mūsų tarpe ir visa kita. Tai man ten pasiūlė, tai aš tą dainą ten
11 išmokau ir

12 nu, iš tikrųjų net labai taip nediršau eiti, nebuvau ten vienas iš pirmųjų. Bet taip klausiau, kaip jie
13 ten dainuoja ir visa kita. Na, atėjau – pats padainavau. Vadovė pasakė, kad gražus balsas, labai
14 faina buvo. Ir tada antra dalis, kai yra tie šokiai. Ir ateinu su tautiškų pagrindais, ir visi ten poras
15 susirado, ir aš, aišku – nu, nebūsiu aš – aš vadovę pasiėmiau į porą, aš bliamba šoku tą tautiškų
16 polką tiesiog. ((juokiasi))

17 Tai tiesiog tada prisimenu, kad jin taip pažiūrėjo, sako, na, nieko, sako, išmokinsim kitaip.
18 ((juokiasi)) Tos normalios.

19 <...>
20 *T: O sakei, kad vat vadovė, ar ne, akcentavo, kad gražus balsas, ir buvo labai faina tą išgirst,*
21 *ane?*
22 I6: Jo, gražus, stiprus balsas.
23 *T: Va, aha. Tai čia per atranką, ane? O dabar kiek jau esi ansambly, primink?*
24 I6: Jei neklystu, einu penktus metus. Nežinau, kaip, nuo kada aš juos skaičiuoju, bet nu tikrai
25 ketvirtus metus jei dar neinu, tai jau praėjau.
26 *T: <...>Tai per tą laiką*
27 *su kokiais dar vertinimais, nu, turbūt, labiausiai iš vadovės pusės gal reiktų sakyti, bet gal ir iš*
28 *kolektyvo narių irgi galima, vat su kokiais vertinimais susiduri? <...>*
29 I6: Tai gal aš pradėsiu tada nuo tokių, kaip būna (dirbant pas mumis taip vadina) tie kietieji ir tie
30 minkštieji įgūdžiai. Tai, sakyčiau, ansambly <...> kietaisiais įgūdžiais aš išskirčiau tas tris
31 pagrindines grupes – tai dainavimas, šokiai ir muzikavimas.
32 Tai iš karto pradėsiu nuo tokios silpnesnės, kur jaučiuos, tai muzikavimo. <...> iš tikrųjų turiu aš
33 tą pojūtį, pavyzdžiui, ypač tą būbinimą, nu bet tiesiog pats nepuoselėju to dalyko, tai čia tiek ir
34 nesiakcentuoja jis kitų žmonių žodžiuose apie mane. Bet
35 apie dainas ir apie šokius, tai, sakyčiau, kad, nu aš suprantu, kad mane vertina teigiamai, kad
36 turiu tiesiog patirties, o, pavyzdžiui, iš dainavimo, gal nu, tarkim, nesu aš tas vedėjas, bet vedėjas
37 nesu ne dėl to, kad
38 nenorėtų manęs imti, bet tiesiog, kad nu pats aš truputėlį iš savęs turiu kompleksų, šiaip tiesiog
39 labai jaudinuos dėl kai kurių dalykų ir gal pergalvoju net per daug. Bet, pavyzdžiui, apskritai iš
40 to dainavimo, iš to susiklausymo, iš to sugebėjimo dainuoti kartu, tai tikrai.
41 Nu, tarkim, prie manęs stato naujokus ir sako: „Klausyk jo.“ ((šypsosi)) Ir tipo čia jau, sakyčiau,
42 yra aiškus įvertinimas, kad tiesiog aš kažką gero darau, ir tipo aš jaučiu, kad netgi aš galiu,
43 tarkim, dalintis, va, pavyzdžiui, patarimais, kaip aš ten išmokau klausyt kitų, kaip išgirst.
44 Tarkim, kad ir, pavyzdžiui, iš savęs kalbant (nes nu, aš suprantu, čia klausimas labiau buvo, ką
45 kiti apie mane sako, bet iš savęs dar ką galiu pasakyti), kad, tarkim, tikrai sugebu turavot, nu
46 tarkim, niekad negirdėjau žodžių, bet tarkim jau per tą dainavimą aš tiesiog esu atkalęs tuos
47 pagrindinius motyvus ir aš galiu plus minus taip nuspėti – okei, tai čia šaka buvo šita, tai kita
48 šaka bus taip; arba kitas ten tas posmelis kažką turės susijusio su tuo, tai galiu jau pradėti tą. Iš
49 dainavimo pusės tai galėčiau sakyti, kad čia per klausymą mane giria tikrai, ir kaip ir per tą gražų

50 balsą, visa kita. O iš šokių pusės, tai va – sakyčiau, kad visiškai save perdirbau iš vienos šokio
51 kultūros į kitą. Ir kad tiesiog irgi sugebu
52 ne tik kad, pavyzdžiui, pašokt tai, ką reikia, bet ir jau įdėt ir ten kažkokį tokį – ar ten
53 demonstratyviai, pasižadimo kokio nors, ar galų gale tiesiog mėgautis šokiu – man nėra,
54 pavyzdžiui, visų pirma, tai nebėra jau uždavinys, kaip gal buvo pačioj pradžioj, kad ten, oi
55 velnias, aš nežinau šito šokio, kaip čia jį reikia šokt. Nu reikia visas dalis sušokt, visa kita. Bet
56 dabar jau yra tiesiog – aš šoku, aš moku mėgautis ir kiti pastebi tą dalyką, kad aš moku mėgautis,
57 ir kiti tada pasako, kad tipo „žinok, man su tavim labai faina šokt, ar nori daugiau pašokt?“

58 <...>

59 *T: <...> gebėjimų įvertinimas ateina per tai, ane, kad Tu gali pamokyt ir kitiem perduot. <...>*

60 I6: Jo, čia yra labai stiprus indikatorius – tai tiesiog į tave konkrečiai parodo ir sako „stok prie jo,
61 jis moka. Ir klausyk jo.“ Tai tipo, pavyzdžiui, ateina, nu tipo ten vadovė prie kokio nors to
62 naujoko ir tiesiog žiūri, kaip jis dainuoja. Ir aš matau, ji ateina – aš irgi biški galvą link to
63 naujoko pasuku tiesiog, kad nu taip biški balsas link jo labiau eitų tiesiog. Tai va.

64 *T: <...> kaip Tu pats vertini –*

65 *kokios Tavo ar savybės, ar gebėjimai <...>, manai, kad yra*

66 *nu va tokios labiausiai prisidedančios prie ansamblio <...> sėkmės ar ten kokybės <...>*

67 *Kaip Tu manai, kuo svarbus Tavo buvimas ansambly?*

68 I6: Sakyčiau, kad aš matau savęs svarbą ansambliui, kaip žmogus, kuris tiesiog, nu,
69 yra toks pasakymas „yes man“. Nu tipo aš labai retai pasakysiu kam nors „ne“, ir tipo jei man yra
70 užduotas darbas, nu aš turiu tokį labai didelį, stiprų atsakomybės jausmą, kad nu aš noriu, kad tas
71 darbas būtų įgyvendintas. Nesvarbu, kaip – gal aš ten vėluosiu, bet tikrai jis bus įgyvendintas –
72 tai tiesiog gal labiausiai stipriai prisidedu prie to, kad aš esu patikimas žmogus, ir, tarkim, jei
73 reikia kažką ten padaryt, ir žinom, kad aš turiu kompetencijas tam padaryt, tai tiesiog, nu,
74 vadovės akyse gal esu tiesiog jau tas žmogus, kuriuo galima pasikliaut. <...>

75 jei jau negalėsiu, tai aš ten informuosiu arba jei matau, jei nujaučiu problemų kad bus, tarkim, su
76 laiku, tai aš jau, tarkim, paimu, informuoju kuo anksčiau, ir netgi dar išlikęs yra tas prioritetų
77 susidėliojimas. Tarkim, nu aš va dabar paėmiau, kam čia – užsirašiau vienai vakaronei gruodžio
78 septintą dieną ir, matau, velnias, man darbas irgi ten kažkaip užsitęsęs bus. Tai aš dabar,
79 pavyzdžiui, man čia netgi yra geras pospyris,

80 nu, tarkim, vien dėl šitos datos, kadangi aš jau buvau užsirašęs ((ansamblio)) veiklai, tai aš
81 viskas – prioritetas man yra aukščiau, nes aš tam jau buvau pasirašęs tiesiog. Aš ne imsiu, tiesiog
82 nenumesių to, kad oi, darbas paėmė, negaliu. <...>
83 <...>
84 I6: aš jaučiu, kad tiesiog pastebi tą dalyką, <...> nu nėra taip, kad vadovė tiesiog prieis prie tavęs
85 per repeticijas, sakys: „Žinai, tu esi patikimas asmuo, aš tavim pasitikiu, tu nesi pavedęs mano
86 pasitikėjimo.“ ((šypsosi)) Bet va, pavyzdžiui, kad išgirst per tokius ten įvertinimus ar kitur, arba,
87 pavyzdžiui, per kitokius veiksmus – nu aišku, visada širdį paglosto. Aš gal netgi prisimenu tokį
88 dalyką – buvo ten tos
89 kelionės ten <...>. Ir aš tiesiog ten nežinojau, ar aš važiuosiu ten, ar nevažiuosiu, ten klaustuką
90 pasidėjau ar nulį. ((ansamblio narių dalyvavimo renginiuose lentelėje)) Ir vadovė ten sudarinėja
91 sąrašus ir paskiau aš kažkada su ja lipu link ((salės)) ir jinai sako: „((kreipinys, informanto
92 vardas)), o kodėl tu nuvažiuoji,“ – sako, „tu aktyvus žmogus labai esi“, – ir visa kita. Ir tipo aš
93 žinojau, kad aš tiesiog negaliu važiuot, bet tiesiog tas dalykas, kad velnias, aš pastebėtas likau
94 čia. <...> Tiesiog pastangos nenuėjo šuniui ant uodegos, nes tikrai aš negaliu pasakyt va tokio
95 dalyko, kad čia tipo viskas autopilotu vyksta ir, žinai, tiesiog – ai, tai čia nieko tokio, aš čia,
96 žinokit, šiaip tiesiog gyvenu taip. Ne, nu reikia ir pasistengt dėl to.
97 Tikrai reikia, pavyzdžiui, ieškot kompromisų, kaip va čia minėjau tą kompromisą – tikrai. <...>
98 *T: Aha. Jo labai gerai dabar užkabinai irgi nu va tą motyvaciją ane, kažkaip vat kažkaip*
99 *prasmingai, aktyviai būti kolektyve, ar ne, vat? Vienas dalykas yra kelionės, ane?*
100 *O ar Tu jauti, kad dar kažkokių yra vat motyvacijų, dėl ko reikia nu ne tik kad būti ansamblyje,*
101 *ane, bet ir va taip ekstra varyti ((juokiasi)), ir pasitikėjimą vadovės turėti, ir visokių iniciatyvų*
102 *imtis?*
103 *Kažkokių dar,*
104 *dėl ko vat norisi stengtis?*
105 I6: Nu tai, sakyčiau, nu tikrai tos kelionės yra labai toks materialus tipo pavyzdys to vat, kaip ir
106 minėjau, kad net tiek svarbi ta kelionė buvo, kiek tiesiog, kad nu pasako va tokį dalyką, kad
107 tiesiog... <...> jei esi aktyvesnis ir ekstra, tai kaip darbe, taip tipo ir čia – jei esi efektyvesnis, tai,
108 pasirodo per atsakomybės, pavyzdžiui, per kokį koncertą – tu, pavyzdžiui, mėgsti daugiau
109 pašnekėt arba tiesiog žino, kad tu tikrai būsi tam koncerte ir tu tikrai gali apsiimt tuo darbu, kokį
110 tau duos. Na tai va, žiūrėk, ir tave paprašo ten pravest apie advento patiekalus kalbą, ir dar

111 angliškai. Nu tai, aišku, kad čia tiesiog prisideda tos papildomos atsakomybės, irgi va čia toks
112 daiktas, bet na, sakau, čia iš teigiamos pusės tiesiog, kad tau paveda kažkokią atsakomybę
113 tiesiog. <...>
114 tiesiog nu kad ir išgirst tokį gražesnę žodį va tokį. Specialiai man skirtą, arba kad ir tiesiog aš esu
115 įvilktas į tokių aktyvių narių sąvoką. Man netgi va ir to gali užtekt.
116 Svarbiausias va yra tas, sakiau, pastebėjimas.
117 Ir įvertinimas.
118 *T: <...> Kaip Tu jauti, kaip Tau yra skiriamos užduotys? Ar jos yra kažkokios kitokios nuo kitų,*
119 *((juokiasi)), nežinau, likusios masės ((juokiasi)), ar iš kitų žmonių kažkokios išskirtinės?*
120 *I6: A vat dabar, man atroda, aš nežinau, a pasakysiu tau, a nepasakysiu, ką tu norėtum išgirst, bet*
121 *aš jaučiu, kad man skirta užduotis atitinka mano talentus ((šypsosi)).*
122 <...> Vadovė mato, kad aš, tarkim, šiuo atveju turiu talentą kalbėt anglų kalba, ir taip pat, kad esu
123 iškalbinga persona. Ir, nu, aišku, prasideda tas dalykas, kad esu atsakingas, ir tiesiog žino, kad aš
124 paimsiu, pavyzdžiui, va šį savaitgalį paimsiu, prisėsiu, iš turimos medžiagos susisistemuosiu, ką
125 aš noriu angliškai pasakyti, iki septintos dienos gruodžio aš išmoksiu tą dalyką ir aš tada
126 pakalbėsiu. Dėl to ji gali, tarkim, man skirtą užduotį. Tai aš sakyčiau, va tiesiog ji mato, koks aš
127 esu žmogus. Nors gali ten atrodyt,
128 kad ji ten turi tą repeticiją išmokyti kažkokios dainos ar paruošti kažkokiam koncertui, bet ne – nu
129 taip, bet ji tuo pačiu tiesiog nuolatos renka žmonių duomenis, na tiesiog nu ir, pavyzdžiui, per
130 perklaušą tiesiog irgi būna pasakyta, kad ten padainuokit kažką, kad mes galėtume jūsų
131 duomenis realiai surinkt. Tai tie duomenys, pavyzdžiui, ten nu balso tembras, diapazonas, visa
132 kita, ir, pavyzdžiui, vadovė irgi vis tiek...
133 Nu nėra tas dalykas, kad aš, pavyzdžiui, koks atėjau pirmais metais, kad aš su tokiais pačiais
134 įgūdžiais ir išlikau, ir tiesiog vadovė mato gal, kad kokie mano įgūdžiai, mano talentai
135 atsiskleidžia su laiku, gal kokiems reikėjo ten truputėlį to pastūmėjimo, ar ten dėmesio, gal va,
136 pavyzdžiui, pasakyti, gal noriu tu va tą padaryti, gal tu nori, tarkim, ateiti prieš repeticijas ir
137 pasidainuoti (iš ko ir kyla paskiau tas dalykas, kad aš įrašuose, po velnių, solinį kūrinį turiu!)
138 ((juokiasi)) Tai
139 va, sakyčiau, kad, manau, tiesiog pastebi va tokius dalykus, renka tuos duomenis visą laiką – nu
140 tiesiog puikus žmogus – ir paskui pagal tai ir išskirsto, tarkim, užduotis, nes mato, tiesiog puikiai
141 žino, ką tu gali.

142 T: <...> *Kaip Tu išvis vertini, kaip ansambly vyksta mokymasis ar mokymas <...>?*

143 I6: Taip man šiaip iš tikrųjų labiausiai patinka ta forma, kuri daugiausia ir būna va čia taikoma,
144 tai kaip tiesiog eina iš žmogaus į žmogų, kas nu tiesiog yra folklorui žiauriai natūralu, kad mes
145 turim tiesiog tuos ansamblicius, kurie ten jau lanko tikrai daugiau metų <...> lanko <...>. Ir
146 tiesiog, kad persiduoda, pavyzdžiui, tie įgūdžiai ir, tarkim, nu va tas mokymasis, ir, tarkim, kaip
147 aš minėjau, kad aš irgi jaučiu, kad jau galiu ką nors mokyti kažko.

148 Tai va, tarkim, man va tas mokymosi metodas labai yra priimtinas.

149 Nu ir, tarkim, va čia iš dainavimo pusės ypač va tai pasireiškia ir iš šokių, tarkim. Bet nu va,
150 tarkim, gal pastaruoju metu kas nepatinka, kad ((nusivylusiai atsidūsėja))
151 nu, tarkim, gerai – muzikantu jei tu nori būt, tai tikrai yra ten, pavyzdžiui, galimybė, tu gali ten
152 susitarti ir, tarkim, su koku nors įgudusiu muzikantu, kad tave ten pasiimtų mentoriaut. Tikrai
153 yra draugų, kurie čia va dabar pradėjo tiesiog groti su dumpliniais instrumentais ir su būgneliu,
154 su basedlom, su viskuom, nu tai tiesiog yra noro – ir gausi. Bet, pavyzdžiui, dar ką va truputėlį
155 pastebėjau, kas man šiek tiek nepatinka, kad
156 biški nebėra šokių mokymo struktūros,
157 nes nu tiesiog, natūralu, mes nebeturim labai daug laiko, ir aš prisimenu, pavyzdžiui, pirmais
158 metais, kai aš atėjau, tipo ten buvo specialiai repeticijų kiek skirta, tiesiog kad ten tuos šokių
159 pagrindus paimt. <...> nebelieka tiesiog laiko va tam šokiui pasimokint, va taip struktūriškai
160 tiesiog panagrinėt, pavyzdžiui, kaip šitas žingsnis darosi, nes nu ir tam pačiam, pavyzdžiui,
161 senesniam ((ansambliciu)) dalis tiesiog per tuos metus nu kaip tas vairuotojas – tipo iš pat
162 pradžių visko ten, laikosi KET taisyklių, o paskui jau ten susiranda sau visokiausių išlygų, kaip
163 jam ten labiausiai patinka, ir su šoku lygiai pats gaunasi – o tai gal man patogiau taip koją tą
164 padėt, aš nenoriu ten tos kojos mest, aš nenoriu grakščiai, tarkim, per „Mėmelio keturkinkį“
165 išmest tos kojos, aš noriu ją ten išmest, kaip per kokią „Grečėnikę“ nu ten, po velnių, į priekį.

166 Ir va gal tiesiog trūksta truputėlį to, nežinau, master klaso tiesiog aspekto. Labiau gaunasi toks
167 dalykas jau tada, kad turim programai šokį, žinom šitą šokį <...> Žinom, gerai, tai tada pašokam.
168 Jei nežinom – gerai, greitai parodom, kaip reikia šitą šokt šokį, nu ir tipo yra gal ten keli notes'ai,
169 kad, pavyzdžiui, nu gal šitaip geriau buvo pajudėt, bet...

170 Nu aš va to dalyko pasigendu.

171 Bet, tarkim, iš dainavimo ir iš muzikavimo prasmės, tai, sakyčiau, čia yra pilnapusiškai
172 padengta, yra tikrai visas aparatas. <...> vadovė, tarkim, apsiima ir individualius solistus. Kur
173 realiai tave pasikviečia kažkokiam laikui ir tiesiog grynai
174 tau duoda dainą ir tu ant tos dainos dirbi. Tai tiesiog ne tiek, kad dirbi, kad padainuoji, bet,
175 pavyzdžiui, paimt tarmę. Tada išjaust dainą, įsivaizduot, apie ką tu dainuoji – nu tiesiog čia yra
176 puikus tobulėjimo būdas, tarkim. Jei neužtenka, pavyzdžiui (nu aišku, kad neužtenka ten,
177 pavyzdžiui, kartu su kitais), sakyčiau, dainuot tam vienam, kai tu turi atstovėt pats save – čia yra
178 nu tipo
179 Olimpo viršūnė, bet ir labai daug išmoksti, ypač, pavyzdžiui, apie savo balsą, apie save, kas tau
180 patogiu, kas tau nepatogu.
181 <...>
182 *T: <...> dėl tų solo repeticijų, ar ne, kur po vieną būna prieš repeticiją – tai ar gerai supratau,*
183 *kad vadovė Tave pakvietė ateiti pasidainuoti, ar Tu pats sugalvojai?*
184 I6: O va čia vat yra tas dalykas, kad aš pats gal nebūčiau labai norėjęs, bet nu tiesiog kai buvo ten
185 tas klausinėjimas – tai, kas norėsit solistais būt ten, solinius gabalus. Tai ten kalba, kalba visi, ir
186 kažkas paminėjo – tai va ((informanto vardas)) irgi gali, irgi gerą balsą turi. Ir vadovė tada
187 atsisuka: „Tai ((kreipinys, informanto vardas)), irgi?“ Ir aš, nu velnias, nu gerai, noriu.
188 ((nervingas juokas))
189 Tipo gal aš pats nebūčiau išdrįšęs, nes, sakyčiau, turiu aš to drovumo tiesiog arba to biški
190 baikštumo, bet nu, sakyčiau, su tokiu mini pastūmėjimu, bet iš karto, kai taip pastūmėjo, aš iš
191 karto žinojau, kad gerai – tikrai eisiu. Tai va,
192 gal tiesiog reikėjo tokios, sakyčiau, žiezirbos
193 mažos.
194 *T: Aha, bet čia tą padarė bendruomenė pati, ansamblio nariai, ane?*
195 I6: Jo, bendruomenė, <...> sakyčiau, gal čia buvo toks pastūmėjimas jau labiau iš bendruomenės
196 pusės, bet nu vadovė tuo pastūmėjimu irgi pasinaudoja tiesiog realiai. Kaip čia angliškai sako,
197 call out‘ina, tai tiesiog irgi išlenda į dienos šviesą, o velnias, tai gražiai dainuoj – ko tu į
198 solistavimą nenori eit? ((šypsosi)) Nu tai va noriu iš tikrųjų,
199 nu ir va, ir nuėjau, ir padainavau, ir patiko. <...>

13 priedas. Interviu su informantu I7 išsklotinė

Informantas: I7

Interviu data ir laikas: 2022-12-05, 13.00 val.

Interviu pobūdis: Gyvas pokalbis Vilniaus kavinėje

Interviu trukmė: 35 min 24 s

Visos transkripcijos apimtis: 15 p.

- 1 <...>
- 2 *T: <...> koks Tau pačiai jausmas yra kai pasako, kad čia viskas gerai, kažkaip gerai pasirodėm?*
- 3 I7: <...> aš gal džiaugiuos tokiu tuo
- 4 bendru pasisekimu, bet ne visada jauties, kad pakankamai prie to prisidėjęs, kad tau asmeniškai tas yra
- 5 pasakymas gerai. Ir toksai – gerai, tai mes suveikėm gerai kaip komanda, bet, galbūt, nepriimi to taip
- 6 labai labai asmeniškai, kad čia yra tau tas pagyrimas. Jis yra toks –
- 7 tai, ką mes darėm kartu. Neiškiriant kažkaip.
- 8 *T: Aha. O esi kada nors gavus nu tokių asmeninių pripažinimų, pagyrimų?*
- 9 I7: Yra buvę,
- 10 gal nėra labai dažnai, gal dėl to, kad labai kažko individualiai nedarau
- 11 dažniausiai.
- 12 Tai tikrai iš po „Balticos“ kai buvom, reikėjo vesti renginius, tai sakė gerai, pa-, aš kalbėjau latviškai.
- 13 Vadovė nesuprato, ką aš sakiau, bet sakė, kad gerai pakalbėjai ((juokiasi)) –
- 14 šitą labai puikiai pamenu, nes buvo juokinga. Sakė: „Gerai atrodė.“
- 15 <...>
- 16 Po renginio Prezidentūroje vadovė net atskirą laišką su pagyrimu parašė. Toks poelgis tikrai maloniai
- 17 nuteikė ir patvirtino, kad pastangos nenuėjo veltui. Plius reikia mokytis ir pačiai pastebėti teigiamas
- 18 vadovės reakcijas. Kartais užtenka ir parodyto „liukso“ po išėjimo į sceną.
- 19 <...>
- 20 Galvoju, kodėl dabar taip iš karto bandau mąstyti – ką tu tokio darai, kad

21 įeina į tą trečdalį ar į tą pusę asmenybių.

22 *T: Aha. O kokių Tau kyla minčių, kas tai galėtų būt?*

23 I7: Gal prisideda tas, kad tarkim

24 gali ne tik, sakykim... Nu vis tiek – aš nežinau. Kad, galbūt, gali ne tiktai pašokti, bet tai, tarkim, ir

25 kažkokį renginį paversti. Nu tai kažkas,

26 gal tas spektras yra šiek tiek platesnis, bet aš nesijaučiu, kad mano spektras yra toks, labai labai platus –

27 jau galėčiau daryt bet ką. Jau galėtų mesti bet kur ir ten atstovėsiu.

28 Bet gal truputį truputį daugiau negu, sakykim, įprastinis ((nedrąsiai)) mirtingasis. ((juokiasi))

29 *T: <...> Kuom ypatingos yra tos užduotys? Ar tai yra tik vat renginių vedimas, ar galbūt dar kažkas*

30 *gali būti?*

31 I7: Dabar, kai pradėjau truputį ilgiau,

32 sakykim, mokytiis pagroti, tai atsiranda tokių galimybių, kur tu gali įsiterpti, tarkim,

33 ne dažnai, yra kapelijos sudėtis jinai aiški daugiau mažiau. Bet kartais būna, kad tu gali įsiterpti tiesiog,

34 kažkokį renginį ten, nežinau, tuo pačiu būgneliu pagroti. Nėra kažko, sakykim, tada vadovė jau jinai

35 žino, jau jinai pastebi, sako: „Tai gal tu galėsi kažką daryt?“

36 Aš netgi vieną kartą ėjau pati prašyti, nes aš jau dabar moku ir čia gal galėčiau prisijungti, ir tada

37 vadovė tiesiog labai mielai sutinka.

38 <...> nu va dabar ten basedla pradėjau truputėlį kažką krapštinėtis, ten va tas būgnelis, tai vat būdavo

39 bandonija (bandonija – dar ne). Bet šiaip iš tikrųjų dėl tų naujų instrumentų tai atrodo, kad

40 tu dar nesi labai geras specialistas ir tu nelabai sugebi daug kažką, bet duoda progų tokių pasibandyti ir

41 tiesiog, kad dar ir nedidelį tą gebėjimą, bet duoda progą jam tiesiog po truputį skleistis.

42 *T: Aha. O kaip tos progos ateina? Nes, nu, sakei, ane, kad ir kažkaip pasiūlo, bet ir Tu pati pasiprašai*

43 *– galvoju, kokie dar gal keliai gal kiti yra?*

44 I7: Nu čia dar

45 ir iš kitų narių, sakykim, tos ateina progos, tai, pavyzdžiui,

46 Greta ((pakeistas ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)) <...> sako, tu žiūrėk, einam, ten. Arba

47 pasako netgi vadovei <...>. Tai aš noriu ten kažkuo kitu pagroti, tai tu imk šitą pagrok. Tai atsiranda

48 dar tos galimybės, kai ir patys nariai taip padaro tokį tarpelį, į kurį tu gali, ir pabandyti kažką daryti.

49 Arba šiaip vadovė parašo – atsiunčia renginio programą ir tada tiesiog vardas. ((juokiasi))

50 Ir tada – supratau. Reikia.

51 <...>

52 *T: <...> tai Tu labai daug instrumentų mokais grot*
53 *ir, kaip suprantu, Tu ansambly pradėjai mokytis grot?*

54 I7: Taip.

55 *T: O gal yra dar kažkokių veiklų ar, nežinau, kitų instrumentų, pavyzdžiui – kažkokių naujų vat įgūdžių,*
56 *kurių įgijai vat būtent atėjus į ansamblį ir mokydamasi jau?*

57 I7: Šokius pagrinde aš buvau šokusi šiek tiek, bet,
58 sakykim, ne tai.

59 Nežinau, ten polka tai tikrai, nu aš nemokėjau polkos šokti taip, kaip šoka ((lankomo ansamblio
60 pavadinimas)).

61 Ir šiaip labai jaučias patobulėjimas šokių srity tikrai.

62 O šiaip...

63 instrumentai tai šitie, jo – visada būgnelis.

64 Nežinau, ten akordeonu tai aš, ar armonika, esu anksčiau grojus, tai dėl lengviau ir bandonija (šiek tiek
65 lengviau – nereiškia, kad lengva).

66 O dėl dainavimo, tai aš kažkiek esu dainavusi, bet aš nesu baigus muzikos mokyklos apskritai taip,
67 šiaip daug kas ateina, dabar tai ir yra iš ((lankomo ansamblio pavadinimas)) – daug kas ateina.

68 Esu ten lankiusi kažkokį chorą
69 ir ansamblį ten tokį mažą pas save kaime. Bet ne folkloro.

70 Tai irgi, jaučiu, kad ir esu labai patobulėjusi, bet negalėčiau pasakyti, kad aš esu dainininkė.

71 Ta prasme, tai dar gal nesu įgijusi tiek gabumą, kad ten, tarkim, galėčiau vesti ar ten galėčiau sutartinėję
72 labai gerai atsilaikyti,

73 bet vat iš esmės, kad esu labai patobulėjusi ir dėl ((lankomo ansamblio pavadinimas)) – tai faktas.

74 *T: <...> Kaip Tu pati jauti, kokie Tavo ar gebėjimai, ar savybės, ar, nežinau, čia kas gali būt, tiesiog,*
75 *nu, Tu jauti, kad Tavo buvimas ((lankomo ansamblio pavadinimas)) yra toks, nežinau, prasmingiausias*
76 *kažkoks, nežinau produktyviausias (nežinau, čia gal tas žodis toksai ne tas)?*

77 I7: Nežinau, man viskas, kas dabar atėjo į galvą, tai nežinau, kiek tai prisideda tikrai prie to
78 produktyvumo, jeigu mes kalbam apie tai, ką tau reikia padaryti. Bet gal, kas man ateina į galvą, yra
79 toksai
80 apskritai, kad tu esi, ir kad tu ką pažadi, tą padarai, ir kad tu dažnai būni.

81 Apie gal atsakingumą, taip kad nu jeigu tu jau pasakei, kad būsi ir padarysi, tu išties padarai – nėra taip,
82 kad pradingsti, vėl grįžti ir tokio nestabilumo. <...>

83 *T: <...> O <...> kodėl reikia būti atsakingam apskritai, nu pavyzdžiui, kaip Tau matosi? <...>*
84 *I7: Tai gal yra toksai vadovės autoritetas?*
85 *Ir tada tu nenori kažkaip ir prieš tą vadovę blog- kažkaip, nu ne negražiai pasielgt, bet tiesiog*
86 *jauti taip, kad tu nenori nusimuilinti ir nori atsakingai pasielgti, nes yra kažkoks vadovės autoritetas iš*
87 *vienos pusės, savo reputacijos nenori sugadinti – iš tokios pusės.*
88 *Yra ir tai, kad jeigu tu pažadėjai, tai tu ir esi kažkaip atsakingas ir*
89 *prieš savo tuos bičiulius, kurie kartu kažką daro. Tai tu irgi negali pavest ir iš tos pusės. Ir tada yra,*
90 *man atrodo, ir kažkokios asmeninės savybės, kurios irgi neleidžia tiesiog bet ko daryti ir bet kaip.*
91 *<...>*
92 *T: Galvoju, nu va, nepaminėjai dar, kad ir komunikacija pradėjai rūpintis dabar ((šypsosi))*
93 *ir socialiniuose tinkluose. Galvoju, kaip tau šitas naujas amplua yra? Ir viso to pasitikėjimo, ir visa ko,*
94 *ir naujo vaidmens, naujos atsakomybės – kaip Tu tame jautiesi?*
95 *I7: Man iš pradžių tai buvo labai baisu,*
96 *aš bijojau imtis, nes galvojau, ar man pavyks,*
97 *nes buvo labai geras pavyzdys prieš tai, ir tiesiog atrodo, ar pavyks padaryti taip pat panašiai <...>Tai*
98 *buvo baisu, aš net nelabai norėjau imtis, bet labai*
99 *sulaukiau didelio paskatinimo iš šalia esančių,*
100 *kad, nu tikrai galėtum ir bandyk. Jaučiau tokį visuomenės spaudimą ((šypsosi)), bet*
101 *man lengva pasiduot, jeigu aš pati bent kiek noriu, nes neįkalbinsi, jeigu aš nenoriu, bet jeigu aš noriu,*
102 *tai mane visai lengva įkalbinti.*
103 *Ir dabar tai man labai patinka. Aš netgi džiaugčiausi, jeigu turėčiau daugiau laiko pamąstyti ir*
104 *pasiplanuoti kažką, negu kad dabar turiu.*
105 *Ir šiaip tikrai smagu. Nežinau, kažkaip irgi tokia*
106 *raiškos galimybė, kurios šiaip neturėjau ir, pasirodo, man visai trūko gyvenime. Tikrai patinka.*
107 *T: Ir kažkaip yra, ane, <...> kad labai kartais toks esminis net atrodo (ar galima taip pavadint, kad čia*
108 *esminis tas yra?) bendruomenės postūmis kažkoks.*
109 *I7: Taip, taip.*
110 *<...>*
111 *T: Kaip Tu įsivaizduotum, jeigu nėra va to bendruomenės kažkokio pastūmėjimo, ar ne, ar vadovė*
112 *pamatytų vat ((nesigirdi)) ir perliukus, gebėjimus kažkokius?*
113 *I7: <...> Atrodo tikrai, kad vadovė daug ką pastebi ir daug ką mato.*

114 Bet gal kažkiek galima ir tada atsiremti, kai matai, kad ir kiti tai pastebi.
115 Ir, aišku, lengviau pačiam žmogui, kai jisai gauna iš dviejų pusių šitą pritarimą.
116 *T: Kaip Tu vertinti, kaip yra paskirstomos tos užduotys tarp žmonių <...>?*
117 *I7: Šiaip atrodo, kad gana nemažą krūvį neša senbuviai,*
118 *jeigu mes, tarkim, kalbėtumėm apie koncertus,*
119 *tai vis tiek yra tokių pagrindinių vedėjų (dainų vedėjas, ta prasme) <...>*
120 *Gal matosi, kad ant jų krenta didelis krūvis, bet kas dabar, bent jau kiek aš paskutiniu metu pastebiu,*
121 *kad vis bandoma taip įterpti ir tokių naujesnių*
122 *žmonių ir kažkaip padaryti platesnį ratą žmonių, ir žmonių, kurie galėtų perimti tą krūvį.*
123 *<...>*
124 *T: Galvoju, kaip Tu bendrai šiaip vertini, kaip ansambly vyksta mokymas?*
125 *Kokia reikšmė jam teikiama, kaip jis vyksta vat, kaip Tu vertini, kaip Tu matai?*
126 *I7: Nu apie mokymąsi ir apie mokymą*
127 *tai man labai žavu, kad daug ką perimi iš senbuvių. Tas toksai dalinimasis yra ta gera patirtim tarp*
128 *((ansamblio narių)).*
129 *Ir tikrai gali eiti, ir tau maloniai padeda,*
130 *ir pamoko.*
131 *Galvoju, kiek yra to tokio skatinimo, kad būtinai išmokyt ir išmokti – jo gal nėra, kad jūs dabar eikit,*
132 *mokykitės, kažką darykit – nežinau, kiek jo yra. Bet nežinau, ar jo reikia, nes, galbūt, jeigu varai, tai*
133 *dažniausiai irgi būna nelabai kažkam malonu ir įdomu.*
134 *Tai, kai kyla iš savęs tas noras, tu labai lengvai susirasi, kas tau gali padėt ar kad tave gali išmokyti, ir*
135 *tada jau, kai tu pradedi mokytis, tau tada dar ir kuria galimybės kad tu galėtum į tai vėliau pažiūrėti.*
136 *Kad nepamestum to, sakykim, užkabina, kad nepamestum.*
137 *T: <...> ar būna progų ir Tau pabūti mokytoja?*
138 *I7: <...> Labai menkais ir nereikšmingais atvejais, galbūt, sakykim, ten kažkas pamato, kad, nežinau,*
139 *vat buvo irgi, kad grojau basedla – aš irgi dar pati nemoku, bet susidomėjau, ir sako, nu tiesiog:*
140 *„Kaip“? Ir tu ten parodai, ir ten niekas nieko labai neišmoksi, bet tiesiog parodai, kad aš jau va šitą*
141 *žinau.*
142 *Tai tokių labai mažai, sakykim, būna, bet kad kažką labai rimtai mokytum – tai ne.*
143 *<...>*

144 *T: <...> Kas motyvuoja Tave siekti kažkokių gal gerų rezultatų ar vat (nu čia ne tas „gerų rezultatų“*
145 *čia, turbūt, būtų iš mūsų pokalbio,*
146 *labiau, turbūt,*
147 *mokytis, ane, augintis kažkokius įgūdžius ir juos kažkaip vat įveikinti ansamblio veikloj)? Ką Tau*
148 *duoda va tas procesas?*

149 I7: Man pačiai tiesiog labai svarbu mokytis ir kažką naujo išbandyti – tai yra labai, visų pirma, iš tokio
150 vidinio noro. Bet ir labai norisi, kai kažką išmoksti, prie kažko prisijungt, nes vienam nėra taip įdomu,
151 tarkim, groti.

152 Ir labai vat noris, kad kažką pramoktum ir galėtum, tarkim, prie kapelijos prisijungti, ir jau kartu tai net
153 nėra...

154 Net ne esmė nueiti pasirodyti, bet gal labiau esmė kartu pamuzikuoti, kai tu gali, nes man taip gražu ir
155 mane taip žavi, taip ir smagu klausytis. Ir aš pati labai noriu tame dalyvauti.

156 <...>

157 Tai yra smagu, nes tau faina, nes tu pats norėjai to ir tau smagu, kai tau išeina. Ypatingai labai geras
158 jausmas yra, kai tau neina ir tu nesupranti, ir tu darai darai darai darai, ir galiausiai kažkas pavyksta, tai
159 dėl to yra labai smagu ir tu ten, nu, pasigroji sau, nu bet vis tiek norisi kažkaip to gyvo tokio grojimo ir
160 su kažkuo grojimo.

161 <...>

162 *T: <...> O Tau eina normaliai suderint studijas su ((lankomo ansamblio pavadinimas))?* <...>

163 I7: Kol kas sekasi, bet tai reiškia, kad gana nemaža laisvo laiko sąskaita,
164 nes iš esmės tarsi laikas, skiriamas ((lankomo ansamblio pavadinimas)), yra laisvalaikis, bet tuo pačiu
165 jįsai neša tokį, nu,
166 atsakomybę neša. Kad tai yra tavo laisvalaikis, bet tu intensyviai veiki kažką. Tai va, tai eina suderinti,
167 bet jeigu lieka nedaug tokio laisvo laiko, kurį suprastum, kaip tiesiog laisvą laiką, kai tu nieko neveiki.

168 *T: Toks biškį vis tiek*
169 *darbas?*

170 I7: Iš esmės. Nu labai malonus, bet, nu, darbas.

171 <...>

172 Gal vieni yra kurie, tarkim,

173 labai svarbūs pasirodymų, ir jų tikrai labai reikia pasirodymui, ir jų atsakomybė, sakykim, didžioji, per
174 pasirodymus. Bet gal kažkas nėra tiek svarbus, nežinau, tai meninei daliai, bet, tarkim, labai gerai
175 kuruoja žygeivių klubą ar kažką panašaus.
176 Tai, sakykim, gal tiesiog randam savo sritis tokias, kurioj mes esam labai svarbūs, bet nebūtinai visur
177 visi vienodai svarbūs. Sakykim taip. <...>

14 priedas. Interviu su informantu I8 išsklotinė

Informantas: I8

Interviu data ir laikas: 2022-12-05, 16.00 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 36 min 48 s

Visos transkripcijos apimtis: 11 p.

1 <...>

2 *T: Kiek laiko jau yra ta Tavo narystė vat nu, kaip sakei, ta tokia pilna koja?*

3 I8: Aš atėjau dešimtoje klasėje, jeigu nieko nepainioju, dešimtoje ar vienuoliktoje klasėje <...> Bet
4 paskui buvo toksai gana ilgas kelionių etapas <...> kas, na, nedarė tos narystės tokios savitai
5 pilnavertiška.

6 Taip pat, na taip nežinau, čia reikėtų gal plačiai pasakoti,
7 bet aš šiokią tokią ir protesto fazę turėjau dėl to, kad, na, tai ((lankomo ansamblio pavadinimas)) prieš
8 tai priklausė ((įstaigai)), ir drauge su mano mama jame darbavosi kitas vadovas, kurio, na, metodikos ir
9 bendras požiūris, tikriausiai, į darbą man buvo šiek tiek svetimas ir nebuvo su juo kažkaip radikaliai
10 sunku dirbti, bet man tiesiog iš esmės visa sistema atrodė labai neteisinga ir aš tiesiog... <...> Tai iš
11 tikrųjų buvo toks laikas, gal toks rimtas pusmetis, kai aš gyvendama ((gyvenvietėje)) vis dėlto
12 kažkaip tai nevaikščiojau į repeticijas. <...> bet sugrįžus gyvent į ((gyvenvietę)) prieš kokius, tikriausiai
13 keturis metus, gal jau dabar puspenktų, esu pastovi ansamblio narė.

14 <...>

15 *T: <...> turiu omeny tas vat savybes, gebėjimus, kurie Tau padeda <...> geriausiai realizuotis tam
16 kolektyve, arba <...> labiausiai prisideda prie, nu taip pavadinkim, tokios sėkmės viso ansamblio, ar
17 prasmės, ar tikslų, kurių siekiate?*

18 <...> kaip manai, kokios būtų va tos savybės ar gebėjimai <...>?

19 I8: <...> mes stengiamės <...> auginti vieni kitų, na,

20 žinias apie etnografiją ir gebėjimus puoselėti etnografinę kultūrą.
21 Atlikimo kultūrą taip pat, ar ne, tam tikrų tradicinių praktikų. Bet,
22 be abejonės, mūsų ansamblyje, nemanau, kad tai, galbūt, yra savaime visiems ansambliams būdingas
23 aspektas, bet tikrai yra taip pat testuojamos tavo savybės, na, lyderystės savybės ir taip pat konfliktų
24 sprendimo savybės. Nes,
25 na, vėlgi, mūsų ansamblio kontekstas toksai, galbūt, šiek tiek savitas. Po to, kai mes tapome
26 savarankišku ((gyvenvietės)) folkloro ansambliu, iš tikrųjų mes tada startavome su labai labai nedaug.
27 Nes atsiskyrėm nuo universiteto, čia buvo toksai laikas, kai universitetas, na, mus nustojo remti, mes,
28 na, turėjome iš tikrųjų visą pagrindą savo veiklai susikurti iš esmės nuo nulio – mes neturėjome nei
29 salės, nei drabužių, nei finansų, kur tau kažkokie etatai ar atlyginimai vadovams. Ir
30 šitas epizodas ansamblio gyvenime mus visus labai suartino ir iš tikrųjų visų dalyvavimas ir
31 stengimasis, kad ansamblis tęstų savo veiklą, ir tęstų savo veiklą kokybiškai, buvo toks stiprus, kad
32 mes kažkaip kažkuriuo metu net išaugom, man atrodo, na, tradicinį ansamblio formatą ir tapome, na,
33 tokia beveik šeima ir bendruomenė. Bet, be abejo, augantis asmeninis kontaktas jisai taip pat įneša ir,
34 na, tam tikrų kitokių psichologinių iššūkių – tai nebėra kažkoks būrelis, į kurį tu ateini antradieniais,
35 ketvirtadieniais arba pirmadieniais ir trečiadieniais kažkokiai veiklai įgyti, pasistiprinti, galbūt, ten
36 sutinki šiek tiek daugiau draugų ar mažiau, bet, ar ne, yra kažkokios tai apibrėžtos rolės. Tai čia šiek
37 tiek kitaip – mes iš tikrųjų daugelis į tą ansamblį esame įsijautę, kaip į kažkokias antras šeimynas.
38 Ir tokioj didelėj žmonių bendruomenėj (o ((ansamblio dalyvių)) šiuo metu tokių, na, vis tiktai aktyvių
39 žmonių, va šiais metais suskaičiavome trisdešimt, o dar su visokiais pasyvesniais, kartais
40 prisijungiančiais, tikriausiai priskaičiuotų penkiasdešimt, dar visokius alumnus pridėk – tai iš tikrųjų
41 yra didelė žmonių bendruomenė) ir na tokių kažkokių, ne kiek nesutarimų savaime, bet tiesiog, na,
42 debatavimo, koks turėtų būti tas bendras būvis, kas yra mūsų prioritetai (nes žmonės labai skirtingi ir
43 tikrai labai skirtingų dalykų nori) – tai va tuos dalykus kažkaip tai iššnekėti, išspręsti, rasti jiems
44 visiems tinkamų sprendinių, iš tikrųjų pareikalauja, na, tokio tam tikro gebėjimo iškalbėti dalykus ir
45 rasti sprendimus – tai iš esmės psichologinių gebėjimų. Taip pat, kadangi yra noro visada iš vieno
46 daugiau, negu iš kitų, kažką daugiau, kažką papildomai daryti, kažką kokybiškiau – tam jau reikia
47 mano minėtos lyderystės savybių.
48 Na ir, bet vis dėlto, kaip ir minėjau, drauge viskas dienos pabaigoj vis tiek atsiremia į tam tikrus
49 techninius gebėjimus. Na, tikrai esame susidūrę su situacijomis, kai kai kurie ansamblečiai turi labai
50 daug entuziazmo, na bet dar ne viską yra pajėgūs, galbūt, atlikti. Ir vėlgi tose situacijose vėlgi reikia

51 išlaviruot, bet ką tiesiog bandau pasakyti, kad, na, vis tiek mes dienos pabaigoje esame folkloro
52 ansamblis su tam tikra misija sustiprinti save etnokultūros lauke.

53 Tai va, tai va tie trys taškai, taip nerišliai kalbu, bet vis dėlto – gebėjimai, ar ne, etnokultūros lauke,
54 tada lyderystė ir konfliktų sprendimo įgūdžiai.

55 <...>

56 Sunku man labai įsivertinti, kaip man iš tikrųjų sekasi. Dėl lyderystės – veikiausiai, yra jos kažkoks
57 momentas, nes tenka lyderiauti ir vis ten kažkaip aš atsiduriu tarp tų ten lyderiaujančių. Galbūt,
58 nežinau, tai iš iniciatyvos kyla, nes mes turime tokią tam tikrą, gal net ir visai taip, sakyčiau, neblogai
59 dabar jau išvystytą administracinę sistemą, tokią savivaldos sistemą ansamblyje – kaip mes
60 sprendžiame klausimus, ar ne, turime metams ar kažkokiam kitam laikotarpiui išsirenkamus už tam
61 tikras sritis atsakingus žmones. Tai tekę man yra būti ir ne po vieną kartą seniūno kailyje ansamblio,
62 kas yra, na, tarsi jau toksai svarbiausias besirūpintojas.

63 Na, o su tais konfliktų sprendimo, bendruomenės kūrimo įgūdžiais, galbūt, irgi visai neblogai,
64 manyčiau, man sekasi.

65 Nes džiaugiuosi, kad atnešiau į ansamblį tam tikrų tradicijų (na tradicijų ne ta prasme, išeinančia iš
66 etnokultūros lauko, bet, na, iš tikrųjų kažką tokio, ką renkamės reguliariai taip savitai folkloriškai
67 liturgiškai daryti – ar tai būtų kažkokie amatavimai, ar kažkokių tradicinių laikotarpių pažymėjimai).

68 Tai man atrodo, tų kažkaip renginių ar susibūrimų, iš kurių tam tikri renginiai buvo pakankamai dideli
69 ir tikrai tokius didelius resursus inkorporavo, tai pavyko kažkaip kol kas bent jau sutraukti tuos
70 žmones, ir įvairiausių žmones, tai taip atrodo, kad tarsi kuriu labiau konstruktyvią, ne konfliktišką
71 erdvę ansamblyje.

72 *T: <...> Ar Tu būtum tokia labiau, nu kaip, iš nedaugelio organizuojančių va tuos pasibuvimus*
73 *kažkokius, šventes, ar jūs daugmaž kartu taip organizuojatės? Kur vat tame kontinuume nuo „tu viena“*
74 *iki „visas kolektyvas“ – kur jūs esate?*

75 I8: Taip. Jo, labai įdomus klausimas, nes

76 tikrai nėra, kad tų va štai tokių lyderių būtų (na, tiksliau iniciatorių – gal labiau taip vis tik, ne lyderių)
77 būtų tiktai keletas. Vis tiktai galiu pasidžiaugti, kad bent jau tuo metu, kai aš esu ansamblyje, iš tikrųjų
78 kažkaip veiklūs žmonės pakankamai susiburia ar bent jau tas kvorumas tų veiklių žmonių, pajėgių
79 kažką tokio didesnio sukurti, visada atsiranda ir toks, sakyčiau, yra gana didelis palyginus. Tai tarsi
80 nėra savaimė tos grėsmės, kad viską, ką sugalvojai, turėsi daryti vienas. Bet drauge yra ir toksai, na,
81 keistas socialinis momentas, kad kartais, atrodo, tiems va mūsų iniciatyviems žmonėms pritrūksta tos

82 tarsi vienos paskutinės padalos, kad jie iki galo padarytų tą savo sugalvotą arba kažkokį prisiimtą
83 darbą. <...> to žmogaus, kuris, na, vat paimtų ir tikrai visus taškus sudėtų ant „i“ ir tą vežimą jau tikrai
84 taip įvartų, ar ne, į daržinę, o ne kažkur tarpdury paliktų, tai jų, sakyčiau, galbūt, nėra daug, ir tikrai
85 man pasitaiko gana dažnai tą rolę užpildyti.

86 Nežinau, ar čia kažkokia tokia specifinė lyderystė savaime, ar kažkoks toksai va tas atsakingumas <...>

87 *T: <...> kažkaip ėmė keistis veiklos fokusas, ar ne? Kad jeigu iš pradžių ((ansamblis))*

88 *buvo labiau kažkaip orientuotas ansamblis į atlikimą, į sceną, į programų kūrimą, dabar kažkaip*
89 *labiau yra va toks bendruomeninio pobūdžio sambūvis – ne tiek kažką scenai sukurti, kiek nu vat sau*
90 *kažkaip tarpusavyje. Kokios Tavo mintys apie tai, ar Tu sutiktum su šita mintimi, ar vis dėlto kažkaip*
91 *kitaip matytum viską?*

92 I8: Taip, tikriausiai tas lūžis (ne tai kad lūžis, bet

93 toks vat alternatyvus požiūris į ansamblį ir kuo turėtų užsiimti ansamblis)

94 tikrai randasi ir stiprėja, ir jisai, man atrodo, tiesiog apskritai, galbūt, susijęs su tokia, na, bendra kritika
95 folklorui scenoje. Tikrai turime narių tokių, kuriems kažkaip nėra artima, jie nėra visiškai motyvuoti
96 rengti pasirodymus scenoje; drauge labai domisi folkloru ir tikrai taip gražiai, ir smalsiai, ir atidžiai.
97 Taip kažkaip net nesinori jiems uždaryti durų ir sakyti – na vat arba jūs taip su mumis, arba nebūnate
98 visai.

99 <...> tiesiog tas visas kažkaip ansamblio kūrimasis, jisai buvo toks visa apimantis vienu metu, kad visi
100 labai suartėjo ir susidraugavo, ir kai kuriems ansamblečiams tas laikas kažkaip buvo, na, toks pats
101 reikšmingiausias ir pats gražiausias, gal daug svarbesnis negu pasirodymų rengimas arba kažkokios,
102 nežinau, atlikimo kokybės tobulinimas, arba įrašų arba publikacijų rengimas. Jiems kažkaip taip nebūtų
103 šitie dalykai gal visai nesvarbūs, bet nusistumtų į antrą arba trečią planą. Drauge, kaip minėjau,
104 vis tiktai ((lankomo ansamblio pavadinimas)), na, taip sąlyginai dar nemažai žmonių pritraukia
105 kiekvienais metais. Mes šiaip tokių turim ir alumnų, tokių savo pusiau narių, ansambly nemažai, bet
106 dar ir tų naujokų tarsi vis suteka kiekvienais metais – tai yra irgi šiek tiek susiję, galbūt, su mūsų
107 ansamblio struktūra, mes tokie esame demokratiški, labai atviri, kartais, galbūt, net ir per atviri dėl to,
108 kad, na, taip iš tikrųjų leidžiam žmonėms ateiti pasiganyti čia pas mus ir taip neįsipareigojant arba būti,
109 arba nebūti. Ir

110 dėl to kažkaip irgi kartais ne visai iki galo būna žmonėms aišku, ir galiausiai ir patiems senesniesiems,
111 tai kas yra tas mūsų prioritetas ir kaip suderinti tuos prioritetus, nes ypatingai pastaraisiais metais
112 pradėjom jausti, kad, na, ta skalė visada jinai bus, ar ne, kažkokia tokia svyruojanti

113 nuo socializacija, ar ne,
114 suinteresuotų žmonių iki, pavyzdžiui, nežinau, kažkokiu meistriškumu suinteresuotų žmonių. Bet dabar
115 jina kažkaip taip, jos amplitudė pradėjo didėti, ir mes taip, na, net ir šiais metais iš tikrųjų strateginį
116 tokį susitikimą pirmą kartą turėjom, kad tiesiog iš tikrųjų pasitarti dėl šitų dalykų ir pamėginti išskirti
117 prioritetus bent jau šiais metais, kaip mes bandom ir kaip mes esame, nes, na,
118 labai sunku, jeigu, pavyzdžiui, repetuojai, ruošiesi kokiam nors festivaliui, sakykime, tam pačiam
119 tradiciniam pavasarį vykstančiam festivaliui „Skamba skamba kankliai“, ir staiga sužinai, kad kažkokie
120 ten dešimt procentų ansamblių nenori, pavyzdžiui, pasirodyti ant scenos, ar ne, ir kaip tada
121 organizuoti repeticiją, ar ne, tokiu atveju, kai turi paruošti kažkokį kokybišką pasirodymą,
122 o drauge kažkaip nieko nepalikti nuošalyje. Tai va, tai tiesiog, ką bandau pasakyti, kad ta skalė iš
123 tikrųjų kartais, ta amplitudė pasidaro kartais tokia didelė, kad iš tikrųjų, deja, tenka pripažinti, kad net
124 nėra būdų suderinti visų interesų, nes jie tiesiog pernelyg skirtingi, ir tenka kažką tai prioretizuoti. Tai
125 va, bet čia vėl vat tas vat šnekėjimasis, nesutarimų kažkoks sprendimo procesas, kuris, na, kaip ir
126 kiekvienoje šeimoje, bendruomenėje, visur, matyt, vienokiu ar kitokiu lygiu pasireiškia.

127 *T: Aha. Supratau. Tai, žodžiu, gaunasi, kad kažkaip ta ansamblio, pavadinkim, nežinau, dinamika,*
128 *tiksiai kažkaip – nu, jie laviruoja, ar ne, laikui bėgant, priklausomai nuo to, kas ten artėja, ar ne, ar ten*
129 *kažkoks bendruomeninis daugiau pasibuvimas, jūsų toks uždaresnis kažkoks, ar jau išėjimas į sceną, ar*
130 *ne, ar taip suprantu?*

131 I8: <...> taip, viena vertus, šiek tiek laikotarpis padiktuoja tą, be abejo, pavasarį, vasarai artėjant bent
132 jau mes paprastai kažkaip iš tos kažkokios saviexploracijos, ar ne – vat kas mums patinka, kas mums
133 tinka dainuoti arba šokti – jau mes vis dėlto pradėdame paprastai konkretinti šiek tiek.

134 Na, vat jau vis dėl to ką galėtume parodyti jau kitiems žmonėms, ypatingai festivalio organizatoriams.
135 Jurginės dažniausiai būna va tas pirmasis metų kažkoks jau išėjimas, pasirodymas šiek tiek, kad ir tokia
136 labai saugi ir labai šeimyniška, ar ne, bet vis tiek tai jau yra kažkokia scenelė, sakykim taip. Tai štai,
137 bet drauge, sakau, apskritai pačių ateinančių žmonių dinamika, va tie klasteriai tokių žmonių, kurie
138 nebūtinai nori, pavyzdžiui, pasirodyti arba netgi taip pat
139 iš tikrųjų jau, matyt, tenka pripažinti, kad randasi net ir tokia (net nežinau, ar ją vadinti taip problema,
140 bet mano akimis, tai yra) problema, kad, na, vis tiktai ansambliciai jau dabar tokį skirtingą požiūrį turi
141 ir poreikį kokybei kažkaip.

142 Ir jo, ir tai iš tikrųjų yra pakankamai – taip, jau tą dalyką būtų galima vadinti problema, nes,
143 pavyzdžiui, kai kuriems tiesiog užtenka tiek, kiek yra ir, pavyzdžiui, jų interesas yra tas, kad tiesiog vat

144 paprastai gerai praleisti laiką, gerai praleisti laiką malonių, artimų žmonių bendruomenėje. Na tai ten
145 nereiškia, kad ten tu visai, galbūt, šoksi ten šleivai kreivai ar taip jau kažkur už tono dainuosi, taip jau
146 nėra, bet,
147 taip, kad, nu, va taip dėti papildomos pastangos, kai kurie vat jau pradeda vis sunkiau ir sunkiau
148 susikaupti, o kažkaip taip forsuoti irgi nieko nesinori. Drauge visą laiką turime tam tikrą grupę žmonių
149 (aš save būtent priskirčiau tai pastarajai, kuriai norisi daugiau kokybės ir norisi augti). Ir ypatingai
150 suprantant, kiek dar vis dėl to, palyginus su kitais, na, tikrai gerais ir stipriais ((tame pačiame mieste))
151 veikiančiais ansambliais, kaip mes vis dėlto atsiliokam ir daug dar labai visko nepadarome, tai taip
152 norisi pasistiebtį tikrai, ir tiesiog patiri diskomfortą, jeigu kažkaip jauti, kad tas potencialas
153 nerealizuotas ir kad jį labai sunku realizuoti, nes kažkas kaip inkaras tarsi tempia atgal.
154 Ir drauge vat, sakau, nesinori nieko forsuoti, nes tas forsavimas, jis kažkaip irgi neveikia. Ir mes dar vat
155 patys esame kažkur viduryje to klausimo, ar vis dėlto ateis toksai laikas, kai, na, tas prioretizavimas
156 reikš tai, kad iš tikrųjų tai reikės kažkaip diferencijuoti, galbūt, ansamblio grupes dirbančias, ir gal
157 kažkokie žmonės net atkris iš ansamblio, aš nežinau, ar vis dėlto kažkaip, galbūt, suderinsime – dabar
158 kol kas bandome derinti, bet tikrai, prisipažinsiu, kad darosi vis sunkiau.
159 <...> galbūt, koncertuotume visi, na bet, pavyzdžiui, nežinau, ar tu atkreipi dėmesį, bet dabar mes vis
160 dėlto esame ansamblis, kuriame visi daro viską. Jeigu mes užlipam ant scenos, visas ansamblis
161 dainuoja, ar ne, visas ansamblis šoka, gal ne visi groja, bet net ir groti, tikriausiai, visi kas tiktai gali.
162 Kas vat, stebėdama kitus ansamblius pastebėjau, kad jau nebėra tokia visiškai, galbūt, būdinga
163 praktika. Na ir nežinau, pasitaiko tokių situacijų, yra, tarkim, ansamblių, kuriems visiškai nėra
164 įdomu dainuoti, jie, pavyzdžiui, galvoja, kad jie neturi klausos ar šiaip jie kažkaip, nežinau, nenori ten
165 savęs forsuoti, tai jiems yra, jie, pavyzdžiui, šokti nori. Na ir jie ateina kažkada į antrą dalį, pavyzdžiui,
166 repeticijos, kai mes, pavyzdžiui, dainuojame pirmosios dalies metu. Bet kai ateina koncertas, mes
167 dainuojame visi drauge.
168 Na ir tada ima ta tokia frustracija žmones, kurie ateina va tą valandą-pusantros anksčiau, stengiasi,
169 mokinasi žodžius, ieško sąskambių gražių. O tada mes išiname visi pasirodyti, ta jau tarytum bendra
170 grupė žmonių, kurie, nu norisi visiems viską drauge daryti, bet ar galima kažkaip tai paprašyti tų
171 žmonių truputėlį atsakingiau, galbūt, priimt tą savo narystę ansambly, ar ne. Drauge mes esame tokie
172 visiškai neformalus. Na, nežinau, va tiek tokie filosofiniai klausimai, prie kurių mes kažkaip vis
173 užstringame ir labai sunku.

174 Juoba, kad, na, nėra jokio kažkokio reikalavimo iš viršaus, iš šono, mes iš tikrųjų galime tą būtų kurti
175 tokią, kokią tikrai norime, ir tai vienu metu yra ir didelė malonė, nes mes galim jaustis labai labai laisvi
176 savo būtyje ir savo būties kūrime, antra vertus, na,
177 kai jau tenka tuos kažkokius sprendimus priimti, tai, na, labai sunku tikrai, nuo ko atsiremti, kokius
178 tuos taškus sustatyti vat prioritetinius.

179 Tai va, tai sakau, bet nu va taip kažkaip – vienu metu šiek tiek diskutuoji, šiek tiek bandai judėti, šiek
180 tiek yra, be abejo, inercija iš įprastos ansamblio veiklos, vis tiek kažkaip tai ((ansamblio dalyviai)) nuo
181 seno yra orientuoti į tą kokybę, maloniai jaučiasi pasiekdami rezultatų, tai man atrodo, ta dvasia, jinai
182 dar niekur neišsivaikščiojus, bet, na, tas vat pokytis tam tikras jau ar jo ženklai tikrai tikrai justai, bet jau
183 diskutiniame lygmenyje.

184 *T: O kokią dalį maždaug sudaro vat nu va tie žmonės, kuriem užtektų veikti nu va tiesiog –*
185 *ar ateiti į kažkokią vieną dalį padalyvauti, ar tiesiog repeticijose dalyvauti, bet koncertuose ar*
186 *festivaliuose nepasirodyti? Bandau įsivaizduoti tiesiog, koks tai yra procentas.*

187 I8: Jo.

188 Nu, aš sakyčiau, gal kokie penki procentai ansamblių, kažkas tokio, nebūtų labai maža grupelė.
189 <...> kad ir kaip bebūtų keista, bet randasi dabar ansamblyje žmonių, kurie, pavyzdžiui... ((galvoja)) Na
190 jiems va tas toks performatyvumo elementas yra labai svarbus ir pati ta etninė kultūra nėra labai tolima,
191 bet kažkaip nepasakytum, kad taip visiškai giliai iš jų eina, ar ne. Jie galėtų šokti tradicinius šokius, jie
192 galėtų šokti lindihopą ar ten dainuoti chore – jiems yra svarbi saviraiška scenoje ir jie nori to. Atėję į
193 ansamblį rado bendrųjų kažkokių socialiniame, ar ne, pjūvyje, ir,
194 galbūt, na va toks tokios gyvosios tradicijos perėjimas, ar ne, kažkokių tai archajinių elementų, ar ne,
195 tyrinėjimas, na, nėra jiems savaime labai įdomus ir, galbūt, nėra pernelyg reikalingas. Kaip va,
196 pavyzdžiui, įdomia tokia mintimi pasidalino mūsų viena ansamblietė, jinai sako: „Aš, – sako, – net
197 nelaikau savęs folkloriste. – Sako, – aš net nesu tikra ar man tas folkloras savaime taip įdomus, bet man
198 įdomi
199 saviraiška, man norisi būtų scenoje ir rengti pasirodymus,“ – ar ne. Ir jinai, pavyzdžiui, randa tai
200 ansamblyje. Tai va, tai ir tokių žmonių ansamblyje kartais, tenka suderinti, kažkaip rasti vietos.

201 Tai va, bet ta pagrindinė žmonių grupė, kuri va tokia ryškėjanti, tai, sakyčiau, yra vis dėlto labiau
202 nebenori pasirodyti ir nori gerai praleisti laiką, nori bendruomeninės socializacijos. Tai va, sakau, kokie
203 penki procentai ansamblio.

204 <...>

205 T: <...> net nebūčiau pagalvojus, kad yra tiesiog va žmonės, kuriems šiaip smagu būti scenoje, bet ir
206 folkloro ansamblis yra viena iš formų būti scenoje tiesiog. Labai toks, atrodo, netikėtas atvejis. <...>
207 kaip į tokius žmones, pavyzdžiui, žiūrit, ar kaip tik smagu vat, kad scenoje jie gerai jaučiasi, jiems
208 smagu čia realizuotis, ar kaip tik gal skeptiškai? <...>

209 I8: <...> Labai priklauso nuo to, na, ką jie kažkaip, ką jie gali atnešti į tą sceną <...>
210 <...> labai šiaip svarbi ir vertinga mums atrodo ta įvairovė, tiek kultūrinė, tiek socialinė ansamblyje.
211 Tu, tikriausiai, pati šiek tiek žinai iš veiklų, kuriomis mes užsiimame, pavyzdžiui,
212 ten žinias kažkokias apie improvizaciją, ar ne, ar variantus folklore bandome populiarinti ir patys
213 kažkaip tai taikyti,
214 be abejo, iš to, kas užrašyta, bet iš esmės, ar ne, vat populiarinti tą vaizdinį, kad folkloristas, jisai turi
215 asmenybę, ir kad ta asmenybė, koks tas žmogus bebūtų – ar jisai būtų kuklus ir labai subtilus, ar labai
216 ryškus ir labai artistiškas – viskas iš tikrųjų tinka, jeigu tai kažkaip laiku ir vietoj išreikšta. Nėra
217 geresnis šokėjas, kuris yra savaime,
218 ar ne, galbūt
219 toks, į kurį labiausiai akis kreipiasi dėl to, kad plačiausiai sukasi, ar ne. Subtilūs šokėjai irgi – visi gali
220 rasti sau vietą ansamblyje – mes tikrai tuo tikime. Tai va, tai vat šita prasme kažkaip tai žmonės, kurie
221 nori pasirodyti, paprastai jie taip labai, na taip labai puikiai įsirašo tarsi į tą vaizdą, nes jie iš tikrųjų
222 būna labai charakteringi atlikėjai ir visą laiką kažkaip jie vieną ar kitą dalyką bedarytų, nu tarsi tai būna
223 vertybė savaime, nes tai yra charakteris ir kažkokia, na, manifestacija to charakterio. Na, artistiški
224 žmonės, jie dažniausiai turi kažkokį charakterį, kuris manifestuojasi, ir mums tai atrodo labai vertinga.
225 Bet va sakau, galbūt, iškilo daugiau debatų. Man va ypatingai asmeniškai, nes vat klausei, kaip ten yra
226 vat su ta kokybe, nes tikrai kartais pasitaiko, kad va žmonės labai nori lipti į sceną ir tikrai nesupranta,
227 kodėl neturėtų jie tada, ar ne, būti kažkur priekinėse eilėse, jeigu jie tikrai nori, pilni troškimo tą daryti,
228 ar ne, kai kiti, pavyzdžiui, galbūt, stropesnieji, bet tikrai gabūs ir pajėgūs žmonės, bet drovisi, jie
229 jaučiasi nepasiruošę ir panašiai. Ir va tas toksai pasirengimo, gebėjimo klausimas – jisai šiek tiek
230 išskyla.

231 Na, ir kartais
232 atsverti tą gebėjimų ir pasirengimo trūkumą būna sunku, jeigu žmogus, na, neturi intereso tokio
233 savaime, be bendro noro pasirodyti, kažkaip pagilinti savo žinias apie kultūrą, kurią jis, ar ne, atkuria ir
234 prezentuoja.

235 Tai va, tai va čia tokie va, turbūt, kabliukai būtų, kurie,

236 kartais aš tikrai šiek tiek, ne kiek su skepsiu,
237 bet taip šiek tiek norėčiau, kad, na, vat žmonės, kurie labai labai puola į tą sceną kuo greičiau ir labai
238 nori ten pasirodyti ir būti, na, kad jie gal dar atkreiptų kartais dėmesį į tai, ar jie ne tik nori, bet ar jie
239 dar ir turi jau ką parodyti.
240 Deja, bet vat kažkaip nėra, kad žmonės savime apie tai susimąsto ir taip save sveikai įsivertina visada.
241 <...>

15 priedas. Interviu su informantu I9 išsklotinė

Informantas: I9

Interviu data ir laikas: 2022-12-10, 12.00 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 57 min 30 s

Visos transkripcijos apimtis: 19 p.

- 1 *T: <...> kaip Jūs apibūdintumėt kas, va, yra sėkminga ((ansamblio)) veikla, arba, kitaip tariant,*
2 *iš ko jūs sprendžiat, kad su ansambliu vat esat kažkokiam teisingam kely, darot tai, ką norėtusi daryti,*
3 *ir sekasi gerai tai daryti? <...>*
- 4 I9: Tas yra, turbūt,
5 tai, kad turiu daug vaikų. Su mažų grupe yra septyniasdešimt kažkur šeši – apie aštuoniasdešimt vaikų.
6 Kad jie patenkinti tai darydami, manau, labai didelė sėkmė, o kadangi dalyvaujame visuose
7 respublikiniuose renginiuose, tai reiškiasi, kad ir
8 kartelė ta, kurią mes bandom folklorui padaryti, mum pavyksta.
9 <...> mano yra pati didžiausia sėkmė, kad tu matai vaikus, kurie dalyvauja folklore ir jiems tai patinka.
10 Kad nei vienas net varu neatvarytas. <...>
11 <...> Ir man gal tikrai gaila, kad kai kurie šiek tiek bijo ateit, nes sako: „Oi, mum taip neišeis.“ Bet
12 svarbiausia, man labai patinka, kai važiuojam kur nors ir važiuoja mano krūva ((ansamblio dalyvių)),
13 aš važiuoju kaip mokytoja, ((ne kaip ansamblio vadovė)) ir būna paprastų, nu, kaip aš sakau, civiliokų
14 vaikų – ne ((ansamblio dalyvių)). Ir mes ką nors va tokio vat padarom su ((ansamblio dalyviais)), ir
15 tiek ypatinga ir nepaprasta, ir jie ((civiliokai)) sako: „Mokytoja, mes kai grįšim iš kelionės, aš į
16 ((ansamblį)) ateisiu.“
17 Tai va mes paskutiniu metu važiuom šiaip sau, į ekskursiją į Vokietiją, į Heidės parką. Ir mes su
18 ((ansamblio dalyviais)) visais paruošėm ((šypsosi)) iš ((kito ansamblio)) išmoktą dainą „Ptička

19 nevelička“ ukrainietišką. Mes prisisegėm lietuviškus ir ukrainietiškus kaspinėlius, ir prie Brandenburgo
20 vartų kartu padainavom. Tai po šito pas mus į ((ansamblį)) atėjo trys vaikai – jiems labai patiko būti
21 šalia.

22 <...>

23 ir jie suprato, kad tai nieko sudėtingo.

24 Ypač, kai sakau: „Vaikai, į jokią sceną tu nelipsi.

25 Tu nebijok, kad aš tave va taip nemokantį plaukt išmetu, ir tu čia jau kažkokiam koncerte svarbiam
26 labai dalyvauk.“

27 Kur – ne, kol tu nemokėsi, tu nebijok! Va, būnam kartu, būnam kartu ir taip vat po truputį ir patinka.

28 <...>

29 *T: <...> ar yra jūsų kolektyve nu va tokių vat*

30 *vaikų, <...> nu, be kurių sunku būtų įsivaizduot ten ar kokį pasirodymą, ar apskritai ansamblio veiklą?*

31 <...>

32 I9: <...> Man taip visą laiką atrodydavo, kad, nu, dabar šita laida ((mokinių)) išeis – Dieve, kokia bus
33 duobė. A, žinokit, nieko panašaus, jie paskui save taip prilipdo, va, turėjau Gabrielę ((pakeistas
34 ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)).

35 Ir paskiau turėjau gi šitą

36 Justiną <...> galvoju, nu jau Justinos nebus – nebus ramu. A nieko panašaus, jie tiesiog kažkaip kaip
37 išeina tie, už ko jie šiek tiek slėpėsi, ir nebeturi už ko slėptis – ateina naujas branduolys. Va dabar labai
38 šaunūs vaikai – septintokai, aštuntokai, devintokai – va tas auga.

39 Dvyliktokus aš jau taip paleidžiu, gali į koncertą ateit – ateina. Šiaip tai pamokos, jeigu per pamokas –
40 negali taigi, vis tiek jiems egzaminais, viską, tai jie jau laisvesni toki būna šiek tiek.

41 Ir žinokit, kažkaip sukasi ta orbita ir tuščioj vietoj nelieka. Gal iš paskos, kad mažiukų auga krūva. Ir
42 vėl ten po truputį ateina, pasipratina.

43 <...>

44 *T: <...> kadangi yra įvairaus amžiaus, ar ne, vaikai iš įvairių klasių,*

45 *tai kaip apskritai vat jūs organizuojatės tas repeticijas, mokymąsi, ar jūs turit kažkokius bendrus*
46 *susitikimus, ar yra daugiau va taip atskirai, pagal amžių paskirstyta?*

47 I9: Tai praktiškai pradinukai būna atskirai, jau Kamilė juos reguliuoja, todėl, kad,

48 nu kaip,

49 jiems penkios pamokos, o man ir vaikam septynios, nes aš esu pagal profesiją ((specialybė)), ir dėstau
50 devintom–dvyliktom klasėm ((dalyką)). Tai pamoka ir būna ir septinta, ir aštunta. Taip kad kada aš su
51 tais mažiukais repetuosiu? Man jau tiesiog fiziškai nebeįmanoma pasidaryti, nes daug pamokų turiu.
52 Ir su šiais visais renkamės po septynių pamokų porą kart per savaitę
53 <...> vakare šeštą valandą kas gali renkamės gimnazijoje, suleikia visi. O koks koncertas ateina ir nori
54 dalyvauti, kaip aš sakau, seniai ((ansamblio dalyviais)) ir žalias jaunimėlis, suleikia visi.
55 <...>
56 *T: <...> pagrindinis tikslas, kaip sakėt, ar ne, yra, kad būtų įdomus folkloras vaikams, kad būtų galima*
57 *su jais kartu kažkaip tame būti. Tai galvoju, kokios vat tos savybės, kokie gebėjimai, kokie Jums*
58 *padedą vat tai daryti? Turiu omeny, vaiku.*
59 I9: Vieną pastebėjau dalyką labai – kad jeigu vaikas šiaip yra labai lėtas ir ramus, jis būna lygiai toks
60 pats ir ant scenos.
61 Aš jam sakau: „Kaip tu atrodai repeticijoje – man visai nesvarbu, bet, žinok, kai tu užlipi ant scenos, tai
62 tada tu, – sakau, – jau artistas ir jau turi nieks nežinot, ar tau dantį skauda, ar tau batą trina, ar tau kas.“
63 Ir tas, kuris yra, nu labiau toksai biskį besilakstantis, žinokit, ant scenos irgi atsipalaiduoja – irgi viskas
64 tas pats būna. Kai išmoksta gera, ir iš karto gali tiesiog ant scenos vaikščiojantį vaiką pasakyti, koks jo
65 yra charakteris. Ir man tokie neklaužadukai šiek tiek labai patinka. Ir, jeigu pataikai jį prisijaukinti prie
66 savęs, tai tada lyderiais būna labai smagūs vaikai, labai,
67 na, tiesiog
68 žiba. Dar vienas dalykas, žinoma, būna labai puiku, kai ateina vaikai su ypatingom ausim, bet tai būna
69 gana nedažnai, nes aš neatsirinkinėju, ir į ((ansamblį)) ateina visi, kurie nori.
70 Ir šiek tiek tos ausys prisiglaudina, ir per visus dvidešimt penkis ((ansamblio)) gyvenimo metus man
71 buvo tikrai vienas vaikas, kuriam,
72 nu, koncerto metu prašydavau, sakydavau: „Gal tu gali nedainuoti?“
73 <...> O kiti, būdavo, <...> pastatai šalia gerai dainuojantį, kad neišmuštų jo iš vėžių, nes jeigu toks
74 dainuojantis, kaip ir visi, tai tas ir pradeda irgi girdėdamas dainuoti ne taip.
75 Bet tiesiog žinokit, vieną kartą aš kažkaip pamiršau, sakau, parodyti. Sakau kažin, kaip dainavimas
76 buvo, sakau, jau vaikas ant kiek. Sako: „Ne, – mano vaikai sako, – mokytoja, dainuoja.“ Bet jo
77 nebesigirdi. Jau dainuoja –

78 solistu nebus, „Tramtatuliui“ neruoši, bet pradedi, nu taip, kaip ir visi vaikai – su laiku jie išgirsta. Tai
79 sakau, tai tik vienas man buvo per dvidešimt penkis metus (o tų ((ansamblio dalyvių)) buvo tikrai be
80 galo daug)
81 kuriam neišėjo prisitaikyti. Bet gal tiem, kurie labai nepatinka dainuoti ir neišeina, jie paprasčiausiai
82 gal net ir neateina. O šokt – tai, Dieve, vaikai išmoksta, vaikai visi išmoksta. Sunkiausiai valsą,
83 lengviausiai polką.
84 <...>
85 O va dar, atsimenu, sakau: „Vaikai, nu šypsokitės, nu kam iš salės įdomu žiūrėt į jus, kai jūs
86 nesišypsot? – Mokytoja, mes gi šypsomės. – Sakau, – patikėk, tu šypsaisi mintyse. Bet nesimato.“ Ir
87 atsimenu, mes kažkada tai išvažiavome koncertuoti, nu ir pora vaikų kelionėj susirgo. Nu tiesiog
88 pakimo, nu ir,
89 sakė: „Mokytoja, aš bijau ten, tra ta ta. – Sakau, – gerai, tu sėdėk salėj. O dabar stebėk ir tu jiems, –
90 sakau, – pasakysi, ar jie šypsojosi, ar nesišypsojo.“ Tik nulipo mano ((ansamblio dalyviai)) nuo scenos
91 (ten buvo generalinė repeticija, dar ne koncertas, bet jau su rūbais dalyvavom, ten nedidelis festivalis
92 Moldovoj buvo). Nulipo, ir tie iš karto dviese pripuolė: „Ar žinot, jūs nesišypsojot, tikrai! – Mes
93 šypsojomės! – Sakau, – yra įrodymas. – Mes matėm, jūs tikrai nesišypsojot! – Sakau, – kad šypsaisi
94 mintyse,
95 tai, – sakau, – žiūrovai to nemato.
96 Turi būt šypsena nuo ausies iki ausies.“ Viskas per koncertą, viskas buvo gerai. ((šypsosi))
97 <...>
98 „Kad tu stovi toks, – sakau, – liūdnas, nu taigi ne liūdną dainą, viskas gerai. Kodėl?“ Arba būna irgi,
99 per repeticiją sakau: „Žinot, ką jau čia, – sakau, – tokių lavonėlių stovit ansambliukas. – Nu,
100 moookytoja... Nu reikės – taigi įsijungs.“ Ir daugumai įsijungia – va koncertas ir tada greit. <...> buvo
101 vienas atvejis, buvo dar kažkada taip –
102 „Martyno festivalis“ Visagine
103 būdavo. Ir, atsimenu, mes buvom kaip tik tam festivaly ir vienam vaikui visą dieną būnant su čebatais
104 berniokui pritrynė čebatai.
105 Ir turėjom pasirodyt, jis turėjo šokti kadrilių ir su pritūpimais, ir su kojų padaužimais. Ir jisai taip eina
106 ir šlubčioja prieš koncertą, sakau: „Kostai ((pakeistas ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)), kas
107 atsitiko? – Ai, čebatas truputį spaudžia. – Sakau, – bet tai, – sakau, – tu turi juodus batus, gal tu
108 persiauk, jeigu čebatas spaudžia, tiek to, – sakau, – čia nieko tokio. – Ne, aš ištersiu.“ Ir, žinokit, per

109 kadrilių nesimatė, kad jisai šlubavo to, bet kaip jis nusiavė čebatą, visa buvo kruvina koja, tikrąją to
110 žodžio prasme. Prispaudė. Bet vat kad buvo vaikas, nu, be proto atsakingas, labai norintis, labai
111 galintis, irgi toksai iš judriųjų, o po to, jau kitą dieną jis vaikščiojo su batais, nes jo tos kojos... Aš jam
112 neleidau, „aš, – sako, – aš galiu, aš pabandyti. – Sakau, – tu net nebandyk. Kur tu įkiši? – Bet, – sako,
113 – gal reikia? – Sakau, – nereikia, pabūk su paprastais batais, – sakau, – viskas bus gerai.

114 <...>

115 Ir, žinokit, būna tokių atsakingų vaikų, kad netgi su temperatūra ateina. Sakau: „Viskas, vyniosimės
116 kažkaip.“ Tai mergaitė vedanti su temperatūra guli. „Nu, – sakau, – vyniosimės, kažką kita
117 padainuosim, nu, viskas gerai, tu, – sakau, – geriau gulėk.“ Ne – ateina. „Kas yra? – Aš nebeturiu
118 temperatūros.“ Prisigėrė vaistų, nusimušė temperatūrą.

119 <...>

120 *T: <...> jeigu vat reiktų paimt, ar ne, du tuos skirtingus taškus – vienas yra vat mokymas, ugdyimas,*
121 *švietimas, kitas būtų vat kažkoks scenai kažkokių programų ruošimas, pasirodymai, produktyvumas*
122 *kažkoks – va tarp šitų dviejų taškų kur vat jūs esat pati kaip vadovė, kam jūs teikiat didesnę svarbą?*
123 *Gal abu dalykai vienodai svarbūs? Kaip jūs įvertintumėt?*

124 I9: Aš sakyčiau, gal šiek tiek, nu truputėlį, labai nedaug, per Marytės plauką svarbesnis, galbūt, būtų
125 buvimas kartu. Dėl to, kad jiems patinka ir tiesiog būdami kartu jie viską daro ir padaro. O tie koncertai
126 yra tiktai vaikų šiek tiek lygio (nu kaip folkloro ansamblis mes vistiek esam, ne koks klubas) yra lygio
127 timplėlėjimas. Pavyzdžiui, kai būna „Patrepsynė“, iš karto vaikai pradeda geriau šokti, bet taip ženkliai.
128 Ypač tos poros, kurios ruošiasi „Patrepsynei“, bet šalia šoka kiti, tik aš jau tas poras labiau stebiu. Ir,
129 žinokite, ženkliai padidėjimas. Kai ruošies „Tramtatuliui“, tie vaikai, kurie jau yra vedantieji ir solines
130 dainas ruošiasi, jų irgi ženkliai pakyla sugebėjimas, meistriškumas. Tikrai, tai vat Dainų šventei kaip
131 ruošiesi, pavyzdžiui, ir vėl – tada jie kažką tai išmoksta, šiek tiek pazulini, ir iš karto nu va tiesiog
132 kilstelėjimas. Gali, aišku, nu, bet jie patys, žinokit, irgi nori pakoncertuot. Jie taip sako: „Kada dabar
133 koncertas?“ Jau jie žino per repeticijas, ar čia visiškai kvailiot, ar jau ir rimtai padirbėt galima – kartais
134 ir taip atsipūtę padainuojam, ką jie nori. O kada pradedam dainuot, ką reikės, jie kažkaip taip
135 susidėlioja, kada bus, kad jeigu ką atsiprašyti iš treniruotės, ten iš dar kažkur tai. Ir tas visą laiką, jeigu
136 esi folkloro ansamblis, pasiruošimas koncertui šiek tiek vis pridėda vaikam.

137 <...>

138 *T: <...> kaip Jūs tarp tos gausybės žmonių ansambly, tarp tos gausybės ((ansamblio dalyvių)), kaip Jūs*
139 *paskirstot, nežinau, ar kokias tai užduotis, ką jie scenoj turi daryt, kas ten į kokį konkursą važiuos –*
140 *pagal ką Jūs sprendžiate?*

141 I9: Nu, kaip, kai repetuoji tai viskas ir aiškėja. Tiesiog vis tiek stovim mes ratu dainuodami, aš per
142 viduriuką kaip jurgelis meistrelis. ((juokiasi)) Vaikštinėju aplinkui vaikus ir tiesiog klausau, ir tiesiog
143 girdi.

144 Kartais žaidžiam taip, kad visi dainą turi užvest iš eilės, ir tiesiog jau pagal balso tembrą – girdi, kuris
145 vaikas gali, kuris išlaiko, kuris – ne, kurio aukštumo diapazonas yra... Dabar labai gerai šitas ryškėja,
146 va, pavyzdžiui, su kalėdinėm dainom – kai jos yra vienbalsės, tai gali, kai moka, bet kuriam duot
147 užvest ir jau tiesiog jauti, kurio stipresnis balsas ir klausia geresnė. O kai šokam kvailiodami, tai matai,
148 kuris vaikas tą judesėlį turi, kuriam tai greičiau išeina, geriau išeina.

149 Pradedam ruoštis (vat labai gaila, kad kitais metais „Patrepsynė“ nebus). Bet yra tokių, nu, porų, kai
150 pasižiūri – nu labai gražiai straksi. Kai paruoši, tai iš viso labai super šoks. Tiesiog prigimtiniai
151 reikalai, bet jeigu šokam visi, tai šokam visi ir, nu, jau yra kokia...

152 Nu vat aną „Patrepsynę“ laimėjo, geriausia pora buvo Lina su Augustu ((pakeisti ansamblio narių
153 vardai transkripcijoje)), nu tai jau koncerto- o šiaip jie tai muzikantai abu. <...> juos išleisdavom jau į
154 pirmą planą – šokt. Gerai šoka. Žodžiu, o šiaip tai visus pastatai, mėgstu ir šachmatų tvarka išdėliot,
155 kad viens kito neužstotų, ir net jeigu šoka šiek tiek toliau, vis tiek matosi.

156 O skaitau, kad va, pavyzdžiui, su šokiais tai jau būna pasiekta, kaip aš sakau, aukšta kartelė tada, kai
157 jie, pavyzdžiui, šokdami, kokį šokį, jau jie, sakau, jie moka nebesusidurt eidami į tą pačią pusę
158 ir moka užpildyti sceną, kad jeigu tie jau išėjo iš tos vietos, išsisklaidė į kraštus, paskui grįžo. Jau jie
159 moka, sakau: „Stebite aplinką.“ Ir pirmamečiams dar kai nesigauna, bet tuos, kurie moka gerai šokt,
160 dedį su su naujais, kurie šokt nemoka. Ir taip gerai sureguliuoja, viskas išeina. O solistus, tai taip, tie
161 dainų užvedėjai, kurie vienas atlaiko prieš visus dvidešimt šešis, kai jie dainuoja antrais balsais,
162 tai jau žinai, kad

163 čia svarbiausia yra šita vieta reikalinga – balsas dar kaip balsas.

164 *T: Aha, bet čia jau kažkas yra, kas, kaip sakot, ar ne, nu nežinau, iš gamtos, Dievo duota?*

165 I9: Iš gamtos, iš Dievo duota. Pralavint gali, galbūt, ir net ir solo gali koks vaikas paskiau tada dainuot,
166 bet jeigu sudėtingesnė daina, nu to intonavimo nebūna, ir jie patys sako: „Čia kažkas tai ne taip.“ – Jie
167 negali įvardint, kas ne taip, bet labai būna gerai, kad jau girdi, kad ne taip.

168 Turėjau vieną tokį mažo žmogaus atvejį – turėjo labai gerą klausą, labai viską turėdavo. <...>

169 Dainuoja visi, ir girdžiu, ta mažiausia ((ansamblio dalyvė)) dainuoja, nu, per pustonį aukščiau negu
170 kiti. Sakau: „Bet kodėl tu nedainoji kaip visi? – Cha! – Sako jinai, – jeigu aš dainuosiu kaip visi, tai
171 manęs nesigirdės.“ Geležinis argumentas.

172 <...> Aš taigi čia mažiausia, svarbiausia. Žmogui buvo keturi metai.

173 I viskas, nes šiaip aš galvojau, kodėl – lyg ir dainuodavo gerai, paskui aš vieną ją paprašiau dainą –
174 super tiksliai padainavo. Dainuoja su visais – jinai pradėdavo tą dainą – o po to pasikelia ((tonaciją)). Ir
175 ką gali keturių metų žmogui paaiškinti? Geležinis argumentas. Paskui po metų išaugo, pradėjo dainuoti,
176 kaip visi. O šiaip – ne. Manęs taigi nesigirdi, aš čia pati svarbiausia, aš mažiausia.

177 <...>

178 *T: <...> ateina vat vaikų, kurie yra kažkaip apdovanoti, turim va tuos gabumus kažkokius išskirtinius,*
179 *bet tie, pavyzdžiui, kurie mažiau turi, tai jeigu gerai suprantu, jie vis tiek kažkiek gali paaugti, ar ne,*
180 *ansambly?*

181 I9: Tikrai paauga. Tikrai paauga, ir vat tada jeigu negali pradėti dainos ar neišlaiko – nu kas, žaidimą
182 tada pradeda dainuoti. Ir man būna tada ramu, kad kažkokiam vaikui buvo paskirtas ratelis, pradeda
183 dainuoti, paskiau įsijungia visi, bet jisai jau atsakingas, jisai žino, kaip pradėti, nuo kada ką pradėt daryt
184 – mane jau būna ramu. Sakau: „Kieno ratelis? – Mano. – Gerai viskas, pradėk dainuoti.“ Sustoja visi ir
185 tada šiek tiek nuimama atsakomybė ir nuo tų kelių vedančiųjų. Šiek tiek, kad jiems visą laiką reikia
186 kažką daryt. Pradeda kažkas – nu ir tada prisijungia visi. Jie visi tiek vaikai ūgtelna, ir gerokai ūgtelna.

187 <...>

188 O net, žinot, būna, kai pastebi, tai susergera tie vedantieji ir turi vyniotis, kaip sakau, iš tų siūlų, kuriuos
189 turi. Pasižiūriu, vau, jau šitas gali, jau jisai įprato, jisai gerai išmoko dainą ir jis tada ir užveda, ir
190 atlaiko. Nes, sakau, kai visi užgriūna aplink antrais balsais, tam vienam vedančiajam, nu, gana sunkiai
191 (kaip vaikui) būna išlaikyt, jis tada netyčia pereina, ir tada žiūriu, o kur pirmas balsas? Jau dainuoja su
192 antrais.

193 Pasižiūriu, va, žiūrėk, nėra kam. Nu rizikuoji tada arba padedi du tada, kad, nu, turėtų viens į kitą
194 atramą, ir žiūriu, atlaiko. Va prašau. Nes tikrai stipriai ūgtelna, sakau, man per visą laiką buvo tikrai
195 vienas vaikas, kuris taip ir,
196 nu, neišėjo jau. Bet jis labai laisvai šoko.

197 Tai turi kažką tai kita.

198 *T: <...> o dažnai vyksta tokios, sakykim, individualios ar kažkaip*
199 *kai kuriems žmonėms labiau taip*

200 *dėmesį skiriančios repeticijos?*

201 *Gal ir su dainom, pavyzdžiui, visai įdomu, nes čia apie šokius minėjot – kaip su dainom, muzikantais?*

202 I9: Ateina „Tramtatulis“ – nu, ruošiamės su solistais atskirai tada. ((šypsosi))

203 <...> Tokios prabangos, kaip keturiasdešimt penkias minutes dirbt su vienu vaiku, aš niekada to

204 neturiu. Nes, vienas dalykas, jeigu ateina po septynių pamokų, ką tu begali, jau kai jisai pavargęs to tu

205 septynių pamokų bet koku atveju vaikas. Tai vat, sakau, jie mano tokie pertraukiniai yra. Atbėga.

206 Sutariam – per šitą pertrauką atleikia tas, per kitą pertrauką atlieka tas. O pas mus kai yra pertraukos po

207 dvidešimt minučių, tai vis tiek vieną dainą pazulinam, o kai pramoksta – ir dvi dainas pazulini. Nes,

208 kaip aš sakau, ir šokiam lygiai tas pats, tai turi būt taip, kad tu galėtum net negalvoti apie žodžius ir

209 melodiją, ką tu turi dainuot, o tada jau gali gražint. Kaip ir šokiai – jeigu tu šoki ir gali su partneriu

210 kalbėt, o tavo kojos jau automatiškai dirba – jau tada gali ir daryt viską savo malonumui. Taip ir su

211 daina – išmoksti melodiją, negalvot, Dieve, kokie ten kito posmelio žodžiai, pamiršau. Jeigu galvosi

212 apie žodžius, dainos nebus. <...>

213 *T: <...> kas vat kokį šokį šoks, kas kokią dainą dainuos – ar Jūs esat ta, kuri paskirsto ar, pavyzdžiui,*

214 *būna ir tokių atvejų, kad vaikai patys pasisiūlo, ar ten juos parekomenduoja, ten kiti ten pasako, va*

215 *girdėjau, kad šitas ten taip ir taip dainuoja? Kaip vat įvyksta tas paskirstymas?*

216 I9: Jie kartais pasako, kad aš noriu, sako, šitą dainą pradėti

217 tiesiog. <...> O šiaip tai, jeigu „Patrepsynei“ ruošiamės, tai tada statau tas poras, kurios jau ruošiasi

218 „Patrepsynei“ visada tarpusavyje. Jau pagal judesį matai, kurie turi tą judesėlį ir geriau moka. O jeigu

219 tai būna paprastas koncertas, tai tada dažniausiai silpniausią statau su geriau šokančiu, tai tada gaunasi

220 viskas labai gerai.

221 Žiūri tas poras, kurios šoka „Patrepsynėj“ – suleidi kartu ir iš karto eina kaip peilis per sviestą.

222 ((pasigėrėdama))

223 <...>

224 džiaugiuos, su ((ansamblio dalyviais)) dar spėję pavažinėti į ekspedicijas ir užrašę dainas <...>

225 Džiaugiuosi, kad spėjom ir Puvočius atrast, ir Zervynas, ir Žiūrus.

226 Prie tų ežerų. prie Kastinio ir prie Merchio stovėjom su palapinėm, ir vaikai, dar girdėjau, klauso. Ir

227 manęs klausdavo: „Kaip jie, – sako, – klauso tų senų žmonių? Juk ir balsai ne tokie, ir viskas, – jie

228 sakydavo, – mes jauni ne taip dainavom, dabar jau tas balsas kitas.“ O jie, žinokit, tiek išklausydavo

229 viską, jie viską žinodavo – kas močiutės, kur vaikai gyvena, dirba, kiek anūkų turi, kokiom ligom

230 serga, kokius jinai vaistus geria – jie viską viską žinodavo. Ir parėjęs sakydavo: „O mano močiutė tai, o
231 mano močiutė tą, o mano močiutė tai – ar dainuosim mano močiutės dainą?“
232 Ir jie net norėdavo ir labai tuos žmones
233 mylėjo, ir, tikiuosi, kad tebemyli, nors jau senai buvom.
234 <...>
235 Vat ko aš nedarau su vaikais, gal tai yra klaida, bet
236 aš, galbūt, išgąsdint bijau – mes sutartinių nelabai dainuojam. <...> nu, vaikam gal tai šiek tiek per
237 sunku. <...> jie pas mane tokie strakalai, aš nemanau, kad jie apskritai galėtų va taip rimtai sutartinę
238 pagiedot.
239 <...>
240 Tai yra labai sunku, aš kaip sakau, tai jau aukštoji matematika. <...> Ne visi gali.
241 Ir turbūt, kadangi ne visi gali, tai ne visiems ir patinka.
242 <...>
243 Nes iš tikrųjų, pasižiūri, ir nu paimk bet kokį, kad ir „Dustepą“, ar ne? Šokį paimtumėm. Nu taip, maža
244 pora gali atšokt, nu bet tas žiūrėjimas ir tas, kad nu intrigėlę turi išmest, kad tas kibinimas būtų, toksai
245 vat subtilumas suaugusio – nu yra toks šokis, kad nu vaikui nu ne. Jie gali pašokt taisyklingai, gražiai,
246 bet tas akių blizgesys... Nu tai juk ir dėl ko į bernus, mergas įrašinėdavo – nu turi kažką tai atitikti
247 kriterijų, jau galėt padaryti, ir leist kultūra, kad tu tai galėtum daryt ir elgtis, o ne piemuo.
248 <...>

16 priedas. Interviu su informantu I10 išsklotinė

Informantas: I10

Interviu data ir laikas: 2022-12-15, 14.00 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 59 min 39 s

Visos transkripcijos apimtis: 16 p.

- 1 *T: <...> kaip Jūs apibrėžtumėt, apibūdintumėt, kas yra sėkminga ((ansamblio)) veikla, kaip Jūs pasakot,*
2 *kad vat mes esam teisingam kely?*
- 3 I10: Nu, aš manyčiau, kad pirmiausia yra ta draugystė ir bendrystė.
- 4 <...> Aišku čia, kas be ko – ir pati veikla, ir koncertai, ir kelionės, ir stovyklos, ir visokios edukacijos į
5 tą dalyką įeina. <...>
- 6 *T: <...> kada tie jūsų pasirodymai kažkokie, padalyvavimai kažkur yra, nu kaip pasakyti,*
7 *sėkmingi kažkokie, <...> kokybiški – iš ko Jūs sprendžiate?*
- 8 I10: <...> tai yra nuolatinis, ko gero, sistemingas darbas, nuolatinės tos repeticijos, to repertuaro
9 formavimas ir atrinkimas, darbas grupėse, sakykim, su dainininkais, su muzikantais, paskui visko
10 apsijungimas. <...> tas įdirbis ir darbas. Nors, žinot, ko gero, su vaikais visko būna – būna, ir pasiseka,
11 ((juokiasi)) būna, ir mažiau pasiseka. Nes, aišku, paėmus, kokius vaikus, nes aš turiu tris grupes. Aišku,
12 su mažyliais visada yra sunkiau,
13 o jau su gimnazistais visada yra nu kaip – pats tas smagumėlis,
14 man asmeniškai yra daug smagiau su jais ir pagroti, ir su jais padainuoti,
15 negu, sakykim, su mažylių repertuaru. <...>
16 tas repertuaro įkandimas vadinamas, nušlifavimas, atšlifavimas
17 <...>
18 Vieni daugiau tos atsakomybės turi, kiti tos atsakomybės gal ir mažiau. Nu,

19 vieni lanko repeticijas šimtu procentu, kitas – penkiasdešimt. Nu tai vat ir paskui rezultatas matosi,
20 kaip ir dabar, turėjom gruodžio antrą dieną koncertą didžiausią, ir va – ir iškart vaikai sako: „Va,
21 matosi, kas repeticijas lanko, kas nelanko!“ ((juokiasi))
22 Tai va, tai, aišku, norisi ir to, kaip pasakyti, ir to sulygiavimo, ir tos emocijos, ir to gero užtaiso jau
23 dainuojant ar šokant. Nu bet va – iškart išlenda yla iš maišo.
24 <...>
25 mes dabar vat vasarą Ispanijoje buvom, ir aš pamačiau, kad aš jau galiu visai vat, kaip ((kito kolektyvo
26 vadovas)) jau nebedalyvauti jų programoje, ir galiu žiūrėti, stebėti iš šono, kaip vis dėlto atrodo. Na
27 tokia gera emocija, galvoju – va, užaugo vaikai, jie jau gali savarankiškai koncertuoti. Aišku, yra
28 sunku, žinai, paleisti, ir jiems – „Oi, kaip mes čia be jūsų, be jūsų stresas, mes čia nesusitvarkysim,“ –
29 o, pasirodo, puikiai jie viską gali ir puikiai jie susitvarko. Tada tiesiog užkulisiuose vienas kitą:
30 „Atsimink, tu tą turi padaryti, tu tą turi padaryti, čia taip, čia taip,“ – ir aš galvoju, o, kaip yra smagu.
31 Tada tu pats matai tą darbo rezultatą, tiek metų, sakykim, tas įdirbis. Ir kada jau vaikai patys gali
32 sąmoningai visą tą dalyką sudėlioti, susiimti, susikaupti ir tiesiog prisiimti, kaip sakau aš jiems,
33 atsakomybę už save. Nu tai tikrai čia yra, nu, jau kaip vadovui, tai tikrai, nu, širdį paglostantis dalykas.
34 *T: <...> kaip atsitinka, kad jie kažkaip vat sustyguoja ir susiderina, ar teko kažkaip pastebėti tą*
35 *procesą? Kas ten atsitinka, kad jiems vis tiek viskas gerai pasiseka?*
36 *Kaip jie ten bendrauja galbūt?*
37 I10: <...> jie tiesiog
38 užkulisiuose, sakykim, yra net kad ir va tie kadriliniai poriniai šokiai – susiskirsto, aišku, kas yra
39 stipresni tie šokėjai, kas yra vedantysis. Arba tiesiog jie patys jau prieš dainavimą būtent turi būtinai su
40 vedančiąja pasidainuot po vieną-antrą stulpelį, kad paimti teisingą tonaciją. Toliau, sakykim, jeigu yra
41 kadriliniai šokiai – tu čia stovi, tu čia stovi. Aha, čia muzikantai. Nu tiesiog susistyguoja. Bet vis dėlto
42 yra
43 lyderiai. Yra tie lyderiai, yra muzikantų (var šįkart važiavo ir mano dukra, jinai jau dabar antro kurso
44 studentė, bet jinai užaugusi ((ansamblyje)),
45 tai jinai pasiima, sakykim, visai tai instrumentinei grupei suvadovauti). Yra šokėjų vienas vyrukas,
46 kuris, nu, tikrai labai puikiai šoka ir jisai tada suvadovauja tai grupei.
47 O dainavimo irgi yra būtent toks branduolys, kurie

48 visą tą dalyką apjungia, kurie, suprantat, gali laisvai ir stipriai padainuoti. Tada, nu, tiesiog į tas tris
49 grupeles susiskirsto, susidėlioja, aišku, tą programą, kas yra mūsų programa surašyta, kad neatsimins
50 visi kartu – pasiskirsto, kad tu, tu ir tu primeni, kas po ko eina. <...>

51 <...>

52 šiaip tai, nu kiekvienoj kartoj dabar, skaityk, ((ansamblui)) virš trisdešimt metų, tai tiesiog kiekvienoj
53 kartoj būna tų lyderių. Būna iš tikrųjų, apie kuriuos vaikai sukasi,
54 <...> kol dar ta karta yra, kur mano dukra užaugus, tai aš su ja daugiausia bendrauju, sakau: „Tu įmesk
55 ((ansamblio dalyviams)), čia repeticija, čia tą, čia tą pasidaryt,“ – tai jinai įmeta, ir, kaip sakyti, jinai,
56 dabar yra mano dešinė ranka. Bet kiekvienais metais mes turim <...> kažką dažniausiai iš mergaičių,
57 kurios lyderiauja, kurios, sakykim, ar informacija kokia pasidalija, ar kokią nors repeticiją prasivest, tai
58 yra visą laik.

59 *T: O kaip tie lyderiai vat pasidaro lyderiai – ar jie kažkaip patys pasisiūlo, kad nori vat padėti*
60 *daugiau, kažką paveikti, ar Jūs kažkaip paprašot jų?*

61 I10: Ne, čia, žinokit, ko gero, kažkaip gaunasi savaime. Ir gaunas savaime tai, kad, nu kaip aš sakau,
62 yra tokių vaikų, kur dėsi, ten padėsi. Jie ir dainuoja, aišku, puikiai, ir šoka puikiai, nu dar žiūrėk, ir koki
63 instrumentą valdo. Nu ir kažkaip savaime, apie juos sukiesi, sukiesi, nes su jais daugiausiai laiko
64 praleidi,
65 tiek mokydamas instrumentu koku groti, arba, sakykim, dainas, jeigu ruoši vesti. Tai vis vien, aišku,
66 pirmiausiai duodi kokią dainą išmokyti arba pateikėjo pasiklausyti, bet vis vien susitinkam mes tom
67 grupelėm,
68 kad negaišti laiko. Sakykim, ar trio koks, ar dviese išmokstam dainą, ir paskui mokinomės visi kartu,
69 nes dažniausiai, nu, su vaikais yra tokia problema, kad,
70 nu, ypač su berniukais, kad kai prasideda mutacija, jie truputėlį arba nusišalina, arba dainuoja tyliai,
71 klausydami vienas kito. Arba, aišku, pas mus yra ir taip, kad, nu,
72 yra nedainuojančių.

73 Arba po mutacijos, kaip sakyti, nebedrįstančių dainuoti (su berniukais, turiu omeny). <...>

74 *T: <...> Tai čia ir visose tose trijose amžiaus grupėse, ar ne, yra va tie tokie, kaip čia pasakyt, nu, kaip*
75 *minėjot, ar ne, tie lyderiukai tokie, kur su jais vat kažkaip ir padirbėjat atskirai, ar ne?*

76 I10: Taip, taip. Nu gal su ikimokyklinukais ir darželinukais taip nėra. Ne, nu jie yra tokia, žinot, masė,
77 kaip pasakyti, tai to lyderizmo dar tokio neišryškėja.

78 Vat pas paaugliukų – jau, jau, po truputėlį pradeda formotis tie lyderiai, būna tos mergaitės, kurios
79 veda dainas <...> Arba jeigu tu dainą vedi, tai, žiūrėk, ir šokėjas esi neblogas. Tai tie lyderiai, taip, ypač
80 jeigu yra poriniai arba kadriliniai šokiai, tai jau irgi formuojasi tie dalykai, kad „Aš noriu. Aš noriu
81 vesti,“ – ir nu visą laiką „aš, aš“, ir atsiranda tokia tiesiog konkurencija tarp jų. O kodėl jinai gali? Ir aš
82 galiu, ir aš noriu. Tai vat su paaugliais truputėlį tu leidi daugiau. Ir jų tie norai yra didesni. Nu,
83 gimnazistai, aišku, kaip visada jie bėga, lekia. Ir tie vaikai, žiūrėk, kitas dalyvauja ne tiktai
84 ((ansamblyje)), tai dalyvauja dar kokiam teatre, tai dalyvauja dar kokiam chore, tai dar į muzikos
85 mokyklą eina.

86 <...>

87 *T: <...> kaip jie patampa va tais, nežinau, pagrindiniais vedančiaisiais dainų ar ten pagrindiniais*
88 *kažkokiais šiaip balsais, tiesiog labai svarbiais, atraminiais, šokėjais labai gerais – ar jie ateina tokie,*
89 *ar jie kažkaip bebūdami-*

90 I10: Ne, ne, tikrai jie neateina, nes juk jie praktiškai daugmaž ateina jau šešių-penkių metų, tai jie būna
91 darželinukai. Ir, nu, sakykim, eina jie iš vienos grupės jau paaugę į kitą grupę; jau paaugę dar eina į tą
92 pagrindinę gimnazistų grupę. Tai dažniausiai atskleidžia, musiau, kaip ir kiekvienam (sakykim, ar
93 muzikos mokykloj, ar kokiam kitam ansambly) to pačio vaiko, sakykim, potencialas, tie visi gabumai,
94 įdirbis, aišku, visas noras. Nes, nu toks pastebėjimas, kad aš turiu nemažai vaikų, atvažiuojančių iš
95 kaimų. Tai vat šitie vaikai, tai, žinokitės, tikriausiai yra, nu,
96 unikalūs. Nu ir man, ko gero, nežinau, daug metų aš esu pati dirbusi muzikos mokykloje tiek
97 ((gyvenvietėje)), tiek ((gyvenvietėje)). Ir man tiesiog yra išlikę tokie sentimentai tiems vaikams, nes nu
98 jie yra labai darbštūs, jie yra be proto darbštūs. Jie yra be proto visko norintys. Aš turiu net vieną šeimą
99 iš Luokės ((pakeistas vietovės pavadinimas transkripcijoje)) – dabar mama pati turi folkloro ansamblių,
100 nes jų šeima yra visa muzikuojanti.

101 Tai ir trys vaikai dalyvauja ansamblyje, nu ir, aišku, jie nuo mažens užaugę su folkloru. Nu tai
102 įsivaizduokit, kažkokie jie šviesuoliai. Ir va, ir tiesiog į tuos vaikus labai daug kas atsiremia, ir tiesiog
103 tą pavyzdį mato ir kiti.

104 Ir labai man yra gerai, kai pamato tokį superinį pavyzdį, ir kiti labai labai nori, ir labai noriai užsikrečia
105 tuo dainavimu, tuo šokimu, ir tuo, sakykim, grojimu labai jau, kaip Pranas ((pakeistas ansamblio
106 dalyvio vardas transkripcijoje)) labai gerai įvaldęs jau yra bandoniją. Paskui tokie du broliai iš Tryškių
107 ((pakeistas vietovės pavadinimas transkripcijoje)) irgi važinėjasi – irgi dabar, nu, jiems truputėlį, aišku,
108 sunkiau, bet irgi labai noriai. Tiesiog pavyzdys pavyzdį užkrečia – va, kas yra.

109 <...>
110 vaikai labai daugelis nori skubiai užaugti ir ateit į tą pagrindinę grupę, nu, nes jau jie yra didieji, jau ką,
111 jau jie yra pasididžiavimas. Jie tiesiog ir viso to ir miesto pasididžiavimas, nes dažniausiai ir
112 reprezentuojam mes visur. Ir tai tie koncertai, tos išvykos. Ir todėl labai, nu, kai kurių pastangos yra
113 labai itin didelės.
114 <...>
115 *T: <...> kaip ateina nauji žmonės pas jus į ansamblį – ar būna kažkokios atrankos, priėmimai – kaip tas*
116 *vyksta, kaip galima prisijungti?*
117 I10: Pas mus, matot, į ansamblį ateina tik maži.
118 Jeigu, sakykim, kiekvienais metais priėmimas vyksta, taip priėmimas vyksta penkių–septynių metų
119 vaikams.
120 Vyresnių, nu, nepriimam.
121 Nes, nu, aš neturiu tiek galimybių, aš ir taip turiu šešiasdešimt penkis vaikus ir dirbu viena pati – nu
122 man yra beprotiškai ir fiziškai, ir emociškai sunku, o mažuosius priimam dėl to, kad, nu,
123 tiesiog augintis kartą. Jeigu aš čia truputėlį pabandžiau gal porą metų nu nebepriiminėt vaikų – ir
124 atsirado spraga, nes, nu, kaip pasakyti, labai yra gerai, kada tau eina, sakykim
125 viena grupė priešmokyklinukų, kita eina pradinukai ir dar penkta-šešta klasė, ir paskui jau eina šitie
126 paaugliai ir gimnazistai, keletas jų – tiesiog eina ta tokia seka, tu auginiesi vaikus. O jeigu jau tu porą
127 metų nebeturi ir tau čia yra koks nors pirmokas-antrokas ir koks nors penktokas-šeštokas – jau amžiaus
128 grupė yra truputėlį nebe ta, ir su repertuaru yra labai sunku. Ir su pačiais vaikais – jau vieniems yra
129 įdomu, jau tiems didiesiems yra nebeįdomu – ir jie tokie, kaip pasakyti, nei čia nepritampa, nei čia
130 nepritampa.
131 <...>
132 *T: Aha, tai realiai priimat Jūs visus, kas nori, ar ne, ten netikrinat kažkokių gebėjimų, ten, kažkas ar*
133 *atitinka?*
134 I10: <...> Netikrinu, nes kažkaip čia, man rodos,
135 žinot, dabar čia buvo gal prieš pandemiją tokia nuostata, kaip ir į muzikos mokyklą stojant, kad atseit,
136 nu, tu negali išrūšiuoti vaikų, kad tu privalai juos priimti, kad atseit čia tu vaikui tokią traumą darai.
137 Kaip būdavo senais tarybiniais laikais, kad mes ten tikrindavom ritmą, klausą, ar tu gali, nu tau mes
138 pasakysim, mes tau parašysim, ar tave atrenkam. Tai dabar, žinokitės, taip nebėra nei muzikos
139 mokykloj, nei.. Kažkaip tokia nuostata, kad tu negali vaiko traumot.

140 <...> mes neaiškiai kalbam. O jau su tuo neaiškumu, ko gero, kas antras vaikas ateina, neaiškiai,
141 neraiškiai kalbėdamas, tai labai ir su ta artikuliacija, visokius tuos pratimus darom, kad tik kuo aiškiau
142 kalbėtų, kad aiškiau kažkaip tuos žodelius. O dar atsiminkit, kad dar yra viena problema – mes viską
143 darom žemaitiškai – dar yra viena problema. Todėl, kad yra labai daug mišrių šeimų. Palanko mėnesį-
144 du, ir šitaip man sako: „Nu mes nemokam žemaitiškai, mum yra tikrai labai sunku, nes mes nekalbam
145 nei šeimoj.“ <...> Nes aš tekstus, ypač dainų, tai duodu užrašytus žemaitiška gramatika.
146 Nu dažniausiai, dabar kadangi daugelis
147 nemoka ne tik perskaityti, bet ir, sakykim, ten su brūkšneliais neberašau. Nes kits nesuprant, kas tie
148 brūkšneliai – galvoj, kad čia gal latvių kalba.
149 Tai sakau, žemaitiškai, vis vien rašau žemaitiškai. Kad po truputėlį mokytųsi, kad ir patys tėveliai.
150 <...>
151 *T: <...> kiek dėmesio skiriant mokymui, ugdymui ar pačių tų vaikų mokymuisi (gal jie savarankiškai*
152 *kažką daro)? Kiek svarbu yra tai daryti?*
153 <...>
154 I10: Jo, nu, sakykim, su visom trim grupėm dirbu aš dukart per savaitę.
155 Su mažaisiais po valandą, su vyresniaisiais po pusantros valandos. O dar plus individualios yra, nu,
156 sakykim, mokosi jie instrumentu koku vienu ar kitu groti,
157 tai irgi vieną kartą savaitėje dar jie papildomai ateina. Nu, bet čia aišku, ne visi vaikai – tie kurie, kurie
158 groja arba kurie dainuoja. Dabar, kai ruošiamės „Tramtatuliui“, tai va dar papildomai ateina mokytis,
159 sakykim, ar tie trio dainininkai, ar muzikantai, ar pasakoriai. Dar aišku, mes turim vieną, kadangi mes
160 gaunam tą krepšelį neformalųjį, tai pas mus dar važinėjasi iš ((gyvenvietės)) etnomuzikologas vienas,
161 bandonistas. Jisai veža savo dukrą į meno mokyklą pas mus. Tai jisai dar du kartus savaitėj atvažiuoja
162 pas mus mokinti berniukus groti bandonija ar armonika. Tai va čia man yra labai didelis
163 palengvinimas, kadangi aš dumpliniais instrumentais... Armonika kaip ir galėčiau pagroti, bet man
164 fiziškai yra sunku. Mokyti irgi. Bet su bandonija tai visiškai neturiu jokio supratimo, tai va kodėl man
165 dabar yra labai tas palengvinimas. O mes vasarą turim šitą kūrybinę stovyklą. Tai man asmeniškai ir
166 vaikam yra labai, kai suvažiuoja kitų folkloro ansamblių vadovai
167 ir prisiliečia prie ((ansamblio)) mokymo. Todėl mes ir mokam labai daug instrumentų, sakykim, esam
168 įvaldę.
169 *T: Aha, supratau. O tuos instrumentus tai, nujaučiu, kad vaikai patys tiesiog pasirenka, ar ne, kokiais*
170 *nori groti? Ar Jūs kažkaip pasiūlot, paraginat?*

171 I10: Taip, taip, taip dažniausiai, kad jie patys. Nu ypač stovyklose, tai pasiūlau: „Pabandyk. Pabandyk
172 pagroti, nu, cimbolais,“ – nu kažkaip cimbolai labai jau, ypač mergaičių tarpe, tai jie toksai ypatingas
173 instrumentas. Tikrai daug pabando labai mergaičių, bet užsikabina
174 ne itin daug. Bet nu mes ir cimbolų tik dvejis turim ((ansamblyje)). Tai tiesiog yra dvi mergaitės,
175 kurios groja pastoviai ir nešasi į namus, ir tarpusavy muzikuoja. O
176 stovykloj tai
177 išmoksta groti penkios-šešios mergaitės ir jeigu reikia kokiam koncerte, tai tiesiog pakeičiam viena
178 kitą. Aišku, jos gal mažiau techniškai išmoksta groti, tokių techniškai sunkesnių kūrinių – kurios groja
179 pastoviai ir kurios turi ((ansamblio)) dvejis cimbolus ir namuose, ir pas mane. Tai, aišku, jos groja. Kas
180 be ko, kai tu neįdedi to darbo, kiek tu atsimeni iš vasaros –
181 nu, visai kitokia situacija.
182 *T: <...> ir „Tramtatulį“ paminėję, solistus. Tai kaip tie vaikai tampa solistais?*
183 *Nuo ko priklauso galimybė tapti solistu, ar ne, nes, turbūt, vis tiek ne visi yra dalyviai, ar ne?*
184 I10: Jo, aš solistų ruošiu ne itin daug. Aš labiausiai ruošiu tuos trio.
185 Kadangi, ko gero, tercetų yra mažiausiai „Tramtatulio“ konkurse. O žemaičių dainos, tai jos yra
186 dėkingos tuo, kad tikrai mes turim daug tų tribalsių dainų ir todėl
187 daugiausiai
188 tercetus ir ruošiu. O kaip tais solistais tampa – nu, turi būt ypatingas balsas. Arba jau tu pamatai vaiką –
189 vau – nu tiesiog kažkas išskirtinio. Išskirtinio to balso ir aišku, ir priklauso nuo vaiko noro, nuo to
190 vaiko tiesiog to užsispyrimo.
191 Ir to, aišku, įdirbio.
192 <...>
193 Aš galėčiau dabar paruošti tris pasakores, tikrai. Dvi turiu labai stiprias, vieną labai norinčią. Žinau,
194 kad jinai vietiniam sudalyvaus, regione – nelabai. Bet nori ir tėvai, ir vaikas – nu negali, suprantat, irgi,
195 žinai, numušti entuziazmo vien dėl to, kad labai tas noras yra didelis, ir tėvų įdirbis, mamos. Bet iš
196 kitos pusės, aš turiu irgi – limitas tam yra. Todėl visą laiką stengiuosi surasti kažkokį ypatingą vieną,
197 kažkokį solistą, gal muzikantų kokį vieną-porą, nes dabar
198 cimbolistę turim labai stiprią, vat Petras bandonistas, trio (nu tai va – trio). Jau pernai diplomantai tapo
199 viena šeima, ta, kur sakiau, ta iš Luokės. Bet dabar sakiau, tegul jinai (turi Kvėdarnoj ((pakeistas
200 vietovės pavadinimas transkripcijoje)) folkloro ansamblių) bando ruošti.

201 *T: <...> Bet ruošiat vis tiek, ar ne, ne kad kažkaip sugalvojat, kad „ai, čia tu būk pasakotojas“ – vis*
202 *tiek kažkaip parenkat, taip suprantu, pagal kažkokius, nežinau, ar kas tai būtų?*

203 *I10: <...> nu vis vien turi būti pirmiausiai toks charizmatiškas vaikas, nu jisai turi kažkuo patraukti,*
204 *kažkuo toks, nu, būti ypatingas. Tai jeigu jisai pasakorius, tai tiesiog <...> repertuaras turi būti įdomus.*
205 *Ir pats vaikas įdomus, įtaigus, tiesiog užkabinantis! O su dainininkais, kas be ko, tai yra balsas,*
206 *balsas, kažkoks vis vien unikalus tas balsas turėtų būt, kažkoks išskirtinis. O su muzikantais – nu, irgi,*
207 *su muzikantais truputėlį jau techniškai, kai pasakyt, toksai ir kūrinys, kaip aš sakau, konkursinis,*
208 *kažkuo kabinantis, ir pats vaiks turi labai jau daug darbo įdėt. <...>*

209 *T: Tai, žodžiu, kažkaip reikia ir tų duomenų, ar ne jau, nežinau, ar čia įgimti – galima sakyti, kad čia*
210 *įgimti kažkokie dalykai?*

211 *I10: Aš galvoju, aišku, truputį turi būti ir įgimti. Bet*
212 *didesnė dalis tai, aišku, to įdirbio, to darbo,*
213 *kiek pats vaiks laiko duoda tam ugdymui, kiek jisai pats įdeda, kiek pats nori, ir tas užsispyrimas –*
214 *jeigu jisai, aišku, labai norės ir į kiekvieną tavo pastabą atkreips dėmesį, ir dar namuose dirbs ir*
215 *pataisys, ir dar tvarkys, ir eis į priekį – tai visada, tikrai.*

216 *T: <...> kaip Jūs, galbūt, ir motyvuojat tuos vaikus, kad jie, nu, kažkaip neapleistų to savo kažkokio*
217 *gebėjimo, tos dovanėlės, kad jį augintų?*

218 *I10: Aš manau, kad, žinokitės, jeigu užsikabina ir taip- matot, ta tradiciją eina tiesiog iš kartos į kartą,*
219 *nes ir daugelis vaikų man sako, žinai: „Aš irgi norėčiau į „Tramtatulį“, aš irgi norėčiau,“ – nu, noro tai*
220 *dar neužtenka, reikia ir duomenų tų. Ir tiesiog, aišku, tas „Tramtatulis“, ko gero, ir yra paspirtis į tą*
221 *tolimesnį kelią.*

222 *<...>*

223 *T: Tai dėl tų <...> trio, <...> sakot, kad vat jiems reikia, kad jie ir patys norėtų tai daryti. Bet jeigu,*
224 *pavyzdžiui, nežinau, nelabai nori, bet Jūs matot, kad tikrai galėtų, ar Jūs kažką darot, kažką ten,*
225 *nežinau, pažadat jiems ar motyvuojat kažkaip, bandot įkalbėti kažkaip?*

226 *I10: Nu jo, aišku, bandau įkalbėti, bandau, kaip pasakyti, nu, iš tikrųjų paraginti jį. Sakykim va, kaip ir*
227 *tai Vytautei ((pakeistas ansamblio dalyvio vardas transkripcijoje)), kad nu tu gali, nu tau paskutiniai*
228 *metai. Jeigu jau ne – nu tai kaip tu priversi, nu, reiškia, toks jos sprendimas. Kiekvieno apsisprendimas.*
229 *Iš kitos pusės, jeigu vaiks nenori, nu, žinokitės, yra labai sunku, esu turėjus – tiesiog, jeigu reikia per*
230 *prievartą dirbti, ir tu matai, kad tas vaiks kankinasi, ir tuo pačiu tu pats kankinies, ir tas rezultatas*
231 *gaunas toksai, kaip pasakyt,*

232 nelabai jau džiuginantis.

233 *T: <...> minėjot ir tuos lyderius, ar ne, apie kuriuos kažkaip viskas taip sukasi, ir va tie vat yra nu va*

234 *turintys kažkokių išskirtinių dar užduočių, ar ne, galimybių pasireikšt, žmonės – vat pasakotojai, tie*

235 *trio atrinkti. Galvoju,*

236 *kaip vat, kai yra, ar ne, tokių vat, nu, kažkokių didesnių gebėjimų turinčių vaikų (tai visur taip, aišku,*

237 *būna), bet galvoju, kaip Jūs pastebit, kaip vat ((ansamblyje))*

238 *vyksta visa ta viso ansamblio dinamika, ar ne? Ar neatsiranda kažkokių ar pavydų, ar kažko ten tarp*

239 *jų, kad čia kažkas daugiau gali tenais ar jiems leidžia?*

240 <...>

241 I10: Taip, konkurencija visada būna. Visada konkurencija, tiesiog iš kartos į kartą ta konkurencija tokia

242 būna. <...> dažniausiai būna iš tikrųjų jau, kaip aš sakau, kur dėsi vaiką, ten padėsi – ir mokykloj

243 lyderis, ir ((ansamblyje)) lyderis, ir dar kur nors lyderis. Ir tiesiog jie nebegali, jie nebeįsivaizduoja to

244 gyvenimo be to lyderizmo. Ir, žinokitės, esu turėjusi skaudžių pasekmių, labai skaudžių pasekmių. <...>

245 O kad jie nori, kad jie pavydi, kad jie tiesiog „ir aš noriu, ir aš galiu“... Gimnazistai, jie, aišku, būna

246 santūresni, jie tiesiog mato realią padėtį, įsivertina – ar aš galiu, ar aš negaliu. Ir dažniausiai tie

247 lyderiais tampa tokie vaikai tiesiog – nu pastumti, jau jie nuo mažens užauginti, tiek kur vedantysis

248 arba gerai šokantis, jau jisai prieš tai gal, ten pas pradinių klasių mokytoją šokęs, arba jau truputėlį,

249 aišku, jisai tų repeticijų nepraleidžiantis. Yra tokių vaikų, kurie tiesiog nori ir viską gali, ir visur gali.

250 <...> Arba ten, sakykim, poriniuose šokuose, nu kad reikia, sakykim, ar va kokiam „Viedare“, žinai,

251 šoka, veda berniukas vieną kartą, o vieną mergaitė – nu visos nori, bet ne visoms išeina.

252 <...> O per repeticiją nu taip kaip, nu tai kažkaip norisi, kad jie ir vat užsikabintų kad ir patys, kad

253 nebūtų, kaip sakyti, brukama – vat tu dabar turi padaryti, tu dabar turi padaryt. Tu pats turi stengtis, pats

254 turi stengtis, kad būtum už ten ar vieną ar kitą geresnis, ir kad ir tu galėtum pabandyt pavest.

255 Nes vaikams motyvacija yra visai kitokia. Aišku, ir kaip aš sakau, ir tėveliams sakau: „Ir jūs turit juos

256 palaikyti, jūs turit skatinti,“ – nes jeigu vaiks negauna iš šeimos to palaikymo, tai nu ir jis ateina nu

257 taip, žinai, toks, žinai, kaip varomas <...>

17 priedas. Interviu su informantu I11 išsklotinė

Informantas: I11

Interviu data ir laikas: 2022-12-18, 17.30 val.

Interviu pobūdis: Nuotolinis vaizdo skambutis platformoje „Zoom“

Interviu trukmė: 47 min 58 s

Visos transkripcijos apimtis: 11 p.

- 1 <...>
- 2 *T: Aha, o ten buvo kaip atranka kažkokia, ar Tu tiesiog kažkaip, nežinau, kaip – parašei, prisijungei..?*
- 3 I11: Aš paskambinau į ((įstaigą, kuriai priklauso ansamblis)) ir prisistačiau, kad noriu dalyvauti
- 4 ansamblio veikloje. Ir, rodos, kad reikėjo pasiskambinti su vadove, bet jinau jau žinojo, kad aš lankiau
- 5 ((kitą ansamblį)), ir kažkaip čia buvo pakankama ((juokiasi)) priežastis leist tiesiog ateit prisijungt.
- 6 Aš nemanau, kad ten yra kažkokios labai atrankos. Žiūri, nu kad iš konteksto žmogus, žinotų, kur
- 7 ateina. Tai va taip.
- 8 *T: <...> Kaip manai, vat kuo Tu labiausiai prisidedi prie ((ansamblio)) tai, nu, pavadinkim, veiklos ar*
- 9 *sėkmės, ar prasmės, ar ten tikslų, kurių užsibrėžiat siekti?*
- 10 I11: <...> aš visą laiką jaučiausi svarbi ir reikalinga, tai, aišku,
- 11 pasisekė, kad tiko, patiko mano balsas, ir klaipėdietiškoms dainoms tinka atlikti.
- 12 Taip pat aš esu profesionali fleitistė, tai
- 13 irgi galiu prisidėti fleitos improvizacijoms.
- 14 <...>
- 15 nėra taip, kad būtų kažkoks vienas vaidmuo. Aš galiu dalyvaut koncerte ir neturėt nieko ypatingo, ką
- 16 veikt – man patinka tiesiog būt tam būry. <...>
- 17 *T: <...> ar gauni kažkokių, nežinau, tokių labai specifinių, išskirtinių užduočių, kur vat kitiems jos*
- 18 *netenka, bet Tavęs paprašo padaryti ką nors?*
- 19 I11: Tai nuolatos. ((juokiasi)) Tai pagrinde nu tai būna, pavyzdžiui, padainuoti solo,

20 nu ir fleita nieks kitas nepagroja dabar kol kas. ((juokiasi))
21 Būna, kad reikia ir kitu instrumentu pagroti.
22 Bet nežinau, pas mus yra nemažai muzikos profesionalų, kaip ir pasakyt, mokytojų, pedagogų, kurie,
23 nu, jeigu reikia, aš galiu groti daugeliu instrumentų, tai kur pastato, ten gerai. ((juokiasi)) <...>
24 *T: Aha, supratau. O tai daug profesionalų, ar ne, tai jie irgi yra kaip muzikos mokytojai ar muzikantai*
25 *profesionalūs?*
26 I11: Gal sakyčiau tiesiog, kad pedagogai, dirba muzikos vadovais, dirba darželiuose, yra, kas dirba
27 Balsio menų gimnazijoje, fortepijonu ten, koncertmeisteriai.
28 *T: Aha. O jie irgi tokie multiinstrumentininkai yra?*
29 I11: Ne, nebūtinai. <...>
30 Aš gal tiesiog pasakyčiau, kad vadovė sugeba kiekviename pamatyti, ką jis gali geriausia. Ir,
31 pavyzdžiui, jeigu kažkas nesugeba gerai intonuoti, tai jisai gauna kažkokį tekstą pasakyt ar vaidmenį
32 kokį suvaidint.
33 Ir kiekvienas, kokius jis gebėjimus beturėtų, ar tai būtų rankdarbiai, gali būt tylus, net neišreikštas
34 muzikine prasme,
35 tai gal paties gyvenimo istoriją kažkokią atsineša.
36 <...>
37 esmė tai, kad aš jaučiuosi puikiai tam ansambly, man pilnai užtenka dėmesio, man gali jo net nebūt, aš
38 jaučiu prasmę tame buvime
39 ir mane, kaip muzikantę, labai stipriai praturtina ir netgi pralaisvina buvimas ten, bet labai daugeliu
40 atvejų tai yra būtent vadovės nuopelnas, kuri leidžia kurti suteikdama pasitikėjimą. Tai va man gal tas
41 asmeniškai atrodo svarbiausia, nes yra tekę,
42 tarkim, jeigu retkarčiais jeigu tenka su kitais, kitokio stiliaus vadovais,
43 ir, tarkim, nu kai kas tiesiog netinka. Ir būna, kad pasakydami kažkokias gaires ar patarimus apriboja
44 vietoj to, kad leistų pačiam kurti, jaustis saugiai, ir tada gaunas pats geriausias variantas. Va taip va gal.
45 *T: Aha, aha. Tai ((vadovė)) sukuria tą saugų kažkokį, ar ne, nežinau, saugią aplinką, sakykim?*
46 I11: Labai, labai. Taip.
47 *T: Aha. Supratau. O gal galėtum (šiaip tai čia labai gražu ir man labai smagu ir šiaip vat, kad vadovai*
48 *va taip pasitiki, ne kažkaip ten spaudžia) pateikti pavyzdžių kažkokių konkrečių, kur yra va tekę gauti*
49 *tos laisvės kūrybai?*

50 I11: Mhm. Tai turint omeny, kad tas folkloras, kurį mes čia, kaip pasakyt, kartu atrandame,
51 dalyvaujame,
52 jis yra dažnai ir, kaip pasakyt, šiek tiek vaizduotės vaisius, ir kad leidžiama (kadangi nėra to tokio
53 autentiško labai didelio ryšio, nes tradicija turėtų būti perduodama iš lūpų į lūpas, o ten vienas kitas
54 įrašas girdėtas, perskaityta, bet),
55 kad skambant dainai, pavyzdžiui, pasitiki, ką tu pagrosi fleita. Kad tu skoningai pritarsi, kad tu
56 padėsi atrakinti tą folkloro prasmę, o ne suteiksi jai kažkokį tai
57 ten, kaip dabar, nežinau, kartais atsitinka su folkloru, kad „oi, koks gražus, primena airišką; oi, koks
58 gražus, ten skamba taip ir taip.“
59 Tai gal tiesiog tas priėjimas muzikine prasme prie kiekvieno atlikimo, nes jeigu yra improvizuojama,
60 nu tai va, būna, kažkiek pasako, jeigu taip konkrečiai, tai vengti ten kažkokių tercijų, dar kažko
61 ((juokiasi)). <...>
62 *T: <...> neverčia ten, nežinau, kartoti ten tų kelių įrašų, kurių ten nėra daug (vat jūsų regiono specifika,*
63 *ar ne, tą, kaip suprantu, diktuoja, tokius apribojimus tam repertuarui), ir kad pasitiki, ar ne, kad*
64 *skoningai pajausi tą tradiciją ir nebus kažkaip tradiciškai neteisinga tai, ką darysi?*
65 I11: Taip. Savotiškai tai taip. Jeigu kalbant apie fleitą, tai čia iš viso yra klaustukas. Nes būta
66 piešiniuose medinių fleitų, kad grota. Ir be to, šitas kraštas, jis,
67 kaip Prūsų Lietuva,
68 arčiau gal tos senosios Europos savotiškai ((juokiasi)) (bijau nusišnekėt).
69 O kalbant apie dainų interpretaciją, tai taip, aš labai mėgstu įvairius variantiškumus pasižiūrėti,
70 pasirinkti sau melodiją ir netgi leisti sau savo variantiškumą paieškoti iš tos daug dainuotų dainų
71 nuojautos – kažkaip atsiranda. Tiesiog, kas yra gražu. Drąsiai būti šiandieninės tradicijos, kaip čia,
72 dalimi folkloro. <...>
73 *T: <...> Tu ateini, ar ne, iš kitų kaip, nu, scenų, žanrų, su fleita, sakė, atrodo, džiazą groji, ar ne?*
74 *Neklystu, nemaišau?*
75 I11: Tai aš džiazą studijavau, paskui studijavau klasiką, bet irgi.
76 Žodžiu, aš tai sakyčiau, kad manyje susiduria klasika, džiazas, folkloras ir
77 viskas nu tiesiog yra mano dalis.
78 *T: <...> kiek Tau svarbu vat yra, ar ne, galėti kažkaip, nu dabar vadinkim taip oficialiai, kad kito lauko*
79 *((juokiasi)) instrumentą atsinešti į folklorą ir juo groti? Ar, pavyzdžiui, galėtum būti be to, kiek tai*
80 *svarbu va tas savęs realizavimui?*

81 I11: Taip. Šimtu procentų galėčiau,
82 nes vis tiek aš žiūriu, tarkim, jeigu taip žiūrint į fleitą – tai nėra folkloro instrumentas, šimtu procentų
83 nėra. Bet ar tai yra kliūtis atlikti folklorą – aš nemanau. Ir, pavyzdžiui, jeigu būna pasirinkimas, kad yra
84 kažkokia melodiją, kurią atlikt gali ir tradicinis instrumentas, tai būtinai tradicinis instrumentas. Fleita
85 reikia atlikti tik tai, ką gali tik fleita atlikti. Nu tai yra, kad jeigu naudoji instrumentą, tai turi būt
86 priežastis kodėl. Nu retkarčiais aš jau ten nusileidžiu ((šypsosi)), kad jeigu turi tą instrumentą, tai
87 kartais ir kokiam šokely ten prigroji, jeigu kanklytėm ten groja, grynai dėl estetinio tokio rezultato.
88 <...>
89 *T: <...> ar yra dar kažkokių, nežinau, motyvacijų, dėl ko Tu esi ((ansamblyje)), nu vat be tos*
90 *prasmingos veiklos, ar ne, to tradicijos tęsimo (jeigu taip galima pavadint)?*
91 I11: Gal aš net neįvardinčiau, kad tradicijos tęsimas yra svarbiausia, aš manyčiau, kad svarbiausia yra
92 bendruomeniškumas ir panašių vertybių dalybos. <...>
93 Ir šiaip folkloras, tas dainavimas dainų yra gal pats gražiausias pats procesas, o kai neši ant scenos tą
94 daiktą, tai va tada ir prasideda, kad visgi tada jau reikalinga kažkokia estetika. <...>
95 *T: <...> ((ansamblui)), Tavo manymu, kas yra svarbiau – ar tas bendruomeninis kažkoks sugyvenimas,*
96 *dalinimasis ir panašiai, ar tas, kaip čia, nenoriu sakyti „produkcija“, ar ne ((šypsosi)) tenais,*
97 *programų kūrimas?*
98 I11: Sakyčiau, saviraiška. Tai daliai žmonių saviraiška yra be galo svarbu, manau. Ir čia normalu.
99 ((šypsosi)) Man asmeniškai ir tas, ir tas gal – ir saviraiška, ir kažkur parodyti, tai yra, sklaida, ir taip pat
100 būti kažkieno dalimi.
101 Atvykus į Klaipėdą aš čia nieko neturėjau – giminaičių, nieko, nei draugų – tai ((ansamblis)) tapo mano
102 šeima, ir viskas. Tiesiog savo bendruomenę surandi. <...>
103 *T: <...> kaip dėl mokymosi galimybių – pavyzdžiui, ar atėjus į ansamblį yra galimybė net ten neturint*
104 *kažkoko labai išskirtinio, galbūt, gebėjimo, savybės ar kažko, kažkaip paaugti, kažko išmokti?*
105 I11: Na, manau, kad visi išmoksta ir bendrojo veikloje, ir netgi,
106 nes, kaip pasakyti, pavyzdžiui, dainuojam dainą, yra nuolat ten – kaip tarti, kaip frazuoti muzikinę frazę,
107 kad eina ne kaip kokioje klasikinėje muzikoje, ritmas svarbu, o, nu, kad pagal žodį viskas eina – prasminis
108 toks frazavimas. Paskui šokant – kaip tos kojos turi būt iš esmės, nu vat tą tokį. Tai vyksta nuolatinis
109 mokymosi procesas repeticijų metu, manau. Taip.
110 <...>

111 Aš nežinau, ar labai gali skirti daug dėmesio visiškai nemokančiam. Bet kad buvo variantų, aš girdėjau,
112 kad ten ir smuikeliu džyrino, kas ten labai norėjo, bandė išmokti kažkiek tai. Šiaip tai būna, kad
113 persimoko kažkas.
114 Nežinau, kažkas kažkuo moka groti ir tiesiog paima basedlę į rankas – jeigu nors kiek muzikantas, nu
115 tai tas funkcijas kažkiek.
116 Galų gale, kaip aš sakau, liaudies instrumentai yra todėl taip ir vadinasi, kad jie visiem prieinami.
117 Tai bent jau tie paprastesni – taip.
118 *T: <...> o kiek progų vat yra <...> va tuos atsineštus kažkokius gebėjimus, juos pasiauginti? Ar jie*
119 *kažkiek pasitobulina, ar tai tiesiog, nu daugmaž vat, ką turiu, tai tą ir išreiškiu ir panaudoju?*
120 I11: Tai manau, kad priklausomai, kiekviena situacija sukurta, žinoma, ugdo ir tobulina. Galų gale, kad
121 net tai, ką jau tu moki, jeigu tu tą dalyką naudoji, tu augi pats. Norom nenorom. ((šypsosi))
122 Tai ištreniruoti esame dainuoti, išdainuoti priebalsius, kur, pavyzdžiui, pas mane ateina, jeigu tarkim,
123 chore dainavęs – nelabai. Tiesiog va tą pajusti stilistiką – apie tai yra nuolat kalbama, ir jeigu ateini,
124 tarkim, iš klasikinės muzikos smuikininkas, nu tai taip, kaip tu groji, netiks. Ir esi priverstas mokytis
125 klausytis, žiūrėti,
126 pagauti tą išraišką stiliaus.
127 <...>
128 *T: <...> kaip Tu tapai <...> ((kito ansamblio)) vadove – ar tai yra kažkaip susiję su Tavo dalyvavimu*
129 *((ansamblyje))?*
130 I11: Gal susiję tuom, kad aš buvau arti ((juokiasi))
131 ir studijavau muziką, ir reikėjo vadovo, ir dainavau ((ansamblyje)) ir sako: „Ar norėtum pabandyt?“
132 Tiesiog. Tai galima sakyti, kad susiję.
133 <...>
134 Nes kai tu esi dalyvis, tu esi kaip ten tas – molis ((šypsosi)), kuris gali truputėlį šnekėt, bet iš esmės tu
135 esi molis, kurį išminko ir gaunasi gražus puodelis. O čia jau tu pats turi
136 ir kaip vadovas atrasti savo stilių, ir kas yra tavo stiprios savybės. Na, tai aišku, kad mano stipriausios
137 savybės tai yra tiesiog
138 dainavimo, turbūt, mokymas. Ir gerai sekasi su mažiausiais vaikais užsiimti visokiais žaidimais,
139 ir praverčia įvairios žinios ir iš kitų sričių, nes yra tekę dirbti ir tiesiog muzikos mokytoja mažose
140 klasėse. Ir, tarkim, kai tu žiūri ir ne tik tai kad padainuoti dainą – šiek tiek supažindinti su ta stilistika

141 teoriškai, aš karts nuo karto vis įgarsinu, kad va čia mes va taip dabar išdainuosim „pa-r-bè-g“ – nu
142 tuos dalykus.

143 <...>

144 *T: <...> kokią reikšmę teiki tam, nu vat kad kažkaip būtų pastebėti Tavo ar gebėjimai, ar kažkokie*
145 *darbai, ar sėkmingi pasirodymai? Ar nebūtinai sėkmingi, gal kažkokios šiaip pastabos duodamos, kur*
146 *Tu galėtum patobulėti? Kiek svarbus yra vat grįžtamasis ryšys vat iš vadovų?*

147 <...> I11: Nežinau, viena vertus, noris sakyti, kad labai svarbu. Bet gal aš labiau pati save vertinu, o ne
148 kažkas kitas. Nes aišku, kad galvoji, kaip tau pasisekė.

149 <...> Būna, kad po kiekvieno, dažnai po koncerto vadovė parašo laišką, ir jame visiems labai padėkoja
150 už buvimą kartu, už pastangas,
151 pastebi, kas ten ar kažkokį pyragą iškepė, ar kažkokį gražų žodį pasakė, ar padėjo ten, kad nepasimestų
152 scenos dalykai, viską laiku sunešti. Jinai visą laiką pastebi, ir tas širdį sušildo, ir aš galvoju, nu kiek tai
153 svarbu gal. Gal daugybė tokių ženklų kuria tą bendruomenę, atmosferą, kur tu, nu, savaime jautiesi
154 svarbus ir įvertintas – gal taip.

155 Ir ne tik tai yra svarbu, bet, sakau, rezultato vertinimas gal nėra toks svarbus, kiek kad... Nu, svarbus,
156 bet jis yra tiktai dalis viso proceso, kas vyksta ansambliuose.

157 <...>

158 Tai daugiau, taip, kaip pasidžiaugimas ir padėka. Tai nėra kaip egzamine, kur tave kritikuoja, žinai, kad
159 „dabar taip, jums reikia palavinti tuos ir tuos įgūdžius“. Aš kaip sakau, pozityvioji andragogika, ar kaip
160 čia šiuo atveju yra. ((šypsosi)) Pozityvusis ugdymas, kai tu džiaugiesi privalumais ir juos ug dai, o ne
161 ten pabrėži kažkokius...

162 Nu, kam tos įtampos? ((juokiasi))

163 <...>

164 Tiesiog pastebėt kiekvieną, įvertint garsiai, nes,
165 nu, aš nežinau, manau, kad kiekvienas yra vertinamas, kiekvienas
166 tiesiog jau ateidamas, nu, nereikia net vertint – jau yra įvertintas.

167 <...>

168 būna tas kultūrinis šokas perėjus, nes, sakau, kad kiekvienas kolektyvas yra labai labai atskiras
169 organizmas. Ir, pavyzdžiui, man perėjus iš ((ankstesnio ansamblio)) į čia, man buvo toks kultūrinis
170 šokas, nes viskas kitaip. <...> Labai labai skirtingas folkloras, žiauriai skirtingas. Nuo viso to, kas buvo.

171 *T: Ta prasme, kad pats repertuaras?*

172 I11: Taip, apskritai Mažosios Lietuvos kultūra ir viskas, nu, be galo skiriasi nuo visos Lietuvos,
173 Didžiosios Lietuvos. ((juokiasi)) Nes, tarkim, būnant ((ankstesniame ansamblyje)) ar šiaip Didžiojoje
174 Lietuvoje, tas gėris dainuojant masines dainas, daugiabalses,
175 sutartinės, trunkūs šokiai. Ir staiga tu ateini į santūrų, tylų, persmelktą to kitokio tikėjimo. Nu vis tiek
176 čia viskas kitaip yra – architektūra kitokia, žmonių mentalitetas buvo kitoks, kitoks išsilavinimas <...>
177 Ir gerai, kad mes toli nuo visko ((juokiasi)), sakau, Klaipėda toli nuo visko, nėra tiek daug to teismo,
178 žinai, kaip būna,
179 kaip pasakyt, *kaip turi būti*. Nes nelabai kas žino, kaip turi būt – turi pajauti, kaip turi būt. Kitur yra
180 daugiau va to, sakau, kaip aš ten atėjau iš šeimos, kur ten tetos, dėdės, visi susirenka ir visi dainuoja.
181 Dainuodavom per visus susiejimus ir tai buvo, nu, gyvenimo dalis, ir tu tą atsineši. Paskui, aišku, ten
182 pasižiūri, kad daugiau ten romansai, viena-kita liaudies daina, bet tai buvo gyva šeimoje ir vat ten giliau
183 pasirausi, ir ten tos dainos irgi viskas aišku. O va čia taip kažkaip tos gyvos tradicijos tokios kaip ir
184 neteko. Va. Tikrai čia gyvenant va tas išmokymas atėjus į kolektyvą, kai yra inscenizuojama, sukuriama
185 tam tikra atmosfera, kuri padeda atrakinti muziką šio krašto, folklorą. <...>
186 muzika turi būti gyva ir <...> jinai turi leist augt, kitaip jinai sienom apsistato ne tikrai pati save
187 apsaugodama, bet ir jau dabar daugeliui folkloristai, folkloras apskritai yra nišinė kultūra, kai turėtų būt
188 pagrindas tautos.
189 <...>

18 priedas. Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų meno vadovams

Tyrėja pasisveikina ir padėkoja už sutikimą dalyvauti pokalbyje. Primena pašnekovui(-ei), kad jo(-s) vardas bus minimas tyrimo ataskaitoje. Paprašo laisvai interpretuoti klausimus, išsiplėsti, atsakyti į juos savo nuožiūra, nebijoti nukrypti nuo klausimo, neatsakyti į nepriimtinius klausimus.

Tyrėja paklausia, ar pašnekovas(-ė) neturi klausimų dėl pokalbio eigos.

Pradedamas interviu įrašas.

Temos	Pokalbio gairės
Kaip meno kolektyvuose apibrėžtinai talentas žmogiškųjų išteklių valdymo prasme?	Kokie veiksniai, kriterijai leidžia nuspręsti, kad kolektyvo veikla yra sėkminga? Kokie žmogiškieji faktoriai (savybės, gebėjimai, potencialas ar kt.) padeda siekti šios veiklos sėkmės? Kaip vadovai supranta savo vaidmenį meno kolektyve?
Talento identifikacija	Kaip vyksta naujų narių atrankos ar priėmimas? Kokie atrankos kriterijai? Kaip vertinami kandidatų gebėjimai? Koks yra išskirtinių gabumų, savybių, potencialo narių poreikis? Kas priima sprendimus dėl naujų narių (ne)priėmimo?
Talento panaudojimas	Kaip kolektyvo veikloje paskirstomos užduotys, pritaikomi skirtingų žmonių gebėjimai, savybės? Kaip pasiskirsto kolektyvo veiklą, darbų krūviai tarp narių? Jei kolektyve galima išskirti itin gabių narių baseiną, koks jo vaidmuo ir kuo jis skiriasi nuo likusios kolektyvo dalies? Ar jam skiriamos atskiros užduotys?

Koks talentų įnašas į viso kolektyvo veiklos rezultatus?

Kokių narių išėjimas priverčia kolektyvą patirti ženklų nuostolių?

Talento ugdymas

Kiek dėmesio skiriama mokymui(-si) kolektyvo veikloje?

Kaip pasirenkami ugdymo metodai, atsižvelgiant į skirtingus gabumų, potencialo lygius ar tam tikras narių savybes?

Kokie ugdymo kolektyve tikslai ir į ką sutelkiamas dėmesys mokant narius?

Kokios nario augimo galimybės? Kaip ugdymas veikia jo sėkmingą veiklą kolektyve?

Kaip organizuojamas mokymas(-is) – grupėje, individualiai, vadovo inicijuotas, savivaldis ar kt.?

Talento motyvavimas

Kokie motyvavimo metodai taikomi kolektyve?

Ar motyvavimo veikla susijusi su talentų ugdymu kolektyve? Ar gabiems nariams taikomos atskiros priemonės?

Tyrėja padėkoja informantui(-ei) už pokalbį.

Sustabdomas įrašas.

Jei pokalbio eigoje buvo išsiaiškinta, kad kolektyve esama narių, kuriuos vadovas laiko talentais, paprašoma, kad vadovas(-ė) pasiūlytų jiems sudalyvauti tyrime.

Atsisveikinimas.

19 priedas. Pusiau struktūruotas klausimynas-gairės folkloro kolektyvų dalyviams

Tyrėja pasisveikina ir padėkoja už sutikimą dalyvauti pokalbyje. Patvirtina pašnekovui(-ei), kad jo(-s) vardas nebus minimas tyrimo ataskaitoje. Paprašo laisvai interpretuoti klausimus, išsiplėsti, atsakyti į juos savo nuožiūra, nebijoti nukrypti nuo klausimo, neatsakyti į nepriimtinius klausimus.

Tyrėja paklausia, ar pašnekovas(-ė) neturi klausimų dėl pokalbio eigos.

Pradedamas interviu įrašas.

Temos	Pokalbio gairės
Talento identifikacija	<p>Kaip narys prisimena savo atranką ar priėmimą į kolektyvą ir kaip tada jautėsi?</p> <p>Su kokiais savo potencialo, savybių, gebėjimų vertinimais susiduria ir kokius vertina kaip reikšmingus?</p> <p>Ar pats narys jaučiasi talentingas, koks jo požiūris į tai, kad yra pripažįstamas išskirtinai gabiu?</p> <p>Kokias savo savybes ar gebėjimus narys supranta kaip talentą meno kolektyvo veiklos kontekste?</p> <p>Kaip narys jaučiasi meno kolektyve kaip bendruomenėje? Kokie jo ryšiai su kitais kolektyvo dalyviais?</p>
Talento panaudojimas	<p>Kaip kolektyvo veikloje paskirstomos užduotys, pritaikomi skirtingų žmonių gebėjimai, savybės?</p> <p>Kaip pasiskirsto kolektyvo veiklą, darbų krūviai tarp narių?</p> <p>Ar nario vaidmuo kolektyve skiriasi nuo likusių narių?</p> <p>Kaip narys vertina savo įnašą į viso kolektyvo veiklos rezultatus?</p>
Talento ugdyimas	<p>Kiek dėmesio skiriama mokymui(-si) kolektyvo veikloje?</p>

Kaip narys vertina savo mokymosi galimybes ir rezultatus?

Kaip ugdymas veikia sėkmingą nario veiklą kolektyve?

Kaip organizuojamas mokymas(-is) – grupėje, individualiai, vadovo inicijuotas, savivaldis ar kt.?

Talento motyvavimas

Kas motyvuoja narį siekti gerų rezultatų kolektyve?

Koks yra nario išorinio motyvavimo poreikis?

Tyrėja padėkoja informantui(-ei) už pokalbį.

Sustabdomas įrašas.

Atsisveikinimas.

20 priedas. Laisvo informuoto asmens sutikimas dalyvauti tyrime

LAISVO INFORMUOTO ASMENS SUTIKIMAS DALYVAUTI TYRIME

Sutinku dalyvauti magistro baigiamojo darbo „Talentų valdymo praktikų taikymo folkloro kolektyvuose ypatybės“ moksliniame tyrime, atliekamame Vilniaus universiteto Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto Žmogiškųjų išteklių valdymo programos magistrantės Damilės Bagdonavičienės (darbo vadovas – dr. Žygimantas Grakauskas).

Pasirašydamas šį dokumentą patvirtinu, kad:

1. Esu supažindintas (-a) su šiuo mokslinio tyrimo projektu ir man buvo paaiškintas mano dalyvavimo tyrime tikslas;
2. Projekte dalyvauju savanoriškai ir laisva valia;
3. Suprantu, kad dalyvaudamas (-a) tyrime turėsiu atsakyti į tyrėjo klausimus;
4. Turiu teisę neatsakyti į bet kurį klausimą;
5. Sutinku, kad interviu pokalbis būtų įrašomas, o interviu eiga protokoluojama;
6. Suprantu, kad mano pateikti duomenys bus cituojami, analizuojami ir interpretuojami tyrimo ataskaitoje;
7. Man yra užtikrinta, kad naudojant šio tyrimo metu gautą informaciją bakalauriniame darbe nebus atskleista mano tapatybė, bus išsaugotas mano, kaip šio tyrimo dalyvio konfidencialumas, jei to pageidausiu;
8. Visiems vėlesnio duomenų naudojimo atvejams bus taikomi Asmens duomenų tvarkymo Vilniaus universitete tvarkos aprašo nuostatai.

Kontaktinis asmuo esant išsamesnės informacijos poreikiui:

Damilė Bagdonavičienė,
el. p. damile.bagdonaviciene@gmail.com,
tel. nr. +37068677411.

Ar sutinkate, kad tyrimo ataskaitoje būtų minimas Jūsų vardas ir pavardė, pareigos ir ansamblio pavadinimas?

Taip Ne

(vardas, pavardė, data, parašas)